

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

Območna enota Slovenj Gradec
Vorančev trg 1
2380 Slovenj Gradec
Telefon: 028839220, fax: 028839236
E naslov: oeslovenjgradec@zgs.si

LETNI LOVSKO UPRAVLJAVSKI NAČRT ZA
VI. POHORSKO
LOVSKO UPRAVLJAVSKO OBMOČJE
ZA LETO 2020

KAZALO VSEBINE

1 UVOD.....	1
2 OPIS LUO S SEZNAMOM LOVIŠČ.....	2
3 ŽIVLJENJSKO OKOLJE DIVJADI.....	4
3.1.Opravljeni ukrepi v življenjskem okolju divjadi v letu 2019.....	4
3.2.Načrtovani ukrepi v življenjskem okolju v letu 2020.....	5
3.3.Škode od divjadi.....	11
3.4.Vpliv rastlinojede divjadi na gozdne ekosisteme.....	16
4 ŽIVALSKÉ VRSTE - DIVJAD.....	24
4.1.Srna (<i>Capreolus capreolus</i>).....	24
4.2.Navadni jelen (<i>Cervus elaphus</i>).....	28
4.3.Damjak (<i>Dama dama</i>).....	35
4.4.Muflon (<i>Ovis ammon musimon</i>).....	37
4.5.Gams (<i>Rupicapra rupicapra</i>).....	40
4.6.Divji prašič (<i>Sus scrofa</i>).....	45
4.7.Lisica (<i>Vulpes vulpes</i>).....	49
4.8.Jazbec (<i>Meles meles</i>).....	51
4.9.Kuna belica (<i>Martes foina</i>) in kuna zlatica (<i>Martes martes</i>).....	53
4.10.Alpski svizec (<i>Marmota marmota</i>).....	55
4.11.Navadni polh (<i>Glis glis</i>).....	56
4.12.Pižmovka (<i>Ondatra zibethica</i>).....	57
4.13.Poljski zajec (<i>Lepus europaeus</i>).....	58
4.14.Fazan (<i>Phasianus colchicus</i>) in poljska jerebica (<i>Perdix perdix</i>).....	60
4.15.Raca mlakarica (<i>Anas platyrhynchos</i>).....	62
4.16.Sraka (<i>Pica pica</i>), šoja (<i>Garrulus glandarius</i>) in siva vrana (<i>Corvus cornix</i>).....	64
4.17.Nutrija (<i>Myocastor coypus</i>) in rakunasti pes (<i>Nyctereutes procyonoides</i>).....	66
4.18.Šakal (<i>Canis aureus</i>).....	67
4.19.Načrt dodajanja divjadi.....	70
5 EVIDENCE.....	71
6 PRILOGE.....	73

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1.1: Pregled dogodkov 2020.....	1
Preglednica 2.1: Pregled lovišč.....	2
Preglednica 3.1.1: Opravljeni ukrepi v življenjskem okolju divjadi v letu 2019.....	4
Preglednica 3.2.1: Načrtovani ukrepi v življenjskem okolju divjadi v letu 2020.....	5
Preglednica 3.3.1: Škoda, ki jo je povzročila divjad v letu 2019.....	11
Preglednica 3.3.2: Število škodnih primerov v zadnjem petletnem obdobju.....	13
Preglednica 3.3.3: Opravljeni ukrepi za preprečevanje škod od divjadi v letu 2019.....	14
Preglednica 3.3.4: Načrtovani ukrepi za preprečevanje škod 2020.....	14
Preglednica 3.4.1: Število osebkov in deleži objedenosti po višinskih razredih v LUO v 2014.....	16
Preglednica 3.4.2: Število osebkov in deleži objedenosti po višinskih razredih v LUO v 2017.....	17
Preglednica 3.4.3: Število osebkov in deleži objedenosti po višinskih razredih v 2017 za PE Kozjak.....	17
Preglednica 3.4.4: Delež objedenosti po drevesnih vrstah za PE Kozjak med vsemi tremi izvedenimi popisi....	18
Preglednica 3.4.5: Število osebkov in deleži objedenosti po višinskih razredih v 2017 za PE Pohorje.....	19
Preglednica 3.4.6: Delež objedenosti po drevesnih vrstah za PE Pohorje med vsemi tremi izvedenimi popisi. .	20
Preglednica 3.4.7: Število osebkov in deleži objedenosti po višinskih razredih v 2017 za PE Koroška.....	20
Preglednica 3.4.8: Delež objedenosti po drevesnih vrstah za PE Koroška med vsemi tremi izvedenimi popisi. .	21
Preglednica 4.1.1: Ekološke enote srnjadi v LUO.....	24
Preglednica 4.1.2: Načrt odvzema srnjadi.....	25
Preglednica 4.1.3: Dopustna odstopanja od načrtovanega odvzema pri srnjadi.....	26
Preglednica 4.1.4: Analiza odvzema srnjadi.....	27
Preglednica 4.2.1: Realizacija načrtov odvzema jelenjadi v letu 2019.....	28
Preglednica 4.2.2: Pregled realizacije načrtov odvzema jelenjadi v obdobju 2015–2019 po ekoloških enotah. .	29
Preglednica 4.2.3: Srednje vrednosti telesnih mas jelenjadi po ekoloških enotah za obdobje 2015–2019.....	30
Preglednica 4.2.4: Načrt odvzema jelenjadi.....	31
Preglednica 4.2.5: Prostorska razdelitev višine in sestave načrtovanega odvzema v EE Pohorje.....	31
Preglednica 4.2.6: Prostorska razdelitev višine in sestave načrtovanega odvzema v EE Koroška.....	32
Preglednica 4.2.7: Analiza odvzema jelenjadi.....	33
Preglednica 4.3.1: Analiza odvzema jelena damjaka.....	36
Preglednica 4.4.1: Načrt odvzema muflonov.....	37
Preglednica 4.4.2: Analiza odvzema muflonov.....	39
Preglednica 4.5.1: Kazalci upravljanja z gamsom.....	40
Preglednica 4.5.2: Primerjava doseženega odvzema z usmeritvami v petletnem obdobju.....	41
Preglednica 4.5.3: Načrt odvzema gamsov.....	42
Preglednica 4.5.4: Analiza odvzema gamsov.....	43
Preglednica 4.6.1: Načrt odvzema divjih prašičev.....	46
Preglednica 4.6.2: Analiza odvzema divjih prašičev.....	48
Preglednica 4.7.1: Analiza odvzema lisic.....	50
Preglednica 4.8.1: Analiza odvzema jazbecev.....	52
Preglednica 4.9.1: Analiza odvzema kun.....	54
Preglednica 4.12.1: Analiza odvzema pižmovk.....	57

Preglednica 4.13.1: Analiza odvzema poljskih zajcev.....	59
Preglednica 4.14.1: Analiza odvzema fazanov.....	61
Preglednica 4.15.1: Analiza odvzema race mlakarice.....	63
Preglednica 4.16.1: Analiza odvzema srak, šoj, sivih vran.....	65
Preglednica 4.19.1: Vlaganje divjadi.....	70

KAZALO SLIK

Slika 2.1: Položaj LUO v Sloveniji.....	3
Slika 2.2: Lovišča v LUO.....	3
Slika 3.1: Dinamika ovrednotenih škod od divjadi v LUO.....	12
Slika 3.2: Škoda, ki so jo povzročili divji prašiči.....	12
Slika 3.3: Prikaz popisnih enot v LUO.....	16
Slika 3.4: Odvzem biomase rastlinojedov po popisnih enotah.....	22
Slika 4.1: Lovišča s podatki o monitoringu šakala.....	68

1 UVOD

Letni načrt za VI. Pohorsko lovsko upravljavsko območje (LUO) za leto 2020 je sestavljen v skladu z Zakonom o divjadi in lovstvu in njegovimi spremembami (Ur.l. RS, št. 16/04, odločba US št. 120/06, št. 17/08, št. 46/14 - ZON-C). Zakon določa izdelavo letnih lovsko upravljavskih načrtov za lovsko upravljavska območja (Ur.l. RS, št. 110/04), ki so nadomestila nekdanja lovsko gojitvena območja. Znotraj LUO so opredeljena lovišča in lovišča s posebnim namenom. Za lovišča so bile v sredini leta 2009 podeljene koncesije za trajnostno upravljanje s populacijami divjadi. Razdelilnik s tem načrtom opredeljenega odvzema in del v življenjskem okolju se naredi za ta lovišča in lovišča s posebnim namenom. Stara in nova lovišča se v LUO bistveno ne razlikujejo, še največje razlike so v sedaj natančno določenih mejah in površinah. Skladno z Zakonom o divjadi in lovstvu je bilo ustanovljeno Območno združenje upravljavcev lovišč za Pohorsko LUO in izvoljen devet članski izvršni odbor, ki v postopku izdelave tega načrta zastopa upravljavce lovišč in LPN v LUO.

Letni načrt za VI. Pohorsko LUO za leto 2020 temelji na ciljih in usmeritvah lovsko upravljavskega dela Območnega načrta za VI. Pohorsko LUO 2011–2020. Ob zgoraj navedenih predpisih je napisan tudi v skladu z:

- Zakonom o gozdovih (Ur.l. RS, št. 30/93 in spremembe).
- Pravilnikom o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Ur.l. RS, št. 91/10).
- Uredbo o določitvi divjadi in lovnih dob (Ur.l. RS, št. 101/04, št. 81/14).
- Odlokom o lovsko upravljavskih območjih v Republiki Sloveniji in njihovih mejah (Ur.l. RS, št. 110/04).
- Uredbo o ustanovitvi lovišč s posebnim namenom v RS (Ur.l. RS, št. 117/04, št. 38/14).
- Odlokom o loviščih v Republiki Sloveniji in njihovih mejah (Ur.l. RS, št. 128/04, št. 38/14).
- Navodili za usmerjanje razvoja populacij divjadi v Sloveniji (usklajeno ZGS, znanstveno-raziskovalne institucije, LZS, OZUL-i in IRSKGHO, 2011).
- Priročnikom za izvajanje ukrepov NATURE 2000 v gozdni krajini - praktični primeri iz projekta SUPORT (Slovenj Gradec 2016, 36 str.).
- Akcijskim načrtom za izboljšanje stanja in zagotavljanje dolgoročnega ohranjanja travnišč (habitatni tip - 6230*) za gozd in druga gozdna zemljišča pod gozdno masko ter zaraščajoče površine v območju s pojavljanjem habitatnega tipa 6230* Vrsto bogata travnišča s prevladujočim navadnim volkom (*Nardus stricta*) na silikatnih tleh na projektnem območju Pohorje (Zavod RS za varstvo narave - OE Maribor, Pobreška c. 20, 2000 Maribor, november 2016).

Najpomembnejši dogodki, ki so vplivali na sam nastanek načrta, so prikazani v spodnji preglednici:

Preglednica 1.1: Pregled dogodkov 2020

LUO / ekološka enota	Datum	Kraj	Organ	Vsebina
LUO	18. 1. 2020 25. 1. 2020	Pameče Maribor	Komisija za oceno odstrela in izgub divjadi	Pregled odstrela in izgub divjadi
LUO	26. 2. 2020	Maribor	OZUL Pohorskega LUO	Uskladitveni sestanek
LUO	10. 3. 2020	Slovenj Gradec	Strokovni svet OE ZGS	Določitev osnutka načrta
LUO	27. 3. 2020	Slovenj Gradec	Javnost	Javna predstavitev načrta
LUO	02. 4. 2020	Slovenj Gradec	Svet OE Slovenj Gradec	Določitev predloga načrta
LUO	10. 4. 2020	Ljubljana	MKGP	Oddaja načrta na MKGP

Za pogostejše uporabljene izraze so v pričujočem načrtu uporabljene naslednje okrajšave:

- LUO – VI. Pohorsko lovsko upravljavsko območje,
- LN – letni načrt za LUO,
- LD – lovsko družina,
- LPN – lovišče s posebnim namenom,
- LUB – lovsko upravljavski bazen,
- EE – ekološka enota,
- GGO – gozdnogospodarsko območje,
- ZGS – Zavod za gozdove Slovenije,
- MKGP – Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano,
- ARSO – Agencija republike Slovenije za okolje,
- UVHVV – Uprava RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin,
- IRSKGLR – Inšpektorat RS za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo.

2 OPIS LUO S SEZNAMOM LOVIŠČ

Pohorsko lovsko upravljavsko območje je obsežen prostor, ki sega od Maribora na vzhodu, prek Pohorja in Kozjaka, Košenjaka, Uršlje gore, Smrekovca vse do Raduhe, Olševe in Pece na zahodu.

V LUO prevladuje gozdnata krajina sredogorja z značilnimi celki, višji predeli pa imajo že značaj visokogorja. Delež kmetijskih zemljišč je zaradi zaraščanja v stalnem upadanju in znaša 23 %. Za območje je značilna velika spremenjenost gozdnih združb in zasmrečenost na zahodnem delu, ki pa proti vzhodu prehaja v bolj naravne in z listavci bogatejše gozdne združbe.

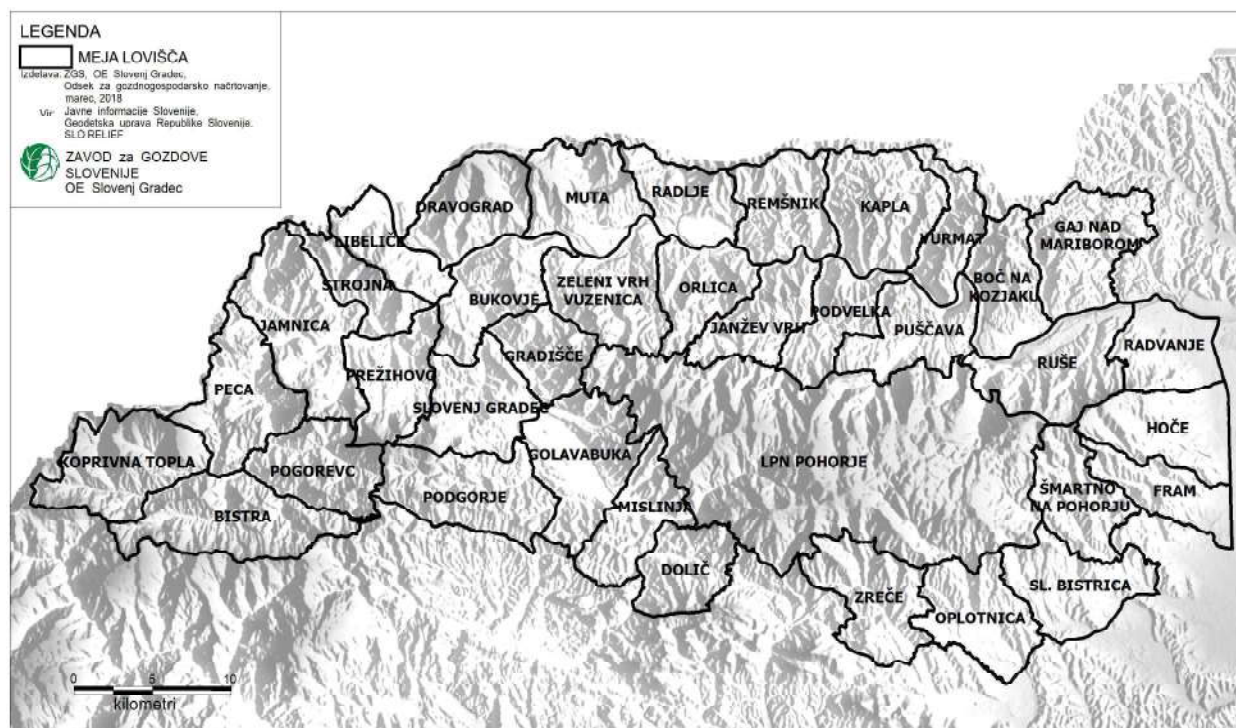
V LUO je 36 lovišč v upravljanju lovskih družin (LD) in LPN Pohorje. LPN Pohorje daje LUO poseben pomen, saj zajema skoraj petino njegove površine. Je prostorsko zaokrožena celota in sega od okoli 900 m nadmorske višine pa vse do vrha Pohorja. Zajema osrednji življenjski prostor navadnega jelena in gamsa. LPN Pohorje sodeluje v različnih raziskovalnih programih s področja upravljanja z divjadjo. Celotno lovišče spada v predlagani Regijski park Pohorje, pretežni del pa tudi v območje NATURA 2000.

Preglednica 2.1: Pregled lovišč

Nekdanja šifra lovišča	Sedanja šifra lovišča	Ime lovišča	Upravna enota	Površina (ha)		
				Skupna	Lovna	Nelovna
278	0601	Koprivna - Topla	Ravne na Koroškem	4.911	4.845	66
276	0602	Bistra	Ravne na Koroškem	5.519	5.445	74
281	0603	Peca	Ravne na Koroškem	4.485	4.234	251
279	0604	Pogorevc	Ravne na Koroškem	3.745	3.612	133
313	0605	Podgorje	Slovenj Gradec	4.950	4.793	157
314	0606	Slovenj Gradec	Slovenj Gradec	4.097	3.674	423
280	0607	Prežihovo	Ravne na Koroškem	3.470	3.146	324
277	0608	Jamnica	Ravne na Koroškem	5.850	5.502	348
282	0609	Strojna	Ravne na Koroškem	2.342	2.196	146
53	0610	Libeliče	Dravograd	2.514	2.332	182
52	0611	Dravograd	Dravograd	3.849	3.641	208
51	0612	Bukovje Otiški vrh	Dravograd	3.734	3.419	315
311	0613	Gradišče	Slovenj Gradec	2.580	2.417	163
309	0614	Golavabuka	Slovenj Gradec	5.048	4.698	350
312	0615	Mislinja	Slovenj Gradec	3.266	3.067	199
310	0616	Dolič	Slovenj Gradec	2.921	2.797	124
324	0617	LPN Pohorje	Maribor	27.513	27.172	341
266	0618	Zeleni vrh	Radlje ob Dravi	4.415	4.181	234
262	0619	Muta	Radlje ob Dravi	4.191	3.938	253
263	0620	Radlje	Radlje ob Dravi	3.037	2.816	221
261	0621	Orlica	Radlje ob Dravi	3.123	3.003	120
267	0622	Janžev vrh	Radlje ob Dravi	3.228	3.114	114
264	0623	Remšnik	Radlje ob Dravi	3.772	3.612	160
265	0624	Podvelka	Radlje ob Dravi	2.992	2.911	81
260	0625	Kapla	Radlje ob Dravi	4.802	4.663	139
416	0626	Puščava	Ruše	3.687	3.475	212
415	0627	Vurmat	Ruše	2.510	2.442	68
414	0628	Boč na Kozjaku	Ruše	3.449	3.239	210
412	0629	Gaj nad Mariborom	Maribor	4.588	4.418	170
417	0630	Ruše	Ruše	4.747	4.391	356
418	0631	Radvanje	Maribor	3.180	2.073	1.107
420	0632	Hoče	Maribor	4.156	3.639	517
423	0633	Fram	Maribor	2.802	2.541	261
322	0634	Šmartno na Pohorju	Slovenska Bistrica	3.454	3.333	121
321	0635	Slovenska Bistrica	Slovenska Bistrica	4.157	3.658	499
318	0636	Oplotnica	Slovenska Bistrica	3.963	3.647	316
328	0637	Zreče	Konjice	4.142	3.803	339
SKUPAJ				165.189	155.888	9.301

Slika 2.1: Položaj LUO v Sloveniji

Slika 2.2: Lovišča v LUO

3 ŽIVLJENJSKO OKOLJE DIVJADI

Gozd je najbolj ohranjen življenjsko okolje za divjad. V Pohorskem LUO, kjer močno prevladujejo gozdovi (71 %) v primerjavi z drugimi rabami zemljišč, ima divjad dokaj ugodne življenjske pogoje. Predvsem to velja za vzhodni del LUO in prevladujoče gričevnate predele, kjer je delež naravnih gozdnih združb večji. Osnovno načelo pri vlaganji v življenjsko okolje divjadi je sonaravno upravljanje z njenim življenjskim okoljem. To narekuje več vlaganj v ohranjanje in izboljševanje prehranskih in bivalnih razmer, ki mora biti še posebej izraženo v zasmrečenih območjih v višjih legah, kjer so življenjski pogoji za živalski svet slabši. Lovske organizacije si morajo tudi v bodoče prizadevati pridobiti čim več primernih objektov, kjer bodo lahko izvajali ukrepe ohranjanja in izboljševanja prehranskih in bivalnih razmer divjadi.

3.1. Opravljeni ukrepi v življenjskem okolju divjadi v letu 2019

Vsi načrtovani ukrepi so bili izvedeni v okviru dovoljenih odstopanj.

Preglednica 3.1.1: Opravljeni ukrepi v življenjskem okolju divjadi v letu 2019

Vrsta ukrepa	Enota mere	Načrtovan obseg	Realiziran obseg	Stopnja uresničitve načrta (%)
1. UKREPI ZA VARSTVO IN MONITORING DIVJADI				
Ukrepi za varstvo in monitoring divjadi	ure	24.000	26100	109
Vzdrževanje pasišč s košnjo (ročna in strojna košnja)	ha	125	114,4	92
Spravo sena z odvozom	ha	75	75,4	101
Priprava pasišč za divjad	ha	50	50,1	100
Gnojenje travnikov	ha	27	23,7	88
Vzdrževanje grmišč	ha	8	10,8	135
Vzdrževanje remiz za malo divjad	ha	9	8,4	93
Vzdrževanje gozdnega roba	ha	22	25,8	117
Izdelava in vzdrževanje kaluž	število	100	108	108
Izdelava in vzdrževanje večjega vodnega vira	število	3	5	167
Sadnja in vzdrževanje plodonosnega drevja in grmovja	število	700	735	105
Postavitev in vzdrževanje gnezdnic	število	80	94	117
Zimsko krmljenje parkljaste divjadi	kg	90.000	98.070	109
Zimsko krmljenje male divjadi	kg	4.000	3.400	85
Preprečevalno krmljenje	kg	3.000	1.600	53
Privabljalno krmljenje	kg	95.000	83.760	88
Krmne njive	ha	23	22,5	98
Pridelovalne njive	ha	2,5	3,7	148
Količina soli	kg	6500	7802	120
Solnice (založene)	število	4200	4110	98
Lovske preže (obnova in novogradnja)	število	430	526	122
Krmišča (obnova in novogradnja)	število	70	89	127
Lovske steze (obnova in novogradnja)	km	310	296,1	96

Ukrepi za varstvo in monitoring divjadi

Obseg ur, ki jih upravljavci lovišč organizirano opravijo za ukrepe varstva in monitoringa divjadi v zadnjih letih narašča. Načrtovane ure za ukrepe nadzora lovišč v okviru lovsko-čuvajske službe, aktivnosti v povezavi s povozi divjadi, ugotavljanja številčnosti posameznih vrst divjadi in podobno, so bile presežene. Okrog 70 % vseh ur so upravljavci lovišč porabili za varstvo in monitoring velike divjadi, ostale ure pa za varstvo in monitoring male divjadi.

Biomeliorativna dela

Izvedena biomeliorativna dela, s katerimi ohranjamo in izboljšujemo prehranske in bivalne razmere divjadi, so bila realizirana v primernih časovnih obdobjih, kvalitetno in so pri večini ukrepov nad načrtovanimi vrednostmi. Dva ukrepa nista bila v celoti realizirana in sicer vzdrževanje pasišč s košnjo (92 %) in ukrep vzdrževanje remiz za malo divjad (93 %). Za spoznanje nižja realizacija omenjenih ukrepov je v mejah dovoljenih odstopanj. Za izvajanje ukrepa vzdrževanje pasišč s košnjo so upravljavci lovišč porabili okrog 3400 ur. Delež površin, kjer je treba kositi ročno znaša okrog 38 %. Seno, ki ga upravljavci pridobijo na teh površinah se porabi za zimsko

krmljenje divjadi. V skladu z usmeritvami za izboljšanje stanja in zagotavljanje dolgoročnega ohranjanja vrstno bogatih travnišč - habitatni tip 6230* (Akcijski načrt za izboljšanje stanja ..., 2016) se izvajanje ukrepa gnojenje travnikov ne priporoča (prav tako je odsvetovano tudi apnenje tal), kar so upravljavci lovišč upoštevali. Ukrep sadnja in vzdrževanje plodonosnega drevja in grmovja je bil presežen (105 %), vendar pogrešamo večjo angažiranost upravljavcev pri vzdrževanju odraslih slabo očiščenih in nesproščenih plodonosnih dreves na opuščenih in zaraščajočih površinah.

Visoka realizacija izvedbe načrtovanih biomeliorativnih del v zadnjem obdobju kaže na to, da v kolikor upravljavci lovišč sklenejo dogovore z lastniki površin, ta dela tudi izvajajo. Tudi v prihodnje bomo ob izdelavi načrtov gozdno gospodarskih enot opredelili čim več površin, kjer so potrebna biomeliorativna dela in nudili upravljavcem lovišč pomoč pri sklepanju dogovorov z lastniki teh zemljišč.

Biotehnični ukrepi

Količina krme, ki jo kot dodatno energijo upravljavci vnašajo v lovišča, ni presegla načrtovane višine in je pod nivojem dolgoletnega povprečja. Upravljavci lovišč so porabili podobno količino krme kot leto poprej. Pomembno je dejstvo, da smo dosegli ustreznejšo zastopanost različnih vrst krme in z uvedbo registra krmišč boljše ter primernejše prostorsko razporeditev krmišč.

Površine, kjer lovci obdelujejo krmne njive so blizu načrtovanih vrednosti in v mejah dovoljenih odstopanj. Površine pridelovalnih njiv so večje od načrtovanega (148 %). Količina porabljene soli v letu 2019 je za spoznanje večja kot v letu 2018 in je nad nivojem dolgoletnega povprečja. Ocenjujemo, da nekatera lovišča pri vnosu soli še vedno pretiravajo s količinami.

Lovski objekti

Po naši oceni opravljena dela zagotavljajo zadostno količino lovskih objektov, ki se ohranjajo v primernem stanju ter so namenjeni zagotavljanju optimalnih pogojev za izvrševanje načrtovanih posegov v populacije divjadi.

3.2. Načrtovani ukrepi v življenjskem okolju v letu 2020

Preglednica 3.2.1: Načrtovani ukrepi v življenjskem okolju divjadi v letu 2020

Vrsta ukrepa	Enota mere	Načrtovan obseg
1. UKREPI ZA VARSTVO IN MONITORING DIVJADI		
Ukrepi za varstvo in monitoring divjadi	ure	24.500
Vzdrževanje pasišč s košnjo (ročna in strojna košnja)	ha	110
Spravo sena z odvozom	ha	73
Priprava pasišč za divjad	ha	48
Gnojenje travnikov	ha	23
Vzdrževanje grmišč	ha	9
Vzdrževanje remiz za malo divjad	ha	8
Vzdrževanje gozdnega roba	ha	25
Izdelava in vzdrževanje kaluž	število	100
Izdelava in vzdrževanje večjega vodnega vira	število	4
Sadnja in vzdrževanje plodonosnega drevja in grmovja	število	700
Postavitev in vzdrževanje gnezdnic	število	80
Zimsko krmljenje parkljaste divjadi	kg	81.000
Zimsko krmljenje male divjadi	kg	3.500
Preprečevalno krmljenje	kg	1.500
Privabljalno krmljenje	kg	95.000
Krmne njive	ha	21
Pridelovalne njive	ha	2,5
Količina soli	kg	6500
Solnice (založene)	število	4200
Lovske preže (obnova in novogradnja)	število	460
Krmišča (obnova in novogradnja)	število	70
Lovske steze (obnova in novogradnja)	km	310

Ukrepi za varstvo in monitoring divjadi

V letu 2020 je načrtovano za izvrševanje varstva in monitoringa divjadi 24.500 ur. Upravljavci lovišč so dolžni izvajati lovsko čuvajsko službo, zato ob razumevanju in boljši organiziranosti izvajanja tega ukrepa načrtujemo

podobno število ur kot v letu 2019. V času izrednih zimskih razmer (visoka in dolgotrajna snežna odeja) so upravljalci lovišč dolžni poostri nadzor v loviščih in aktivno zagotavljati mir, še posebej v bližini zimovališč divjadi (nadzor nad psi, ki se nenadzorovano gibajo v loviščih, vožnja z motornimi vozili ...). Tej vrsti ukrepov naj večjo pozornost namenijo upravljalci gorskih lovišč, oziroma lovišč v višjih legah (Lovske družine - Bistra, Koprivna – Topla, Pogorevc, Gradišče, Golavabuka, Ruše, Šmartno na Pohorju, Hoče, Oplotnica, Slovenska Bistrica, Zreče in LPN Pohorje). Pri upravljalcih ostalih lovišč naj bo poudarek na ukrepih kot so: spremljava zdravstvenega stanja in številčnosti divjadi, aktivnosti povezane z zmanjševanjem izgub divjadi zaradi košnje (Šmartno na Pohorju, Puščava, Zreče, Bistra ...), aktivnosti povezane z zmanjševanjem izgub divjadi v prometu (Slovenska Bistrica, Boč na Kozjaku, Oplotnica, Dolič ...) in podobno.

Dopustna odstopanja realizacije načrta

Upravljalci lovišč morajo ukrepe realizirati vsaj v 80 % načrtovanih ur, navzgor je dovoljeno in zaželeno neomejeno preseganje načrtovanih količin.

Biomeliorativni ukrepi

Večina načrtovanih ukrepov je v primerjavi z načrtom iz prejšnjega leta, tako po številu objektov, kot po načrtovani površini nekoliko manjša. Nihanja načrtovanih vrednosti po letih, kot smo jih poznali v preteklosti, so manjša, saj imajo upravljalci lovišč najemne pogodbe za izvajanje biomeliorativnih ukrepov na bolj ali manj istih površinah.

Vzdrževanje pasišč s košnjo

Za izboljšanje prehranskih razmer divjadi morajo upravljalci lovišč vzdrževati vsaj 88 ha travnikov in pašnikov na čim večjem številu lokacij. Izvajanje tega ukrepa je še posebej pomembno v območjih z večjo gozdnatostjo in manj intenzivnim kmetijstvom in v loviščih, ki spadajo v osrednje območje razširjenosti jelenjadi. V teh območjih je delež pašnih površin za divjad izredno majhen in ga je treba postopno povečevati. Prisotnost in število lokacij pašnih površin lahko ocenjujemo tudi na podlagi dolžine gozdnega roba. V skupino lovišč z majhno dolžino gozdnega roba (m/ha) in povečano potrebo po izvajanju obravnavanega ukrepa spadajo: Bistra, Koprivna – Topla, Pogorevc, Podvelka, Vurmat, Ruše, Orlica in LPN Pohorje. V LPN Pohorje se prioriteto povečuje travniške površine s prisotnostjo rastlin, ki so značilne za vrstno bogata travišča (HT 6230*). V izvedbenem načrtu se vrstno bogata travišča (HT 6230*) prostorsko določijo (parc. št., površina).

Dopustna odstopanja realizacije načrta

Upravljalci lovišč morajo ukrepe realizirati vsaj v 80 % načrtovanih vrednosti, načrtovane količine je dovoljeno in zaželeno neomejeno presegati.

Spravilo sena z odvozom

Odločitev, s katerih površin se bo vršil odvoz sena, je v domeni upravljalcev lovišč. Zaradi lažjega spravila in skladiščenja je priporočljivo baliranje sena. Načrtujemo odvoz sena s 73 ha površin.

Dopustna odstopanja realizacije načrta

Obsega načrtovanih del ni treba realizirati, načrtovane količine je dovoljeno neomejeno presegati.

Priprava pasišč za divjad

V območju je precej zaraščajočih površin (opuščeni travniki in pašniki), ki so bile v preteklosti priljubljena pasišča divjadi. Še posebej izrazito je zaraščanje v višjih legah Pohorja, Smrekovca, Pece in Košenjaka. Večina teh površin se zarašča z vegetacijo (smreka, ruševje, praprot ...), ki ne nudi ustreznih prehranskih virov. Upravljalci lovišč naj nezaželeno zarast odstranijo in s primernimi ukrepi dolgoročno zagotovijo, da bodo te površine postale primerna pasišča za divjad. V letu 2020 v ta namen načrtujemo ukrepe na površini 48 ha. V LPN Pohorje se prioriteto povečujejo površine znotraj gozdnega prostora, ki so bile v preteklosti podvržene vremenskim motnjam (snegolomi, žledolomi, vetrolomi). Prioritetno se izloča travniške površine s prisotnostjo rastlin, ki so značilne za vrstno bogata travišča (HT 6230*). V izvedbenem načrtu se prostorsko določijo območja, s katerih se odstrani zarast s pomočjo sečnje in mulčenja podrasti (parc. št., površina).

Dopustna odstopanja realizacije načrta

Upravljalci lovišč morajo ukrepe realizirati vsaj v 80 % načrtovanih vrednosti, načrtovane količine je dovoljeno in zaželeno neomejeno presegati.

Gnojenje travnikov

Ukrep se naj izvaja predvsem na površinah, kjer upravljalci lovišč želijo povečati količino sena, ki ga potrebujejo za krmljenje divjadi. Poudarek naj bo na uporabi hlevskega gnoj. V skladu z usmeritvami za izboljšanje stanja in zagotavljanje dolgoročnega ohranjanja vrstno bogatih travišč - habitatni tip 6230* (Akcijski načrt za izboljšanje stanja ..., 2016), se izvajanje ukrepa gnojenje travnikov ne priporoča (prav tako je odsvetovano tudi apnenje tal). Načrtovani obseg znaša 23 ha.

Dopustna odstopanja realizacije načrta

Načrta ni treba dosežati in ga ni dovoljeno presegati.

Vzdrževanje grmišč

Velika gozdnatost in zasmrečenost območja kaže na potrebo po čim večjem številu primernih grmišč za divjad. Lokacije naj bodo predvsem v območjih, kjer je prisotnih več vrst divjadi in v območjih, kjer je ravnovesje med rastlinojedi in okoljem najbolj porušeno. Ukrep vzdrževanja grmišč se lahko izvaja tudi na zaraščajočih površinah, kjer zaradi zarasti (drevje, grmovje) košnja ni več mogoča. Namen vzdrževanja grmišč je ohraniti dostopnost do popkov, poganjkov in listov za prehrano rastlinojede divjadi in za zagotavljanje kritja različnim prostoživečim živalim. Vzdrževati jih pričnemo tedaj, ko večina popkov, poganjkov in listov ni več dostopna za rastlinojedo parkljasto divjad. Načrtovan obseg za leto 2020 je 9 ha.

Dopustna odstopanja realizacije načrta

Upravljalci lovišč morajo ukrepe realizirati vsaj v 80 % načrtovanih vrednosti, načrtovane količine je dovoljeno neomejeno presežati.

Vzdrževanje remiz za malo divjad

Remize so namenjene predvsem kritju male divjadi, primerne bivalne pogoje pa zagotavljajo tudi srnjadi in številnim drugim prostoživečim živalskim vrstam. Dela namenjena vzdrževanju remiz za malo divjad se morajo opravljati predvsem v loviščih vzhodnega dela LUO, kjer je mala divjad v bližnji preteklosti bila ali je še prisotna. Obravnavane ukrepe so dolžni izvajati vsi upravljalci lovišč, ki vlagajo fazana in poljsko jerebico ter intenzivneje upravljajo z malo divjadjo. V letu 2020 je vzdrževanje remiz načrtovano na površini 8 ha.

Dopustna odstopanja realizacije načrta

Obsega načrtovanih del ni treba realizirati, razen upravljavcev, ki vlagajo poljske kure. Ti upravljalci morajo ukrepe opraviti vsaj v 80 % načrtovanih vrednosti, načrtovane količine je dovoljeno neomejeno presežati.

Vzdrževanje gozdnega roba

Pravilno oblikovan gozdni rob predstavlja prehod iz gozda v druge ekosisteme in je izredno pomemben del krajine s poudarjeno biotopsko vlogo. Prehodi med gozdnimi in negozdnimi površinami naj bodo mehki, postopni, globoki in zaviti. Pravilno oblikovan gozdni rob naj bo visok eno povprečno sestožno višino, stopničast in večslojen. Za večino gozdnih robov v LUO velja, da so premalo vertikalno in horizontalno strukturirani ter da primanjkuje plodonosnih in grmovnih vrst. Pušča naj se drevesa z dupli, sušice, podrtice in stara drevesa. Ukrep naj se izvaja v loviščih z manjšo dolžino (m/ha) gozdnega roba in v povezavi s pospeševanjem plodonosnih vrst. Ukrep se ne izvaja spomladi v obdobju gnezdenja ptic.

Dopustna odstopanja realizacije načrta

Načrtovan obseg del v skupni višini 25 ha mora biti opravljen vsaj 80 %. Navzgor je dovoljeno neomejeno presežanje načrtovanih količin.

Izdelava in vzdrževanje kaluž

Geološke razmere v LUO narekujejo intenziviranje tega ukrepa v zahodnih loviščih, kjer prevladuje dolomitna podlaga. Na področju Pohorja je površinskih vodotokov v izobilju, zato je potreba po izdelavi kaluž s strani človeka manjša. Priporočljivo je, da se na območju prisotnosti jelenjadi, oz. na območjih prisotnosti divjega prašiča kaluže vzdržujejo v obsegu najmanj 3 kaluže/1.000 ha lovne površine. Načrtuje se izdelava in vzdrževanje kaluž v obsegu 100 objektov.

Dopustna odstopanja realizacije načrta

Načrtovan obseg del mora biti opravljen vsaj 80 %. Navzgor je dovoljeno neomejeno presežanje načrtovanih količin.

Izdelava in vzdrževanje večjega vodnega vira

Načrtuje se izdelava in vzdrževanje 4 večjih vodnih virov. V večini primerov gre za ureditev posameznih manjših jezerc, kjer se načrtuje odstranitev zarasti in ureditev brežin.

Dopustna odstopanja realizacije načrta

Načrtovan obseg del ni treba realizirati, lahko pa se ga preseže.

Sadnja in vzdrževanje plodonosnih drevesnih vrst

Načrtuje se sadnja in vzdrževanje 700 sadik različnih vrst plodonosnega drevja (oreh, češnja, lesnika ...). Upravljalci lovišč morajo aktivneje pristopiti vzdrževanju odraslih a nevzdrževanih plodonosnih dreves na opuščenih in zaraščajočih površinah in ta dela izvajati v povezavi z že obravnavanimi biomeliorativnimi ukrepi. Upravljavcem priporočamo, da si sadike predhodno naročijo. Priporočamo, da se lovci aktivno vključijo v sanacijo od žledoloma in vetrolomov poškodovanih gozdov, s pomočjo lastnikov, pri izvajanju ukrepa sajenja plodonosnega drevja na teh površinah (še posebej upravljalci lovišč Koprivna-Topla, Bistra, Peca, Dravograd, Podgorje).

Dopustna odstopanja realizacije načrta

Načrtovan obseg del mora biti opravljen vsaj 80 %, lahko pa se ga preseže.

Postavitev in vzdrževanje gnezdnic

Ta ukrep naj se še posebej pospešuje v loviščih, kjer naravnih dupel primanjkuje. Predvsem se naj postavlja gnezdnice za sekundarne duplarje kot so: koconogi čuk, mali skovik, smrdokavra, sova kozača, golob duplar, pogorelec in belovrati muhar. Gnezdnice morajo biti izdelane iz naravnih materialov, in sicer tako, da v notranjost ne priteče voda in da preprečujejo vstop plenilcem. Zagotoviti je treba, da se jeseni gnezdnice očistijo. V letu 2020 načrtujemo postavitev in vzdrževanje 80 gnezdnic.

Dopustna odstopanja realizacije načrta

Načrtovan obseg del ni treba realizirati, lahko se ga preseže.

Večino načrtovanih biomeliorativnih del upravljavci lovišč ne morejo izvajati brez soglasij lastnikov zemljišč in strokovne pomoči delavcev Zavoda za gozdove, zato je predhodna koordinacija pogoj za uspešno izvedbo načrtovanih ukrepov.

Biotehnični ukrepi

V LUO je v letu 2020 dovoljeno za krmljenje porabiti do 181.000 kg krme ob upoštevanju naslednjih usmeritev krmljenja:

Srnjad

Namensko krmljenje srnjadi ni dovoljeno, razen pod pogoji, ki so navedeni v splošnih usmeritvah za krmljenje v Lovsko upravljavskem delu Območnega načrta za VI. Pohorsko LUO za obdobje 2011–2020 in v nadaljevanju.

Z namenom zmanjšanja povoza srnjadi je izjemoma v bližini prometnic z močno povečanim povozom srnjadi v zimskem času za kratek čas (največ 1–2 tedna) dovoljeno t. i. prestrezno krmljenje (*»intercept feeding«*), s katerim zmanjšamo potrebo po približevanju (prehranjevanju) srnjadi na brežinah cest. Tovrstno prestrezno krmljenje je mogoče dovoliti le, če so izpolnjeni naslednji pogoji:

- dolgotrajna ali visoka snežna odeja;
- zaznana pogosto prehranjevanje srnjadi na brežini ceste;
- registrirano večje število povožene srnjadi v posameznem lovišču v času te zime (>3 po 1.12.);
- krmljenje se izvaja v pasu 300 do 500 m od problematičnega/ih odseka/ov cest(e).

Za pridobitev dovoljenja za prestrezno krmljenje veljajo enaki pogoji kot za izjemoma dovoljeno zimsko krmljenje srnjadi (podana pisna informacija z vlogo na ZGS s strani upravljavca, izdano soglasje s strani OE ZGS ter obveščanje lovske inšpekcije). Pred izdajo dovoljenja morajo biti predhodno vzpostavljeni ukrepi dostopa srnjadi do naravnih prehranskih virov (pluženje visokega snega do robidovja, grmišč ...).

Jelenjad

Zimsko krmljenje se izvaja v območjih povečanih gostitev jelenjadi v zimskem obdobju – zimovališčih/mirnih conah. Zimsko krmljenje se lahko izvaja tudi na območjih, kjer želimo jelenjad privabiti in zadržati z namenom razbremenitve vpliva jelenjadi na življenjsko okolje v nekem drugem prostoru. Odstrel na teh krmiščih ni dovoljen.

V robnih populacijskih območjih je dovoljeno zgolj privabljalno krmljenje jelenjadi za namen lažjega vpogleda v strukturo populacije in izpolnitve načrta odvzema.

Sestava krme za zimsko krmljenje jelenjadi:

- močna škrobna krma (koruza, žita, kostanj, želod) v deležu do 10 %,
- sočna krma (okopavine, tropine, sadje) v deležu do 30 %,
- voluminozna krma (seno, vejniki, silaža, pesni rezanci) v deležu najmanj 60 %,
- pri krmljenju z močno škrobno krmo in voluminozno krmo mora biti na krmišču divjadi stalno na razpolago tudi sočna krma.

Priporočljivo je, da je močna krma jelenjadi na razpolago le v jesenskih mesecih (oktober, november, december), sočna in voluminozna krma pa še v zimskih in spomladanskih mesecih. Količina skupaj položene sočne in grobo vlaknate krme v ustreznem razmerju ni omejena, količine položene krme naj bodo odvisne od naravne ponudbe hrane. Krmljenje samo z močnimi škrobnimi krmili na posameznih krmiščih ni dovoljeno, pač pa mora biti jelenjadi na voljo na istem krmišču v priporočenem obdobju (oktober–december) strukturno vsa potrebna krma (močna, voluminozna, sočna), oziroma vsaj voluminozna in sočna v ustreznem razmerju.

Gostota krmišč za zimsko krmljenje jelenjadi je definirana upoštevaje gostoto odvzema jelenjadi oziroma uvrstitvijo lovišča v osrednje populacijsko območje. Dovoljeno je 1 krmišče na začetih 1.000 ha lovne površine lovišča oziroma LPN, katerega del spada v osrednje populacijsko območje jelenjadi.

Pri zimskem krmljenju je glede na število jelenjadi, ki prihaja na določeno krmišče, treba z razporeditvijo krme omogočiti, da vse živali istočasno pridejo do položene krme.

Privabljalno krmljenje se izvaja s ciljem olajšanega opazovanja in odstrela jelenjadi. Tu je odstrel dovoljen. Privabljalno krmljenje jelenjadi se lahko izvaja le v času lovne dobe na jelenjad. Pri omenjenem krmljenju je dovoljeno zalagati največ 1 krmišče na 1.000 ha lovne površine lovišča oziroma LPN. Na posameznem krmišču je dovoljeno dnevno položiti skupno največ 50 kg krme, od tega količina močne krme, ki je dnevno dostopna jelenjadi, ne sme presežati 5 kg.

Damjak

Namensko krmljenje damjaka ni potrebno, zato ni dovoljeno.

Gams

Zimsko krmljenje gamsa ni dovoljeno, razen pod pogoji, ki so navedeni v splošnih usmeritvah za krmljenje v Območnem načrtu (lovsko upravljavski del), za VI. Pohorsko LUO za obdobje 2011–2020.

Muflon

Zimsko krmljenje muflona ni dovoljeno.

Privabljalno krmljenje muflona je namenjeno privabljanju te vrste divjadi z namenom odstrela. Za doseganje učinka privabljanja so na krmišču potrebne in priporočene le minimalne količine močne krme, ki opravljajo funkcijo privabljanja muflonov. Privabljalno krmljenje se lahko izvaja v času lovne dobe v loviščih Podgorje in Slovenj Gradec. V kolikor se za privabljalno krmljenje polaga le sočna krma, se takšno krmišče ne upošteva kot krmišče, katerega je treba voditi v katastru lovišč, mora pa biti lokacija opredeljena v letnem načrtu lovišča/LPN. Na privabljalnem krmišču je lahko divjadi dostopno največ do 5 kg močnih vrst krme (briketov, žit ali koruze) na dan.

Divji prašič

Zimsko krmljenje divjega prašiča je v celotnem LUO prepovedano.

Preprečevalno krmljenje divjega prašiča je dovoljeno zgolj v loviščih, kjer povprečni letni odvzem divjega prašiča v zadnjih treh letih dosega 5 ali več živali. Preprečevalno krmljenje je v ustreznih razmerah strnjenih gozdov in primerne oddaljenosti od kmetijskih površin, namenjeno odvrčanju tropov divjih prašičev od kmetijskih kultur, pri čemer se priporoča tudi krmljenje z beljakovinsko hrano na osnovi žit (soja, rastlinske beljakovine ...). Priporočeno obdobje izvajanja preprečevalnega krmljenja je od začetka junija do konca oktobra, izjemoma za konkretna lovišča v primeru večletnega pojavljanja škod tudi prej. Podroben časovni termin izvajanja preprečevalnega krmljenja z letnim načrtom lovišča opredeli upravljavec lovišča. Upravljavec lovišča sme imeti le eno preprečevalno krmišče na začetnih 1.000 ha gozdne površine, pri določanju primernosti lokacij se upošteva tudi strnjenost gozdnega kompleksa (gozdne krajine). Preprečevalno krmišče mora biti oddaljeno vsaj 500 m od zunanje meje gozdnega kompleksa z negozdno krajino. Lov na teh krmiščih je prepovedan.

Privabljalno krmljenje divjih prašičev je prvenstveno namenjeno opazovanju ter lažjemu izvrševanju odstrela. Za doseganje učinka privabljanja so na krmišču potrebne le minimalne količine krme, ki opravljajo funkcijo privabljanja divjih prašičev. Privabljalno krmljenje divjega prašiča se lahko izvaja vse leto. Divjadi naj bo dnevno dostopno na privabljalnem krmišču največ do 2 kg ustrezne vrste krme (žit ali koruze). Termin založenosti (v letu) je v pristojnosti upravljavca lovišča.

Lovišča, ki imajo v zadnjih treh letih povprečni letni odvzem 15 in več živali vrste divji prašič, imajo lahko eno krmišče na 1.000 ha lovne površine (zaradi velike številčnosti divjega prašiča v nekaterih loviščih so to leto izjeme lovišča Gaj nad Mariborom, ki lahko ima 7 krmišč, Boč na Kozjaku, ki lahko ima 4 krmišča, Šmartno na Pohorju, ki lahko ima 4 krmišča, Vurmat, ki ima lahko 3 krmišča in Gradišče, ki lahko ima 2 krmišča). Lovišča, ki ne dosegajo povprečnega letnega odvzema 15 živali, pa eno krmišče na 2.000 ha lovne površine.

Za krmo je priporočljivo uporabljati vse vrste žit in koruze. Dovoljeno je le krmljenje na način, da je krma na krmiščih dostopna predvsem divjemu prašiču (npr: krmini valj, polaganje krme v tla, prekrivanje krme, ...) in ne ostali divjadi (srnjad, jelenjad).

V habitatih divjega petelina, gozdnega jereba in ruševca krmljenje divjega prašiča ni dovoljeno. Za GGO Slovenj Gradec se pri določitvi lokacij krmišč upošteva kot neprimerno območje bivališča divjega petelina in ruševca, ki je opredeljeno v načrtih GGE z biotopsko funkcijo na I. in II. stopnji oz. območje nad 900 m nadmorske višine. Prav tako se za območje GGO Maribor in GGO Celje v Pohorskem LUO nad izohipso 900 m ne vrši privabljalno krmljenje divjega prašiča. V kolikor na območju nad 900 m nadmorske višine biotopska funkcija na I. ali II. stopnji ni opredeljena, se lahko ta izdela na ZGS. Ta opredelitev se lahko uporabi zaradi povečanih škod in gostote prašičje populacije, in sicer se postavi eno krmišče na 1.000 ha lovne površine, vendar ne na območju rastiščnega habitata petelina ali ruševca, na površini v radiju 500 m od centra aktivnega ali nekdanjega rastišča divjega petelina ali ruševca ter na območju njihovih znanih gnezdišč.

Prav tako se na teh območjih za zimsko in privabljajno krmljenje jelenjadi ne uporablja koruze. ZGS vodi kataster krmišč ter njihov namen ločeno po loviščih.

Male zveri

Krmljenje malih zveri (lisica, kuna belica) ima izključno značaj privabljajnega krmljenja z namenom lova. Izvaja se s krmo živalskega izvora ter s krmo rastlinskega izvora (sadje). Krmljenje mora biti izvajano na način, ki je skladen z veterinarskimi predpisi o ravnanju s stranskimi živalskimi proizvodi. Malih zveri ne krmimo v območjih habitatov gozdnih kur.

Mala poljska divjad

Zimsko krmljenje male poljske divjadi je dovoljeno v vseh loviščih, upoštevajoč pri tem prisotnost posamezne vrste. Kljub temu, da je krmljenje male poljske divjadi smiselno in potrebno včasih izvajati tudi izven zimskega obdobja, se krmljenje v smislu biotehniških del opredeljuje med zimsko krmljenje. Krmljenje mora biti izvajano z vrsto krme in na način, ki je v največji možni meri prilagojena vrsti divjadi katero se krmi (poljski zajec, fazan, poljska jerebica). Pri krmljenju z močno škrobno krmo mora biti le ta položena tako oziroma zaščitena s tehničnimi objekti (nadkritje, lese), da se prepreči, da bi pretežni del krme zaužila srnjad.

Lokacije krmljenja se ne upoštevajo kot krmišče, katere se vodi v katastru krmišč, mora pa biti lokacija opredeljena v letnem načrtu lovišča oziroma lovišča s posebnim namenom.

Zimsko krmljenje fazana in poljske jerebice je obvezno v vseh loviščih, v katerih so dodani osebki teh dveh živalskih vrst. Male poljske divjadi se na krmiščih ne lovi.

Dopustna odstopanja realizacije načrta:

Skupna količina namenjene krme ne sme biti presežena.

Delež realiziranih krmnih in pridelovalnih njiv mora obsegati vsaj v 80 % načrtovanih vrednosti, navzgor pa teh ukrepov tako po številu objektov kot pa površini ne omejujemo.

Lovski objekti

Načrtovano število lovskih objektov (obnova in novogradnja) zagotavlja primerno infrastrukturo, ki je v loviščih potrebna za izvajanje ukrepov tako v populacijah divjadi kakor tudi v njenem življenjskem okolju.

Priporočamo, da se pospešeno zagotovi primerno infrastrukturo (lovske preže) na površinah, ki so jih poškodovale naravne ujme (žledolom, vetrolom, lubadar). Uspešna izvedba sanacije na ta način poškodovanih gozdov bo možna le ob intenzivnem lovu rastlinojede divjadi na teh površinah (lovišča Koprivna-Topla, Bistra, Peca, Pogorevc, Dravograd ...).

Seznami zavarovanih območij, naravnih vrednot, habitatnih tipov, ekološko pomembnih območij, posebnih varstvenih območij (NATURA 2000) in njihovi varstveni režimi, ki vplivajo ali omejujejo upravljanje z divjadjo in njenim življenjskim okoljem, se nahajajo v Območnem načrtu za VI. Pohorsko LUO za obdobje 2011–2020 kot priloge v poglavju 9. Podrobnejše varstvene usmeritve istega načrta v poglavju 4 določajo pogoje in usmeritve za izgradnjo lovskih objektov.

Med lovsko tehniške objekte spadata tudi solnica in krmišče za parkljasto divjad. Teh ni dovoljeno postavljati v pomlajene površine, ob cestah, v bližini hidroloških, botaničnih, zooloških in ekosistemskih naravnih vrednot. Ravno tako se solnic in krmišč ne postavlja na območje kaluž, vodnih izvirov, mokrišč, barij, močvirij oziroma z njimi povezanimi habitatnimi tipi ali v njihovo neposredno bližino (manj kot 50 m).

Dopustna odstopanja realizacije načrta:

Načrtovanih obnov oziroma novogradenj lovskih objektov ni treba realizirati, razen na območjih, ki so jih poškodovale ujme

Solnice polnimo samo spomladi od konca zime do konca meseca maja, v ostalih mesecih polnjenje ni dovoljeno. Količina položene soli je lahko presežena za največ 20 %.

3.3. Škode od divjadi

Škode v letu 2019

Preglednica 3.3.1: Škoda, ki jo je povzročila divjad v letu 2019

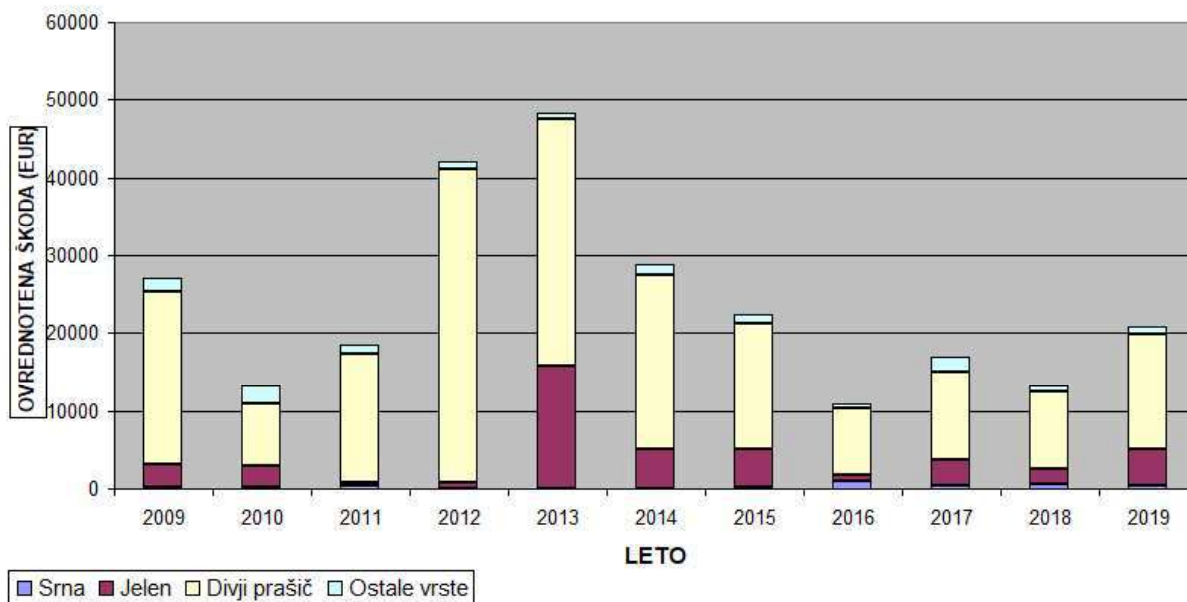
Vrsta divjadi	Kultura	Ovrednotena škoda (EUR)		
		2018	EUR / 100 ha	Delež %
srna	sadno drevje, vrtnine	460	0,29	2
Skupaj srna		460	0,29	
navadni jelen	kulture	811	0,52	22
	bale	420	0,27	
	gozd	3.380	2,17	
Skupaj navadni jelen		4.611	2,96	
divji prašič	kulture	3.500	2,24	71
	travniki	11.220	7,20	
Skupaj divji prašič		14.720	9,44	
SKUPAJ PARKLJARJI		19.791	12,69	95
lisica		415	0,27	5
jazbec		260	0,17	
poljski zajec		100	0,06	
siva vrana		280	0,18	
kuna belica		70	0,04	
SKUPAJ OSTALE VRSTE		1.125	0,72	
VSE SKUPAJ		20.916	13,41	100

Preglednica 3.3.1 prikazuje ovrednoteno škodo (izplačana odškodnina, izdan material, opravljene ure sanacije – 1 ura = 5 EUR), nastalo od divjadi.

Iz preglednice je razvidno, da skupna ovrednotena škoda v letu 2019 znaša 20.916 EUR ali 13,41 EUR/100 ha. Pretežni del škode (95 %) so povzročili parkljarji. Med njimi z 71 % deležem izstopa divji prašič, kar znaša okrog 9,4 EUR/100 ha ovrednotene škode, ki je v primerjavi z letom 2018 večja. Škoda od srne se je v primerjavi z letom 2018 prepolovila. Škoda od navadnega jelena se je v primerjavi z letom poprej povečala in znaša 2,96 EUR/100 ha. Povečale so se predvsem škode, ki jih jelenjad z grizenjem in lupljenjem debel povzroča v gozdu, vendar gre pri večini izplačanih odškodnin za škode, ki so nastale v prejšnjih letih. Ovrednotena škoda od ostalih vrst se je za spoznanje povečala, znaša 0,72 EUR/100 ha in obsega okrog 5 % celotne škode. V okviru tega so upravljavci lovišč in lovišča s posebnim namenom za sanacijo škod opravili okrog 1448 delovnih ur.

Obseg ovrednotenih škod od divjadi v zadnjih letih niha od 11.005 EUR (v letu 2016) do 22.326 EUR (v letu 2015). To nihanje je posledica strukture ovrednotenih škod po vrstah divjadi in je v zadnjih letih odvisno predvsem od povzročenih škod od divjega prašiča in navadnega jelena.

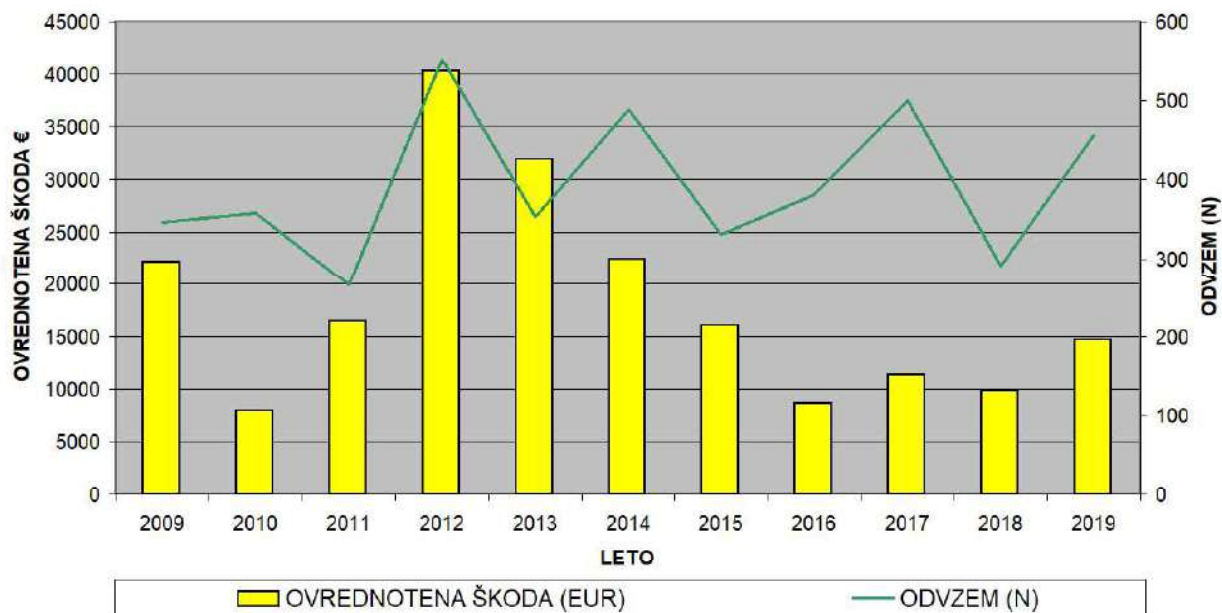
DINAMIKA OVREDNOTENIH ŠKOD OD DIVJADI V LUO v obdobju 2009 - 2019

Slika 3.1: Dinamika ovrednotenih škod od divjadi v LUO

Iz slike 3.1 je razvidno, da je izražen trend padanja ovrednotenih škod od leta 2013 do leta 2016. V zadnjem petletnem obdobju ovrednotene škode rahlo nihajo. Pomembno je, da so škode v zadnjih štirih letih precej pod nivojem dolgoletnega povprečja. Prevladujejo ovrednotene škode od divjega prašiča, ki so v letu 2019 v primerjavi z obdobjem 2016-2017 večje. V letu 2019 so ovrednotene škode od navadnega jelena v primerjavi z leti poprej večje in so na nivoju dolgoletnega povprečja. Škode, ki jih povzroča srnjad, so manj izrazite in razpršene ter se pojavijo enkrat v enem, drugič v drugem lovišču. Ovrednotene škode od ostalih vrst, ki so v skupni višini škod zastopane z minimalnim deležem, so v letu 2019 pod nivojem dolgoletnega povprečja.

OVREDNOTENA ŠKODA IN ODVZEM DIVJIH PRAŠIČEV

Slika 3.2: Škoda, ki so jo povzročili divji prašiči

Najbolj »konfliktna vrsta z okoljem« v Pohorskem LUO je divji prašič. S svojim načinom prehranjevanja povzroča največ škod predvsem na kmetijskih površinah. Iz slike 3.2 je razvidno, da ovrednotene škode od divjega prašiča od leta 2010 do leta 2012 naraščajo, po tem letu pa vse do leta 2016 padajo. V letu 2016 predstavljajo ovrednotene škode od divjega prašiča le še 21 % škod iz leta 2012, v zadnjih treh letih pa so za spoznanje večje, vendar pod nivojem dolgoletnega povprečja. Velike škode v letu 2012 so bile posledica povečanja številčnosti, ki se je odražala v celotnem slovenskem prostoru. Sorazmerno mile zime ustvarjajo otežene razmere za lov, na drugi strani pa je močan obrod plodonosnih vrst v letu 2011, 2016 (bukev) in 2018 (večina drevesnih vrst) pogojeval povečan prirastek v letu 2012, 2017 in 2019. Posledično tudi odvzem divjih prašičev niha. V letu 2012 je bil odvzem v petletnem obdobju največji, v letu 2011 pa najmanjši. Odvzem divjega prašiča v letu 2018 je primerljiv z odvzemom v letu 2011, v letu 2019 pa je precej nad nivojem petletnega povprečja.

Preglednica 3.3.2: Število škodnih primerov v zadnjem petletnem obdobju

LOVIŠČE/LETO	2015	2016	2017	2018	2019	SKUPNA VSOTA
Bistra	3		1			4
Boč na Kozjaku	4	2	6	3	3	18
Bukovje Otiški vrh	1	5	2	1	3	12
Dolič	3	1	1	0	6	11
Dravograd						0
Fram	11	23	10	10	9	63
Gaj nad Mariborom	13	8	11	15	17	64
Golavabuka	11	3	6		3	23
Gradišče					1	1
Hoče	8	9	21	3	11	52
Jamnica	2	1			1	4
Janžev vrh				4		4
Kapla	5		3		5	13
Koprivna – Topla						0
Libeliče						0
Mislinja	4	5	7	4	4	24
Muta	3	1	4	1	1	10
Oplotnica	12	3	6	4	3	28
Orlica	4	3	8	3	3	21
Peca						0
Podgorje	3		6	3	3	15
Podvelka	2		1	1		4
Pogorevc						0
Prežihovo			1		1	2
Puščava		3	6	6	6	21
Radlje						0
Radvanje		1				1
Remšnik						0
Ruše	2	2	5	1	1	11
Slovenj Gradec	1		1	1	1	4
Slovenska Bistrica		2	1	3	2	8
Strojna						0
Šmartno na Pohorju	16	8	2	14	11	51
Vurmat	10	9	8	10	9	46
Zeleni vrh	2		2	3	1	8
Zreče	3	5	3	3	2	16
LPN Pohorje	24	13	21	21	21	100
SKUPNA VSOTA	147	107	143	114	128	639

Opomba: 1 zapisnik o škodi pomeni 1 škodni primer

Preglednica 3.3.2 prikazuje dinamiko obravnavanih škod po loviščih v zadnjih petih letih. V lovsko informacijskem sistemu »Lisjak« se vodi evidenca škod od leta 2008. V obdobju 2015–2019 je bilo evidentiranih 639 prijav škod v 29 loviščih. V 8 loviščih v tem obdobju ni bilo evidentiranih škod. Od leta 2015 do 2019 skupno število škodnih primerov niha. V zadnjem letu se je obravnavano število škodnih primerov rahlo povečalo in je na nivoju petletnega povprečja. V večini lovišč/LPN (Oplotnica, Podgorje, Boč na Kozjaku ...), kjer je bil v preteklih letih izražen trend naraščanja škodnih primerov, je število obravnavanih škod vsako leto manjše. V letu 2019 je v loviščih Dolič, Hoče in Gaj nad Mariborom zaznati ponovno povečanje obravnavanih škodnih primerov. Pri izdelavi razdelilnika odvzema divjega prašiča in navadnega jelena za leto 2020 je treba posebno pozornost posvetiti loviščem, kjer je število škodnih primerov ali izplačane škode v primerjavi z ostalimi lovišči veliko, oziroma kjer se je število škodnih primerov povečalo.

Škode od divjadi na nelovnih površinah

Za škodo, ki jo povzroči divjad na nelovnih površinah, odgovarja upravljavec lovišča, v kolikor je škoda nastala po njegovi krivdi (krivdna odgovornost), sicer pa Republika Slovenija. Omenjene škodne dogodke ocenjujejo pooblaščenki MKGP. V letu 2019 so v Pohorskem LUO pooblaščenki obravnavali 8 škodnih primerov, kjer je škodo povzročila divjad na nelovni površini. V štirih primerih je škodo povzročila kuna belica, v dveh primerih siva vrana, v enem primeru pa srna in jelen. Na OE Slovenj Gradec so bili obravnavani štirje, na OE Celje dva in na OE Maribor tudi dva tovrstna dogodka.

Za določanje višine škode na kmetijskih in gozdnih kulturah na II. stopnji smo v letu 2019 sodelovali pri obravnavi šestih škodnih primerov. V petih primerih smo obravnavali škode zaradi objedanja gozdnega mladja in obgrizanja lubja (zimske poškodbe) na deblih od jelenjadi, v enem primeru pa škodo, ki so jo povzročili divji prašiči.

Opravljeni ukrepi za preprečevanje škod od divjadi v letu 2019

Preglednica 3.3.3: Opravljeni ukrepi za preprečevanje škod od divjadi v letu 2019

Vrsta ukrepa	Število objektov	Opravljenе ure
tehnična sredstva	28	1.038
kemijska sredstva	23	1.030
skupaj	51	2.068

Opravljeni ukrepi za preprečevanje škod od divjadi so bili v primerjavi z načrtovanimi (52) realizirani na enem objektu manj (51), za kar so upravljavci porabili za spoznanje manjše število ur od načrtovanega. S tehničnimi sredstvi, med katerimi prevladuje montaža in vzdrževanje odsevnikov ob cestah in ograjevanje z električnim pastirjem, so upravljavci lovišč na 28 lokacijah poizkušali zmanjšati škodo na divjadi (povozi) in škodo od divjih prašičev. Za to so porabili 1.038 ur. Preprečevanje škod s kemičnimi sredstvi na in od divjadi je bilo opravljeno na 23 lokacijah, za kar je bilo porabljenih 1.030 delovnih ur. Upravljavci so večinoma uporabljali različna odvrčala, s katerimi so želeli zmanjšati izgube velike divjadi na cestah. Menimo, da je število opravljenih ur primerno, saj se število povoženih osebkov v zadnjih letih giblje pod nivojem dolgoletnega povprečja. V primerjavi z ostalimi LUO je v skupnih izgubah velike divjadi kot posledica prometa v Pohorskem LUO evidentiran manjši delež tovrstnih izgub.

Načrtovani ukrepi za preprečevanje škod v letu 2020

Preglednica 3.3.4: Načrtovani ukrepi za preprečevanje škod 2020

Vrsta ukrepa	Število objektov	Načrtovane ure
tehnična sredstva	25	839
kemična sredstva	29	1.280
skupaj	54	2.119

V letu 2020 se načrtuje uporabo tehničnih ukrepov na 25 objektih, za kar se predvideva poraba 839 delovnih ur. V večini primerov gre za postavitve električnih ograj okrog kultur in odsevnikov ob cestah. Za preprečevanje škod od in na divjadi se načrtuje tudi uporaba kemičnih sredstev na 29 lokacijah. Večina od načrtovanih 1.280 ur se bo porabila za izdelavo in vzdrževanje odvrčalnih ograj ob prometnejših cestah. Pri izvajanju teh ukrepov naj bodo še posebej aktivni upravljavci lovišč Gaj nad Mariborom, Ruše, Radvanje, Slovenska Bistrica, Fram, Boč na Kozjaku in Oplotnica.

Pri škodah moramo ločiti povzročitelje škod oziroma kdo za škodo odgovarja glede na to, kje je le-ta nastala.

ŠKODA NA PREMOŽENJU

A. Za škodo, ki jo povzroči divjad **na lovni površini** v lovišču in lovišču s posebnim namenom, odgovarja upravljavec lovišča. Postopek prijave in sklenitve sporazuma o višini odškodnine:

1. **Oškodovanec** mora v roku treh dni od dneva, ko je škodo opazil, pisno prijaviti nastalo škodo **pooblaščenцу upravljavca**, katerega osebne podatke in naslov do 31.12. tekočega leta upravljavec javno objavi na krajevno običajen način.
2. **Pooblaščenec lovišča ali lovišča s posebnim namenom** v osmih dneh po prijavi škode opravi ogled kraja dogodka in ob tem svoje ugotovitve zapiše v poseben obrazec.
3. Če se oškodovanec in pooblaščenec upravljavca na kraju ogleda ali v osmih dneh ne sporazumeta o višini odškodnine, pošlje **oškodovanec pisno prijavo škode komisiji**, ki jo za lovsko upravljavsko območje imenuje minister za dobo petih let.
4. Komisijo za določanje višine škode na kmetijskih in gozdnih kulturah sestavljajo predsednik ali njegov namestnik ter dva člana ali njuna namestnika. En član komisije in njegov namestnik sta usposobljena za kmetijsko stroko, drugi član komisije in njegov namestnik pa za gozdarsko in lovsko stroko. Komisija zaseda v tričlanski sestavi in odloča z večino glasov. V delu komisije sodeluje tudi lovski inšpektor oziroma inšpektorica brez pravice glasovanja.
5. Na podlagi ocene komisije, ki mora opraviti ogled najpozneje v petnajstih dneh od prijave, poizkusita oškodovanec in upravljavec skleniti sporazum o plačilu odškodnine.
6. **Oškodovanec ali upravljavec**, ki se ne strinja z odločitvijo komisije, **lahko s tožbo zahteva**, da o odškodnini **odloči pristojno sodišče**. Tožbo morata vložiti najkasneje v treh letih od dneva, ko je škoda nastala. Sodišče tožbo zavrže, če oškodovanec ni vložil pisne prijave v skladu s prvim in drugim odstavkom tega člena.

B. Za škodo, ki je nastala **na nelovnih površinah** od divjadi ali zaradi lova, je odgovoren upravljavec, če je nastala po njegovi krivdi (krivdna odgovornost), sicer pa Republika Slovenija. Na podlagi sodne prakse Republika Slovenija ne odgovarja za škodo na premičnih stvareh, ki se nahajajo na nelovnih površinah npr. kokoši v kokošnjaku. Postopek prijave in sklenitve sporazuma o višini odškodnine:

1. Oškodovanec mora v roku treh dni od dneva, ko je škodo opazil, pisno prijaviti nastalo škodo krajevno pristojni območni enoti Zavoda za gozdove Slovenije.
2. Pooblaščenec oseba območne enote Zavoda za gozdove Slovenije v osmih dneh po prijavi škode opravi ogled kraja dogodka in ob tem svoje ugotovitve zapiše v *Zapisnik o nastanku škode, ki jo je povzročila divjad*.
3. Če se oškodovanec in pooblaščenec oseba ne sporazumeta o višini odškodnine na kraju ogleda ali v osmih dneh ter ne skleneta Sporazuma o določitvi višine odškodnine od divjadi na nelovnih površinah, pošlje oškodovanec pisno prijavo škode ministrstvu, pristojnemu za divjad in lovstvo.
4. Oškodovanec, ki se ne strinja z odločitvijo ministrstva, pristojnega za divjad in lovstvo, lahko s tožbo zahteva, da o odškodnini odloči pristojno sodišče. Tožbo mora vložiti najkasneje v treh letih od dneva, ko je škoda nastala. Sodišče tožbo zavrže, če oškodovanec ni vložil pisne prijave v skladu s prvim in drugim odstavkom tega člena.

C. Za škodo, ki jo povzročajo **zavarovane vrste prostoživečih živali**, odgovarja Republika Slovenija, ki je vrste zavarovala. **Škodo ocenjuje delavec ZGS**, ki sestavi predpisan zapisnik, sklene Sporazum z oškodovancem in ju posreduje na ARSO.

ŠKODA NA ZDRAVJU LJUDI

je tista, ki jo divjad povzroči neposredno zdravju človeka in je vsa nepremoženjska škoda, ki je nastala oškodovancu zaradi delovanja divjadi.

ŠKODA, POVZROČENA Z IZVAJANJEM LOVA

je vsaka škoda, ki so jo pri izvrševanju lova povzročili lovci, gonjači ali drugi udeleženci lova in lovski psi. Za škodo, povzročeno z izvrševanjem lova s strelnim orožjem, odgovarja upravljavec, ne glede na krivdo (objektivna odgovornost). Za ostalo škodo, ki je nastala pri izvrševanju lova in upravljanja z loviščem ali loviščem s posebnim namenom, ima oškodovanec pravico neposredno uveljavljati škodo od povzročitelja.

ŠKODA NA DIVJADI

je premoženjska in ekološka škoda, povzročena z neposrednim protipravnim uničenjem, poškodovanjem ali prilastitvijo divjadi, njenih legel in gnezd ali škoda, povzročena posredno s protipravnimi posegi v prostor, ki spreminja, krči ali uničuje habitate, naravne prehode (biokoridorje) in druge za obstoj divjadi pomembne dejavnike. Odgovoren je tisti, ki je ravnal namenoma ali iz malomarnosti (krivdna odgovornost).

Za škodo na divjadi ob trku s premikajočim se vozilom odgovarja voznik vozila, kolikor se ugotovi, da ni vozil v skladu s predpisi; upravljavec lovišča, kolikor se ugotovi, da je škoda nastala zaradi dejanj upravljavca ali upravljavec za škodo na divjadi in voznik za škodo na vozilu, kolikor sta oba storila vse treba, da do škode ne bi prišlo.

3.4. Vpliv rastlinojede divjadi na gozdne ekosisteme

V letih 2009 in 2010 je ZGS opravil prvi popis objedenosti gozdnega mladja po prenovljeni metodi na območju celotne Slovenije. Izvedba popisa ne terenu prostorsko ni vezana na območje LUO, ampak se opravlja po »ekoloških enotah« (popisne enote - PE) pri oblikovanju katerih smo upoštevali populacijska območja rastlinojede parkljaste divjadi in zaokrožena gozdnata območja, ki so si podobna po drevesni sestavi, geološki podlagi, klimi ipd.

Slika 3.3: Prikaz popisnih enot v LUO

Iz slike je razvidno, da na območju LUO ležijo tri popisne enote. Na severu LUO leži enota Kozjak, na zahodu enota Koroška, osrednji in največji del pa pokriva enota Pohorje. Del popisne enote Kozjak leži na OE Slovenj Gradec (19 ploskev), večji del pa na OE Maribor (32 ploskev). Popisna enota Koroška v celoti leži na OE Slovenj Gradec (51 ploskev). Popisna enota Pohorje leži v treh območnih enotah: OE Maribor (28 ploskev), OE Slovenj Gradec (17 ploskev) in OE Celje (6 ploskev).

Leta 2014 in 2017 smo v vseh popisnih enotah v LUO izvedli drugi in tretji popis objedenosti gozdnega mladja. Ugotavljamo, da so sistematično pridobljeni podatki pomemben vir informacij ne le o vplivu divjadi na objedenost gozdnega mladja, ampak tudi o sami drevesni sestavi, gostoti ter vertikalni in horizontalni strukturi mladovij.

Preglednica 3.4.1: Število osebkov in deleži objedenosti po višinskih razredih v LUO v 2014

Skup. DV	št. vz.	< 15cm			R1 15-30cm			R2 30-60cm			R3 60-100cm			R4 100-150cm			R1-R4		
		DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %
Smreka	147	32	16.892	41	10.705	1,8	53	9.942	3,2	57	4.090	4,8	54	1.339	2,1	48	26.076	2,8	
Jelka	93	27	14.216	20	5.171	15,5	15	2.811	17,5	16	1.145	16,5	20	496	12,2	18	9.624	16,1	
Bori	7		35		8			56			8						73		
Macesen	3				40	20,0		69			12		1	16			137	5,9	
Ostali iglavci	2				8												8		
Bukev	99	11	5.839	17	4.437	10,7	18	3.315	25,5	18	1.271	26,0	18	448	15,3	17	9.470	18,2	
Hrasti	30	1	417	2	516	32,0	1	113	46,4		12	66,7				1	641	35,2	
Plemeniti listavci	75	26	13.555	13	3.299	17,8	6	1.170	22,1	3	186	21,7	1	28	14,3	9	4.683	19,0	
Drugi trdi listavci	39	2	869	3	815	36,1	2	468	51,7	2	157	43,6	1	32	12,5	3	1.472	41,4	
Mehki listavci	66	2	904	4	1.053	40,6	5	968	46,7	5	347	44,2	5	117	24,1	5	2.485	42,7	
Iglavci	155	59	31.142	61	15.932	6,3	68	12.879	6,3	73	5.256	7,4	75	1.851	4,8	66	35.918	6,4	
Listavci	142	41	21.584	39	10.120	19,3	32	6.034	30,7	27	1.972	30,5	25	625	16,8	34	18.751	24,0	
Skupaj	157	100	52.727	100	26.052	11,4	100	18.913	14,1	100	7.228	13,7	100	2.477	7,8	100	54.669	12,4	

Preglednica 3.4.2: Število osebkov in deleži objedenosti po višinskih razredih v **LUO** v 2017

Skup. DV	št. vz.	< 15cm			R1 15-30cm			R2 30-60cm			R3 60-100cm			R4 100-150cm			R1-R4		
		DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %
Smreka	148	34	18.201		43	10.499	2,9	51	9.890	4,1	54	4.937	8,0	53	1.775	13,1	48	27.101	4,9
Jelka	96	34	18.132		26	6.298	10,4	23	4.511	13,9	20	1.821	12,5	26	886	8,4	24	13.516	11,8
Bori	6				8				4			12	33,3					25	16,7
Macesen	5		70		41				62	6,7	1	74		1	21			199	2,1
Bukev	91	9	4.707		15	3.588	13,4	14	2.698	18,7	19	1.738	20,7	16	530	11,7	15	8.554	16,4
Hrasti	24		105		1	199	47,9		58	64,3		21	40,0		4			281	50,0
Plemeniti listavci	62	16	8.438		10	2.466	40,8	3	633	62,1	1	91	59,1		17	50,0	6	3.207	45,5
Drugi trdi listavci	33	2	1.220		2	571	23,9	3	538	54,6	2	166	57,5	1	46	18,2	2	1.320	40,4
Mehki listavci	56	4	2.022		3	857	46,9	5	997	52,7	4	348	61,9	2	74	50,0	4	2.276	51,8
Iglavci	153	69	36.403		69	16.847	5,7	75	14.467	7,2	74	6.845	9,2	80	2.682	11,4	72	40.840	7,2
Listavci	131	31	16.493		31	7.681	27,6	25	4.925	35,6	26	2.363	31,0	20	670	17,3	28	15.638	30,2
Skupaj	156	100	52.896		100	24.527	12,6	100	19.392	14,4	100	9.208	14,8	100	3.352	12,6	100	56.479	13,6

* v skupino **plemeniti listavci** spadajo: gorski javor, veliki jesen, gorski brest, lipa, češnja, oreh;* v skupino **drugi trdi listavci** spadajo: beli gaber, kostanj, robinija, maklen, brek, mokovec, črni gaber, mali jesen, hrast cer;* v skupino **mehki listavci** spadajo: breza, trepetlika, topol, črna jelša, siva jelša, vrba, jerebika.

Rezultati popisa v letu 2017 v primerjavi z letom 2014 izkazujejo za 1,2 odstotne točke povečano skupno objedenost iglavcev in listavcev (9,6 %). Skupni delež iglavcev se je povečal za 6 odstotnih točk iz 66 % na 72 %. Povečala se je tudi skupna objedenost iglavcev za 0,8 odstotne točke, skupna objedenost listavcev pa za 6,2 odstotne točke.

V razredu R1-R4 se je med iglavci pri istem deležu smreke (48 %) povečala njena objedenost za 2,1 odstotne točke. Delež jelke, ki je v prehrani divjadi bistveno bolj priljubljena vrsta, se je pri zadnjem popisu povečal za 6 odstotnih točk, njena objedenost je za 4,3 odstotne točke manjša kot pri prejšnjem popisu.

V istem razredu se je med listavci delež buke za 2 odstotni točk zmanjšal, ravno tako se je za 1,8 odstotne točke zmanjšala njena objedenost. Delež objedenosti plemenitih listavcev se je pri 3 odstotnih točkah manjšem deležu povečal za 26,5 odstotnih točk.

V nadaljevanju najprej prikazujemo podatke popisov za leto 2017 v popisnih enotah znotraj Pohorskega LUO s komentarji za pomembnejše drevesne vrste oziroma skupino (iglavci in listavci skupaj).

Pri nadaljnji obravnavi nato prikazujemo analize stanja poškodovanosti gozdnega mladja od rastlinojede parkljaste divjadi v letih 2009–2010, 2014 in 2017 po popisnih enotah. Prikazan je delež skupne objedenosti za višinske razrede R1-R4 za posamezne drevesne vrste in skupine drevesnih vrst. Po popisnih enotah komentiramo statistične teste (neparametrična metoda variance-Friedmanova ANOVA in Kendalova konkordanca) o značilnosti razlik v stopnji objedenosti med posameznimi popisi (leti) za vse drevesne vrste skupaj in za bukev. S statističnim preizkušanjem hipotez o značilnosti razlik v deležih poškodovanih osebkov (stopnji objedenosti) med posameznimi popisi smo omogočili posploševanje iz (našega reprezentativnega) vzorca (x ploskev v vsaki popisni enoti) na osnovno množico (gozdno mladje v popisni enoti) med vsemi tremi popisi. S tem smo dosegli pogoje za argumentirane trditve o povečanju ali zmanjšanju deleža poškodovanih osebkov v osnovni množici gozdnega mladja v popisni enoti.

Preglednica 3.4.3: Število osebkov in deleži objedenosti po višinskih razredih v 2017 za **PE Kozjak**

Skup. DV	št.vz.	< 15cm			R1 15-30cm			R2 30-60cm			R3 60-100cm			R4 100-150cm			R1-R4		
		DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %
Smreka	48	40	24.580		28	7.998		29	5.882		25	2.268	0,6	25	893		28	17.041	0,1
Jelka	40	44	26.638		46	12.890	3,3	41	8.383	6,1	39	3.532	4,3	51	1.800	3,1	43	26.605	4,3
Bukev	30	10	6.064		17	4.810	12,0	16	3.353	10,2	27	2.405	11,4	21	728	1,9	18	11.296	10,7
Hrasti	8				1	179	7,7		14			14						206	6,7
Plemeniti listavci	17	3	1.733		2	660	35,4	1	261	42,1		27		1	27		2	976	35,2
Drugi trdi listavci	15	1	758		2	467	17,6	3	673	57,1	3	247	55,6	1	41	33,3	2	1.429	43,3
Mehki listavci	17	2	1.408		4	1.141	19,3	9	1.924	40,0	6	577	54,8	1	41	33,3	6	3.683	35,8
Iglavci	51	84	51.218		74	20.889	2,0	70	14.265	3,6	64	5.799	2,8	76	2.694	2,0	71	43.646	2,6
Listavci	41	16	9.962		26	7.256	15,5	30	6.225	25,8	36	3.271	22,3	24	838	4,9	29	17.590	19,9
Skupaj	51	100	61.180		100	28.145	5,5	100	20.490	10,3	100	9.070	9,8	100	3.532	2,7	100	61.237	7,6

UGOTOVITVE:

Objedenost v vseh slojih (R1-R4)

- V višinskem razredu R1-R4 znaša razmerje med iglavci in listavci 71:29 %. Največji je delež jelke 43 %, smreke 28 % in buke 18 %.
- Skupna objedenost (iglavci in listavci) v PE Kozjak znaša 7,6 % in je skoraj za polovico manjša kot pri prejšnjem popisu (14,8 %). V primerjavi z ostalimi PE je objedenost v PE Kozjak med najnižjimi v Sloveniji.
- Skupna objedenost iglavcev znaša 2,6 %, v primerjavi z letom 2014, ko je znašala 7,7 %.
- Skupna objedenost listavcev znaša 19,9 % in je manjša kot pri popisu leta 2014 (27,5 %).
- Skupna objedenost jelke se je zmanjšala in sicer iz 11,6 % na 4,3 %. Najvišja je v višinskem razredu R2 kjer znaša 6,1 %.
- Skupna objedenost buke se je v primerjavi z letom 2014 zmanjšala in sicer od 22,8 % na 10,7 %. Zmanjšanje objedenosti buke je najbolj izraženo na vzhodu popisne enote. Najvišja je v višinskem razredu R1 kjer znaša okrog 12 %.
- Skupna objedenost plemenitih listavcev je s 35,2 % večja kot leta 2014, ko je znašala 30,7 %. Največ osebkov plemenitih listavcev je v višinskem razredu R1 (2 %), kjer znaša objedenost okrog 35 %, v ostalih višinskih razredih jih je manj.
- Skupna objedenost mehkih listavcev je za spoznanje večja (35,8) kot pri prejšnjem popisu.

Objedenost v zgornjem sloju (R4)

- Skupna objedenost (iglavci in listavci) znaša 2,7 % in je v primerjavi z letom 2014 manjša.
- Skupna objedenost iglavcev znaša 2,0 %, v primerjavi z letom 2014 je manjša.
- Skupna objedenost listavcev znaša 4,9 % in je manjša kot leta 2014.
- Objeden je 1,9 % delež buke in 3,1 % delež jelke.
- Število osebkov/ha v tem višinskem razredu znaša 3.532, prevladujejo jelka, smreka in bukev. Plemenitih listavcev, drugih trdih in mehkih listavcev je malo, skupaj le 3 %.

Preglednica 3.4.4: Delež objedenosti po drevesnih vrstah za **PE Kozjak** med vsemi tremi izvedenimi popisi

	Objedenost 2010	Objedenost 2014	Objedenost 2017
Smreka	2,7	3,4	0,1
Jelka	19,0	11,6	4,3
Bori			
Macesen			
Bukev	17,1	22,8	10,7
Hrasti	32,2	30,6	6,7
Plemeniti	35,6	30,7	35,2
Drugi trdi	45,1	37,3	43,3
Mehki	52,5	33,3	35,8
Iglavci	9,7	7,7	2,6
Listavci	30,7	27,5	19,9
Skupaj	17,8	14,8	7,6

Med tremi izvedenimi popisi v PE Kozjak smo ugotovili **značilne razlike**. V parnih primerjavah smo ugotovili, da se delež poškodovanih osebkov (vseh vrst skupaj) med tremi popisi značilno razlikuje (Friedmanova ANOVA, hi-kvadrat ($N=51$, $df=2$) = 23,754, $p=0,000$) in je pri vsakem popisu manjši.

Delež poškodovanih osebkov buke se je med tremi popisi **značilno spremenil** (Friedmanova ANOVA, hi-kvadrat ($N=20$, $df=2$) = 13,936, $p=0,001$), v letu 2014 se je (glede na prvi popis) povečal, v letu 2017 pa (glede na prva dva popisa) zmanjšal.

Presoja vpliva gozd-divjad:

Objedenost v PE Kozjak je sprejemljiva in za razvoj gozdov neproblematična. Stanje mladja gozdnega drevja je ugodno. Mladovja objeda predvsem srnjad, v nekaterih predelih v manjši meri gams, na vzhodu enote tudi jelenjad. Za enoto je značilna skromna pestrost drevesnih vrst, katera se z nadmorsko višino še zmanjšuje. V mladovjih prevladujejo iglavci, ki so minimalno objedeni. Objedenost listavcev je nekoliko večja, vendar ne tolikšna, da bi to vplivalo na priraščanje v višje višinske razrede. Menimo, da v PE Kozjak divjad z objedanjem

ne ovira preraščanja ključnih drevesnih vrst v višje višinske razrede, vendar je kljub temu potrebno objedenost pri pripravi razdelilnikov odvzema po loviščih upoštevati.

Preglednica 3.4.5: Število osebkov in deleži objedenosti po višinskih razredih v 2017 za **PE Pohorje**

Skup. DV	št.vz.	< 15cm			R1 15-30cm			R2 30-60cm			R3 60-100cm			R4 100-150cm			R1-R4		
		DV %	št./ha		DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %
Smreka	48	24	15.828		36	9.244	9,6	45	8.991	13,3	55	5.719	20,2	62	2.409	28,4	44	26.363	14,9
Jelka	39	40	26.243		26	6.721	23,0	26	5.224	25,7	17	1.788	27,7	16	609	25,0	24	14.342	24,7
Bori	1				13													13	
Bukev	30	7	4.289		13	3.284	13,5	16	3.183	15,9	20	2.067	33,7	15	596	23,4	15	9.130	19,6
Hrasti	9		204		1	368	62,1	1	114	88,9		25	50,0		13		1	520	65,9
Plemeniti listavci	24	22	14.704		15	3.741	33,2	3	609	60,4	1	101	75,0				7	4.451	37,9
Drugi trdi listavci	12	3	1.940		4	1.103	24,1	3	647	58,8	2	178	71,4	2	63	20,0	3	1.991	39,5
Mehki listavci	25	4	2.757		5	1.281	68,3	5	1.040	68,3	4	444	80,0	5	190	53,3	5	2.955	69,1
Iglavci	50	64	42.071		62	15.977	15,2	72	14.215	17,8	73	7.507	22,0	78	3.018	27,7	68	40.717	18,3
Listavci	46	36	23.895		38	9.777	31,3	28	5.592	37,0	27	2.815	45,0	22	862	29,4	32	19.046	34,9
Skupaj	52	100	65.965		100	25.754	21,3	100	19.807	23,2	100	10.322	28,3	100	3.880	28,1	100	59.763	23,6

UGOTOVITVE:

Objedenost v vseh slojih (R1-R4)

- V višinskem razredu R1-R4 znaša razmerje med iglavci in listavci 68:32 %. Največji je delež smreke 44 %, jelke 24 %, bukke 15 %, plemenitih listavcev 7 % in ostalih listavcev 10 %. V primerjavi s popisom v letu 2014 je delež iglavcev za 4 % večji.
- Skupna objedenost (iglavci in listavci) v PE Pohorje znaša 23,6 % in se je v primerjavi s popisom 2014 (18,2 %) povečala.
- Delež skupne objedenosti se po višinskih razredih R1, R2 in R3 enakomerno povečuje, v višinskem razredu R4 pa je na nivoju objedenosti v R3.
- Skupna objedenost iglavcev znaša 18,3 %, v primerjavi s popisom 2014, ko je znašala 10,5 % in je večja.
- Skupna objedenost listavcev znaša okrog 35 %, v primerjavi s popisom 2014 (32,6 %) se je povečala.
- Skupna objedenost jelke je ostala na podobnem nivoju (24,7 %) kot pri prejšnjem popisu. Najvišja je v višinskem razredu R3 kjer znaša okrog 28 %.
- Skupna objedenost bukve (19,6 %) se v primerjavi s popisom 2014 ni bistveno spremenila. Največja je v višinskem razredu R3 kjer znaša okrog 34 %.
- Skupna objedenost plemenitih listavcev se je povečala iz 28,5 % v letu 2014 na okrog 38 % v letu 2017. Največ osebkov je v višinskem razredu R1, kjer znaša objedenost okrog 33 % in v višinskem razredu R2, kjer je objedenih nekaj več kot 60 % osebkov.
- Skupna objedenost mehkih listavcev se je povečala in sicer od 53 % na 69 %. Pri tem je pomembno, da gre v tej skupini listavcev predvsem za objedanje jerebrike, ki predstavlja pomemben vir hrane rastlinojedi divjadi in je bo v bodočih sestojih neglede na visoko stopnjo objedenosti dovolj.

Objedenost v zgornjem sloju (R4)

- Skupna objedenost (iglavci in listavci) znaša 28,1 % in se je v primerjavi s popisom 2014 podvojila.
- Skupna objedenost iglavcev znaša slabih 28 %, v primerjavi s popisom 2014 (8 %) je bistveno večja.
- Objedenost jelke je z 25 % na nivoju objedenosti v popisu 2014.
- Skupna objedenost listavcev znaša okrog 29 % in se je v primerjavi s popisom 2014 (35,6 %) zmanjšala.
- Objedenost mehkih listavcev je podobna kot pri prejšnjem popisu in znaša 53 %.
- Število osebkov/ha v tem višinskem razredu znaša 3.880, prevladujejo smreka, jelka in bukev. Plemeniti listavci niso prisotni.

Preglednica 3.4.6: Delež objedenosti po drevesnih vrstah za **PE Pohorje** med vsemi tremi izvedenimi popisi

	Objedenost 2010	Objedenost 2014	Objedenost 2017
Smreka	31,7	5,6	14,9
Jelka	59,7	23,8	24,7
Bori	50,0		
Macesen			
Bukev	40,5	19,9	19,6
Hrasti	43,6	50,0	65,9
Plemeniti listavci	68,6	28,5	37,9
Drugi trdi listavci	60,7	65,3	39,5
Mehki listavci	70,6	52,7	69,1
Iglavci	38,5	10,5	18,3
Listavci	54,9	32,6	34,9
Skupaj	45,3	18,2	23,6

Med tremi izvedenimi popisi v PE Pohorje smo ugotovili **značilne razlike**. V parnih primerjavah smo ugotovili, da se delež poškodovanih osebkov (vseh vrst skupaj) med tremi popisi značilno razlikuje (Friedmanova ANOVA, hi-kvadrat ($N=51$, $df=2$) = 11,758, $p=0,003$). V prvem popisu je bil največji, znašal je 45,37 %, v drugem se je zmanjšal na 18,64 %, v tretjem pa ponovno povečal na 23,83 %.

Delež poškodovanih osebkov bukve se med tremi popisi **ni značilno spremenil** (Friedmanova ANOVA, hi-kvadrat ($N=24$, $df=2$) = 1,103, $p=0,576$).

Presoja vpliva gozd-divjad:

Objedenost v PE Pohorje je sprejemljiva in za razvoj gozdov neproblematična (ugodnejši rezultati popisa 2017 v primerjavi s popisom 2009–2010). Stanje mladja gozdnega drevja je ugodno do manj ugodno. Mladovja objeda v nižjih legah predvsem srnjad, v višjih legah in predvsem na vzhodu PE pa jelenjad in gams. Za enoto je značilna skromna pestrost drevesnih vrst, katera se z nadmorsko višino še zmanjšuje. V mladovjih prevladujejo iglavci, ki so sicer malo, v primerjavi z ostalima PE pa za spoznanje bolj objedeni. Objedenost listavcev je ostala na podobnem nivoju kot pri prejšnjem popisu, vendar je še vedno nekoliko večja, kot v ostalih popisnih enotah in ne tolikšna, da bi to vplivalo na preraščanje v višje višinske razrede. Relativno veliko objedenost listavcev je potrebno s primernimi ukrepi zmanjšati predvsem na vzhodu popisne enote in na območju OE Celje (lovišča: LPN Pohorje, Ruše, Puščava, Podvelka, Janžev vrh, Šmartno na Pohorju in Zreče). Ugotavljamo, da je na zahodu PE delež mladovja bistveno premajhen, kjer pa je mladovje prisotno, pa ni dovolj sproščeno. Menimo, da v PE Pohorje divjad z objedanjem ne ovira preraščanja ključnih drevesnih vrst v višje višinske razrede.

Preglednica 3.4.7: Število osebkov in deleži objedenosti po višinskih razredih v 2017 za **PE Koroška**

Skup. DV	št.vz.	< 15cm			R1 15-30cm			R2 30-60cm			R3 60-100cm			R4 100-150cm			R1-R4		
		DV %	št./ha		DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %
Smreka	51	49	15.147		69	14.235	0,2	80	14.479	0,3	80	6.665	0,7	75	2.020	1,1	75	37.398	0,4
Jelka	16	5	1.623		2	395	14,7	2	337	31,0	3	221	26,3	9	244	9,5	2	1.196	20,4
Bori	5					12			12			35	33,3					58	20,0
Macesen	5	1	216		1	116		1	174	6,7	3	209		2	58		1	557	2,1
Bukev	29	9	2.813		12	2.508	17,6	8	1.393	39,2	10	848	24,7	12	313	11,1	10	5.062	24,3
Hrasti	7		108			70	66,7		35	33,3		23	50,0					128	54,5
Plemeniti listavci	20	26	8.006		14	2.821	52,3	6	999	69,8	2	128	54,5	1	23	100,0	8	3.971	57,0
Drugi trdi listavci	5	2	757		1	151	30,8	2	348	50,0	1	104	33,3	1	35		1	639	40,0
Mehki listavci	14	6	1.947		1	267	52,2	1	221	78,9	1	81	14,3				1	569	57,1
Iglavci	51	55	16.986		72	14.757	0,6	83	15.001	1,1	86	7.129	1,6	86	2.322	2,0	79	39.210	1,1
Listavci	42	45	13.632		28	5.817	36,9	17	2.996	53,5	14	1.184	28,4	14	372	15,6	21	10.368	40,0
Skupaj	51	100	30.618		100	20.574	10,9	100	17.997	9,8	100	8.313	5,4	100	2.694	3,9	100	49.578	9,2

UGOTOVITVE:

Objedenost v vseh slojih (R1-R4)

- V višinskem razredu R1-R4 znaša razmerje med iglavci in listavci 79:21 %. Največji je delež smreke 75 %, jelke je 2 %, macesna 1 %, bukeve 10 % in plemenitih listavcev 8 %.
- Skupna objedenost (iglavci in listavci) v PE Koroška znaša 9,2 % in se je v primerjavi s popisom 2014 (4,4 %) povečala.
- Skupna objedenost iglavcev je majhna in znaša 1 %, v primerjavi s popisom 2014 je nespremenjena.
- Skupna objedenost listavcev znaša 40 %, v primerjavi s popisom 2014 (13,3) se je močno povečala.
- Skupna objedenost jelke (20,4 %) je nekoliko večja kot pri prejšnjem popisu. Največja je v višinskem razredu R2 kjer znaša 31 %.
- Pri bukvah se je objedenost povečala in sicer iz 12,7 % pri popisu 2014 na 24,3 % pri zadnjem popisu. Najvišja objedenost je v višinskem razredu R2, kjer znaša okrog 39 %.
- Skupna objedenost plemenitih listavcev je z 57 % bistveno večja kot pri popisu 2014, ko je znašala 12,1 %. Največje število plemenitih listavcev je v višinskem razredu R1, kjer znaša objedenost okrog 52 %.
- Objedenost mehkih listavcev (jerebke) je velika in znaša 57 %

Objedenost v zgornjem sloju (R4)

- Skupna objedenost (iglavci in listavci) znaša slabe 4 % in je v primerjavi s popisom 2014, ko je znašala 2,2 %, nekoliko višja.
- Skupna objedenost iglavcev je zanemarljiva in znaša 2 %, v primerjavi s popisom 2014 je večja.
- Skupna objedenost listavcev znaša prek 15 % in je večja kot pri popisu 2014.
- Bukev je objedena 11 %, v primerjavi s popisom 2014 se je objedenost povečala.
- Število osebkov/ha v tem višinskem razredu znaša 2.694 in se je v primerjavi s prejšnjim popisom povečalo. Prevladuje smreka (75 %), bukev (12 %) in jelka (9 %).

Preglednica 3.4.8: Delež objedenosti po drevesnih vrstah za PE Koroška med vsemi tremi izvedenimi popisi

	Objedenost 2010	Objedenost 2014	Objedenost 2017
Smreka	2,3	0,7	0,4
Jelka	14,3	13,5	20,4
Bori	8,3	0,0	20,0
Macesen	28,6	5,9	2,1
Bukev	10,0	12,7	24,3
Hrasti	36,4	22,2	54,5
Plemeniti listavci	32,1	12,1	57,0
Drugi trdi listavci	24,1	6,5	40,0
Mehki listavci	45,2	28,2	57,1
Iglavci	2,6	1,0	1,1
Listavci	24,8	13,3	40,0
Skupaj	8,6	4,4	9,2

Med tremi izvedenimi popisi v PE Koroška smo ugotovili **neznačilne razlike**. V parnih primerjavah smo ugotovili, da se delež poškodovanih osebkov (vseh vrst skupaj) med tremi popisi neznatno razlikuje (Friedmanova ANOVA, hi-kvadrat ($N=51$, $df=2$) = 2,620, $p=0,270$).

Delež poškodovanih osebkov bukev se med tremi popisi **neznatno spreminja** (Friedmanova ANOVA, hi-kvadrat ($N=24$, $df=2$) = 1,552, $p=0,460$). V prvem popisu je bil najmanjši, znašal je 11,52 %, v drugem se je povečal na 12,80 %, v tretjem pa na 21,78 %.

Presoja vpliva gozd-divjad:

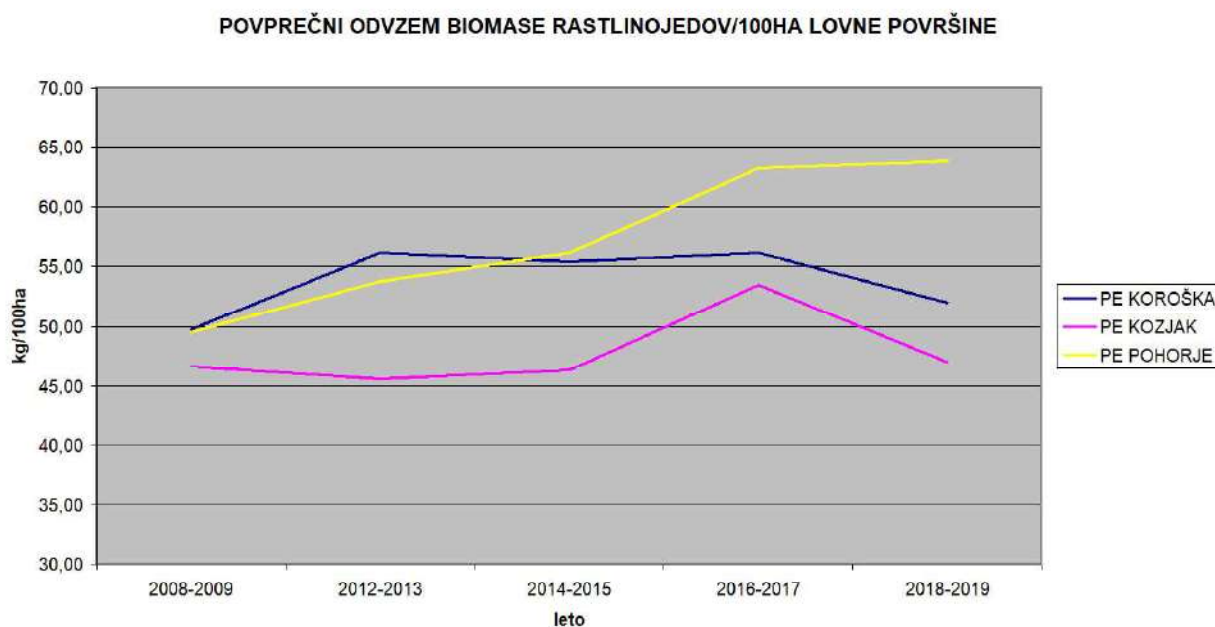
Objedenost v PE Koroška je med najmanjšimi v Sloveniji. Stanje mladja gozdnega drevja je ugodno do zelo ugodno. Ocenjujemo, da mladovja objeda predvsem srnjad, kar se kaže predvsem v nekoliko večji objedenosti jelke in listavcev v prvem (R1) in drugem (R2) višinskem razredu. Na območjih večjih koncentracij objeda tudi gams in jelenjad. Za enoto je značilna skromna vrstna pestrost drevesnih vrst, katera se z nadmorsko višino še zmanjšuje. Delež smreke, ki ni objedena, je v primerjavi z ostalimi enotami velik, kar prav gotovo vpliva na nekoliko večjo objedenost za divjad bolj priljubljenih ostalih drevesnih vrst. Ocenjujemo, da je eden izmed

razlogov relativno majhne objedenosti predvsem v povečevanju odvzema jelenjadi vse od leta 2006. Menimo, da v PE Koroška divjad z objedanjem ne ovira preraščanja ključnih drevesnih vrst v višje višinske razrede.

Komentar:

V Pohorskem LUO je objedenost mladja v primerjavi z objedenostjo na nivoju Slovenije pri obeh popisih manjša. Skupna objedenost mladja se je v popisnih enotah Koroška in Pohorje neznatno povečala, v popisni enoti Kozjak pa znatno zmanjšala. V primerjavi s popisom 2014, ko je skupna objedenost v LUO znašala slabih 12 %, je bilo pri popisu leta 2017 ugotovljena za spoznanje večja objedenost, ki znaša dobrih 13 %. V okviru tega so iglavci bistveno manj objedeni (7,2 %) kot listavci (30,2 %). Največjo objedenost smo zabeležili pri listavcih na osrednjem območju pohorske populacije jelenjadi na vzhodnem delu LUO. V primerjavi z zahodnim delom LUO (Koroška) je tu delež bukve neprimerno večji, večji je tudi delež jelke, zato bi bilo zaradi večje prehranske baze pričakovati manjši vpliv divjadi na gozdno vegetacijo. Glede na to, da se ta območja prekrivajo z zimovališči jelenjadi in gamsa, so tukaj gostote predvsem jelenjadi bistveno večje, kar se odraža tudi na objedenosti gozdnega mladja. Ukrepi (povečan odstrel jelenjadi in gamsov) zaenkrat še ne kažejo pozitivnega trenda zmanjšanja objedenosti v PE Pohorje. V popisni enoti Kozjak se je na vzhodu enote (OE Maribor) zmanjšala objedenost bukve, kar je posledica izvedenih ukrepov v zadnjih letih (povečan odvzem rastlinojedov). Objedenost na zahodnem delu LUO (GGO Slovenj Gradec) je med najnižjimi v Sloveniji. Delež iglavcev v vseh slojih mladja (R1-R4) znaša 72 % in je največji med vsemi GGO. Na nivoju Slovenije je delež iglavcev in listavcev ravno obraten in pri zadnjem popisu znaša 80:20 v korist listavcev. Na drugi strani pa je skupno število osebkov/ha v mladju v Pohorskem LUO med najmanjšimi v Sloveniji.

Da se objedenost gozdnega mladja med obema popisoma ni občutneje povečala nedvomno vplivajo tudi ukrepi, ki jih pri upravljanju s populacijami divjadi izvajamo v zadnjem obdobju. Menimo, da je eden izmed razlogov majhne objedenosti predvsem v povečevanju odvzema srnjadi in jelenjadi vse od leta 2006 dalje.

Slika 3.4: Odvzem biomase rastlinojedov po popisnih enotah

Iz slike 3.4. je razvidno, da odvzem biomase rastlinojedov od obdobja 2008–2009 v PE Pohorje strmo narašča, kar je posledica ukrepov povezanih z rezultati popisa objedenosti gozdnega mladja in škod, ki so nastale zaradi lupljenja in grizenja mlajših razvojnih faz smreke. V PE Pohorje se je v obdobju 2008–2019 povečal skupni odvzem biomase rastlinojedov za 29 %, odvzem biomase jelenjadi pa kar za 56 %. V PE Koroška se je skupni odvzem biomase rastlinojedov v obdobju 2008–2017 povečal za 14 %, v zadnjem dvoletnem obdobju pa je manjši za 7 %. V istem obdobju se je povečal odvzem biomase jelenjadi za 34 %, v zadnjem dvoletnem obdobju je manjši za 7 %. V PE Kozjak je povečanje odvzema biomase rastlinojedov opazno šele po vrednotenju rezultatov popisa objedenosti gozdnega mladja leta 2014, ki so pokazali povečanje objedenosti bukve. V tej enoti so se pozitivni rezultati povečanega odvzema pokazali že pri zadnjem popisu v letu 2017. V zadnjih dveh letih je odvzem biomase rastlinojedov v tej PE nekoliko manjši, predvsem zaradi manjšega odvzema srnjadi.

Zagotovo pa vzroke za nihanje objedenosti po posameznih popisih ni primerno iskati le v upravljanju z divjadjo, ampak so na to zagotovo vplivali tudi drugi dejavniki, ki jih ne poznamo ali si njihovega vpliva ne znamo docela razložiti. Pri obravnavi rezultatov popisa objedenosti gozdnega mladja ne smemo prezreti dejstva, da mladovja predstavljajo pomemben vir prehranske baze divjadi. Ugotavljamo, da je na zahodu LUO delež mladovja bistveno premajhen, kjer pa je mladje prisotno pa to ni dovolj sproščeno. To utemeljujemo z dejstvom, da smo v redkih primerih imeli možnost postavitve popisne ploskve na način, kot je navedeno v navodilih, v večini primerov je bil edini kriterij zadostno število osebkov. Intenzivne sečnje in snovanje novih pomladitvenih jeder so glavni ukrepi, s katerim lahko izboljšamo prehranske in bivalne razmere divjadi. Prepričani smo, da je treba delež mladovij in sestojev v obnovi povečati in se čim prej približati modelu uravnoveženega stanja razvojnih faz. Glede na opredeljene intenzitete sečenj v gozdnogospodarskih načrtih pričakujemo, da se bo delež mladovij občutno povečal, predvsem kot rezultat aktivnega usmerjanja razvoja gozdov in manj kot posledica sanacij ujm in gradacij podlubnikov.

4 ŽIVALSKÉ VRSTE - DIVJAD

Z lovom nekaterih prostoživečih živalskih vrst, ki imajo torej pravno formalno status divjadi, usklajujemo razmerja med divjadjo in okoljem ter populacijami divjadi med seboj in s tem pomagamo ohranjati kulturno krajino. V LUO je lovnih 23 živalskih vrst, od tega je 16 vrst domorodnih (srna, gams, navadni jelen, divji prašič, poljski zajec, lisica, jazbec, kuna belica in zlatica, navadni polh, raca mlakarica, fazan, poljska jerebica, siva vrana, šoja in sraka), 7 pa je tujerodnih (damjak, muflon, pižmovka, nutrija, alpski svizec, rakunasti pes ter šakal).

4.1. **Srna (*Capreolus capreolus*)**

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

V LUO obravnavamo srnjad po LUB in loviščih v okviru ekoloških enot (EE).

Preglednica 4.1.1: Ekološke enote srnjadi v LUO

Ekološka enota	Lovišče	Lovna površina (ha)	Delež (%)
1. Gorska	LPN Pohorje, Koprivna – Topla in Bistra	37.462	24
2. Sredogorska	Ostala lovišča sredogorja	118.426	76
SKUPAJ LUO		155.888	100

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Analiza upravljanja v preteklem letu

Realizacija načrtovanega odvzema srnjadi v letu 2019 je bila 92 %, kar znaša 2,39 živali na 100 ha lovne površine. Odvzetih je bilo 3.726 živali, kar je 6 % manj kot leto poprej. Odvzem po ekoloških enotah kaže, da so gorska lovišča dosegla v primerjavi z načrtom 98 % realizacijo, kar znaša 0,59 živali na 100 ha lovne površine. V ostalih (prevladujočih) loviščih sredogorja je bila realizacija načrta 92 %, kar predstavlja 2,96 žival na 100 ha lovne površine.

Odvzem po starostni in spolni strukturi je po ekoloških enotah zelo podoben, zato je prikazan v okviru LUO. Doseženo je bilo spolno razmerje 50:50 in je na nivoju načrtovanega. V kategoriji srnjaki 2⁺ in srne 2⁺ znaša to razmerje 1:1,04 v korist srnjakov. Realizacija odvzema mladičev moškega in ženskega spola v letu 2019 znaša v strukturi odvzema 36,4 % in je v primerjavi z letom 2018 za 6 odstotnih točk večja. Delež odvzetih lanščakov znaša 12,4 %, delež odvzetih mladic pa 9,4 %. Odvzem srnjakov 2⁺ (21,3 %) je v strukturi odvzema za dobro odstotno točko nad nivojem načrtovanega deleža, odvzem srn 2⁺ pa je z 20,4 % deležem blizu načrtovanega. Delež odstreljenih srnjakov v primerjavi z deležem odstreljenih srn v tem letu znaša 1:1,06 v korist srnjakov, oziroma v absolutnem številu odstrel srn 2⁺ predstavlja 94 % števila odstreljenih srnjakov 2⁺.

Izgube predstavljajo 16,8 % skupnega odvzema in so predvsem zaradi hude zime z obilico snega v letu 2017-2018, ki je na nek način "očistila" populacijo srnjadi manjše kot leto poprej (26 %). V strukturi izgub prevladujejo izgube zaradi povoza na cestah in železnicah (51 %), sledijo izgube kjer vzrok ni znan (26 %), izgube pri košnji (13 %), izgube po potepuških psih (5 %) in izgube zaradi poškodb (4 %). Izgub zaradi bolezni, krivolova in zveri je skupaj malo (1 %). V izgubah prevladuje ženski spol z 52 % v primerjavi z moškim. Največ izgub je pri srnah 2⁺, kar pomeni 21 % skupnega odvzema srn te kategorije.

Telesne mase so se pri analizirani kategoriji mladičev povečale, ravno tako v kategoriji lanščakov in mladic. Povprečne mase rogovja srnjakov 2⁺ znašajo 246 g in so v primerjavi z letom 2018 večje. Večletne primerjave povprečnih telesnih mas po posameznih kategorijah s povprečnimi telesnimi masami v drugih LUO kažejo na to, da so povprečne telesne mase v Pohorskem LUO med najmanjšimi v Sloveniji in so primerljive s Triglavskim, Primorskim, Gorenjskim in Kamniško-Savinjskim LUO.

Analiza upravljanja s presojo stanja v preteklem petletnem obdobju

Rezultati upravljanja v zadnjem petletnem obdobju predstavljajo v povprečju 95,2 % realizacijo načrtovanega odvzema. Trend naraščanja odvzema, ki je bil izražen vse od leta 2013 se je ustavil, oziroma v zadnjih dveh letih odvzem pada. V zadnjem petletnem obdobju je bil načrt vsako leto realiziran v dovoljenih mejah odstopanja. Spolno razmerje odvzema je bilo 51:49 v korist moškega spola. Delež odvzema mladih (mladiči, enoletni) postopno narašča. Delež odvzetih srnjakov 2⁺ variira med 19,9 % in 21,3 %, s srednjo vrednostjo 20,6 % v petletnem obdobju. Delež odvzetih srn 2⁺ pa znaša 20,8 %.

Delež izgub v povprečju znaša 18,9 %. Izgube nihajo med 17,0 % v letu 2016 in 26 % v letu 2018. V strukturi izgub prevladujejo izgube zaradi prometa in te zajemajo 45,8 % delež vseh izgub. V strukturi izgub prevladuje

ženski spol v razmerju 53:44. Med izgubami dve in večletne srnjadi je število srn večje od števila srnjakov z indeksom 1,4 (v letu 2019 je ta indeks 1,03). Z vezavo višine realiziranega odstrela srnjakov 2⁺ in srn 2⁺ dosegamo na tem področju pozitiven trend.

Analiza povprečnih telesnih mas kaže v kategoriji mladičev v zadnjem letu večje vrednosti od petletnega povprečja. V starostni kategoriji enoletnih živali so evidentirane telesne mase lanščakov in mladice v zadnjem letu v primerjavi z petletnim obdobjem za spoznanje večje, kar je po naši oceni posledica že omenjene zime 2017/2018 in popolnega obroda v letu 2018.

Pri povprečnih masah trofej srnjakov 2⁺, so vrednosti v zadnjem petletnem obdobju podobne. Odstopa le povprečna masa trofej v letu 2018 (220 g), kar je po naši oceni zopet posledica že prej omenjene zime.

Ocena stanja populacije

Srnjad je prisotna skoraj v celotnem LUO. Trendov prostorske širitve ne ugotavljamo. Njena gostota je v gorskih in bolj gozdnatih loviščih (LPN Pohorje, Koprivna – Topla, Bistra in deloma tudi Pogorevc) nižja v primerjavi z ostalimi sredogorskimi lovišči. Zaradi dolgotrajne in debele snežne odeje v zimi 2017-2018 (podobno kot v zimi 2012–2013), so se pričakovanja o manjši stopnji prirastka in nekoliko večjem deležu izgub uresničila, kar je po naši oceni vplivalo na zmanjšanje številčnosti populacije srnjadi. V času nastajanja lovsko upravljavskega načrta za leto 2018 zmanjšanja številčnosti srnjadi nismo predvideli, zato se je načrtovani odvzem srnjadi v letu 2018 v primerjavi z letom 2017 celo povečal. Ocenjujemo, da je polni obrod plodonosnega drevja v letu 2018 vplival na zadrževanje živali v gozdu, kar je predvsem v septembru in tudi kasneje vplivalo na slabšo realizacijo odstrela. Menimo, da bo na eni strani nekoliko večji delež naravnih izgub (zaradi zime je prišlo do "naravnega očiščenja" populacije srnjadi) in na drugi strani močan obrod plodonosnega drevja z milo zimo, dolgoročno pozitivno vplival na populacijo srnjadi. Višji delež ženskega spola v ostalem odvzemu (podobno razmerje je tudi v drugih LUO) se postopno zmanjšuje. Pozitivno je, da se delež srn 2⁺ v ostalem odvzemu zmanjšuje, delež odstreljenih srn 2⁺ v primerjavi v deležem odstreljenih srnjakov 2⁺ pa povečuje.

Prilagojeni cilj

Z rahlim povečanjem višine odvzema v letu 2020 in večjim poseganjem v razred enoletnih živali ženskega spola je potrebno slediti trenutnemu trendu številčnosti srnjadi. V prihodnjih letih bo potrebno paziti, da ne bo prihajalo do večanja številčnosti te vrste divjadi. Z dovolj velikim številčnim odvzedom in primerno starostno in spolno strukturo se morajo tudi v prihodnje zagotoviti pozitivni trendi pri spremljanju biokazalcev srnjadi. Ohrani naj se delež odstrela srn 2⁺ in spolno razmerje odvzema. S primerno razporeditvijo odvzema po loviščih je treba zagotoviti pozitivne trende biokazalcev, še posebej zmanjšanje deleža izgub.

Ukrepi in usmeritve

Višina in struktura odvzema

Načrtovana višina odvzema srne v območju za leto 2020 je 4.250 živali in je za 5 % večja od načrta v letu 2019. Starostna in spolna struktura načrtovanega odvzema je spremenjena tako, da se v primerjavi z letom poprej načrtuje večji delež odvzema mladice na račun odvzema mladičev. Menimo, da bomo z ohranitvijo, v primerjavi z ostalimi LUO relativno visokega odvzema srne (prek 3 živali na 100 ha lovne površine v prevladujočih srednje gorskih loviščih), preprečili večanje številčnosti. Pri izvajanju načrtovanega odvzema z odstrelom v razredu mladičev obeh spolov naj bo poudarek na tem, da je treba čim prej izvršiti količinsko zadosten odvzem v tej starostni kategoriji, pri tem pa je njihov spol drugotnega pomena.

Preglednica 4.1.2: Načrt odvzema srnjadi

Mladiči M	807 (19 %)	Mladiči Ž	723 (17 %)
Lanščaki	468 (11 %)	Mladice	552 (13 %)
Srnjaki 2 ⁺	850 (20 %)	Srne 2 ⁺	850 (20 %)
SKUPAJ 4.250			

Prostorska in časovna dinamika ter ostali kriteriji odvzema

Pri razdelitvi odvzema po loviščih je treba upoštevati dejstvo, da se je v PE Koroška in PE Pohorje v primerjavi s prejšnjim popisom povečala objedenost listavcev (javor, bukev) tudi v loviščih, kjer močno prevladuje srnjad (Jamnica, Prežihovo, Strojna, Zeleni vrh, Orlica, Pogorevc, Janžev vrh). Povečanje načrta naj bo v primerjavi z ostalimi lovišči večje, kjer ostali odvzem že dalj časa presega povprečje ostalih lovišč (Šmartno na Pohorju, Oplotnica, Slovenska Bistrica, Gaj pri Mariboru, Boč na Kozjaku, Ruše, Fram in Podvelka). Na drugi strani pa je treba upoštevati tudi usmeritev dolgoročnega načrta, da naj lovišča s podobnimi življenjskimi razmerami dosegajo primerljiv odvzem.

Priporočeno je čim hitreje izvršiti odstrel srn in mladičev, predvidoma najmanj 70 % do 31. oktobra.

Do 25. julija je priporočeno odstreliti največ 2/3 za odvzem predvidenih srnjakov 2*.

Ostalo

Preglednica 4.1.3: Dopustna odstopanja od načrtovanega odvzema pri srnjadi

Starostni razred	Dovoljena odstopanja (v % od načrtovanega števila v danem razredu)			
	M		Ž	
Mladiči	± 30 %*	± 15 %	± 30 %*	± 15 %
Lanščaki / Mladice	± 30 %*		± 30 %*	
Srnjaki 2* / Srne 2*	± 15 %		± 15 %	
Skupaj	± 15 %			

* Pri kategorijah mladičev in enoletnih osebkov obeh spolov do ±30 % pomeni možnost kompenzacije številčnega odvzema obeh navedenih kategorij v okviru istega spola, kar konkretno pomeni, da je možno npr. od načrtovanega absolutnega števila mladičev M spola odvzeti le-teh do 30 % manj/več, to pa je potem treba kompenzirati s zmanjšanim/povečanim odvzemom od načrtovanega absolutnega števila v razredu lanščakov in obratno.

V posameznem lovišču je po opravljeni kompenzaciji, kot je predhodno opisano, dovoljeno odstopanje realizacije v obeh kategorijah (mladiči, enoletni) skupaj in pri posameznem spolu v višini do ±15 % načrtovanega števila odvzema.

Dopustno odstopanje v kategoriji nad dvoletnih srnjakov in srn je do ±15 % od načrtovanega števila odvzema te kategorije. Zaradi zagotavljanja ustreznega spolnega razmerja med nad dvoletno srnjadjo mora v posameznem lovišču/LPN v absolutnem številu odstrel srn 2* dosegati vsaj 80 % števila odstreljenih srnjakov 2*. Preseganje načrtovanega odvzema srn 2* v višini + 15 %, ki bi nastalo zaradi tega določila, ne šteje kot nedovoljeno preseganje načrtovanega odvzema.

V posameznem lovišču je dovoljeno odstopanje realizacije v višini do ±15 % načrtovanega skupnega odvzema srnjadi. V primeru, da je v posameznem starostnem razredu načrtovan odvzem nižji od 10 živali, dopustna toleranca ±15 % pomeni dve (2) živali, pri načrtovanem odvzemu 10 ali več živali pa zaokrožitev na najbližjo celo vrednost.

Preseganje realiziranega odvzema od načrtovanega prek meja dopustnih odstopanj, ki bi nastala kot posledica evidentiranih izgub srnjadi posamezne spolne in starostne kategorije po izpolnitvi načrtovanega odvzema, ne šteje kot kršitev določil načrta.

Odstopanja realizacije od načrtovanega odvzema po višini in znotraj spolne in starostne strukture (še posebej v starostnem razredu 2*), se smiselno upošteva pri načrtovani višini in strukturi odvzema za naslednje leto.

Preglednica 4.1.4: Analiza odvzema srnjadi

Odstrel in izgube								
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%/spol	%/skupaj
Mladiči M	623	614	674	533	623	3067	30,4	15,4
Lanščaki	591	646	623	627	462	2949	29,2	14,8
Srnjaki 2+	814	808	841	826	794	4083	40,4	20,6
Skupaj SRNJAKI	2028	2068	2138	1986	1879	10099	100,0	50,8
Mladiči Ž	696	688	740	658	735	3517	36,0	17,7
Mladice	420	436	465	446	350	2117	21,7	10,7
Srne 2+	799	821	884	867	762	4133	42,3	20,8
Skupaj SRNE	1915	1945	2089	1971	1847	9767	100,0	49,2
SKUPAJ odstrel in izgube	3943	4013	4227	3957	3726	19866		100,0

Odstrel in izgube v primerjavi z načrtom						
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Načrt - skupaj	4050	4050	4250	4470	4050	20870
Odstrel in izgube / načrt	97,4	99,1	99,5	88,5	92,0	95,2
Delež srnjakov	51,4	51,5	50,6	50,2	50,4	50,8
Delež srnjakov 2+	20,6	20,1	19,9	20,9	21,3	20,6
Delež mladih (mladiči, enoletni) ne glede na	59,1	59,4	59,2	57,2	58,2	58,6

Izgube							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
Nenaravne izgube	465	484	488	475	430	2342	62,3
Naravne izgube	228	197	242	553	195	1415	37,7
Skupaj izgube	693	681	730	1028	625	3757	100,0
% izgub	17,6	17,0	17,3	26,0	16,8	18,9	
Odstrel	3250	3332	3497	2929	3101	16109	

Vzroki izgub							
vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
1 neznan	162	128	183	428	162	1063	28,3
2 bolezen	22	31	18	13	2	86	2,3
3 krivolov	13	4	8	7	3	35	0,9
4 cesta	332	366	343	301	305	1647	43,8
5 železnica	11	15	23	15	11	75	2,0
6 zveri	2	3	1	2	6	14	0,4
7 psi	40	50	62	66	27	245	6,5
8 kosilnica	69	49	52	86	84	340	9,0
9 garje						0	0,0
10 poškodba	42	35	40	110	25	252	6,7

Telesne mase (biološka telesna masa)					
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019
Mladiči M	8,3	8,5	7,9	7,9	8,6
Indeks	100,0	102,4	95,2	95,2	103,6
Lanščaki	12,4	12,3	12,5	11,5	12,3
Indeks	100,0	99,2	100,8	92,7	99,2
Mladiči Ž	8,1	8,2	7,9	7,9	8,6
Indeks	100,0	101,2	97,5	97,5	106,2
Mladice	12,6	12,7	12,4	12	12,6
Indeks	100,0	100,8	98,4	95,2	100,0
Mladiči M + Ž	8,2	8,3	7,9	7,9	8,6
Indeks	100,0	101,2	96,3	96,3	104,9

Masa trofej srnjakov 2+ (gr)					
Povprečna masa trofej / leto	2015	2016	2017	2018	2019
Srnjaki 2+	239	242	243	220	246
Indeks	100,0	101,3	101,7	92,1	102,9

4.2. Navadni jelen (*Cervus elaphus*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Širitev pohorske in savinjsko-karavanške populacije navadnega jelena narekuje obravnavo v okviru lovsko upravljavskega območja in ekoloških enot (EE). Ekološke enote so zaradi različnih ciljev upravljanja dodatno razdeljene na osrednja in robna območja.

Dodatno obravnavamo jelenjad v sledečih ekoloških enotah:

1. Pohorje
2. Koroška

Ločena obravnava je smiselna predvsem zaradi dveh različnih populacij, ki sicer težita k prostorski združitvi, dejansko pa poseljujeta različno okolje. Poleg tega tudi naravne in umetne ovire (mesta, doline, ceste ...) delijo areal na dva dela. Ravno tako lahko gostota jelenjadi in s tem povezani medvrstni odnosi z ostalimi vrstami parkljarjev narekujejo različne cilje upravljanja.

V **EE Pohorje** spadajo lovišča: LPN Pohorje, Janžev vrh, Remšnik, Kapla, Podvelka, Puščava, Vurmat, Boč na Kozjaku, Gaj nad Mariborom, Ruše, Radvanje, Hoče, Fram, Šmartno na Pohorju, Slovenska Bistrica, Oplotnica, Zreče, Dolič, Mislinja, Golavabuka, Gradišče, Bukovje, Muta, Zeleni vrh, Orlica in Radlje.

V **EE Koroška**, ki predstavlja SV del savinjsko-karavanške populacije, pa lovišča: Podgorje, Slovenj Gradec, Prežihovo, Strojna, Libeliče, Jamnica, Peca, Pogorevc, Bistra, Dravograd in Koprivna-Topla.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Analiza upravljanja v preteklem letu

Območje

Realizacija načrtovanega odvzema jelena v letu 2019 je 96,2 % ali 529 živali, kar predstavlja drugi največji odvoz do sedaj. Doseženo je bilo spolno razmerje 46:54 v korist ženskega spola. Delež odvzema telet je nad načrtovano višino in je bil realiziran v razmerju 1:1,07 v korist telet ženskega spola. Tudi v kategoriji lanščakov je načrtovana višina odvzema nekoliko presežena (8,7 % delež). Delež odvzema 2 do 4 letnih jelenov znaša 11,5 % in je nad višino načrtovanega. Odvzem 5 do 9 letnih jelenov je pod načrtovano višino in predstavlja 4,0 % skupnega odvzema. V kategoriji 10* letnih jelenov je bilo odvzetih 14 živali, kar v skupni strukturi znaša 2,6 %. V primerjavi z letom 2018, ko je bilo odvzetih le 6 starih jelenov, je bil odvoz v letu 2019 bistveno večji, saj je v tej starostni kategoriji bilo odvzetih 14 osebkov. Skupni odvoz 2* jelenov znaša 18,2 % in je nekoliko nad nivojem načrtovanega (17 %). Pri ženskem spolu je odvoz v kategoriji junic (7,6 %) precej pod načrtovanim deležem. Delež odvzema košut 2* znaša 26,1 % in je višji kot leto poprej. Odstrel košut 2* znaša 146 % odstrela nad dve in več letnih jelenov, kar je pozitivno.

Izgube znašajo 6,0 % skupnega odvzema in so v primerjavi z letom 2018 (15,4 %) bistveno manjše.

V primerjavi z letom 2018 so se telesne mase v kategoriji telet in enoletnih živali povečale, ravno tako tudi povprečne mase trofej v vseh starostnih razredih jelenov, kar je po naši oceni posledica že omenjenega popolnega obroda gozdnega drevja v letu 2018 in ugodne zime.

Ekološke enote

Preglednica 4.2.1: Realizacija načrtov odvzema jelenjadi v letu 2019

Ekološka enota	Načrt (število)	Realizacija (%)	Spolno razmerje M:Ž	Delež jelenov 2*	Delež košut 2*	Delež mladih (mladiči + 1*)
Pohorje	462	98,0	46 : 54	17,9	26,0	56,1
Koroška	88	86,4	45 : 55	19,7	26,3	54,0

Skupna realizacija načrtovanega odvzema jelenjadi je v EE Pohorje znašala 98,0 %, v EE Koroška pa 86,4 %. V spolni sestavi odvzema ugotavljamo v EE Pohorje podobna odstopanja od načrtovanega, kot so prikazana za območje. V EE Koroška je bilo doseženo spolno razmerje 45:55 v korist ženskega spola. V obeh EE je načrtovan delež odvzema v kategoriji lanščakov presežen (8,7 %), podobno kot leto poprej. Glede na to, da preseganje načrtovanega deleža lanščakov v LUO predstavlja v absolutnih številkah 3 živali ocenjujemo, da realizirana višina odvzema v tej kategoriji trenutno še ne škodi populaciji, ga je pa s primernimi ukrepi potrebno zmanjšati. V obeh EE je bil načrtovan delež odvzema v kategoriji 2 do 4 letnih jelenov nad nivojem načrtovanega (10 %), v EE Pohorje je znašal ta delež 11,0 %, v EE Koroška pa 14,5 %. V kategoriji 5 do 9 letnih jelenov odvzem ni bil realiziran v višini načrtovanega. Delež odvzema v tej kategoriji v obeh EE znaša 4,0 %. Odvzem jelenov 10* je bil presežen, v EE Pohorje znaša delež odvzetih starih jelenov 2,9 % v EE Koroška pa

1,3 %. Ocenjujemo, da zrelih, starih jelenov v populaciji primanjkuje, še posebej je to izraženo v EE Koroška. V obeh ekoloških enotah je delež odvzema košut 2⁺ znašal nekoliko nad 26 %, je manjši kot je bilo načrtovano (28 %), vendar je večji kot leto poprej.

V EE Pohorje je delež izgub znašal 6,6 %, v EE Koroška pa 2,6 %. V obeh EE prevladujejo izgube evidentirane pod vzrokom neznano.

V robnem delu populacijskega areala je bilo v letu 2019 uplenjenih 35 osebkov jelenjadi (6,6 % celotnega odvzema), kar je za okrog 1/3 več odvzema jelenjadi iz robnih območij kot v letu 2018. V robnih loviščih EE Koroška so kot v letu 2018 bile odvzete le 4 živali. V robnih loviščih EE Pohorje pa je bilo odvzetih 31 živali, kar je precej več kot leto poprej (18 živali). Manjši odvzem jelenjadi predvsem v robnih loviščih EE Koroška je posledica pomanjkanja snega ob koncu leta in posledičnih migracij živali v nižje lege, po drugi strani pa tudi številčnosti populacije. Menimo, da se povečevanje odvzema v zadnjih letih na nek način že odraža z manjšo številčnostjo jelenjadi v robnih delih populacijskega areala jelenjadi v Pohorskem LUO. Odvzetih je bilo 13 telet (37 %), 6 jeleni 1⁺ (17 %), 10 živali kategorije 2 do 4 letnih jelenov (29 %), 2 živali kategorije 5 do 9 letnih jelenov (6 %), 1 junice (3 %) in 3 košut 2⁺ (8 %). Doseženo razmerje je skladno z usmeritvami upravljanja za robno območje.

Analiza upravljanja s presojo stanja v preteklem petletnem obdobju

Območje

Značilnost petletnega upravljanja z navadnim jelenom je povečevanje realiziranega števila skupnega odvzema kot posledica postopnega večanja načrta odvzema ter sledenje cilju, preprečitve večanja številčnosti in prostorske širitve. Načrt je bil v povprečju realiziran 95,0 %. V primerjavi z načrtom se je realiziran odvzem gibal med 89,8 % v letu 2018 in 101,3 % v letu 2017. Spolna sestava odvzema je znašala 47:53 % v korist košut in je med posameznimi leti rahlo nihala.

Odvzem telet je nekoliko nad nivojem načrtovanega. V skupnem odvzemu znaša delež odvzema telet moškega spola 19,4 % odvzem telet ženskega spola pa 20,4 %. Delež odvzema trofejnih jelenov 2⁺ znaša v povprečju 18,0 % in je v mejah dovoljenih odstopanj. Odstopanja odvzema od usmeritev so največja v kategoriji košut 2⁺, kjer je 23,9 % delež odvzema te kategorije pod načrtovano višino, kar je treba pri načrtovanju v bodoče upoštevati.

Izgube predstavljajo 7,9 % delež skupnega odvzema. Prevladujejo naravne izgube (65,7 %), med njimi je pod neznano evidentiranih kar 48,8 % vseh izgub. Zaskrbljujoče je, da je kot posledica krivolova evidentiranih kar 13,9 % vseh izgub.

Ekološke enote

Preglednica 4.2.2: Pregled realizacije načrtov odvzema jelenjadi v obdobju 2015–2019 po ekoloških enotah

Starostni razred	Usmeritve (%) Načrt 2007–2016	Usmeritve (%) Načrt 2011–2020	Doseženo EE Pohorje (%)	Doseženo EE Koroška (%)
Teleta obeh spolov	42	M 16–21 ; Ž 17–22	40,5	36,3
Lanščaki	7	do 8	9,1	10,0
Jeleni 2 do 4 let	9	10–13	10,7	11,5
Jeleni 5 do 9 let	7	5–7	5,2	4,9
Jeleni nad 10 ⁺ let	3	do 4	2,1	1,5
Junice	11	do 10	8,5	11,8
Košute 2 ⁺	21	od min 20 do 26	23,9	24,0
Skupaj:	100	100	100	100

Ekološka enota	Delež (%) od načrta	Povprečna realizacija (%)	Spolno razmerje M:Ž	Delež jelenov 2 ⁺ (%)	Delež mladih (mladiči, enoletni - %)
Pohorje	81,9	97,3	46 : 54	18,0	58,1
Koroška	18,1	84,5	47 : 53	17,9	58,1

Realizacija načrtovanega odvzema v obeh EE po letih precej niha. V EE Koroška je manjša, znaša v povprečju 84,5 % in je na meji dovoljenih odstopanj. Delež odvzema mladih je v obeh EE velik oziroma se v povprečju giblje na zgornji meji načrtovanih deležev v tej starostni kategoriji. Pri tem so odstopanja od načrtovanega najbolj izražena v EE Pohorje pri kategoriji junic in telet ženskega spola, v EE Koroška pa pri enoletnih živalih. Delež odvzema jelenov 2⁺ je na nivoju dolgoročnih usmeritev v obeh EE. V obeh EE je odstopanje od načrtovanega v kategoriji košut 2⁺ podobno, vendar je odvzem te kategorije v obeh EE še vedno premajhen. V EE Pohorje je realiziran odvzem ženskega spola primernejši. Od načrtovanega odstopa presežen delež odvzema junic v EE Koroška (12,0 %), kar pa glede na cilje upravljanja s populacijo jelenjadi ni narobe.

Delež izgub in njihova struktura se po ekoloških enotah razlikuje. V EE Pohorje predstavlja delež izgub v odvzemu 8,8 %. Razmerje med naravnimi in nenaravnimi izgubami je v prid naravnih izgub, med vzroki izgub izstopa krivolov s 14,5 % deležem. V EE Koroška je delež izgub pod povprečjem LUO in znaša 3,7 %. Prevladujejo naravne izgube. Pod neznano je v tej EE evidentirano kar 73 % vseh izgub.

Telesne mase - območje

Srednje vrednosti telesnih mas jelenjadi med posameznimi leti rahlo nihajo in so prikazane v preglednici na koncu poglavja. V zadnjem petletnem obdobju so telesne mase v kategorijah telet najmanjše v letu 2015, v kategoriji enoletnih živali pa v letu 2018. V letu 2019 so telesne mase v vseh kategorijah, razen pri teletih ženskega spola, večje kot leto poprej. Ocenjujemo, da so povprečne vrednosti telesnih mas predvsem posledica prehranskih in vremenskih razmer. Ukrepi zmanjševanja številčnosti jelenjadi v osrednjih območjih niso izraženi v obliki trendov naraščajočih telesnih mas pri teletih in enoletnih živalih.

Telesne mase - ekološke enote

Preglednica 4.2.3: Srednje vrednosti telesnih mas jelenjadi po ekoloških enotah za obdobje 2015–2019

Starostni razred	Pohorje	Koroška	LUO
Teleta m.	40,1	41,2	40,3
Lanščaki	63,6	65,0	63,8
Jeleni 2 do 4	109,9	103,0	108,7
Jeleni 5 do 9	140,9	130,6	139,3
Jeleni 10 ⁺	138,0	134,8	137,6
Teleta ž.	37,5	36,8	37,4
Junice	56,0	54,3	55,6
Košute 2 ⁺	72,1	70,3	71,8
Skupaj	65,0	63,6	64,8

Iz preglednice je razvidno, da so srednje vrednosti telesnih mas višje v EE Pohorje. Po starostnih razredih so v EE Koroška višje telesne mase le pri teletih moškega spola in lanščakih, v ostalih kategorijah pa so srednje vrednosti telesnih mas višje v EE enoti Pohorje. Podobna odstopanja srednjih vrednosti telesnih mas beležimo zadnja štiri leta. Na podlagi tega ne moremo sklepati, da so življenjski pogoji v določeni ekološki enoti boljši, saj znaša delež odvzema jelenjadi v EE Koroška v povprečju 16 % celotnega odvzema in so posamezne kategorije zastopane z malo živalmi.

Mase rogovja - območje

V vseh starostnih kategorijah jelenov mase trofej jelenov po letih nihajo in trendi po posameznih starostnih kategorijah niso izraženi.

Mase rogovja - ekološke enote

Srednje vrednosti mas rogovja po EE nakazujejo neizrazite trende.

Ocena stanja populacije

Navadni jelen je v LUO prisoten na približno 83 % površine. Trenutna poseljenost je posledica prostorske širitve pohorske populacije iz vzhoda in savinjsko-karavanške iz zahoda. Na osnovi bioloških kazalcev, ki jih spremljamo tako pri jelenjadi kot tudi v njenem okolju, ne moremo zagotovo ugotoviti ali se je prostorska širitev zaustavila. Ocenjujemo, da se je številčnost populacije navadnega jelena v preteklih letih večala v obeh EE. Učinki povečevanja načrta odvzema se že kažejo v zniževanju številčnosti še posebej v loviščih EE Koroška (Podgorje, Pogorevc, Bistra in lovišča robnega dela). Menimo, da rezultatov povečanega odvzema v nekaterih loviščih (Boč na Kozjaku, Puščava, Šmartno na Pohorju in LPN Pohorje) še vedno ni mogoče zaznati.

Gostota je najvišja v loviščih osrednjega dela obeh EE (LPN Pohorje, Puščava, Ruše, Šmartno na Pohorju, Podvelka, Janžev vrh, Ruše, Zreče in Koprivna-Topla). V robnih območjih je gostota nižja, oziroma se v nekaterih loviščih občasno pojavijo le posamezni osebki (Strojna, Jamnica, Prežihovo, Libeliče, Dravograd, Muta in Radlje).

Menimo, da premalo poseganje v kategorijo košut 2⁺ in preveliko poseganje v razred mladih lahko vodi v povečevanje številčnosti, kar pa ni zaželeno in dopustno. Na podlagi majhnega deleža evidentiranih izgub zaradi bolezni in skupnih naravnih izgub ocenjujemo zdravstveno stanje populacije kot dobro.

Prilagojeni cilji

Območje razširjenosti jelenjadi v LUO je doseglo načrtovani maksimum, zato ne načrtujemo nadaljnega širjenja populacijskega območja. Gostota jelenjadi se mora znižati, da bo zagotovljena usklajenost z okoljem, kar ne bo

povzročalo konfliktov med lastniki gozdnih in njivskih površin, gozdarji v javni gozdarski službi in upravljavci lovišč. Pri tem se mora posebno pozornost posvetiti loviščem z največjo številčnostjo jelenjadi in od te vrste prisotnimi škodami v gozdovih. Ta lovišča so: Puščava, Ruše, LPN Pohorje (območje k. o. Smolnika in Lobnice), Janžev vrh, Podvelka, Šmartno na Pohorju, Boč na Kozjaku, Zreče in Koprivna-Topla.

V osrednjem območju obeh ekoloških enot je prioriteta v ohranjanju naravne spolne in starostne strukture s poudarkom na zagotavljanju zadostnega deleža vitalnih odraslih živali, s primernimi telesnimi masami in kvaliteto trofej. Zagotoviti je treba primeren delež odstrela košut 2⁺. V vseh ostalih loviščih robnega območja je cilj vzpostaviti takšno socialno in starostno strukturo jelenjadi, katere posledica ne bo večanje številčnosti in prostorska širitev ampak trajni - sicer številčno majhen odstrel.

Ukrepi in usmeritve

Višina in struktura odvzema

Načrtovana višina odvzema navadnega jelena v območju za leto 2020 je 570 živali in je za 8 % večja kot je znašala realizacija v letu 2019, oziroma je na višini do sedaj največjega načrta iz leta 2018. Načrt v letu 2020 predstavlja 113 % povprečnega odvzema zadnjih pet let. V strukturi odvzema ostajamo pri velikem deležu odvzema košut 2⁺ (28 %), na račun manjšega deleža odvzema dva in več letnih jelenov.

Preglednica 4.2.4: Načrt odvzema jelenjadi

Teleta M	108 (19 %)	Teleta Ž	103 (18 %)
Lanščaki	45 (8 %)	Junice	57 (10 %)
Jeleni 2-4	57 (10 %)	Košute 2 ⁺	160 (28 %)
Jeleni 5-9	29 (5 %)		
Jeleni 10 ⁺	11 (2 %)		
SKUPAJ 570			

Pri izvajanju načrtovanega odvzema z odstrelom v razredu telet obeh spolov naj bo poudarek na tem, da je treba izvršiti količinsko zadosten odzem v tej starostni kategoriji, pri tem pa je njihov spol drugotnega pomena.

Odvzem se načrtuje za vsa lovišča, katerih povprečni odzem jelenjadi zadnjih 5 let je večji od 5 živali/lovišče (so osrednji prostor jelenjadi). Loviščem s povprečnim petletnim odvzemom, manjšim od 5 živali/lovišče, se načrtuje odzem za skupino lovišč (so robni prostor jelenjadi). Razvoj populacije tu usmerjamo predvsem s spolno strukturo med mulasto jelenjadjo (teleta, junice in košute) in jeleni 2⁺, v razmerju 2:1. V robnih območjih si pravico do odstrela jelena 2⁺ zagotovi lovišče, ki je predhodno realiziralo odzem 2 osebkov iz razreda telet obeh spolov, junic ali košut. Neglede na velik delež realiziranega odvzema lanščakov v petletnem obdobju (9,2 %), tudi to leto v robnih območjih realizacija te kategorije ni vezana na odzem mulaste jelenjadi (teleta, junice in košute), saj odzem v robnih območjih na to bistveno ne vpliva. To pomeni, da ta struktura od predpisane strukture v osrednjem delu populacijskega območja lahko odstopa. Načrtovani odzem za robni del se lahko razporedi tudi po loviščih, vendar načrta loviščem robnega območja ni treba realizirati v predpisani višini in sestavi. V letu 2020 so si pravico do odstrela jelena 2⁺ že zagotovila lovišča Kapla, Dolič, Jamnica in Slovenj Gradec.

Morebitno preseganje načrta odvzema v ekološki enoti na račun odvzema v loviščih robnega območja, ne šteje za kršitev načrta ekološke enote.

Preglednica 4.2.5: Prostorska razdelitev višine in sestave načrtovanega odvzema v EE Pohorje

	Teleta m.	Lanščaki	Jeleni 2 do 4	Jeleni 5 do 9	Jeleni 10 ⁺	Jeleni skupaj	Teleta ž.	Junice	Košute	Košute skupaj	Skupaj
Vsa lovišča	92	38	48	25	9	212	87	48	136	271	483
Osrednji del	86	38	45	25	9	203	81	45	132	258	461
Robni del	6	0	3	0	0	9	6	3	4	13	22

V EE **Pohorje** spadajo sledeča lovišča v:

- **osrednje območje:** LPN Pohorje, Boč na Kozjaku, Ruše, Fram, Janžev vrh, Zreče, Vurmat, Podvelka, Šmartno na Pohorju, Puščava in Hoče;
- **robno območje:** Kapla, Radlje, Zeleni vrh, Golavabuka, Mislinja, Oplotnica, Muta, Radvanje, Orlica, Remšnik, Dolič, Slovenska Bistrica, Bukovje Otiški vrh, Gradišče in Gaj nad Mariborom.

Preglednica 4.2.6: Prostorska razdelitev višine in sestave načrtovanega odvzema v EE Koroška

	Teleta m.	Lanščaki	Jeleni 2 do 4 ⁺	Jeleni 5 do 9 ⁺	Jeleni 10 ⁺	Jeleni skupaj	Teleta ž.	Junice	Košute	Košute skupaj	Skupaj
Vsa lovišča	16	7	9	4	2	38	16	9	24	49	87
Osrednji del	16	7	8	4	2	37	13	9	24	46	83
Robni del	0	0	1	0	0	1	3	0	0	3	4

V EE **Koroška** spadajo sledeča lovišča v:

- **osrednje območje:** Koprivna-Topla, Bistra, Pogorevc in Podgorje;
- **robno območje:** Prežihovo, Strojna, Dravograd, Jamnica, Libeliče, Peca in Slovenj Gradec.

Časovna dinamika odvzema

Priporočeno je čim hitreje izvršiti odstrel telet, junic in košut, predvidoma najmanj 70 % do 30. novembra.

Ostalo

Naseljevanje in doseljevanje (dodajanje) jelenjadi v prosto naravo v LUO ni potrebno in strokovno ni dopustno.

Za osrednja populacijska območja je dopustno odstopanje v realizaciji od načrta po loviščih in za LUO. To odstopanje je v višini do ± 15 % od skupno načrtovanega števila odvzema vseh kategorij. Načrta odvzema v razredu dve in večletnih jelenov ni treba realizirati ter ga tudi ni dovoljeno preseirati, razen sorazmerno s preseiranjem skupno načrtovanega odvzema. Načrtovani odvzem jelenov starostnega razreda 5 do 9 let se ne sme preseirati, lahko pa se ga nadomesti z odvzemom mladih 2 do 4 letnih ali starih jelenov 10⁺. Načrtovani odvzem jelenov starostnega razreda 10⁺ se lahko nadomesti z odvzemom mladih 2 do 4 letnih jelenov. Pri košutah je dovoljeno odstopanje do ± 15 %, pri teletih in enoletnih osebkih pa do ± 30 % od načrtovanega števila odvzema.

V primeru, da je v posameznem starostnem razredu načrtovan odvzem do vključno 10 živali, dopustna toleranca ± 15 % pomeni 1 žival, dopustno odstopanje ± 30 % pa 3 živali. Pri načrtovanem odvzemu 11 ali več živali se dopustna odstopanja zaokroži na najbližjo celo vrednost. Za lovišča osrednjega življenjskega območja, ki imajo načrt odvzema do vključno 10 živali jelenjadi, se kot dopustno odstopanje od načrta šteje realizacija ± 2 živali, pri čemer načrta odvzema dve in večletnih jelenov ni dovoljeno preseirati.

OZUL in ZGS lahko ob uskladitvi letnih načrtov lovišč z letnim lovsko upravljavskim načrtom za VI. Pohorsko LUO pripravita kriterije priporočenega odvzema jelenov 2⁺, ki naj jih upravljavci lovišč in LPN če je le možno spoštujejo in so sestavni del določil načrtov in razdelilnikov.

Odstopanja od načrtovanega odvzema se bodo smiselno upoštevala pri izdelavi načrta za leto 2020.

Preglednica 4.2.7: Analiza odvzema jelenjadi

Odstrel in izgube								
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%/spol	% skupaj
Teleta M	92	93	106	98	101	490	41,6	19,4
Lanščaki	45	47	50	46	46	234	19,8	9,2
Jeleni 2-4	43	60	58	52	61	274	23,2	10,8
Jeleni 5-9	26	27	25	31	21	130	11,0	5,1
Jeleni 10 +	7	12	12	6	14	51	4,3	2,0
Skupaj JELENI	213	239	251	233	243	1179	100,0	46,6
Teleta Ž	106	92	111	100	108	517	38,2	20,4
Junice	49	36	46	58	40	229	16,9	9,0
Košute 2+	87	111	149	121	138	606	44,8	23,9
Skupaj KOŠUTE	242	239	306	279	286	1352	100,0	53,4
SKUPAJ odstrel in izgube	455	478	557	512	529	2531		100,0

Odstrel in izgube v primerjavi z načrtom							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	
Načrt - skupaj	475	520	550	570	550	2665	
Odstrel in izgube / načrt	95,8	91,9	101,3	89,8	96,2	95,0	
Delež JELENOV	46,8	50,0	45,1	45,5	45,9	46,6	
Delež trofejnih jelenov 2+ in več	16,7	20,7	17,1	17,4	18,1	18,0	
Delež mladih (mladiči, enoletni) ne glede na spol	64,2	56,1	56,2	59,0	55,8	58,1	

Izgube							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
Nenaravne izgube	10	11	22	14	12	69	34,3
Naravne izgube	12	15	20	65	20	132	65,7
Skupaj izgube	22	26	42	79	32	201	100,0
% izgub	4,8	5,4	7,5	15,4	6,0	7,9	
Odstrel	433	452	515	433	497	2330	

Vzroki izgub							
Vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
1 neznan	10	10	13	49	16	98	48,8
2 bolezen						0	0,0
3 krivolov	4	2	11	6	5	28	13,9
4 cesta	2	3	6	2	2	15	7,5
5 železnica	4	6	5	6	5	26	12,9
6 zveri		1				1	0,5
7 psi						0	0,0
8 kosilnica						0	0,0
9 garje						0	0,0
10 poškodba	2	4	7	16	4	33	16,4

Telesne mase (biološka telesna masa)					
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019
Teleta M	39,1	40,4	40	39,8	41,9
Indeks	100,0	103,3	102,3	101,8	107,2
Lanščaki	63,1	65,9	62,7	62	65,3
Indeks	100,0	104,4	99,4	98,3	103,5
Teleta Ž	37,1	37,5	38,5	37,4	36,4
Indeks	100,0	101,1	103,8	100,8	98,1
Junice	56,4	55,6	56,7	54,2	55,2
Indeks	100,0	98,6	100,5	96,1	97,9
Teleta M + Ž	38	39	39,2	38,6	39
Indeks	100,0	102,6	103,2	101,6	102,6

Masa trofej jelenov (gr)					
Povprečna masa trofej / leto	2015	2016	2017	2018	2019
jeleni 2+	1280	1393	1487	1455	1673
indeks	100,0	108,8	116,2	113,7	130,7
jeleni 3+	2231	2165	2237	2212	2265
indeks	100,0	97,0	100,3	99,1	101,5
jeleni 4+	2470	2779	3230	2483	3143
indeks	100,0	112,5	130,8	100,5	127,2
jeleni 5+	3270	3937	3457	3182	3466
indeks	100,0	120,4	105,7	97,3	106,0
jeleni 6+	3713	4227	3551	3435	3902
indeks	100,0	113,8	95,6	92,5	105,1
jeleni 7+	4225	3800	3748	4202	4283
indeks	100,0	89,9	88,7	99,5	101,4
jeleni 8+	4772	4924	5000	3834	4750
indeks	100,0	103,2	104,8	80,3	99,5
jeleni 9+	5400	4640	4800	3300	0
indeks	116,4	100,0	103,4	71,1	0,0
jeleni 10+	4556	4524	4158	3608	4726
indeks	100,0	99,3	91,3	79,2	103,7

4.3. Damjak (Dama dama)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

V LUO živi manjša skupina damjakov med Smolnikom, Klopnim vrhom in Činžatom.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

V letu 2019 na delu LUO, kjer živi omenjena populacija damjaka, ni bilo odvzema. Zaradi pobeglih živali iz obor je bil realiziran odvzem v lovišču Zreče (2 košuti 2*).

Iz populacije med Smolnikom, Klopnim vrhom in Činžatom v zadnjem petletnem obdobju ni bilo evidentiranega odvzema damjaka. Odvzem je bil realiziran le na podlagi izdanih odločb s strani inšpekcijskih služb ali v skladu z lovno dobo in sicer zaradi pobegov damjakov iz obor. Na podlagi tega je bil v loviščih Fram, Hoče, Mislinja, Oplotnica, Orlica, Podvelka, Šmartno na Pohorju in Zreče realiziran odstrel 26 živali. Glede na to, da v analiziranem obdobju odvzem zajema le pobegle živali iz obor, ocena biokazalcev pri tej vrsti divjadi ni smiselna.

Ocena stanja populacije

Odvzem in redka opažanja damjakov na Pohorju kažejo na ohranjanje manjše skupine v tem prostoru. V zadnjih petih letih nismo bili obveščeni, da so bile posamezne živali ali manjše skupine damjakov videne v loviščih Puščava, Ruše in LPN Pohorje. Na podlagi tega ocenjujemo, da se bližamo cilju upravljanja z damjakom, to je izločitev vseh živali iz naravnega okolja.

Občasno prihaja do pobegov damjaka iz obor. Vsi dosednji pobegi so bili »sanirani«, tako da ni prišlo do pojava novih skupin damjakov v prosti naravi.

Prilagojeni cilj

V Pohorskem LUO damjaka ne želimo v prosti naravi. Cilj upravljanja s populacijo damjaka je izločitev vseh živali, ki se še pojavljajo, iz naravnega okolja.

Ukrepi in usmeritve

Odstrel živali vrste damjak v loviščih ni omejen, niti po višini niti po strukturi, zaželen je odstrel vseh opaženih damjakov skladno z lovno dobo.

Iz obor pobegle živali, ki jih lastnik ne vrne v oboro v predpisanem času, naj upravljavec lovišča upleni skladno z zakonom, lovsko upravljavskimi načrti in po izdani odločbi inšpekcije.

Lovske organizacije naj aktivno spremljajo morebitno prisotnost damjakov v lovišču.

Preglednica 4.3.1: Analiza odvzema jelena damjaka

Odstrel in izgube								
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%/spol	%/skupaj
Teleta M		1	2	1		4	50,0	15,4
Lanščaki	1	1	2			4	50,0	15,4
Jeleni 2-4						0	0,0	0,0
Jeleni 5-9						0	0,0	0,0
Jeleni 9 +						0	0,0	0,0
Skupaj JELENI	1	2	4	1	0	8	100,0	30,8
Teleta Ž	1					1	5,6	3,8
Junice		2	2			4	22,2	15,4
Košute 2+	2	5	3	1	2	13	72,2	50,0
Skupaj KOŠUTE	3	7	5	1	2	18	100,0	69,2
SKUPAJ odstrel in izgube	4	9	9	2	2	26		100,0

Odstrel in izgube v primerjavi z načrtom						
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Načrt - skupaj	0	0	0	0	0	0
Odstrel in izgube / načrt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Delež JELENOV	25,0	0,0	0,0	0,0	0,0	30,8
Delež trofejnih jelenov 2+ in več	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Delež mladih (mladiči, enoletni) ne glede na spol	50,0	0,0	0,0	0,0	0,0	50,0

Izgube							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
Nenaravne izgube	0	0	0	0	0	0	0,0
Naravne izgube	0	0	0	0	0	0	0,0
Skupaj izgube	0	0	0	0	0	0	0,0
% izgub	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Odstrel	4	9	9	2	2	26	

4.4. Muflon (*Ovis ammon musimon*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

V LUO živijo mufloni, ki so bili leta 1967 naseljeni na Uršljo goro. Z njimi upravlja predvsem LD Podgorje, odvzem pa se izvaja tudi v loviščih Slovenj Gradec, Prežihovo in Pogorevc. Lovišči Bistra in Koprivna – Topla pa sta del robnega življenjskega prostora solčavskih muflonov (kolonija Podolševe). Tu mufloni niso stalno prisotni, ampak posamezne živali ali manjše skupine prehajajo občasno tudi v ti dve lovišči.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Analiza upravljanja v preteklem letu

Odvzem v letu 2019 je znašal 29 živali, kar predstavlja 69,0 % realizacijo načrtovanega. V lovišču Podgorje, kjer živi osrednji del populacije muflonov na Uršlji Gori je bilo odvzetih 19 živali ali 90 % načrtovanega. Realizirana spolna struktura v LUO znaša 34:66 v korist ženskega spola. V odvzemu predstavlja delež jagnjet 34,5 % in je nad načrtovano višino in prevelik. Odvzem enoletnih živali moškega spola je že več let zapored realiziran pod načrtovano višino. V lovišču Podgorje je v letu 2019 bila odvzeta ena žival te kategorije. Delež odvzema enoletnih živali ženskega spola je premajhen (13,8 %). 31 % delež odvzema ovc 2⁺ je to leto nad načrtovanim (27 %), od tega je bil odvzem 7 živali te kategorije (od skupaj 9) realiziran v lovišču Podgorje, kar je pozitivno. Na drugi strani so bili v loviščih Uršlje gore uplenjeni trije ovni 2⁺, kar predstavlja 15,0 % delež odvzema te kategorije na tem območju. V tem letu je bilo kot izguba zaradi neznanega vzroka (najverjetneje posledice zime) evidentiran odvzem 1 živali ali 5,3 % celotnega odvzema.

Povprečne telesne mase odstreljenih živali so v primerjavi s prejšnjim letom v kategoriji jagnjet večje, v kategoriji enoletnih osebkov pa manjše. Na podlagi malega števila odstreljenih živali ni realno podajati celovitejše ocene o gibanju telesnih mas, zagotovo pa je dejstvo, da so telesne mase odstreljenih muflonov bistveno premajhne v vseh kategorijah.

Analiza upravljanja s presojo stanja v preteklem petletnem obdobju

Številčni odvzem zadnjih let kaže, da se številčnost populacije muflona postopno znižuje. Na to kaže tudi slaba realizacija v petletnem obdobju, ki znaša samo 76,6 %. Pri odvzemu prevladuje s 35,8 % deležem odvzem jagnjet. Delež odvzetih ovc 2⁺ je 26,5 % in je na nivoju načrtovane višine. V kategoriji ovnov 2⁺ realizacija s 25,8 % deležem po daljšem času presega potrebno višino odvzema.

Ocena stanja populacije

Neupoštevanje usmeritev upravljanja z muflonom v LUO v preteklosti je pripeljalo do porušene spolne in starostne strukture. Načrtovanje višine in strukture odvzema po letu 2002 postopno, vendar prepočasi, vodi k zmanjševanju številčnosti muflona in zastavljenemu cilju. V populaciji prevladuje ženski spol s prevelikim deležem ostarelih živali, ki vodijo slabe mladiče. Izrazito primanjkuje srednje starih ovnov, tri do štiri letna žival je redkost.

Na podlagi bioloških kazalcev (telesna masa, spolna in starostna struktura, razvoj rogovja ...) ocenjujemo, da je populacija muflona na področju Uršlje gore slabo vitalna. To oceno na nek način potrjuje tudi dejstvo, da populacijo zapuščajo najvitalnejši osebki (srednje stari ovni), ki so v odvzemu v zadnjih treh letih sicer zastopani, v preteklosti pa so bili prava redkost.

Prilagojeni cilji

Cilj upravljanja z muflonom je znižanje številčnosti na minimum in vzpostavljanje takšne spolne in starostne strukture, ki vodi k izločitvi vrste.

Ukrepi in usmeritve

Višina in struktura odvzema

V letu 2020 se načrtuje odvzem 40 živali. Načrt je v primerjavi z višino načrta v letu 2019 manjši za 5 %. Nespremenjena je spolna in starostna struktura načrtovanega odvzema.

Preglednica 4.4.1: Načrt odvzema muflonov

Jagnjeta		8 (21 %)	
Ovni 1 ⁺	5 (12 %)	Ovce 1 ⁺	8 (20 %)
Ovni 2 ⁺	8 (20 %)	Ovce 2 ⁺	11 (27 %)
SKUPAJ 40			

Časovna in prostorska dinamika ter ostali kriteriji odvzema

Odstrel muflonov naj se prične izvajati takoj, ko lovna doba to omogoča, še posebno velja to za razred mladih. Priporoča se, da se 70 % odvzema mladih in samic opravi do 30. novembra. Ravno tako bi bilo v času rednega prihajanja muflonov na privabljalna krmišča (lovišče Podgorje) primerno zagotoviti stalno prisotnost lovcev (dežurstva) in s tem zagotoviti realizacijo načrtovanega odvzema.

Morebitne interne omejitve lova muflonov posameznih upravljavcev lovišč ne smejo biti vzrok za nedoseganje načrta odvzema.

Ostalo

Naseljevanje oziroma doseljevanje muflona v prosto naravo v LUO ni dovoljeno.

Dopustna so odstopanja v realizaciji od načrta po loviščih in za LUO. Za muflona je to odstopanje po višini do -15 % od načrtovanega skupnega števila odvzema. Odvzem navzgor ni omejen. Dosežen mora biti v načrtovani spolni in starostni strukturi. Neizvršeni odvzem v tretjem starostnem razredu se lahko nadomesti z odvzemom v prvem in drugem starostnem razredu. Dopustno odstopanje v spolni strukturi je praviloma do 10 % od realizirane strukture v odstotkih (npr.: 40:60 %). Morebitna odstopanja prek meja dopustnih odstopanj se upoštevajo pri letnih načrtih v naslednjem obdobju.

Za lovišča, ki imajo načrt odvzema do 10 živali muflona, se kot dopustno odstopanje od načrta praviloma šteje realizacija - 2 živali, razlika v spolnem razmerju pa lahko pri realizaciji odstopa za 2 živali.

Za lovišča, ki imajo skupen načrt odvzema, oziroma kjer načrt za posamezno lovišče ne presega 3 živali, načrta odvzema ni obvezno dosegati, presega pa se ga lahko.

Poleg rednega spremljanja in opazovanja naj upravljavci lovišč, v kolikor je le mogoče, spremljajo tudi zdravstveno stanje populacije in ugotavljajo tudi vzroke pogina.

Preglednica 4.4.2: Analiza odvzema muflonov

Odstrel in izgube								
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%/spol	%/skupaj
Jagnjeta M	3	4	3	3	4	17	28,3	11,3
Enoletni			2	1	1	4	6,7	2,6
Ovni 2+	9	7	9	9	5	39	65,0	25,8
Skupaj OVNI	12	11	14	13	10	60	100,0	39,7
Jagnjeta Ž	14	7	6	4	6	37	40,7	24,5
Enoletne	2	2	5	1	4	14	15,4	9,3
Ovce 2+	7	7	9	8	9	40	44,0	26,5
Skupaj OVCE	23	16	20	13	19	91	100,0	60,3
SKUPAJ odstrel in izgube	35	27	34	26	29	151		100,0

Odstrel in izgube v primerjavi z načrtom						
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Načrt - skupaj	35	40	40	40	42	197
Odstrel in izgube / načrt	100,0	67,5	85,0	65,0	69,0	76,6
Delež OVNOV	34,3	40,7	41,2	50,0	34,5	39,7
Delež ovnov 2+	100,0	67,5	85,0	65,0	69,0	76,6
Delež mladih (mladiči, enoletni) neglede na spol	54,3	48,1	47,1	34,6	51,7	47,7

Izgube in odvzem							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
Nenaravne izgube	0	2	0	0	0	2	16,7
Naravne izgube	2	0	1	6	1	10	83,3
Skupaj izgube	2	2	1	6	1	12	100,0
% izgub	5,7	7,4	2,9	23,1	3,4	7,9	
Odstrel	33	25	33	20	28	139	

Vzroki izgub							
Vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
1 neznan	2			6	1	9	75,0
2 bolezen						0	0,0
3 krivolov						0	0,0
4 cesta		2				2	16,7
5 železnica						0	0,0
6 zveri						0	0,0
7 psi						0	0,0
8 kosilnica						0	0,0
9 garje						0	0,0
10 poškodba			1			1	8,3

Telesne mase (biološka telesna masa)					
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019
Jagnjeta M	8,5	9,6	9,8		7,6
Indeks	100,0	112,9	115,3	0,0	89,4
Enoletni			16,8	23	17
Indeks	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Jagnjeta Ž	9	8,6	11,6	7,6	9,9
Indeks	100,0	95,6	128,9	84,4	110,0
Enoletne	14	17,3	16,7	19	16
Indeks	100,0	123,6	119,3	135,7	114,3
Jagnjeta M + Ž	8,9	9	11	7,6	9
Indeks	100,0	101,1	123,6	85,4	101,1

4.5. Gams (*Rupicapra rupicapra*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Večina gamsov živi v gozdnatem sredogorju, v večjih gozdnih kompleksih, vse od okoli 500 m nadmorske višine do najvišjih vrhov. Le manjši del populacije živi v prvotnem gorskem svetu. Podobne življenjske razmere narekujejo obravnavo v okviru celotnega LUO. Prisotnost gamskih garij v letu 2003, 2004 in 2005 v lovišču Bistra ter v letu 2017 v lovišču Ruše pa zahteva specifično obravnavo gamsa na območju koroških gora in posebej na območju Pohorja. Zaradi tega so nekateri kazalci upravljanja z gamsom analizirani ločeno (Koroška lovišča, lovišča na področju Pohorja).

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Analiza upravljanja v preteklem letu

V letu 2019 je bilo v LUO odvzetih 433 osebkov gamsa, kar je eden izmed večjih odvzemov v zadnjih desetih letih. V primerjavi z načrtom je znašala realizacija 89,3 %. Doseženo je bilo spolno razmerje 47:53 v korist ženskega spola. Odvzem v I. starostnem razredu predstavlja 55,9 % delež in je manjši kot leto poprej. Pri tem izstopa majhna realizacija načrtovanega odvzema kategorije kozlov in koz 2*, ki znaša 12,9 % skupnega odvzema. Odvzem v II. starostnem razredu kozlov (10,4 %) je na nivoju načrtovanega. 10,4 % delež odvzema starih kozlov je nad načrtovanim deležem in nad nivojem povprečnih odvzemov zadnjih let v tej kategoriji. Odvzem v razredu srednje starih koz je nekoliko pod višino načrtovanega in znaša 14,1 % skupnega odvzema. Odvzem starih koz je z 9,2 % deležem na višini načrtovanega.

Izgube predstavljajo 4,8 % skupnega odvzema in so se v primerjavi z letom 2018 bistveno zmanjšale. V strukturi izgub prevladujejo izgube zaradi neznanega vzroka in predstavljajo 71,4 % vseh izgub. V izgubah je zastopanost moškega in ženskega spola v razmerju 1:2,5 v korist koz. V letu 2017 je bil v mesecu decembru v lovišču Ruše odstreljen gams kozel starostne kategorije 8*, ki je kazal znake prisotnosti gamskih garij. V postopku analize (Veterinarska fakulteta - Nacionalni veterinarski inštitut v Ljubljani) so bile potrjene garje in močna obolenost notranjih organov zaradi parazitov. To je prvi potrjen osebek z garjami na Pohorju do sedaj. V letu 2019 so bili v lovišču Bistra, Pogorevc in Vurmat uplenjeni trije kozli, ki so kazali vidne spremembe na koži (sum na garje). Vse tri živali so bile prepeljane na Veterinarsko fakulteto, kjer je bila ugotovljena slabša vitalnost živali, potrjene so bile spremembe na koži (gnojna vnetja ali vnetne reakcije kot posledica kontaktne alergije, prekomerno poroženjevanje kože), prisotnost bakterij različnih vrst in v enem primeru pasje trakulje. Vzroka za spremembe na koži se ni dalo zagotovo ugotoviti, preiskava na prisotnost povzročiteljev garij je bila pri vseh treh živalih negativna.

Povprečne telesne mase so v zadnjem letu v večini kategorij za spoznanje manjše, le v kategoriji mladičev moškega spola so nekoliko večje. V povezavi z zimo 2017-2018 ter popolnim gozdnim obrodом v letu 2018 in v primerjavi z do sedaj obravnavanimi vrstami divjadi, kjer so srednje vrednosti telesnih mas v večini starostnih kategorij v zadnjem letu večje, je pri gamsu zmanjšanje telesnih mas posebnost.

Preglednica 4.5.1: Kazalci upravljanja z gamsom

	Pohorje	Koroška	LUO
Delež v odvzemu v %	58	42	100
Odvzem / načrt. v %	86,5	93,3	89,3
Odvzem / načrt kozli 3-7	93	94	94
Odvzem skupaj I. star. r. v %	54	58	56
Odvzem skupaj II. star. r. v %	27	21	24
Odvzem skupaj III. star. r. v %	19	21	20
Odvzem spolno razmerje M : Ž	1 : 1,16	1 : 1,07	1 : 1,12

Iz preglednice je razvidno, da realizacija odvzema gamsa kaže manjša odstopanja med lovišči na področju Pohorja in lovišči na območju Koroške. Realizacija načrtovanega odvzema je na področju Pohorja manjša (86,5 %) kot je v koroških loviščih (93,3 %). Delež odvzema v I. starostnem razredu je nekoliko pod nivojem načrtovanega (58 %) v Pohorskih loviščih (54 %). Načrtovani odvzem v II. starostnem razredu (25 %) je nekoliko nad načrtovano višino v Pohorskih loviščih (27 %), v koroških loviščih pa ni v višini načrtovanega (21 %). Odvzem v III. starostnem razredu je na obeh območjih nad višino načrtovanega (17 %), na Pohorju znaša ta delež 19 %, v koroških loviščih pa 21 % in je precej višji kot leto poprej.

Analiza upravljanja s presojo stanja v preteklem petletnem obdobju

Upravljanje z gamsi v zadnjem petletnem obdobju kaže trend naraščanja odvzema, ki v povprečju predstavlja 92,0 % realizacijo. Realizacija odvzema se giblje od 87,9 % v letu 2018 do 102,6 % v letu 2016. Odstopanja od

načrtovanega so v petletnem obdobju v mejah dovoljenega. Trendi realizacije po spolu nakazujejo nekoliko prenizko poseganje v kategorije ženskega spola, še posebej v razred koz 2⁺, ki v petletnem obdobju zajema le 5,6 % delež od 10 % načrtovanega. Realizacija odvzema v razredu koz 3⁺ do 10⁺ predstavlja 12,3 % delež skupnega odvzema in je prenizka. Realizirano spolno razmerje v tem obdobju znaša 1:0,99 v korist kozlov, kar ni v višini načrtovanega (1:1,13 v korist koz). Problematika prekoračitev odvzema srednje starih osebkov moškega spola je v zadnjem obdobju v manjši meri prisotna enkrat v enem, drugič v drugem lovišču. Odvzem osebkov kategorije 3 do 7 let starih kozlov je nad načrtovano višino in predstavlja v povprečju 10,4 % delež. Z načrtovanjem manjšega deleža odvzema te kategorije blažimo preseganja pri realizaciji, kar nima negativnih posledic na populacijo.

Pri gamsih so evidentirane izgube majhne in znašajo v povprečju 7,7 % skupnega odvzema. V zadnjem petletnem obdobju do leta 2018 naraščajo in znašajo 14,2 %, v letu 2019 se izgube bistveno manjše in znašajo 4,8 %, kar predstavlja najmanjši delež izgub v tem obdobju. Med vzroki izgub prevladuje neznani vzrok (71,8 %). Gamsje garje in bolezní skupaj predstavljajo 3,7 % evidentiranega ostalega odvzema.

Preglednica 4.5.2: Primerjava doseženega odvzema z usmeritvami v petletnem obdobju

Starostni razred	Načrtovano v %	Realizirano v %
I	61,0	58,8
II	22,0	22,8
III	17,0	18,4
Skupaj	100	100

Iz preglednice je razvidno, da se v I starostni razred posega premalo, na drugi strani pa poseganje v II in III starostni razred presega načrtovano višino. Preseganja niso velika in vplivajo pozitivno na doseganje ciljev, ki onemogočajo prostorsko širitev in povečanje številčnosti, čeprav gre preseganje predvsem na račun kozlov. Delež odvzetih osebkov v III starostnem razredu presega povprečni odvzem v tem starostnem razredu na nivoju Slovenije.

Ocena stanja populacije

Področja, ki jih v LUO poseljuje populacija gamsa, ostajajo v zadnjem obdobju nespremenjena. Ocenjujemo, da se je v preteklih letih na področju Pohorja, Pece, Uršlje gore in Kozjaka številčnost gamsa rahlo povečala, vendar odvzem niti po številu niti po spolni strukturi (nezadostno poseganje v razred srednje starih koz) še ne sledi tem trendom. Pojav garjavega kozla v letu 2017 na območju Pohorja (lovišče Ruše), kakor tudi po zunanjih znakih podobnega kozla, uplenjenega v letu 2016 v lovišču Podgorje, in kozlov v loviščih Vurmat, Bistra in Pogorevc v letu 2019 (v teh primerih garje niso bile potrjene) lahko kaže na to, da vitalnost gamsje populacije upada. Drugi kazalci (zdravstveno stanje, telesne mase, objedenost gozdnega mladja, realizacija odvzema ...) do sedaj to niso nakazovali. Na območju Smrekovca, kjer so bile posledice garij v preteklosti najbolj izražene, se je številčnost stabilizirala.

Gamsov življenjski prostor se v veliki meri prekriva z življenjskim prostorom jelenjadi in srnjadi, na delu koroškega visokogorja pa še občasno z muflonom. Menimo, da je treba s primernim upravljanjem zmanjšati vpliv populacije jelenjadi na populacijo gamsa na območju Pece, Smrekovca, Uršlje gore in na nekaterih strmejših predelih Pohorja.

Prilagojeni cilji

Gams je uvrščen v Prilogo V Direktive Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (t.i. »habitatna direktiva«), kar pomeni, da je na nivoju EU zavarovana živalska vrsta. V LUO je številčna in površinska poselitev gamsa že dosegla zgornjo mejo možnosti. Vsako nadaljnjo povečevanje številčnosti in širjenja bi pomenilo širitev gamsa v zanj vse manj primeren življenjski prostor, kar ni zaželeno in dopustno. Do sedaj je bil na Pohorju potrjen en primer garjavosti v letu 2017. V letu 2019 evidentiran odvzem treh kozlov v loviščih (Bistra, Pogorevc in Vurmat), ki so kazali jasne znake slabe vitalnosti in obolelosti, zahteva ukrepanje. S primernimi ukrepi (višina odvzema in poseganje v nosilce reprodukcije) se mora številčnost gamsje populacije postopno zmanjšati, ne samo v loviščih kjer se je slabša vitalnost pojavila, ampak tudi v sosednjih loviščih in v celotnem LUO.

Ukrepi in usmeritve

Višina in prostorska struktura odvzema

Načrtovana višina odvzema gamsa v območju za leto 2020 je 505 živali. Načrt v letu 2020 predstavlja 119 % povprečnega odvzema zadnjih pet let in je po številu v primerjavi z načrtom 2019 za 4 % večji. Starostna in spolna struktura načrtovanega odvzema s povečanim deležem odvzema reproduktivnega dela populacije ostaja nespremenjena.

Preglednica 4.5.3: Načrt odvzema gamsov

Kozliči		91 (18 %)	
Kozli 1*	45 (9 %)	Koze 1*	56 (11 %)
Kozli 2*	50 (10 %)	Koze 2*	50 (10 %)
Kozli 3* - 7*	51 (10 %)	Koze 3* - 10*	76 (15 %)
Kozli 8*	40 (8 %)	Koze 11*	46 (9 %)
Skupaj 505			

Upravljanje z gamsom v loviščih Dolič in Mislinja, ki mejita na sosednje Savinjsko-Kozjansko LUO, mora biti usklajeno z upravljanjem s to živalsko vrsto v lovsko upravljavskem bazenu Paški Kozjak (lovišča: Velenje, Škale, Dobrna in Vitanje).

Pri izdelavi razdelilnika odvzema po loviščih je treba upoštevati pojav obolelih osebkov v loviščih Bistra, Pogorevc in Vurmat (načrt odvzema + 15 %) in sosednjih loviščih Koprivna - Topla, Peca, Podgorje in Kapla (načrt odvzema + 10 %). Upoštevati je potrebno tudi negativen vpliv gamsa na pomlajevalne procese v gozdovih na širšem območju Pohorja (k. o. Smolnik in Lobjnica) in Koroške.

Starostna in spolna struktura odvzema

Pomembnejše od izbirnega odstrela je količinsko in strukturno doseganje načrtovanega odvzema. Ob izvršenem odstrelu in ugotovljenih izgubah se ugotovi in evidentira tudi spol mladičev. Namen skupnega načrtovanja odvzema mladičev izhaja iz težnje, da je treba opraviti količinsko zadosten odvzem v tej starostni kategoriji, pri tem pa je njihov spol drugotnega pomena.

Dopustna so odstopanja v realizaciji od načrta po loviščih in za LUO. Za gamsa je to odstopanje po višini do ± 15 % od načrtovanega skupnega števila odvzema. Odvzem v srednjem razredu pri vsakem spolu posebej se lahko prekorači le do 10 %, v ostalih razredih preseganje ni omejeno v skladu s splošnimi določili možnih odstopanj realizacije od načrta. V kolikor 10 % znotraj posamezne spolne kategorije II. starostnega razreda predstavlja manj kot 1 žival, se kot dopustno odstopanje šteje ± 1 žival. Neizvršeni odvzem v drugem starostnem razredu se lahko nadomesti z odvzemom v prvem in tretjem starostnem razredu. Odvzem v tretjem starostnem razredu se lahko nadomesti z odvzemom v prvem starostnem razredu, pri kozah tudi v II starostnem razredu. Dopustno odstopanje v spolni strukturi za vse starostne kategorije razen mladičev je praviloma do 3 % od realizirane strukture v odstotkih (npr.: 47:53 %). Morebitna odstopanja pri spolni strukturi prek meja dopustnih odstopanj se upoštevajo pri letnih načrtih v naslednjem obdobju. Morebitna odstopanja pri starostni strukturi v II. starostnem razredu pri obeh spolih se ne glede na meje dopustnih odstopanj upoštevajo pri letnih načrtih v naslednjem obdobju.

Za lovišča, ki imajo načrt odvzema od vključno 4 do vključno 10 živali gamsa, se kot dopustno odstopanje od načrta praviloma šteje realizacija + 2 živali do - 2 živali. V teh loviščih se srednji starostni razred pri obeh spolih skupaj lahko praviloma preseže za največ 1 žival, razlika v spolnem razmerju pa lahko pri realizaciji odstopa tudi za največ 1 žival.

Za lovišča, ki imajo skupen načrt odvzema, oziroma kjer načrt za posamezno lovišče ne presega 3 živali, načrta odvzema ni obvezno dosegati, lahko pa se ga presega za 1 žival. Morebitna odstopanja pri starostni strukturi v II. starostnem razredu pri obeh spolih se, ne glede na meje dopustnih odstopanj, upošteva pri letnih načrtih v naslednjem obdobju.

Časovna dinamika odvzema

Lov na gamsa naj se začne izvajati takoj po začetku lovne dobe. Priporočljivo je, da se 50 % odvzema realizira do konca oktobra.

Preglednica 4.5.4: Analiza odvzema gamsov

Odstrel in izgube								
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%/spol	%/skupaj
Mladiči M	43	43	50	42	48	226	21,2	10,6
Kozli 1+	44	51	47	48	38	228	21,4	10,7
Kozli 2+	26	45	35	47	28	181	17,0	8,5
I. starostni razred	113	139	132	137	114	635	59,6	29,9
Kozli 3+ do 7+	44	36	43	54	45	222	20,8	10,4
Kozli 8+ in več	36	42	37	49	45	209	19,6	9,8
Skupaj KOZLI	193	217	212	240	204	1066	100,0	50,2
Mladiči Ž	41	51	52	50	51	245	23,1	11,5
Koze 1+	51	55	55	40	49	250	23,6	11,8
Koze 2+	17	22	19	33	28	119	11,2	5,6
I. starostni razred	109	128	126	123	128	614	58,0	28,9
Koze 3+ do 10+	50	46	46	59	61	262	24,7	12,3
Koze 11+ in več	27	40	41	35	40	183	17,3	8,6
Skupaj KOZE	186	214	213	217	229	1059	100,0	49,8
SKUPAJ odstrel in izgube	379	431	425	457	433	2125		100,0

Odstrel in izgube v primerjavi z načrtom						
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Načrt - skupaj	420	420	465	520	485	2310
Odstrel in izgube / načrt	90,2	102,6	91,4	87,9	89,3	92,0
Delež KOZLOV	50,9	50,3	49,9	52,5	47,1	50,2
Delež kozlov 2+ in več	28,0	28,5	27,1	32,8	27,3	28,8
Delež koz 2+ in več	24,8	25,1	24,9	27,8	29,8	26,5
Delež mladih (mladiči, 1+) ne glede na spol	47,2	46,4	48,0	39,4	43,0	44,7

Izgube							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
Nenaravne izgube	6	6	3	3	6	24	14,7
Naravne izgube	16	21	25	62	15	139	85,3
Skupaj izgube	22	27	28	65	21	163	100,0
% izgub	5,8	6,3	6,6	14,2	4,8	7,7	
Odstrel	357	404	397	392	412	1962	

Vzroki izgub							
Vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
1 neznan	14	15	20	53	15	117	71,8
2 bolezen		3	1	1		5	3,1
3 krivolov	3	1		1	1	6	3,7
4 cesta	2	2		2	3	9	5,5
5 železnica			1			1	0,6
6 zveri						0	0,0
7 psi	1	3	2		2	8	4,9
8 kosiinica						0	0,0
9 garje			1			1	0,6
10 poškodba	2	3	3	8		16	9,8

Telesne mase (biološka telesna masa)					
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019
mladiči M	9,1	10	9	9,1	9,3
Indeks	100,0	109,9	98,9	100,0	102,2
kozli 1+	15,0	14,8	14,1	14,1	14,0
Indeks	100,0	98,7	94,0	94,0	93,3
mladiči Ž	8,7	9,3	8,5	9,3	9,0
Indeks	100,0	106,9	97,7	106,9	103,4
koze 1+	13,8	13,5	13,3	13,4	13,2
Indeks	100,0	97,8	96,4	97,1	95,7
mladiči M + Ž	8,9	9,6	8,7	9,2	9,1
Indeks	100,0	107,9	97,8	103,4	102,2

4.6. Divji prašič (*Sus scrofa*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Divjega prašiča obravnavamo v okviru LUO. Pri upravljanju upoštevamo heterogenost LUO in posebnost mežiškega LUB v smislu prisotnosti gozdnih kur.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Analiza upravljanja v preteklem letu

Odvzetih je bilo 456 živali, kar predstavlja 120,0 % realizacijo načrtovanega. Odvzetih je bilo 165 živali več kot v letu 2018, kar predstavlja 157 % odvzema prejšnjega leta. Delež odvzema lanščakinj in svinj 2⁺ znaša 19,1 % in je pod načrtovano višino ter pod nivojem dolgoletnega povprečja. Od tega je bilo odvzetih 8,8 % svinj 2⁺ in 10,3 % lanščakinj. Odvzem omenjenih kategorij je v mejah dovoljenih odstopanj. Delež odvzema mladičev znaša 57,7 % in je nad nivojem večletnega povprečja, med njimi prevladuje moški spol v razmerju 1:0,79. Lanščaki so v odvzemu zastopani s podobnimi deleži (20,2 %) kot v preteklosti. Delež odvzetih merjascev (3,1 %) je pod dolgoletnim povprečjem.

V skupini loviščih na levem bregu reke Drave, kjer je v prejšnjih letih bila številčnost divjega prašiča največja (Kapla, Vurmat, Boč na Kozjaku in Gaj pri Mariboru), je odvzem v letu 2019 na nivoju petletnega povprečja. V primerjavi z letom 2018 je večji odvzem zabeležen v loviščih Vurmat in Kapla, od lovišč na območju Pohorja pa v loviščih Hoče, Šmartno na Pohorju, Golavabuka, Oplotnica in LPN Pohorje.

Delež evidentiranih izgub je v primerjavi z drugimi vrstami parkljaste divjadi manjši, to leto znaša 2,2 %, in je pod večletnim povprečjem. Prevladujejo izgube zaradi prometa.

Telesne mase so v primerjavi z letom 2018 v vseh kategorijah, razen v kategoriji lanščakov, manjše. Povprečna masa ozimk odvzetih v času od 1. 12. 2019 do 28. 2. 2020 (29 živali - podatki, ki so dostopni v aplikaciji "Lisjak") znaša 31,3 kg. V primerjavi z istim obdobjem leto poprej (odvzetih 14 živali) je povprečna masa ozimk večja (28,7 kg). Telesne mase odvzetih ozimk v analiziranem obdobju so v mejah pričakovanega, saj je bil v jeseni 2018 praktično po vsem LUO popolni obrod gozdnega drevja in je bilo hrane za prašiče v izobilju. Temperature za ta letni čas so bile nadpovprečne, po drugi strani pa v tem obdobju praktično ni bilo snežne odeje, oziroma je bilo snega malo.

Ocenjujemo, da je bil odstrel divjih prašičev v letu 2019 ustrezen, tako po številu kot strukturi. Menimo, da v kolikor se divji prašiči pojavijo v posameznem lovišču, jih lovci tudi intenzivno lovijo.

Analiza upravljanja s presojo stanja v preteklem petletnem obdobju

Za preteklo petletno obdobje je značilno nihanje realiziranega odvzema. Načrt je bil v povprečju realiziran 100 %. V primerjavi z načrtom se je realiziran odvzem gibal med 76,6 % v letu 2018 in 125 % v letu 2017. Ugotavljamo, da je velik številčni odvzem divjega prašiča v letu 2014, 2017 in 2019 posledica obilne prehranske ponudbe in ugodnih vremenskih pogojev v zadnjih letih (še posebej pogojev v letu 2016 in 2018), kar se je odražalo na večji reprodukciji.

V petletnem obdobju znaša delež odvzema ozimcev v povprečju 52,5 %. Delež odvzema lanščakov je velik in znaša 20,4 %, merjasci 2⁺ so zastopani s 3,9 % deležem. V analiziranem obdobju je znašal delež odvzema reproduktivnega dela populacije v povprečju 23,2 %, kar je v skladu z usmeritvami in cilji upravljanja.

V koroških loviščih Koprivna-Topla, Peca in Bistra, kjer se je v primerjavi s prejšnjimi leti v letu 2015 odvzem divjih prašičev podvojil (19 živali) in je zaradi prisotnosti gozdnih kur tam nezaželena vrsta, je bilo v obdobju 2015-2019 odvzetih v povprečju 9 živali. Delež odvzema reproduktivnega dela populacije v tem obdobju je v povprečju znašal 32,6 %, kar je v skladu z omenjeno usmeritvijo in ne vodi v povečevanje številčnosti divjega prašiča na teh območjih.

Delež izgub je majhen, predstavlja 3,1 %. 60,7 % vseh izgub je evidentirano kot neznan vzrok. Izgub zaradi bolezni v analiziranem obdobju ni evidentiranih.

Srednje vrednosti telesnih mas divjih prašičev med leti nihajo in ne izkazujejo izrazitih trendov.

Ocenjujemo, da je bila višina in struktura odstrela divjega prašiča v preteklih letih ustrezna. Številčnost divjih prašičev sicer niha, vendar je to odvisno predvsem od prehranskih pogojev, vremenskih razmer in pogojev lova posameznega leta. Pomembna so dejstva, da v zadnjem obdobju izplačane škode od divjega prašiča sicer nihajo, so pod nivojem dolgoročnega povprečja, vendar je jasno izražen trend padanja škod od te vrste divjadi v daljšem časovnem obdobju (2012-2016). Tudi v prihodnje bo treba največ pozornosti posvetiti odvzemu

zadostnega števila ozimcev in osebkov ženskega spola (lanščakinje, svinje 2⁺) predvsem v loviščih, kjer je številčnost v zadnjih letih še vedno prevelika.

Ocena stanja populacije

Prostorska porazdelitev in številčnost populacije divjega prašiča kljub intenzivnemu lovu v zadnjih letih, niha. Ocenjujemo, da je potrebno iskati vzroke za nenehno nihanje gostot populacij divjega prašiča bolj na strani ugodnih prehrabnih in bivalnih pogojev (nenehni obrodi plodonosnega drevja, ugodne klimatske razmere, velika ponudba hrane na kmetijskih površinah - kuruza ...), kot v intenzivnosti lova. Ocenjujemo, da bodo v Pohorskem LUO trenutne zgodnje pomladanske vremenske razmere (nadpovprečne temperature, zima brez snega,) in relativno velika povprečna telesna masa uplenjenih ozimk v zimskem obdobju (od 1. 12. 2019 do 28. 2. 2020 - 31,3 kg), lahko ugodno vplivale na prirastek pri divjem prašiču. Na drugi strani je potrebno upoštevati dejstvo o zadostnem deležu odvzema reproduktivnega dela populacije v zadnjem obdobju (23,2 %) ter da je v letu 2019 evidentiran odvoz divjega prašiča eden izmed večjih odvzemov te vrste v daljšem časovnem obdobju. Ob upoštevanju teh dejstev ni pričakovati enormnega porasta številčnosti v letu 2020.

Menimo, da obstaja nevarnost povečanja številčnosti populacije divjih prašičev predvsem v loviščih, kjer je realiziran višji odvoz kot v zadnjih letih in kjer je delež odvzema rodne dela populacije premajhen (Golavabuka, Podgorje, Kapla, Vurmat, Gaj pri Mariboru, Ruše, Hoče, Puščava, Oplotnica in Slovenska Bistrica). Posebno pozornost pri upravljanju z divjim prašičem je kljub manjšemu odvzemu v zadnjih treh letih še vedno treba posvetiti tudi loviščem s prisotnostjo gozdnih kur (Bistra, Koprivna-Topla in Peca).

Prilagojeni cilji

Cilj upravljanja s populacijo divjega prašiča je stabilna, zdrava populacija naravne starostne in spolne sestave, ki bo številčno usklajena z dejavnostmi v prostoru, predvsem kmetijstvom. Za pretežni del LUO velja, da je treba na vsako povečevanje številčnosti odgovoriti z intenzivnejšim lovom. Obseg škod od divjih prašičev na kmetijskih površinah želimo zmanjšati. V populaciji vodeče lanščakinje niso zaželeni, delež merjascev želimo povečati. Ker je pretežni del Koroške življenjski prostor gozdnih kur, divji prašič tu ni zaželena vrsta.

Ukrepi in usmeritve

Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano je za pripravo letnih lovsko upravljavskih načrtov pripravilo Navodila (št. 3410-1/2016/1 z dne 22. 2. 2016), ki se nanašajo tudi na enostavnejše načrtovanje odvzema, predvsem odstrela divjega prašiča, in smo jih upoštevali tudi pri izdelavi letošnjega načrta.

Višina in struktura odvzema

Načrtovan odvoz divjega prašiča v letu 2020 se načrtuje na osnovi omenjenih navodil in sicer:

- le skupna višina odvzema divjega prašiča za LUO;
- le odvoz lanščakinj in svinj 2⁺, ki naj skupaj dosega vsaj 20 % delež v strukturi odvzema;
- odvoz ostalih kategorij divjega prašiča se podrobneje (po spolu in starosti) ne načrtuje.

V letu 2020 je načrtovan odvoz 410 divjih prašičev, od tega lanščakinj in svinj 2⁺ skupaj 82 živali. Načrt je za 8 % večji od načrta odvzema v 2019. Načrtovan delež lanščakinj in svinj 2⁺ znaša 20 %.

Preglednica 4.6.1: Načrt odvzema divjih prašičev

Ozimci obeh spolov, lanščaki in merjasci	328 (80 %)
Lanščakinje in svinje 2 ⁺	82 (20 %)
SKUPAJ 410	

Časovna in prostorska dinamika ter ostali kriteriji odvzema

- V primeru, da bo realiziran delež lanščakinj in svinj 2⁺ na nivoju LUO znašal 20 % ali več, predpisani delež na nivoju posameznega lovišča in LPN ni obvezujoč.
- Skupno načrtovano višino odvzema divjih prašičev (kot tudi načrtovano kvoto po posameznih loviščih) **je dovoljeno neomejeno presegati, enako je tudi s preseganjem združene kategorije lanščakinj in svinj 2⁺. Za izvršen odvoz nad 100 % realizacijo, načrtovani 20 % delež lanščakinj in svinj 2⁺ ni obvezujoč (je pa morebitni nadaljnji odvoz teh kategorij zaželen in potreben).**
- Odstopanje navzdol pri realizaciji do -30 % zaradi populacijskih nihanj ali drugih objektivnih razlogov, zaradi katerih osnovni načrt ne bi bil dosežen ali presežen, velja za vse kategorije divjih prašičev, tudi za združeno kategorijo lanščakinj in svinj 2⁺, **kjer pa se mora hkrati ob morebitnem nedoseganju osnovnega načrta ohraniti minimalni delež 20 % lanščakinj in svinj 2⁺ v celotnem odvzemu.**
- dopustno odstopanje od načrta odvzema za divjega prašiča za lovišča, ki imajo načrtovan odvoz 20 in več živali, je lahko po višini navzdol največ do 30 %. Za lovišča, ki imajo načrtovan odvoz več kot 5 in

do 20 osebkov divjega prašiča, je odstopanje lahko po višini navzdol največ do 50 %. Za lovišča, ki imajo načrtovani odvzem 5 ali manj osebkov, načrtovane višine odvzema praviloma ni treba dosegati (možno odstopanje do 100 %). Izračunane vrednosti odstopanja se zaokrožujejo na najbližjo celo vrednost.

- Zaradi velike variabilnosti v času poganja divjih prašičev (prek celega leta) se starostna kategorizacija vsake izločene živali (v kategorijah mladič/ozimec, lanščak in 2⁺ žival) opravi glede na določitev dejanske starosti (v mesecih) na podlagi pregleda razvojne stopnje in izraščenosti zobovja. Zaradi nezmožnosti poznavanja dejanske starosti živali, ki so na prehodu v višji starostni razred, pred samim odstrelom, se pri opredelitvi starostne kategorije v primeru dokončnega dvoma presoja v smislu izbora/določitve nižje starostne kategorije, in sicer:
 - osebki do ocenjenega 12. meseca starosti se ne glede na datum uplenitve kategorizirajo kot mladiči, pri čemer se pri mejnih primerih (ocenjena starost 12 do 13 mesecev) logično upošteva tudi datum prehoda 31.3./1.4.;
 - osebki med ocenjenim 13. in 24. mesecem starosti se ne glede na datum uplenitve kategorizirajo kot enoletne živali (lanščaki, lanščakinje);
 - osebki med ocenjenim 24. in 27. mesecem starosti ter uplenjeni do 31. 3. tekočega leta se ne glede na dejansko starost ocenijo kot lanščaki/lanščakinje, s čimer se doseže primerljiva kategorizacija živali, ki so bile v istem letu poležene v zimskem oziroma spomladanskem času.

Lovske organizacije z internimi navodili na noben način ne smejo omejevati izvajanje načrta odvzema divjih prašičev (npr. omejevanje lova na privabljajnih krmiščih; določanje sankcij za uplenitev katerekoli kategorije divjega prašiča). V loviščih ni dovoljeno omejevanje skupinskih lovov v obdobju od 15. 9. do 31. 1.

Upravljalci lovišč in lovišč s posebnim namenom so dolžni izvajati ukrepe preventivnega zdravstvenega varstva divjadi in v ta namen odvzeti vzorce, oziroma poslati določene vzorce uplenjenih, poginulih ali povoženih divjih prašičev v preiskavo, v skladu s programom Uprave Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR).

Upravljalci lovišč so dolžni upoštevati Obvezno navodilo o obvezni prijavi najdbe vsakega poginulega divjega prašiča ter o postopkih ob ugotovitvi sprememb zdravstvenega stanja v populaciji divjih prašičev, na podlagi katerih bi lahko posumili na možno prisotnost afriške prašičje kuge (APK), katerega je izdalo MKGP. Po določitvi tega navodila mora lovec, ki v naravi najde poginulega divjega prašiča (ne glede na vzrok pogina npr. neznan vzrok, bolezen, krivolov, povoz cesta, povoz, železnica, zveri, poškodba) o tem obvestiti **Center za obveščanje na telefonsko številko 112**. Upravljalci lovišč naj lovce tudi informirajo o primernih ravnanjih za preprečevanje oziroma zmanjšanje tveganja za vnos bolezni. Še zlasti morajo biti o primernih ravnanjih seznanjeni lovci – lovski turisti, ki lovijo v državah, kjer je APK že prisotna, pa tudi ostalih državah, saj se virus APK zaradi svoje dokaj velike obstojnosti izven gostitelja (prašiča) prenaša tudi z kontaminirano opremo, obleko, ter mesnimi izdelki.

Upravljalci lovišč so se dolžni držati vseh izdanih odločb s strani pristojnih organov, katere se nanašajo na dodatne ukrepe pri upravljanju z divjim prašičem.

Preglednica 4.6.2: Analiza odvzema divjih prašičev

Odstrel in izgube								
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%/spol	%/skupaj
Mladiči M	77	117	139	90	147	570	54,5	29,1
Lanščaki	78	59	123	47	92	399	38,1	20,4
Merjasci 2+	5	30	12	16	14	77	7,4	3,9
Skupaj PRAŠIČI	160	206	274	153	253	1046	100,0	53,4
Mladiči Ž	62	88	103	89	116	458	50,3	23,4
Lanščakinje	78	44	85	31	47	285	31,3	14,6
Svinje 2+	30	42	38	18	40	168	18,4	8,6
Skupaj SVINJE	170	174	226	138	203	911	100,0	46,6
SKUPAJ odstrel in izgube	330	380	500	291	456	1957		100,0

Odstrel in izgube v primerjavi z načrtom						
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Načrt - skupaj	430	370	400	380	380	1960
Odstrel in izgube / načrt	76,7	102,7	125,0	76,6	120,0	99,8
Delež PRAŠIČEV	48,5	54,2	54,8	52,6	55,5	53,4
Delež mladičev ne glede na spol	42,1	53,9	48,4	61,5	57,7	52,5
Delež lanščakov ne glede na spol	47,3	27,1	41,6	26,8	30,5	35,0
Delež večletnih - 2+ ne glede na spol	10,6	18,9	10,0	11,7	11,8	12,5

Izgube in odvzem							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
Nenaravne izgube	3	3	4	3	6	19	31,1
Naravne izgube	3	6	6	23	4	42	68,9
Skupaj izgube	6	9	10	26	10	61	100,0
% izgub	1,8	2,4	2,0	8,9	2,2	3,1	
Odstrel	324	371	490	265	446	1896	

Vzroki izgub							
vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
1 neznan	3	6	3	23	2	37	60,7
2 bolezen						0	0,0
3 krivolov						0	0,0
4 cesta	3	3	3	2	5	16	26,2
5 železnica			1	1	1	3	4,9
6 zveri						0	0,0
7 psi						0	0,0
8 kosilnica						0	0,0
9 garje						0	0,0
10 poškodba			3		2	5	8,2

Telesne mase (biološka telesna masa)					
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019
Mladiči M	26,3	23,4	24,2	24,5	24
Indeks	100,0	89,0	92,0	93,2	91,3
Lanščaki	47,2	54	56,1	46,1	58,1
Indeks	100,0	114,4	118,9	97,7	123,1
Mladiči Ž	27,3	20,1	24,1	24,1	21
Indeks	100,0	73,6	88,3	88,3	76,9
Lanščakinje	44,4	54,3	49,6	50,8	49,9
Indeks	100,0	122,3	111,7	114,4	112,4
Mladiči M + Ž	26,7	22,0	24,2	24,3	22,6
Indeks	100,0	82,4	90,6	91,0	84,6

4.7. Lisica (*Vulpes vulpes*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Lisico obravnavamo v okviru njenega populacijskega območja, ki se pokriva z lovsko upravljavskim območjem.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Analiza upravljanja v preteklem letu

Odvzem lisic v letu 2019 je znašal 1.702 osebka, kar v primerjavi z načrtom predstavlja 142 % realizacijo. Odvzetih je bilo 50 % samcev in 50 % samic. Delež izgub znaša 12,3 % in je nekoliko nad nivojem dolgoletnega povprečja. Med izgubami prevladujejo izgube zaradi prometa (64,3 %). Izgube kot posledica garij in bolezni predstavljajo 18,6 % delež, ki se v zadnjih dveh letih zmanjšuje. Treba je poudariti, da lovci še zdaleč ne najdejo in ne evidentirajo vseh izgubljenih osebkov.

Analiza upravljanja s presojo stanja v preteklem petletnem obdobju

V petletnem obdobju je znašal skupni odvzem lisic 118,2 % načrtovanega. Od leta 2013 do leta 2017 se odvzem povečuje, v letu 2018 je nekoliko manjši, v letu 2019 pa je odvzem največji do sedaj. Povprečna realizacija na leto znaša okrog 1277 živali. Izgube predstavljajo v povprečju 11,1 % skupnega odvzema in v zadnjih letih minimalno nihajo. V deležu izgub prevladujejo izgube zaradi prometa (59,0 %), bolezni in garje pa predstavljajo skupaj 20,4 % vseh izgub. Absolutno število garjavih živali ni veliko in se je od leta 2014 do 2017 povečevalo (iz 11 na 35 garjavih živali), v letu 2018 je manjše (28 živali), v letu 2019 pa je evidentiranih 37 garjavih živali.

Ocena stanja populacije

Za lisico velja, da je zelo pogosta vrsta divjadi na celotnem območju. Najštevilčnejša je v bližini naselij in celkov, kjer se je zaradi obilice lahko dosegljive hrane na bližino človeka dodobra navadila ter prilagodila. Njena številčnost pada z nadmorsko višino in večanjem deleža gozdov. Pojavljanje bolezni (garje) pri lisičji populaciji jasno nakazuje na dejstvo, da je številčnost neusklajena z okoljem, ter da odstrel predstavlja le del smrtnosti, ki verjetno ne more slediti dinamiki populacije, zato to kompenzira »upor okolja« z izbruhom bolezni. Ocenjujemo, da je upravljanje z lisico primerno, saj upravljavci lovišč s povečanim odstrelom sledijo našim opozorilom in posredno omejujejo negativni vpliv lisice na številčnost male divjadi in srnjadi (rekorden odvzem v letu 2020). Ocenjujemo, da je polni obrod gozdnega drevja v letu 2018 vplival na številčnost malih glodavcev, ki jih lisica pleni, kar se je posredno odražalo tudi na večji številčnosti lisice.

Prilagojeni cilji

Cilj upravljanja s populacijo lisice je ohranjanje okolju primerne gostote lisičje populacije. To je gostota, ki bi preprečila večji pojav garij in imela manjši vpliv na številčnost male divjadi ter drugih prostoživečih vrst živali (gozdne kure), ki jih pleni.

Ukrepi in usmeritve

V letu 2020 se v območju načrtuje odvzem 1.250 lisic, kar pomeni, da je v primerjavi z letom 2019 načrt večji za 4 %. Načrtuje se odvzem. Izgube se evidentirajo kot pomemben bioindikator ter se vštevajo v realizacijo odvzema.

Pri izdelavi razdelilnika odvzema po loviščih je potrebno upoštevati dejstvo, da se v nekaterih loviščih povečuje odvzem garjavih lisic (Ruše, Vurmat, Janžev vrh, Oplotnica, Zreče, Radlje, Strojna in Orlica) in da nekatera lovišča v primerjavi z drugimi odzemajo zelo malo lisic in malih plenilcev nasploh (Podvelka, Fram, Radvanje, Koprivna, Bistra, Strojna in Pogorevc).

Številčnost lisice se uravnava le s skupno višino odvzema, dodatne omejitve po spolni in starostni strukturi niso potrebne. **Pri lisici je dovoljeno odstopanje realizacije po višini navzdol do - 30 %, odstopanje navzgor je v višini do + 100 % načrtovanega številčnega odvzema.** Za lovišča, ki imajo načrt odvzema do vključno 10 živali, se kot dopustno odstopanje navzdol od načrta šteje realizacija - 3 živali.

Priporoča se intenziven lov lisice v loviščih z malo poljsko divjadjo in habitatih gozdnih ter poljskih kur. Primerno bi bilo, da upravljavci lovišč na nek način stimulirajo lovce za lov na lisico.

Pri lovu na lisico na sploh ter še posebej v času polaganja vab za peroralno vakcinacijo je treba upoštevati navodila in izdelan letni program Uprave Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR).

Upravljalci lovišč in lovišč s posebnim namenom so dolžni izvajati ukrepe preventivnega zdravstvenega varstva divjadi in v ta namen odvzeti vzorce, oziroma poslati določene vzorce uplenjenih, poginulih ali povoženih lisic v preiskavo, v skladu s programom Uprave Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR).

Upravljalci lovišč naj spremljajo številčno prisotnost, trende razvoja in prostorsko razporeditev lisic v loviščih. Poleg rednega spremljanja in opazovanja naj, v kolikor je le mogoče, spremljajo tudi zdravstveno stanje populacije in ugotavljajo tudi vzroke pogina. Še posebno pozornost naj namenijo ugotavljanju morebitnega pojavljanja tradicionalnih bolezni pri lisici (steklina, garje).

Preglednica 4.7.1: Analiza odvzema lisic

Odstrel in izgube						
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Samci	535	567	712	561	848	3223
Samice	513	590	655	549	854	3161
Skupaj odstrel in izgube	1048	1157	1367	1110	1702	6384
Načrt - skupaj	1.000	1.050	1.050	1.100	1.200	5400
Odstrel in izgube / načrt	104,8	110,2	130,2	100,9	141,8	118,2

Izgube in odvzem							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
Nenaravne izgube	73	57	81	77	137	425	59,9
Naravne izgube	46	52	64	50	73	285	40,1
Skupaj izgube	119	109	145	127	210	710	100,0
% izgub	11,4	9,4	10,6	11,4	12,3	11,1	
Odstrel	929	1048	1222	983	1492	5674	

Vzroki izgub							
Vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
1 neznan	31	19	28	19	27	124	17,5
2 bolezen		2			2	4	0,6
3 krivolov						0	0,0
4 cesta	70	55	79	77	131	412	58,0
5 železnica	1		2		4	7	1,0
6 zveri					1	1	0,1
7 psi	1	2			2	5	0,7
8 kosilnica	1					1	0,1
9 garje	13	28	35	28	37	141	19,9
10 poškodba	2	3	1	3	6	15	2,1

4.8. Jazbec (Meles meles)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Jazbeca obravnavamo v okviru LUO.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Analiza upravljanja v preteklem letu

V letu 2019 je bilo odstreljenih 87 jazbecev, 61 osebkov pa je bilo evidentiranih kot izgube. Odvzem 148 jazbecev je največji do sedaj. Podobno kot prejšnja leta je bilo odvzetih bistveno več samcev kot samic v spolnem razmerju 63:37. V skupnem odvzemu je delež izgub velik, predstavlja 41,2 % in se je v primerjavi z letom 2018 zmanjšal. Povozi na cestah in železnicah predstavljajo kar 85,2 % vseh ugotovljenih izgub.

Analiza upravljanja s presojo stanja v preteklem petletnem obdobju

Lovci načrtno lovijo jazbeca predvsem v primerih, ko lokalno povzroča škodo na mlečni koruzi. Načrt je bil v zadnjem petletnem obdobju v povprečju realiziran 113,7 %. V zadnjih petih letih odvzem niha med 71 osebkami v letu 2015 in 148 osebkami v letu 2019. V obravnavanem obdobju predstavljajo izgube zaradi prometa 89,8 % ostalega odvzema.

Ocena stanja populacije

Populacija jazbeca je stabilna in enakomerno porazdeljena v LUO. Bolj pogost je v nižjih legah, z nadmorsko višino in večjo gozdnatostjo njegova številčnost pada. Ocenjujemo, da je polni obrod gozdnega drevja v letu 2018 vplival na številčnost malih sesalcev, ki jih jazbec pleni, kar se je posredno odražalo tudi na večji številčnosti jazbeca. Spremljava ostalih biokazalcev, med njimi tudi evidentiranih izgub zaradi bolezni, kaže na zdravo in vitalno populacijo jazbeca, katere gostota se je povečala. Ocenjujemo, da trenutna številčnost nima negativnega vpliva v okolju. Škode od jazbeca so v primerjavi s škodo, ki jo povzroča parkljasta divjad, nizke. Ovrednotena škoda to leto znaša 0,17 EUR/100 ha lovne površine in je večja kot leta poprej.

Prilagojeni cilji

Za jazbeca velja, da ga želimo ohraniti v sedanji številčnosti in prostorski razširjenosti. Cilj je ohraniti zdravo populacijo. Najbolj bi ga ogrozil ponoven pojav stekline. V razmerju z ostalo divjadjo bo treba v okolju izboljšati številčno razmerje z lisico - v korist jazbeca.

Ukrepi in usmeritve

V letu 2020 se v območju načrtuje odvzem 110 živali. Načrt je v primerjavi z načrtom v letu 2019 večji za 10 %. Načrtuje se odvzem. Izgube divjadi se evidentirajo kot pomemben bioindikator ter se vštevajo v realizacijo odvzema.

Zaželen je intenzivnejši lov v območjih z malo divjadjo in habitatih gozdnih kur ter na področjih, kjer se lokalno pojavljajo škode (mlečna kruzica).

Dovoljeno je odstopanje realizacije po višini navzdol do - 50 % in odstopanje navzgor v višini do + 100 % načrtovanega številčnega odvzema. Za lovišča, ki imajo načrt odvzema do vključno 10 živali, se kot dopustno odstopanje navzdol od načrta šteje realizacija - 5 živali.

Še naprej je treba spremljati številčno prisotnost, trende razvoja in razporeditev jazbeca v loviščih.

Upoštevati je treba vsa veterinarsko sanitarna navodila in predpise.

Preglednica 4.8.1: Analiza odvzema jazbecev

Odstrel in izgube						
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Samci	52	46	66	48	93	305
Samice	19	29	44	37	55	184
Skupaj odstrel in izgube	71	75	110	85	148	489
Načrt - skupaj	80	80	80	90	100	430
Odstrel in izgube / načrt	88,8	93,8	137,5	94,4	148,0	113,7

Izgube in odvzem							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
Nenaravne izgube	33	28	35	37	52	185	89,8
Naravne izgube	4	3	3	2	9	21	10,2
Skupaj izgube	37	31	38	39	61	206	100,0
% izgub	52,1	41,3	34,5	45,9	41,2	42,1	
Odstrel	34	44	72	46	87	283	

Vzroki izgub							
Vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
1 neznan	4	3	3	2	9	21	10,2
2 bolezen						0	0,0
3 krivolov						0	0,0
4 cesta	33	28	35	36	51	183	88,8
5 železnica				1	1	2	1,0
6 zveri						0	0,0
7 psi						0	0,0
8 kosilnica						0	0,0
9 garje						0	0,0
10 poškodba						0	0,0

4.9. Kuna belica (*Martes foina*) in kuna zlatica (*Martes martes*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Prostorska razširitev obeh kun po celotnem LUO pomeni obravnavanje obeh vrst v okviru LUO.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Analiza upravljanja v preteklem letu

Odvzem kun belic v letu 2019 je znašal 87,9 % načrtovanega odvzema, oziroma 246 osebkov. V primerjavi z letom 2018 je bil odvzem skoraj identičen in na nivoju petletnega povprečja. Od načrtovanih 20 kun zlatic je bilo odvzetih 12 živali. Izgube obeh kun znašajo 30,6 %, od tega je evidentiranih največ izgub zaradi prometa (91,1 % delež ostalega odvzema). Odvzem garjavih živali ni bil evidentiran.

Analiza upravljanja s presojo stanja v preteklem petletnem obdobju

Odvzem kun vse od leta 2008 postopno narašča, v zadnjem petletnem obdobju pa po posameznih letih niha. Delež odvzetih kun zlatic znaša od 3 % do 6 % skupnega odvzema kun in je največji v letu 2017. Skupne evidentirane izgube pri obeh vrstah v povprečju znašajo 23,8 % in so v zadnjem letu nad tem nivojem. Najpogostejši vzrok izgub je promet, kjer pa izrazito prevladujejo belice.

Ocena stanja populacije

Med populacijama obeh kun je velika razlika. Kuna zlatica poseljuje gozdnate predele v višjih legah LUO. Njena prostorska razširjenost je konstantna, vendar redka. Pri sedanji številčnosti nima posebnega vpliva v okolju. Kuna belica je pogosta, njena številčnost se je v preteklosti povečala najprej v urbanem okolju, kasneje tudi v gozdnem prostoru. Naraščanje številčnosti kun belic se je v zadnjem obdobju umirilo. Čeprav je kuna belica še vedno zelo številčna, odvzem v petletnem obdobju ne zagotavlja bistvenega znižanja številčnosti. Takšna gostota populacije kune belice vpliva na številčnost vrst, ki jih le ta pleni (gozdne kure, mala divjad, ostalo). Ocenjujemo, da odvzem obeh kun v zadnjem obdobju vendarle odraža aktivnejši pristop nekaterih upravljavcev lovišč k uresničevanju zastavljenih ciljev pri upravljanju s kuno belico.

Prilagojeni cilj

Kuna zlatica je uvrščena na Prilogo V Direktive Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (t.i. »habitatna direktiva«), kar pomeni, da je na nivoju EU zavarovana živalska vrsta. Pri obeh kunah so cilji nespremenjeni, to pomeni znižanje številčnosti kune belice in ohranjanje številčnosti kune zlatice na trenutni ravni.

Ukrepi in usmeritve

V letu 2020 se načrtuje odvzem 250 kun belic in 20 kun zlatic, kar pomeni, da je v primerjavi z letom 2019 načrt manjši za 11 %. Načrtuje se odvzem. Izgube se evidentirajo kot pomemben bioindikator ter se všttevajo v realizacijo odvzema.

Številčnost kune belice in kune zlatice se uravnava le s skupno višino odvzema, dodatne omejitve po spolni in starostni strukturi niso potrebne. **Pri kuni belici je dovoljeno odstopanje realizacije po višini navzdol do - 50 % in navzgor v višini do + 100 % načrtovanega številčnega odvzema.** Za lovišča, ki imajo načrt odvzema do vključno 10 živali, se kot dopustno odstopanje navzdol od načrta šteje realizacija - 5 živali. **Pri kuni zlatici načrta ni treba realizirati, dovoljeno je odstopanje navzgor v višini do + 100 % načrtovanega številčnega odvzema.** Ne glede na razdelilnik odvzema lahko kuno zlatico lovijo vsi upravljavci lovišč in LPN v LUO.

Priporoča se intenziven lov kune belice v loviščih z malo poljsko divjadjo in habitatih gozdnih ter poljskih kur. Upravljalci lovišč naj na primeren način stimulirajo lovce za lov na kuno belico.

Upravljalci lovišč naj spremljajo številčno prisotnost, trende razvoja in prostorsko razporeditev kun v loviščih. Poleg rednega spremljanja in opazovanja naj upravljavci lovišč, v kolikor je le mogoče, spremljajo tudi zdravstveno stanje populacije in ugotavljajo tudi vzroke pogina.

Upoštevati je treba vsa veterinarsko sanitarna navodila in predpise.

Preglednica 4.9.1: Analiza odvzema kun

Odstrel in izgube						
	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Kuna belica - skupaj odstrel in izgube	274	200	273	245	246	1238
Načrt - skupaj	250	280	260	270	280	1340
Odstrel in izgube / načrt	109,6	71,4	105,0	90,7	87,9	92,4
Kuna zlatica - skupaj odstrel in izgube	16	9	17	9	12	63
Načrt - skupaj	20	20	20	20	20	100
Odstrel in izgube / načrt	80,0	45,0	85,0	45,0	60,0	63,0

Izgube in odvzem							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
Nenaravne izgube	55	45	70	44	72	286	92,3
Naravne izgube	4	4	5	4	7	24	7,7
Skupaj izgube	59	49	75	48	79	310	100,0
% izgub	20,3	23,4	25,9	18,9	30,6	23,8	
Odstrel	231	160	215	206	179	991	

Vzroki izgub							
Vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
1 neznan	4	4	5	3	6	22	7,1
2 bolezen						0	0,0
3 krivolov						0	0,0
4 cesta	54	44	70	44	72	284	91,6
5 železnica						0	0,0
6 zveri						0	0,0
7 psi	1	1				2	0,6
8 kosilnica						0	0,0
9 garje						0	0,0
10 poškodba				1	1	2	0,6

4.10. Alpski svizec (Marmota marmota)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

V LUO je na področju Košenjaka na okoli 1.100 m nadmorske višine živel manjša kolonija svizcev. Na dokaj omejenem območju so se posamezne živali pojavljale prek 30 let.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

V preteklosti se odstrel alpskega svizca ni načrtoval. Prav tako do sedaj ni bilo zabeleženih naravnih ali nenaravnih izgub.

Ocena stanja populacije

Populacija alpskega svizca na Košenjaku je že v preteklosti bila maloštevilna (posamezne živali) in lokalno omejena. Po podatkih monitoringa, ki ga v zvezi s prisotnostjo alpskega svizca na Košenjaku vsakoletno izvaja LD Dravograd, ni bila po letu 2012 opažena nobena žival oziroma kakršnikoli drugi znaki prisotnosti te živalske vrste.

Prilagojeni cilji

Kot zanimivost želimo alpskega svizca ohraniti.

Ukrepi in usmeritve

V letu 2020 ne načrtujemo odstrela alpskega svizca.

Lovska družina Dravograd naj še naprej v spomladanskih mesecih zagotovi ustrezen monitoring (opazovanje znanih lokacij prezimovanja v preteklosti), da bo o populaciji alpskega svizca na Košenjaku znanih več podatkov.

4.11. Navadni polh (Glis glis)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Navadni polh živi skoraj povsod, kjer je nekoliko večji delež buke. Njegov življenjski prostor se pokriva z lovsko upravljavskim območjem.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Po podatkih lovskih organizacij v letu 2019 ni bilo evidentiranega odvzema navadnega polha v LUO. Lov na polhe v LUO nima tradicije in v lovskih evidencah je bil v letu 2011 prvič zabeležen odzem te živalske vrste (odzem 68 živali). Odzem polhov je bil evidentiran še v letu 2016 (9 živali) in v letu 2018 (28 živali). Tudi v prihodnje se ne pričakuje, da bi v območju prišlo da večjega zanimanja za polhanje.

Ocena stanja populacije

Populacija je stabilna in vezana na območja s prisotnostjo listavcev. Njena številčnost je močno povezana s periodičnim obrodом plodonosnih drevesnih vrst (bukev, hrast, gaber). Z naraščanjem deleža listavcev v območju pričakujemo prostorsko in številčno širitev te živalske vrste.

Prilagojeni cilj

Polha želimo ohraniti v številčnosti, ki bo zagotovila ohranitev njegove vloge v ekosistemu.

Ukrepi in usmeritve

Lov polhov je dovoljen v skladu z ZDLov-1A, ni posebej številčno načrtovan in številčnih omejitev lova nanj ni. Števila polhov za lov vnaprej ni mogoče napovedati in načrtovati, saj je to odvisno od letnega obroda gozdnega drevja in grmovja, zato je tukaj **ni toleranc za realizacijo načrtovanega števila.**

Treba je zagotoviti izdajanje ustreznih dovolilnic upravljavcem lovišč in LPN ter vodenje predpisane evidence odvzema polhov.

4.12. Pižmovka (*Ondatra zibethica*)**Prostorski okvir obravnave – ekološke enote**

Življenjski prostor pižmovke je obrežni svet ob reki Dravi, Mislinji in Meži. Reka Drava teče v smeri Z–V prek celega LUO, zato jo v tem okviru tudi obravnavamo.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

V letu 2019 je bil evidentiran odzem ene živali vrste pižmovka v LUO.

V petletnem obdobju je bilo odvzetih 6 živali. V tem obdobju sta bili evidentirani dve povoženi živali, po ena v lovišču Hoče in Libeliče.

Ocena stanja populacije

Ocenjuje se, da je upadanje odstrela povezano z zmanjšanim zanimanjem lova na pižmovko. Dokaj konstanten odstrel v preteklem desetletnem obdobju in dejstvo, da so v izgubah evidentirani le posamezni osebki, kaže na to, da je populacija pižmovke prostorsko in številčno stabilna.

Prilagojeni cilj

Je tujerodna vrsta in v celoti ne poznamo njenih vplivov v okolju, zato jo zaradi možnega negativnega vpliva želimo postopno izločiti iz LUO.

Ukrepi in usmeritve

V Pohorskem LUO pižmovke ne želimo v prosti naravi. **Cilj upravljanja s populacijo pižmovke je izločitev vseh živali, ki se še pojavljajo, iz naravnega okolja.** Izgube se evidentirajo kot pomemben bioindikator ter se vštevajo v realizacijo odvzema. Prostorskega in številčnega odvzema pižmovke se ne omejuje.

Preglednica 4.12.1: Analiza odvzema pižmovk

Odstrel in izgube						
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	skupaj
Skupaj odstrel in izgube	2	2	1	0	1	6
Načrt - skupaj	4	4	4	4	4	20
Odstrel in izgube / načrt	50	50	25	0	25	30

Izgube in odzem							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	skupaj	%
Nenaravne izgube	0	1	0	0	1	2	100,0
Naravne izgube	0	0	0	0	0	0	0,0
Skupaj izgube	0	1	0	0	1	2	100,0
% izgub	0	50	0	#DEL/0!	100	33	
Odstrel	2	1	1	0	0	4	

Vzroki izgub							
vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	skupaj	
1 neznan						0	
2 bolezen						0	
3 krivolov						0	
4 cesta		1			1	2	
5 železnica						0	
6 zveri in ujede						0	
7 psi						0	
8 kosilnica						0	
9 garje						0	

4.13. Poljski zajec (*Lepus europaeus*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Poljskega zajca obravnavamo v okviru LUO.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Analiza upravljanja v preteklem letu

Načrtovani odvzem 100 živali je bil v letu 2019 realiziran 78,0 %. Skupni odvzem je bil v primerjavi z letom 2018 večji za 8 živali. Odstrel predstavlja v skupnem odvzemu 40 živali, kar je v primerjavi z letom poprej 4 živali več. Evidentirane izgube (38 živali) predstavljajo 48,7 % skupnega odvzema in so za spoznanje manjše kot leto poprej. Večina izgub je evidentirana kot izgube zaradi povoza na cestah (89,5 %).

Analiza upravljanja s presojo stanja v preteklem petletnem obdobju

Odvzem poljskega zajca v zadnjem petletnem obdobju niha in v povprečju znaša 87 živali. Odvzem se giblje od 72 živali v letu 2016 in 2018 do 88 živali v letu 2015. Podobno niha čisti odstrel poljskega zajca in sicer od 36 živali v letu 2018 do 47 živali v letu 2016 in ne nakazuje več izrazitega trenda upadanja. Vse od leta 2005 do leta 2015 tako odvzem kot odstrel postopno padata, ob dokaj konstantnem deležu ostalega odvzema. Za obravnavano obdobje so značilne tudi visoke izgube, ki predstavljajo 46,4 % skupnega odvzema. Med njimi z 90,1 % deležem prevladujejo izgube zaradi prometa.

Ocena stanja populacije

Za poljskega zajca so značilna ciklična nihanja v številčnosti populacije. Zmanjševanje gostote zajčje populacije v zadnjem desetletju (predvsem v nižjih predelih območja z več kmetijskimi površinami) se je ustavilo. Menimo, da zmanjševanje odstrela ni posledica številčnosti populacije, ampak je rezultat manjše intenzivnosti lova. Lovci z lovom poljskega zajca ohranjajo tradicijo skupnih lovov, ki pa na številčnost vrste bistveno ne vpliva. Ocenjujemo, da se je zaradi večjega poseganja v populacijo lisic zmanjšal tudi vpliv te vrste na populacijo zajca. Zdravstveno stanje populacije je dobro.

Prilagojeni cilj

Cilj upravljanja s populacijo zajca je povečanje številčnosti na celotnem prostoru razširjenosti. Zagotovitev pozitivnih trendov je odvisna v največji meri od tega, kako uspešni bomo z usklajevanjem številčnosti plenilcev in izboljšanjem njegovega življenjskega okolja.

Ukrepi in usmeritve

Načrt odvzema poljskega zajca v letu 2020 znaša 100 živali in je v primerjavi z letom 2019 nespremenjen. Načrtuje se odvzem, izgube se evidentirajo kot pomemben bioindikator ter se vštevajo v realizacijo odvzema.

Na isti površini lovišča se lov vrši praviloma samo enkrat letno. Lahko se na isti površini, v smislu kolobarjenja, lov izvaja tudi večkrat, vendar največ do 1/3 lovne površine lovišča kjer se izvaja lov na poljskega zajca, na preostanku površine pa se lov konkretno leto ne izvaja. Površine namenjene izvajanju lova in t. i. »mirne cone« brez lova se letno menjajo.

Lov zajcev v bližini intenzivnih nasadov ima prednost pred lovom v ostalem delu lovišča. Na teh površinah se lov lahko ponavlja.

Dodajanje poljskega zajca v prosto naravo praviloma ni dovoljeno.

Načrtovane višine odvzema pri poljskem zajcu ni treba dosegati, navzgor pa je realizacija omejena do največ 30 % preseganja načrta.

Za lovišča, ki imajo načrt odvzema do vključno 5 živali, se kot dopustno odstopanje od načrta praviloma šteje realizacija + 2 živali.

Preglednica 4.13.1: Analiza odvzema poljskih zajcev

Odstrel in izgube						
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Skupaj odstrel in izgube	88	72	80	72	78	390
Načrt - skupaj	110	100	100	100	100	510
Odstrel in izgube / načrt	80,0	72,0	80,0	72,0	78,0	76,5

Izgube in odvzem							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
Nenaravne izgube	42	24	35	32	34	167	92,3
Naravne izgube	2	1	3	4	4	14	7,7
Skupaj izgube	44	25	38	36	38	181	100,0
% izgub	50,0	34,7	47,5	50,0	48,7	46,4	
Odstrel	44	47	42	36	40	209	

Vzroki izgub							
vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
1 neznan	1	1	2	3	4	11	6,1
2 bolezen						0	0,0
3 krivolov						0	0,0
4 cesta	41	22	34	31	34	162	89,5
5 železnica	1					1	0,6
6 zveri in ujede			1	1		2	1,1
7 psi						0	0,0
8 kosilnica		2	1	1		4	2,2
9 garje						0	0,0
10 poškodba	1					1	0,6

4.14. Fazan (*Phasianus colchicus*) in poljska jerebica (*Perdix perdix*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Fazana obravnavamo v LUO podobno kot poljskega zajca, poljska jerebica pa je izredno redka.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Analiza upravljanja v preteklem letu

V letu 2019 je bil evidentiran odvzem 39 fazanov, kar je 48,8 % načrtovanega. Večinoma gre za odstrel fazanov, ki jih upravljavci kljub temu, da dodajanja ne priporočamo, spuščajo v lovišča.

Odvzema poljske jerebice ni bilo.

Analiza upravljanja s presojo stanja v preteklem petletnem obdobju

V preteklem petletnem obdobju odvzem fazana niha in v povprečju znaša 39 živali. Največ fazanov je bilo odvzetih v letu 2016 (52 živali), najmanj pa v letu 2017 (33 živali). Številčne vrednosti so simbolične. Odvzem fazana je v veliki meri odvisen od dodajanja, ki ga izvajajo nekateri upravljavci. Evidentirane izgube so nizke in predstavljajo 6,2 % skupnega odvzema.

Odvzema poljske jerebice v obravnavanem obdobju ni bilo.

Ocena stanja populacije

Za fazana je v LUO malo primerne življenjskega prostora. V okolju je redek, tudi v območju, kjer so zanj na prvi pogled ugodni življenjski pogoji (Mislinjska in Mežiška dolina) ga ni več zaslediti.

Številna dodajanja fazanov v nekaterih loviščih v preteklih letih kljub opozorilom niso „obrodila sadov“. Majhna vlaganja v izboljšanje življenjskega okolja (remize), prevelik vpliv plenilcev ter tudi sodobno kmetijstvo ne prispevajo k izboljšanju stanja populacije fazana. Tako ostaja le na južnem in vzhodnem delu LUO, pa še tam je maloštevilen.

Še precej bolj redka je poljska jerebica, razpored v prostoru je večinoma krajeven. Dodajanje jerebic v preteklosti ni prineslo uspeha.

Prilagojeni cilj

Cilj upravljanja s populacijo fazana je ohranitev vrste v zanj primernih predelih. Poudarek mora biti na ukrepih s katerimi ohranjamo in izboljšujemo njegovo življenjsko okolje (vzdrževanje remiz, krmnih njiv ...) ter intenzivnem lovu plenilcev, ki jih je dovoljeno loviti.

Realnih ciljev upravljanja s poljsko jerebico ni mogoče opredeliti. Želimo ohranitev vrste v številčnosti in prostorski razširjenosti, ki zagotavlja njeno preživetje in nadaljnji razvoj.

Ukrepi in usmeritve

Načrtovana višina odvzema fazana v območju za leto 2020 je 80 fazanov. Načrtuje se odvzem, izgube se evidentirajo ter se všttevajo v realizacijo odvzema.

Dodajanje fazana v lovišča je namenjeno predvsem lovu in nima pomembnega vpliva na povečevanje številčnosti. Dodajanje v loviščih mora biti nadzorovano in usmerjeno v divjadi primerno okolje.

Na isti površini lovišča se lov naravnega fazana praviloma vrši samo enkrat letno ali pa se v smislu kolobarjenja lov lahko izvaja na isti površini tudi večkrat, vendar največ do 1/3 lovne površine lovišča kjer se izvaja lov na naravnega fazana, na preostanku površine pa se lov konkretno leto ne izvaja. Površine namenjene izvajanju lova in t. i. »mirne cone« brez lova se letno menjajo. Upravljaavec lovišča takšne površine opredeli v letnem načrtu lovišča. V primeru dodajanja fazana se lov na istih površinah lahko ponavlja.

Načrtovane višine odvzema pri fazanu ni treba dosegati, navzgor pa je realizacija omejena do največ 30 % preseganja načrta, kar ne velja za tista lovišča, ki jih dodajajo/vlagajo.

Odvzema poljske jerebice ne načrtujemo. Prizadevanja upravljavcev lovišč naj bodo usmerjena v ohranjanje in izboljševanje ustreznega življenjskega okolja vrste.

Preglednica 4.14.1: Analiza odvzema fazanov

Odstrel in izgube						
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Skupaj odstrel in izgube	34	52	33	36	39	194
Načrt - skupaj	100	70	80	80	80	410
Odstrel in izgube / načrt	34,0	74,3	41,3	45,0	48,8	47,3

Izgube in odvzem							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
Nenaravne izgube	2	3	1	1	0	7	58,3
Naravne izgube	1	0	4	0	0	5	41,7
Skupaj izgube	3	3	5	1	0	12	100,0
% izgub	8,8	5,8	15,2	2,8	0,0	6,2	
Odstrel	31	49	28	35	39	182	

Vzroki izgub							
vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
1 neznan			3			3	25,0
2 bolezen						0	0,0
3 krivolov						0	0,0
4 cesta	2	3	1	1		7	58,3
5 železnica						0	0,0
6 zveri in ujede	1		1			2	16,7
7 psi						0	0,0
8 kosilnica						0	0,0
9 garje						0	0,0
10 poškodba						0	0,0

4.15. Raca mlakarica (*Anas platyrhynchos*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Najpomembnejši življenjski prostor race mlakarice je reka Drava s pritoki. Obravnavamo jo v okviru LUO.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Analiza upravljanja v preteklem letu

V letu 2019 je bilo odstreljenih 86 rac mlakaric, ena raca je bila evidentirana kot izguba. Izvršen odvzem pomeni 79,1 % realizacijo načrta in je večji kot leto poprej.

Analiza upravljanja s presojo stanja v preteklem petletnem obdobju

V preteklem obdobju je odvzem race mlakarice postopno naraščal do 132 živali v letu 2012. V zadnjih letih je manjši in se giblje od 72 živali v letu 2018 do 93 živali v letu 2016. V primerjavi z načrtom je bil odvzem v petletnem obdobju realiziran 77,3 %. Delež ostalega odvzema je konstantno nizek in znaša 2,1 %.

Ocena stanja populacije

Raca mlakarica se po naši oceni v zadnjem obdobju širi v prostoru LUO. Njena številčnost rahlo narašča, prisotna je že ob skoraj vseh vodnih površinah. Kljub rahlemu povečanju številčnosti populacija race mlakarice kaže na usklajene odnose v njenem življenjskem okolju.

Prilagojeni cilj

Nadaljevali bomo z ohranjanjem življenjskega okolja race mlakarice in posegali v populacijo s takim odvzemom, ki bo zagotavljal sedanjo številčnost na obstoječem življenjskem prostoru.

Ukrepi in usmeritve

V letu 2020 se načrtuje odvzem 110 rac mlakaric, kar pomeni, da je načrt v primerjavi z letom 2019 nespremenjen. Načrtuje se odvzem, izgube se evidentirajo kot pomemben bioindikator ter se vštevajo v realizacijo odvzema.

Dodajanje rac na naravne vodotoke ni dovoljeno.

Upravljanje z raco mora biti usklajeno po LUB, kakor tudi med njimi, saj poteka veliko mej med lovišči in LUB prav po različnih habitatih, rekah in drugih vodah. Z namenom zagotavljanja miru na najpomembnejših počivališčih in prezimovališčih vodnih ptic se lov na raco mlakarico ne izvaja na področju od Mariborskega otoka do jezua v Melju. Zaradi čim manjšega vznemirjanja rac mlakaric in ostalih zavarovanih živalskih vrst na vodotokih priporočamo lov na raco mlakarico tudi letos le ob torkih in sobotah, oz. skladno z dogovorom na OZUL na enotna dva dni v tednu.

Prepovedano je loviti, preganjati in uničevati prostoživeče ptice v lovišču Fram na območju Krajinskega parka **Rački ribniki - Požeg** (Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti na območju občine Maribor, MUV, št. 17/92), na območju **zadrževalnika visokih voda Požeg** (Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti in nepremičnih kulturnih ter zgodovinskih spomenikov na območju občine Slovenska Bistrica, Ur.l. RS, št. 21/92) in na območju **Požeg - vodna akumulacija** - ornitološki naravni spomenik (Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti na območju občine Maribor, MUV, št. 17/92).

Načrtovane višine odvzema pri raci mlakarici ni treba dosegati, navzgor pa je realizacija omejena do največ 30 % preseganja načrta. Za lovišča, ki imajo načrt odvzema do vključno 5 živali, se kot dopustno odstopanje od načrta praviloma šteje realizacija + 2 živali.

Upravitelj lovišč in lovišč s posebnim namenom so dolžni izvajati ukrepe preventivnega zdravstvenega varstva divjadi in v ta namen odvzeti vzorce, oziroma poslati določene vzorce uplenjenih, poginulih ali povoženih rac v preiskavo, v skladu s programom Uprave Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR).

Preglednica 4.15.1: Analiza odvzema race mlakarice

Odstrel in izgube						
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Skupaj odstrel in izgube	84	93	89	72	87	425
Načrt - skupaj	110	110	110	110	110	550
Odstrel in izgube / načrt	76,4	84,5	80,9	65,5	79,1	77,3

Izgube in odzmem							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
Nenaravne izgube	2	1	2	0	0	5	55,6
Naravne izgube	0	1	0	2	1	4	44,4
Skupaj izgube	2	2	2	2	1	9	100,0
% izgub	2,4	2,2	2,2	2,8	1,1	2,1	
Odstrel	82	91	87	70	86	416	

Vzroki izgub							
Vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
1 neznan				2	1	3	33,3
2 bolezen						0	0,0
3 krivolov						0	0,0
4 cesta	2	1	2			5	55,6
5 železnica						0	0,0
6 zveri in ujede						0	0,0
7 psi						0	0,0
8 kosilnica						0	0,0
9 garje						0	0,0
10 poškodba		1				1	11,1

4.16. **Sraka (*Pica pica*), šoja (*Garrulus glandarius*) in siva vrana (*Corvus cornix*)**

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Obravnavamo jih v okviru LUO, saj se populacijsko območje srake, šoje in sive vrane z njim prekriva.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Analiza upravljanja v preteklem letu

V letu 2019 je znašal odvzem 662 sivih vran, kar je največji odvzem te vrste do sedaj. Realizacija predstavlja 115,1 % načrtovanega. V primerjavi z letom 2018 je bil odvzem večji za 121 živali. Odvzetih je bilo 134 šoj in 3 srake.

Analiza upravljanja s presojo stanja v preteklem petletnem obdobju

Realizacija odvzema sive vrane v petletnem obdobju znaša 105,3 % načrtovane višine. Odvzem sive vrane narašča že od leta 2006, ko je znašal le 123 živali. V povprečju znaša odvzem v zadnjem petletnem obdobju 552 živali na leto.

Odvzem šoj znaša v povprečju 116 živali, v zadnjem letu je bil nad povprečjem zadnjega petletnega obdobja. Pri sraki gre za minimalni odvzem in znaša v petletnem obdobju skupaj 12 živali.

Izgube so pri obravnavanih vrstah zanemarljive, saj so evidentirane le kot posamezne živali.

Ocena stanja populacije

Vse tri vrste divjadi so v območju splošno razširjene. Življenjski prostor šoje je celotno območje, saj živi od nižin do zgornje gozdne meje. Je ptica gozdnih robov, najdemo pa jo tudi v večjih gozdnih kompleksih. Sraka je žival odprte krajine nižin in gričevnatega obrobja s polji in travniki. Podobno velja za sivo vrano, posamezne pare pa najdemo tudi v sredogorju.

Populacije šoje, srake in sive vrane so stabilne. Najbolj konstantna je številčnost sive vrane, številčnost šoje je v porastu, prav tako srake, ki je v zadnjem obdobju ponovno poselila nekatere dele.

Škode od sive vrane so male in prevladujejo, občasno se pojavijo tudi manjše škode od šoje, ki v daljšem časovnem obdobju skupaj znašajo v povprečju 326 EUR/leto. V letu 2019 so pod večletnim povprečjem in znašajo 280 EUR. Škod od srake ni evidentiranih. Ocenjujemo, da kljub pojavljanju manjših škod predvsem od sive vrane so obravnavane populacije usklajene z okoljem.

Prilagojeni cilj

Gostota srake je primerna in jo želimo ohraniti. Cilj usmerjanja lova na sivo vrano in šoj bo predvsem na območjih, kjer bo prihajalo do problemov s škodami.

Ukrepi in usmeritve

Načrtovan odvzem sive vrane v letu 2020 je 575 osebkov in je v primerjavi z načrtom v letu 2019 nespremenjen.

Načrtujemo tudi odvzem 135 šoj, predvsem zaradi možnosti pojava posameznih škod od te živalske vrste. Zaradi pomembne vloge, ki jo ima **sraka** kot raznašalka plodov in semen gozdnega drevja in grmovja, **odvzema pri tej vrsti ne načrtujemo**. Upravljavci lovišč naj jo lovijo le v primeru, ko povzroča škodo na kmetijskih kulturah in nelovnih površinah.

Našteti vrsti ptic iz družine vranov imata pomembno vlogo kot raznašalki plodov in semen gozdnega drevja in grmovja, zato **višine načrtovanega odvzema za šoj ni treba dosežati, preseže pa se lahko do + 30 %**.

Za sivo vrano je dovoljeno odstopanje realizacije po višini navzdol do – 30 % in odstopanje navzgor v višini do + 100 % načrtovanega številčnega odvzema.

Za lovišča, ki imajo načrt odvzema do vključno 10 osebkov sive vrane, se kot dopustno odstopanje od načrta šteje realizacija - 3 osebkov, navzgor pa je preseganje realizacije možno do 100 % načrtovanega števila.

Pri upravljanju s sivo vrano se tudi smiselno upoštevajo določila „Akcijskega načrta za reševanje problemov, povezanih s sivo vrano“. Upravljavci lovišč naj na primeren način stimulirajo lovce za lov na sivo vrano.

V primeru pojavljanja škod od sive vrane in posledično potrebe za lov izven lovne dobe, ker nastajanja škode na drugačen način ni možno preprečiti, naj v imenu upravljavcev lovišč OZUL na MKGP vloži enotno vlogo.

Preglednica 4.16.1: Analiza odvzema srak, šoj, sivih vran

Odstrel in izgube						
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Sraka - odstrel in izgube	2	2	1	4	3	12
Načrt - skupaj	0	0	0	0	0	0
Odstrel in izgube / načrt	0	0	0	0	0	0
Šoja - odstrel in izgube	103	87	156	99	134	579
Načrt - skupaj	120	120	120	135	120	615
Odstrel in izgube / načrt	85,8	72,5	130,0	73,3	111,7	94,1
Siva vrana - odstrel in izgube	482	580	640	541	662	2905
Načrt - skupaj	500	550	560	575	575	2760
Odstrel in izgube / načrt	96,4	105,5	114,3	94,1	115,1	105,3

Izgube in odvzem							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
Nenaravne izgube	1	0	1	0	2	4	44,4
Naravne izgube	0	1	3	0	1	5	55,6
Skupaj izgube	1	1	4	0	3	9	100,0
% izgub	0,2	0,1	0,5	0,0	0,4	0,3	
Odstrel	586	668	793	644	796	3487	

Vzroki izgub							
Vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
1 neznan						0	0,0
2 bolezen						0	0,0
3 krivolov						0	0
4 cesta	1		1		2	4	44,4
5 železnica						0	0
6 zveri in ujede		1	3		1	5	55,6
7 psi						0	0
8 kosilnica						0	0
9 garje						0	0
10 poškodba						0	0,0

4.17. Nutrija (*Myocastor coypus*) in rakunasti pes (*Nyctereutes procyonoides*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Prisotnosti nutrije v LUO ne opažamo. V kolikor se bo pojavila jo bomo obravnavali v okviru LUO. V preteklem obdobju ni bil iz lovišč odvzet noben osebek te živalske vrste.

O rakunastem psu imamo zelo malo podatkov, zato ga obravnavamo v okviru LUO. Po do sedaj zbranih podatkih je bila uplenjena samo ena samica rakunastega psa leta 2004 v lovišču Fram. Osebek obravnavane vrste je bil opažen pozimi leta 2005 v lovišču Zeleni vrh in leta 2010 v lovišču Prežihovo.

Prilagojeni cilj

Kot tujerodni in invazivni vrsti v lovsko upravljavskem območju nista zaželeni.

Ukrepi in usmeritve

Upošteva se lovno dobo se odstrela vse osebk, ki se pojavijo v območju. Zagotovi se vodenje evidenc o pojavnosti in odvzemu po loviščih.

4.18. Šakal (*Canis aureus*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Obravnavamo jih v okviru LUO.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Šakal je bil leta 2004 uvrščen na seznam zavarovanih vrst. Novembra 2014 je bil z Uredbo o spremembah in dopolnitvah Uredbe o določitvi divjadi in lovnih dob (Ur. l. RS, št. 81/14) uvrščen med divjad. Odvzem šakala do sedaj ni bil načrtovan.

Leta 2013 je bil evidentiran prvi odvzem šakala v LUO v lovišču Muta. Žival ženskega spola, telesne mase 9,64 kg je bila povožena na magistralni cesti. V letu 2017 je bil evidentiran kot izguba na cesti šakal v lovišču Hoče. V letu 2018 in 2019 izgube šakalov v LUO niso bile evidentirane.

Med sosednjimi lovsko upravljavskimi območji je bil v letu 2015 v Slovensko goriškem evidentiran odvzem dveh živali, v letu 2016 pa ene živali vrste šakal. V Kamniško-Savinjskem lovsko upravljavskem območju je bil v letu 2005 evidentiran 1 primer odstrela šakala. V Savinjsko-Kozjanskem je bil evidentiran povoz 1 živali šakala v letu 2016, dveh živali v letu 2018 in dveh živali v letu 2019.

Ocena stanja populacije

Oceno stanja povzemamo po Končnem poročilu projekta CRP Prostorska razporeditev, številčnost, ocena populacijskih trendov in potencialno širjenje areala vrste Zlati šakal (*Canis aureus* L.) v Sloveniji (Potočnik in sod., 2018; dalje CRP), dopolnjeno z aktualnimi podatki monitoringa šakala po metodologiji CRP (za obdobje 11/2016 do 2/2020).

Do sedaj zbrani podatki kažejo, da je postal šakal razmeroma pogosta vrsta na območju Primorske in širše okolice Krasa, reproduktivne populacije pa so vzpostavljene ali se vzpostavljajo tudi v večjem delu nižin v severovzhodni in jugovzhodni Sloveniji, vzdolž meje s Hrvaško in Madžarsko, vse pogostejše pa tudi drugje po Sloveniji. Za populacije šakalov na teh območjih je še vedno značilno, da so praviloma sestavljene iz manjšega števila teritorialnih družin oziroma skupin. Od tu se posamezne živali odseljujejo v ostala območja v Sloveniji, kjer se večinoma pojavljajo samotarske teritorialne ali pa klateške živali.

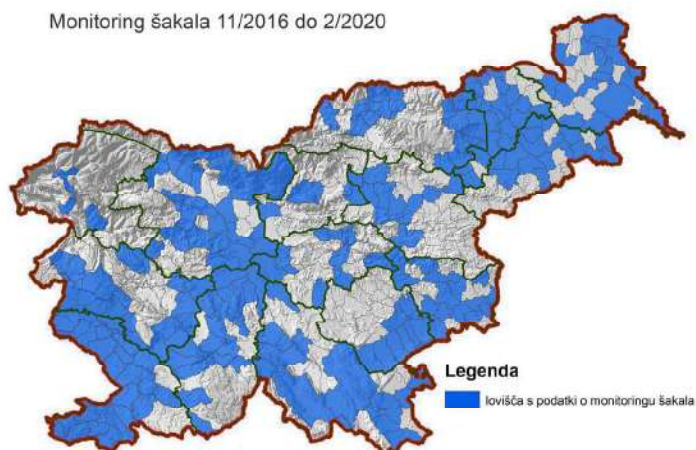
Zbrani podatki in rezultati monitoringa jasno kažejo, da se šakal v Sloveniji v zadnjih 20-ih letih prostorsko in številčno hitro širi. Širjenje in populacijska rast je še posebej intenzivna v zadnjih desetih letih, ko je vrsta z reproduktivnimi pari poselila znaten del zanj primernega prostora. Na osnovi populacijske dinamike, prostorskega pojavljanja in širjenja lahko tudi v Sloveniji šakala opredelimo kot vrsto z ugodnim populacijskim statusom. **Podatki o populacijski dinamiki kažejo, da je populacija vitalna in sposobna dolgoročnega obstoja ter ekspanzije predvsem v njej najbolj primernem življenjskem prostoru, tj. v agrarni krajini in krajini z intenzivnejšim vplivom človeka.**

Upošteva se zbrane podatke o številu območij z zaznano prisotnostjo teritorialnih šakalov je bila v letu 2018 podana groba ocena, da je v Sloveniji prisotnih **750 – 1.000 teritorialnih šakalov**. Poleg teh se v populaciji pojavljajo še ne-teritorialni osebki oz. dispergerji. V okviru sistematičnega monitoringa je bila zaznana prisotnost šakalov, ki jih ne moremo opredeliti kot teritorialne, še v dodatnih 92-ih območjih. Upoštevajoč število potencialnih teritorialnih parov oziroma skupin šakalov je bilo v Sloveniji v letu 2018 **še 150 do 300 dispergerjev**, torej živali, ki zapustijo rodni trop v iskanju lastnega teritorija in spolnega partnerja. **Skupna ocena številčnosti šakalov, ki je relevantna za potrebe upravljanja z vrsto (predvsem načrtovanje odvzema) za leto 2018, je torej znašala okrog 900 do 1.300 osebkov.** Glede na preteklo hitro številčno in prostorsko širjenje populacije ter aktualne podatke monitoringa je številčnost šakala v Sloveniji v letu 2020 še nekoliko višja kot znaša ocena za leto 2018. Upošteva se preteklo populacijsko dinamiko in dejstvo da šakali še niso vzpostavili teritorijev na vseh habitatno primernih območjih v Sloveniji, pričakujemo težnjo k prihodnji nadaljnji rasti populacije.

Prve informacije o prisotnosti šakala v Pohorskem LUO segajo v leto 2013, ko je v lovišču Muta bil evidentiran povoz šakala. Po tem dogodku se je število informacij o videnjih posameznih živali postopno povečevalo. Omeniti je potrebno dogodek, ko je v oktobru 2016 sprehajalec psov opazil trop šakalov v lovišču Jamnica. Ocenjujemo, da glede na malo število informacij o vrsti šakal v tistem času, dogodek ni mogel biti izmišljen. Kasneje so v tem lovišču sicer zabeleženi znaki prisotnosti (opažanja) posameznih živali, vendar več živali skupaj ali tropa šakalov nismo več zaznali.

Rezultati monitoringa (opažanja živali, sledi, oglašanje ...) šakala v letih 2016 do 2019 (aplikacija Lisjak in arhiv ZGS) kažejo na znake prisotnosti vrste v loviščih: Bukovje, Otiški vrh, Radvanje, Hoče, Fram, Orlica, Oplotnica,

Radlje, Boč na Kozjaku, Ruše, Slovenj Gradec, Muta in Jamnica. V loviščih Gaj nad Mariborom, Šmartno na Pohorju, Slovenska Bistrica, Gradišče in Strojna pa so bili zabeleženi le enkratni dogodki. V obdobju od prve informacije o prisotnosti vrste v LUO (2013, Muta) pa do danes je bilo evidentiranih preko 90 različnih znakov prisotnosti šakalov.

Slika 4.1: Lovišča s podatki o monitoringu šakala

Ob povečevanju številčnosti in prostorskim širjenjem šakala v LUO lahko pričakujemo naraščanje vplivov vrste na zoocenozo (predvsem vpliv na plenske vrste) in povečano število konfliktnih situacij zaradi plenjenja domačih/rejnih živali.

Prilagojeni cilj

Šakal je uvrščen na Prilogo V Direktive Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (t.i. »habitatna direktiva«), kar pomeni, da je na nivoju EU zavarovana živalska vrsta. Glavni varstveni cilj direktive je ohranjanje ugodnega stanja vrst in habitatov. Skladno s tem je cilj upravljanja s šakalom na nivoju Slovenije ohranjanje obstoječe številčnosti in območja razširjenosti.

Podrejeno cilju, ki nam ga pri upravljanju šakala v Sloveniji nalaga habitatna direktiva, pri upravljanju šakala zasledujemo cilj zmanjšanja vplivov vrste na druge domorodne živalske vrste (plenske vrste, npr. srna) in omejevanje škod na domačih/rejnih živalih. V ta namen želimo omejiti nadaljnje naraščanje številčnosti in prostorsko širjenje šakala.

Ukrepi in usmeritve

Upravljanje temelji na dveh temeljnih ukrepih:

1. monitoring stanja populacije,
2. odvzem osebkov.

1. Nadaljevanje monitoringa stanja populacije, ki je bil vzpostavljen v okviru CRP. Cilj monitoringa je predvsem oceniti število stalno prisotnih – teritorialnih družin in prostorsko razširjenost na območju LUO.

Upravljalci lovišč so dolžni v spletni aplikaciji LZS »monitoring šakala« evidentirati naslednje podatke:

- lokacije in čas smrti posameznih osebkov,
- lokacije in čas oglašanja šakalov,
- lokacije in čas vseh ostalih znakov prisotnosti šakalov.

2. Načrtovanje odvzema z namenom omejevanja rasti populacije in nadaljnjega prostorskega širjenja, zmanjšanja vplivov vrste na druge domorodne živalske vrste in omejevanje škod na domačih/rejnih živalih zmanjšanja škod ter s tem povezanih konfliktov.

1. 5. 2020 stopi v veljavo spremenjena priloga 1 spremenjene »Uredbe o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah (Ur. l. RS, št. 62/19)«, iz katere je šakal brisan kot zavarovana živalska vrsta.

Skladno z določili »Uredbe o spremembi in dopolnitvah določitvi divjadi in lovni dob (Ur. l. RS, št. 81/14)« se šakal lahko lovi od 1. julija do 15. marca (naslednjega leta).

Osnova za številčno načrtovanje odvzema šakala v Sloveniji in na nivoju LUO je metodologija CRP, ki za izračun višine odvzema upošteva površino območja, habitatno primernost prostora za šakala in podatke monitoringa v obdobju od 11/2016 do 2/2020. Odvzem po navedeni metodologiji smo prilagodili, tako da smo upoštevali rast populacije, pri čemer skupen načrtovan odvzem na nivoju Slovenije ne presega skupnega odvzema po metodologiji CRP za več kot 20 %. Pri načrtovanju odvzema na nivoju LUO smo kot izhodišče upoštevali metodologijo CRP in priporočene vrednosti korigirali glede na ostale kazalnike stanja populacije šakala v LUO. Načrtovan odvzem ne ogroža ugodnega stanja populacije.

Načrtovani odvzem šakala v Pohorskem LUO v letu 2020 je 5 živali. Odvzem je načrtovan na nivoju LUO.

V loviščih, katerih upravljavci niso sodelovali pri monitoringu šakala (slika 4.1.), se lahko izvrši največ 40 % načrtovanega odvzema v LUO.

S 1. 11. 2020 se nerealizirani del načrtovanega odvzema sprost za vsa lovišča v LUO.

V posameznem lovišču lahko odvzem znaša največ 2 šakala na zaključenih 1.000 ha lovne površine. V aplikaciji "Lisjak" se beleži spol odvzetih živali, v opombe naj se zabeleži ocenjena starost (mladič oz. do enega leta stara žival ali odrasel osebek).

Dopustna odstopanja:

Načrtovanega odvzema šakala ni treba dosežati, preseganje ni dovoljeno.

Preseganje načrtovanega odvzema, ki bi nastalo kot posledica evidentiranih izgub po končani lovni dobi ali po izpolnitvi načrtovanega odvzema, ne šteje kot kršitev določil načrta.

Za vsakega odvzetega šakala je potrebno Komisiji za oceno odstrela in izgub v LUO predložiti okuhano in primerno očiščeno lobanjo ali fotografijo z datumom ali zapisnik veterinarsko higienske službe o odvozu kadavra.

Upravljalci lovišč in LPN sprotno obveščajo OZUL Pohorskega LUO o realiziranem odvzemu šakalov v loviščih/LPN. OZUL Pohorskega LUO s pravočasnim obveščanjem upravljavcev lovišč/LPN skrbi za sprotno informiranost upravljavcev o realiziranem in še razpoložljivem odvzemu na ravni LUO.

Izplačevanje odškodnin za škodo, ki jo povzroči šakal, bo po 1. 5. 2020 še vedno opravljala država (MKGP) v skladu z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o divjadi in lovstvu (ki je v postopku sprejema v Državnem zboru RS), in sicer v prehodnem obdobju treh let, ne glede na odškodninsko odgovornost v skladu s predpisi o divjadi in lovstvu. Škodo bo ocenjeval ZGS.

4.19. Načrt dodajanja divjadi

Upravljalci lovišč v letu 2020 načrtujejo dodajanje fazana in poljske jerebice (iz umetne vzreje) z namenom ohranitve vrste in zagotavljanja lova.

Način vlaganja teh živalskih vrst iz umetne reje je stvar spoštovanja določil lovske etike ter spoštovanja določil veljavne zakonodaje (ZON - Ur.l. RS, št. 56/1999 (31/2000 - popr.), 110/2002, 119/2002, 41/2004) in je v domeni upravljalcev lovišč – dodajanje divjadi v lovišče neposredno pred lovom pa je prepovedano. Dovoljeno je dodajanje kvalitetne divjadi, sposobne preživetja v naravi (Zakon o zaščiti živali Ur.l. 98/99). Fazana se dodaja v razmerju 1 fazan : 4 fazankam.

Preglednica 4.19.1: Vlaganje divjadi

Lovišče	Vrsta divjadi	Število
Oploznica	fazan	50
Radlje	fazan	50
Slovenska Bistrica	fazan	150
Fram	fazan	20
Radvanje	fazan	20
Golavabuka	fazan	30
Ruše	fazan	25

Vsi upravljalci lovišč so dolžni pred vlaganji zagotoviti ustrezno okolje za vloženo divjad. Realizirana dela, ki jih v ta namen opravijo, morajo biti razvidna iz letnih načrtov lovišč. **Če za izboljšanje življenjskih razmer ne storijo ničesar, vlaganje divjadi ni dovoljeno.** Izboljšanje življenjskih razmer za divjad pred vlaganjem se šteje za ukrep varstva divjadi. Posamezno divjad je dovoljeno vlagati v lovopustu vsaj en mesec pred začetkom lovne dobe. **Vlaganja divjadi, ki niso načrtovana s tem načrtom, so prepovedana.**

5 EVIDENCE

Izdelava načrta je potekala v skladu s Pravilnikom o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Ur.l. RS, št. 91/10) in usmeritev iz Dolgoročnega načrta za VI. Pohorsko LUO za obdobje 2011–2020. Podatki o odvzemu so bili zbrani v skladu s Pravilnikom o evidentiranju odstrela in izgub divjadi ter o imenovanju komisije za oceno odstrela in izgub v lovsko upravljavskem območju (Ur.l. RS, št. 120/05). Obseg opravljenih del za leto 2019 in načrt za leto 2020 ter drugi podatki so bili pridobljeni iz letnih načrtov lovišč za lovišča LUO. Podatki o odvzemu v letu 2019 so bili v elektronski obliki posredovani prek spletne aplikacije Lisjak. Podatki so bili oddani pravočasno.

Za prizadevnost in dobro voljo pri oddaji letošnjih podatkov pa gre vsem upravljavcem lovišč in LPN ter vodstvu OZUL izraziti priznanje in zahvalo.

Izhodišča za izdelavo LN v letu 2021:

Pridobivanje podatkov za LN za leto 2021 bo predvidoma podobno kot v preteklem letu. Njihovo zbiranje bo predvidoma v skladu z zgoraj omenjenima pravilnikoma ter morebitnimi spremembami in dopolnili.

Pregled odstrela in izgub divjadi v loviščih od 1. 1. 2020 do 31. 12. 2020 mora biti opravljen najkasneje do 31. 1. 2021. Komisija za pregled odstrela in izgub divjadi mora biti ena za celotno LUO. Član komisije je tudi predstavnik ZGS, ki ob končanem pregledu v posameznem lovišču na zahtevo dobi kopijo seznama odvzema in izgub divjadi in kategorizacijskega zapisnika. Komisiji se ob pregledu za vsak odstreljen ali izgubljen osebek predloži :

- za **srnjad, jelenjad in damjaka**: trofeja in levi del spodnje čeljusti za enoletne in starejše samce ter levi del spodnje čeljusti za mladiče obeh spolov in samice,
- za **divjega prašiča**: za oba spola cele spodnje čeljustnice (zadostuje leva spodnja čeljustnica skupaj z desnimi sekalci, ki je lahko odrezana za zadnjim meljakom), za odraslega merjasca tudi trofejo (brusilci in čekani),
- za **gamsa**: trofeja pri obeh spolih,
- za **muflona**: trofeja in levi del spodnje čeljusti pri samcih, pri samicah in mladičih obeh spolov pa levi del spodnje čeljusti.

Evidenčna knjiga:

Potrebne podatke o odstrelu in najdbah poginule divjadi je treba sproti vnašati v evidenčno knjigo in aplikacijo „Lisjak“. Samo reden vpis v evidenčno knjigo brez materialnega dokaza se ne upošteva. Kot materialni dokaz se lahko predloži zapisnik komisije za ocenjevanje odstrela in izgub posameznega upravljavca lovišča, zapisnik pristojnih javnih služb in državnih organov - Veterinarsko higienska služba, Policija, fotografija z datumom odvzema, trofejni list (lovski gost) ipd., ki jih komisija lahko upošteva kot materialni dokaz odvzema. Čeljusti je komisija po končanem pregledu dolžna trajno uničiti. Kot trajno uničenje čeljusti šteje tudi njihova izročitev raziskovalnim institucijam in sicer z namenom raziskav divjadi. Morebitno nepredložitev trofej in čeljusti v oceno je komisija dolžna prijaviti lovskemu inšpektorju.

Evidenčne knjige je treba voditi tako, da je vanje kronološko vpisana vsaka izločena žival, poleg odstrela tudi vse izgube (naravne in nenaravne). Izgube posameznih vrst je treba ločiti po vzrokih, pri »veliki« divjadi še po starostnih kategorijah, pri ostalih vrstah le s skupnim številom.

Za odstreljeni del populacije posameznih vrst velike divjadi je treba za vsako starostno kategorijo izračunati povprečno biološko telesno maso (z glavo, trofejo, nogami, a iztrebljeno) na dve decimalki natančno (npr. srnjad, moški mladiči, povprečna telesna masa vseh uplenjenih v lovišču v zadnjem lovskem letu - 9,67 kg ...), pri dve in večletnih srnjakih in jelenih je treba izračunati tudi povprečno maso suhega rogovja vseh odvzetih osebkov v lovišču za preteklo lovsko leto. Voditi je treba tudi evidenco transportnih mas in geokoordinate odvzema za veliko divjad.

Letni načrti lovišč in lovišč s posebnim namenom:

Do 10. 2. 2021 morajo lovišča posredovati ZGS letne načrte gospodarjenja z divjadjo za leto 2020 (realizacija) in preliminarne načrte za leto 2021 (lahko prek aplikacije „Lisjak“).

Upravljalce lovišč in lovišč s posebnim namenom opozarjamo na dosledno izpolnjevanje letnih načrtov lovišč/LPN, saj so osnova za LN. Nujno je treba navesti konkretne lokacije posegov v okolje v obliki katastrskih občin in parcelnih števil. Upoštevajo naj tudi pripombe, ki jih bomo pripisali k posameznim načrtom lovišč. Več pozornosti naj upravljavci lovišč posvetijo tudi zasledovanju trenda številčnosti in prostorske prisotnosti

posameznih vrst divjadi, saj lahko na podlagi teh podatkov k izboljšanju življenjskih pogojev divjadi pripomorejo tudi posamezni ukrepi oz. režim gospodarjenja z gozdovi.

Za uspešno realizacijo LN je treba v tekočem letu (predvidoma sredina novembra) opraviti usklajevalni sestanek s pregledom realizacije načrta odvzema do 1. 11. 2020. Po potrebi se lahko izven načrtovanega skliče tudi več usklajevalnih sestankov.

Usklajevalni sestanek med ZGS in Območnim združenjem upravljavcev lovišč v LUO, na katerem se uskladi odvzem lovni vrst ter dela v loviščih na nivoju LUO in/ali po loviščih, se skliče najpozneje do sredine marca prihodnjega leta.

Zaradi sprememb v zakonodaji so bili v letu 2012 sprejeti novi (10-letni) gozdnogospodarski in lovsko upravljavski načrti območij. V naslednjih letih bodo letni načrti za lovsko upravljavsko območje temeljili tudi na usmeritvah in ciljih teh dolgoročnih načrtov.

S Pravilnikom o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Ur.l. RS, št. 91/10) je v 89. členu v okviru kvot letnega načrta LUO dovoljena tudi možnost sprememb načrtovane razdelitve odvzema divjadi po loviščih (prerazporeditev). Spremembe načrtovane razdelitve so mogoče le do 15. novembra in sicer za vrste z velikim arealom gibanja (navadni jelen, damjak, muflon, divji prašič).

Sestavil:

Zdravko Miklašič, dipl. inž. gozd.

Višji sodelavec I

Odsek za načrtovanje razvoja gozdov

Branko Gradišnik, univ. dipl. inž. gozd.
Vodja ZGS OE Slovenj Gradec

6 PRILOGE

1. Seznam krmišč za parkljasto divjad v letu 2020
2. Seznam krmišč za male zveri v letu 2020
3. Zapisnik usklajevalnega sestanka z IO OZUL
4. Zapisnik sestanka Strokovnega sveta Območne enote Slovenj Gradec
5. Vabilo na javno predstavitev Letnega načrta za VI. Pohorsko lovsko upravljavsko območje za leto 2020
6. Zapisnik javne predstavitve osnutka Letnega lovsko upravljavskega načrta za VI. Pohorsko lovsko upravljavsko območje za leto 2020 in opredelitev do pripomb podanih v času javne predstavitve
7. Zapisnik seje Sveta Območne enote Slovenj Gradec

Priloga 1: Seznam krmišč za parkljasto divjad v LUO v letu 2020

Zap. št.	Lovišče	K.O.	Krajeno ime	Divjad	Namen
1	Remšnik	BREZNO	Ofovo	jelen	privabljalno
2	Remšnik	VAS	Žlakovo	jelen	privabljalno
3	Remšnik	BREZNI VRH	Jelenovo Bojler	divji prašič	privabljalno
4	Remšnik	KOZJI VRH	Urlep	jelen	privabljalno
5	Remšnik	BREZNI VRH	Korenova graba	jelen	privabljalno
6	Remšnik	RADELCA	Žnabl	divji prašič	privabljalno
7	Fram	SLIVNIŠKO POHORJE	Rajšpova goša	jelen	privabljalno
8	Fram	SLIVNIŠKO POHORJE	Rajšpova goša	jelen	zimsko
9	Fram	LOKA	Zemljanka	divji prašič	privabljalno
10	Fram	SLIVNIŠKO POHORJE	Turnerjeva planina	jelen	privabljalno
11	Fram	SLIVNIŠKO POHORJE	Pri taborniški koči	divji prašič	privabljalno
12	Fram	FRAM	Pri Rotkeji	divji prašič	privabljalno
13	Gaj nad Mariborom	GAJ	Kulčevo	jelen	privabljalno
14	Gaj nad Mariborom	ZGORNJI SLEMEN	Koctovo	jelen	privabljalno
15	Gaj nad Mariborom	ŽAVCERJEV VRH	Smolnikov vrh	divji prašič	privabljalno
16	Gaj nad Mariborom	SPODNJI SLEMEN	Žandarkova jama	jelen	privabljalno
17	Gaj nad Mariborom	GAJ NAD MARIBOROM	Trčelovo	divji prašič	privabljalno
18	Gaj nad Mariborom	ŠOBER	Perkovo	divji prašič	privabljalno
19	Gaj nad Mariborom	SREDNJE	Čičekovo	divji prašič	privabljalno
20	Gaj nad Mariborom	VELIKI BOČ	Kališnikovo	divji prašič	privabljalno
21	Gaj nad Mariborom	SPODNJI SLEMEN	Škofova puša 1	divji prašič	privabljalno
22	Gaj nad Mariborom	ŠOBER	Tujzlovo	divji prašič	privabljalno
23	Gaj nad Mariborom	ŠOBER	Štinglovo	divji prašič	preprečevalno
24	Gaj nad Mariborom	SPODNJI SLEMEN	Galičevo	jelen	privabljalno
25	Podgorje	ZGORNJI RAZBOR	Kočnikove ledine	jelen	privabljalno
26	Podgorje	PODGORJE	Napoška jama	muflon	privabljalno
27	Podgorje	PODGORJE	Lovska koč-krmišče	jelen	zimsko
28	Podgorje	ZGORNJI RAZBOR	Potoško	muflon	privabljalno
29	Podgorje	SPODNJI RAZBOR	Planšija	jelen	privabljalno
30	Podgorje	ZGORNJI RAZBOR	Krstavc	jelen	zimsko
31	Podgorje	SPODNJI RAZBOR	Sedlo	jelen	privabljalno
32	Podgorje	PODGORJE	Bezjakovo	divji prašič	privabljalno
33	Podgorje	VODRIŽ	Burc	divji prašič	privabljalno
34	Podgorje	SPODNJI RAZBOR	Kavnikovo	jelen	privabljalno
35	Podgorje	PODGORJE	Lovska koč -	muflon	privabljalno
36	Podgorje	PODGORJE	Napoško polje	muflon	privabljalno
37	Podgorje	PODGORJE	Za vrhom	muflon	privabljalno
38	Podgorje	ZGORNJI RAZBOR	Monikino	jelen	privabljalno
39	Janžev vrh	JANŽEVSKI VRH	Rodihvo	jelen	privabljalno
40	Janžev vrh	HUDI KOT	Jarnovo	jelen	privabljalno
41	Janžev vrh	RIBNICA NA POHORJU	Škumnikovo	jelen	privabljalno
42	Janžev vrh	JANŽEVSKI VRH	Palončevo	divji prašič	privabljalno
43	Janžev vrh	JANŽEVSKI VRH	Odart	divji prašič	privabljalno
44	Zreče	RESNIK	Bobikovo korito	jelen	zimsko
45	Zreče	SKOMARJE	Zbičajnikova puša	jelen	zimsko
46	Zreče	GORENJE PRI ZREČAH	Škorjančevo	jelen	zimsko
47	Zreče	SKOMARJE	Zbičajnikova puša	jelen	privabljalno
48	Bistra	LUDRANSKI VRH	Jedlovčko	jelen	zimsko
49	Bistra	LUDRANSKI VRH	Prekmurske barake	jelen	privabljalno
50	Bistra	LUDRANSKI VRH	Sedlce	jelen	zimsko
51	Bistra	BISTRA	Orožija	jelen	zimsko
52	Bistra	BISTRA	Hudijevo	divji prašič	privabljalno
53	Mislinja	MISLINJA	Drejcnovo	jelen	privabljalno
54	Mislinja	MISLINJA	Enčkar	jelen	privabljalno
55	Mislinja	ŠENTVID NAD VALDEKOM	Rihar – Ponikva	divji prašič	privabljalno
56	Mislinja	ZAVRŠE	Sp.Pustinek-Kres	divji prašič	privabljalno

Zap. št.	Lovišče	K.O.	Krajevno ime	Divjad	Namen
57	Mislinja	ŠENTILJ POD TURJAKOM	Nicnar	jelen	privabljalno
58	Zeleni vrh	DRAVČE	Tepej	jelen	privabljalno
59	Zeleni vrh	ANTON	Sp. Pečnik	jelen	privabljalno
60	Zeleni vrh	PLANINA	Kavc	divji prašič	privabljalno
61	Zeleni vrh	DRAVČE	Burnikovo	divji prašič	privabljalno
62	Zeleni vrh	PLANINA	Zg.Pečnik	jelen	privabljalno
63	Kapla	OŽBALT	Lekš	divji prašič	privabljalno
64	Kapla	SPODNJA KAPLA	Preklovo	jelen	privabljalno
65	Kapla	OŽBALT	Tče	jelen	privabljalno
66	Kapla	SPODNJA KAPLA	Knapovo	divji prašič	privabljalno
67	Kapla	SPODNJA KAPLA	Sp.Dolič	jelen	privabljalno
68	Kapla	SPODNJA KAPLA	Beber	jelen	privabljalno
69	Boč na Kozjaku	SPODNJI BOČ	Šantlovo	jelen	zimsko
70	Boč na Kozjaku	VELIKI BOČ	Jarc	jelen	zimsko
71	Boč na Kozjaku	SPODNJI BOČ	Krmat sp. Travnik	jelen	zimsko
72	Boč na Kozjaku	ZGORNJI BOČ	Nad Lipjenkom	jelen	privabljalno
73	Boč na Kozjaku	ZGORNJI BOČ	Pod Ratovo kajšo	divji prašič	preprečevalno
74	Boč na Kozjaku	ZGORNJI BOČ	Koglarjeva graba – Krajnc	divji prašič	privabljalno
75	Boč na Kozjaku	ZGORNJI BOČ	Sp. Garbovo (zidovje)	divji prašič	preprečevalno
76	Boč na Kozjaku	SPODNJI BOČ	Gracevo	jelen	privabljalno
77	Boč na Kozjaku	SPODNJI BOČ	Gradišnik	divji prašič	privabljalno
78	Boč na Kozjaku	ZGORNJI BOČ	Grušovnik antena	divji prašič	privabljalno
79	Boč na Kozjaku	VELIKI BOČ	Koclovo	divji prašič	privabljalno
80	Boč na Kozjaku	SPODNJI BOČ	Nad golevo korito	jelen	privabljalno
81	Boč na Kozjaku	SPODNJI BOČ	Šantlovo	divji prašič	privabljalno
82	Orlica	SVETI VID	Žebrek-Lužnik	divji prašič	privabljalno
83	Orlica	PLANINA	Hodnikovo	jelen	privabljalno
84	Orlica	VUHRED	Skačedovnik	jelen	privabljalno
85	Orlica	HUDI KOT	Repiško	jelen	privabljalno
86	Orlica	ORLICA	Jezerce 2	divji prašič	privabljalno
87	Bukovje Otiški vrh	SVETI DANIJEL	Nestop herkules	divji prašič	privabljalno
88	Bukovje Otiški vrh	SVETI DANIJEL	Urban	divji prašič	privabljalno
89	Gradišče	PAMEČE	Pekel	jelen	privabljalno
90	Gradišče	PAMEČE	Štorovec	divji prašič	privabljalno
91	Gradišče	PAMEČE	Štorovec	jelen	privabljalno
92	Koprivna - Topla	KOPRIVNA	Čofatija	jelen	zimsko
93	Koprivna - Topla	KOPRIVNA	Mravlijak	jelen	privabljalno
94	Koprivna - Topla	KOPRIVNA	Repija	jelen	zimsko
95	Koprivna - Topla	KOPRIVNA	Šoparjevo	jelen	zimsko
96	Koprivna - Topla	PODPECA	Bricman	jelen	zimsko
97	Koprivna - Topla	KOPRIVNA	Tevčevo	jelen	privabljalno
98	Koprivna - Topla	KOPRIVNA	Zadnji travnik	jelen	privabljalno
99	Koprivna - Topla	KOPRIVNA	Kališe	jelen	privabljalno
100	Koprivna - Topla	KOPRIVNA	Pečnikovo	muflon	privabljalno
101	Golavabuka	GRAŠKA GORA	Marinšek	divji prašič	privabljalno
102	Golavabuka	GOLAVABUKA	Turiško	jelen	privabljalno
103	Golavabuka	LEGEN	Planeško	jelen	privabljalno
104	Golavabuka	GOLAVABUKA	Pečunsko	jelen	privabljalno
105	Golavabuka	GRADIŠČE	Matvoz	divji prašič	privabljalno
106	Slovenj Gradec	SELE	Volčje jame	jelen	privabljalno
107	Slovenj Gradec	VRHE	Luže	jelen	privabljalno
108	Slovenj Gradec	PODGORJE	Smrčun-kup	jelen	privabljalno
109	Slovenj Gradec	PODGORJE	Sveto mesto Silos	muflon	privabljalno
110	Slovenj Gradec	VRHE	Luže herkules	divji prašič	privabljalno
111	Slovenj Gradec	PODGORJE	Malo krmišče – her.	muflon	privabljalno
112	Slovenj Gradec	SELE	kopa Pavlič Herkules	muflon	privabljalno
113	Slovenj Gradec	PODGORJE	Kal-kup	muflon	privabljalno
114	Slovenj Gradec	SELE	Kopa-kun	muflon	privabljalno

Zap. št.	Lovišče	K.O.	Krajevno ime	Divjad	Namen
115	Šmartno na Pohorju	BOJTINA	Majalovo	jelen	privabljalno
116	Šmartno na Pohorju	BOJTINA	Trmotovo	jelen	privabljalno
117	Šmartno na Pohorju	OŠELJ	Žerjavovo	jelen	privabljalno
118	Šmartno na Pohorju	FRAJHAJM	Mašin žaga	divji prašič	privabljalno
119	Šmartno na Pohorju	PREBUKOVJE	Vrajekovo	divji prašič	privabljalno
120	Šmartno na Pohorju	FRAJHAJM	Rovta	divji prašič	privabljalno
121	Šmartno na Pohorju	FRAJHAJM	Gavge	divji prašič	privabljalno
122	Šmartno na Pohorju	PREBUKOVJE	Loparjevo	jelen	privabljalno
123	Podvelka	RDEČI BREG	Hlebov vrh	jelen	zimsko
124	Podvelka	RDEČI BREG	Glančnikovo	jelen	zimsko
125	Podvelka	RDEČI BREG	Glančnikovo	divji prašič	privabljalno
126	Podvelka	RDEČI BREG	Viltužnik	divji prašič	privabljalno
127	LPN Pohorje	HUDINJA	Paka	jelen	zimsko
128	LPN Pohorje	HUDINJA	Knapovske jame	jelen	zimsko
129	LPN Pohorje	KOT	Osankarica	jelen	zimsko
130	LPN Pohorje	KOT	Osankarica	jelen	zimsko
131	LPN Pohorje	KOT	Lukanja	jelen	zimsko
132	LPN Pohorje	KUMEN	Bezova rampa	jelen	zimsko
133	LPN Pohorje	BOJTINA	Žigartov vrh	jelen	zimsko
134	LPN Pohorje	SMOLNIK	Obora	jelen	zimsko
135	LPN Pohorje	PLANINA	Smolarjevo	jelen	zimsko
136	LPN Pohorje	PLANINA	Tinčeva bajta	jelen	zimsko
137	LPN Pohorje	MISLINJA	Zg. Glažuta	jelen	zimsko
138	LPN Pohorje	MISLINJA	Visoki most	jelen	zimsko
139	LPN Pohorje	ŠENTILJ POD TURJAKOM	Krivec	jelen	zimsko
140	LPN Pohorje	MISLINJA	Sovič	jelen	zimsko
141	LPN Pohorje	MISLINJA	Zg. Komisija	jelen	zimsko
142	LPN Pohorje	MISLINJA	Kranjčevo	jelen	zimsko
143	LPN Pohorje	KUMEN	Grobelsko	jelen	zimsko
144	LPN Pohorje	ŠENTILJ POD TURJAKOM	Kot	jelen	zimsko
145	LPN Pohorje	KUMEN	Mohor	jelen	zimsko
146	LPN Pohorje	KUMEN	Bezjak	jelen	zimsko
147	LPN Pohorje	SMOLNIK	Travno sedlo	jelen	zimsko
148	LPN Pohorje	MISLINJA	Ovčarija	jelen	zimsko
149	LPN Pohorje	KUMEN	Žlavs	jelen	zimsko
150	LPN Pohorje	KUMEN	Pergaver	jelen	zimsko
151	LPN Pohorje	SMOLNIK	Sončna cesta	jelen	zimsko
152	LPN Pohorje	KUMEN	Kladje	divji prašič	privabljalno
153	LPN Pohorje	KOT	Kladje	divji prašič	privabljalno
154	LPN Pohorje	KOT	Jagersko pečovje	divji prašič	privabljalno
155	LPN Pohorje	KOT	Grofovo	divji prašič	privabljalno
156	LPN Pohorje	KOT	Lisičja	divji prašič	privabljalno
157	LPN Pohorje	PLANINA	Ruška frata	divji prašič	privabljalno
158	LPN Pohorje	PLANINA	Požarišče	divji prašič	privabljalno
159	LPN Pohorje	KOT	Ribička	divji prašič	privabljalno
160	LPN Pohorje	SMOLNIK	Cojzerca	divji prašič	privabljalno
161	LPN Pohorje	SMOLNIK	Kapunova rida	divji prašič	privabljalno
162	LPN Pohorje	KUMEN	Skrbinsko borovje	divji prašič	privabljalno
163	LPN Pohorje	SMOLNIK	Obora	divji prašič	privabljalno
164	LPN Pohorje	KUMEN	Klopni vrh	divji prašič	privabljalno
165	Vurmat	ZGORNJI VURMAT	Gosak	jelen	zimsko
166	Vurmat	ZGORNJI VURMAT	Borov hiber	jelen	zimsko
167	Vurmat	ZGORNJI VURMAT	Gerjup	divji prašič	privabljalno
168	Vurmat	ZGORNJI VURMAT	Grilovo sedlo	divji prašič	privabljalno
169	Vurmat	SPODNJI VURMAT	Jeger	divji prašič	privabljalno
170	Puščava	KUMEN	Žvajgerovo	jelen	zimsko
171	Puščava	RUTA	Macesnovje	jelen	zimsko
172	Puščava	RDEČI BREG	Pavlejevo	jelen	zimsko

Zap. št.	Lovišče	K.O.	Krajevno ime	Divjad	Namen
173	Puščava	RECENJAK	Pod Glažarco	jelen	zimsko
174	Puščava	RECENJAK	Pod Glažarco	jelen	privabljalno
175	Puščava	RDEČI BREG	Pri Korošcovi frati	jelen	privabljalno
176	Puščava	ČINŽAT	Lok	divji prašič	privabljalno
177	Puščava	RUTA	Lobnikovo	jelen	privabljalno
178	Puščava	RDEČI BREG	Rižnikva frata	divji prašič	privabljalno
179	Sl. Bistrica	OŠELJ	Borije	jelen	privabljalno
180	Sl. Bistrica	KOT	Konjsko polje	jelen	privabljalno
181	Sl. Bistrica	KOT	Konjsko polje	divji prašič	privabljalno
182	Sl. Bistrica	URH	Zgornji Skrbijek	jelen	privabljalno
183	Sl. Bistrica	JURIŠNA VAS	Ovinek	divji prašič	privabljalno
184	Sl. Bistrica	JURIŠNA VAS	Ovinek	jelen	privabljalno
185	Ruše	LOBNICA	Marinšekovo	divji prašič	preprečevalno
186	Ruše	LOBNICA	Oaza	divji prašič	preprečevalno
187	Ruše	SMOLNIK	Graceva bajta	divji prašič	preprečevalno
188	Ruše	VRHOV DOLI	Marinova puša	divji prašič	privabljalno
189	Ruše	SMOLNIK	Maroltov travnik	jelen	privabljalno
190	Ruše	SMOLNIK	Maroltov travnik	jelen	zimsko
191	Ruše	SMOLNIK	Ozimovo-Zagomilše	jelen	privabljalno
192	Ruše	SMOLNIK	Zagomilšekovo	divji prašič	privabljalno
193	Ruše	SMOLNIK	Sončna cesta	divji prašič	privabljalno
194	Ruše	LOBNICA	Faležovo	jelen	zimsko
195	Ruše	SMOLNIK	Spodnje ravnine	divji prašič	privabljalno
196	Hoče	SLIVNIŠKO POHORJE	Pri bukvi	jelen	privabljalno
197	Hoče	SLIVNIŠKO POHORJE	Halbertovo	jelen	zimsko
198	Hoče	SLIVNIŠKO POHORJE	Legovajnski vrh	jelen	privabljalno
199	Hoče	SLIVNIŠKO POHORJE	Ovčice	divji prašič	privabljalno
200	Hoče	SLIVNIŠKO POHORJE	Nad Šimetom	divji prašič	privabljalno
201	Hoče	HOŠKO POHORJE	Ravna pot-Herkules	divji prašič	privabljalno
202	Hoče	HOŠKO POHORJE	Železničar-Bunčevo	jelen	privabljalno
203	Radvanje	HOŠKO POHORJE	Jelenje krmišče	jelen	privabljalno
204	Radvanje	HOŠKO POHORJE	Puše herkules	divji prašič	privabljalno
205	Dolič	SREDNJI DOLIČ	Češovnski vrh	jelen	privabljalno
206	Dolič	PAKA II	Zlodejevo	jelen	privabljalno
207	Dolič	SREDNJI DOLIČ	Miklavževo	divji prašič	privabljalno
208	Dolič	KOZJAK	Kričejev vrh	jelen	privabljalno
209	Oplotnica	KORITNO	Božje Rihter	jelen	privabljalno
210	Oplotnica	KOT	Breznikov kot	divji prašič	privabljalno
211	Oplotnica	KOT	Breznikov kot	jelen	privabljalno
212	Oplotnica	OPLOTNICA	Na liniji Partovec	divji prašič	privabljalno
213	Oplotnica	BREZJE PRI OPLOTNICI	Kovaški Vrh-Gulek	jelen	privabljalno
214	Pogorevc	URŠLJA GORA II	Krničke peči	jelen	privabljalno
215	Pogorevc	ŽERJAV	Petričevo—obračališče	jelen	privabljalno
216	Pogorevc	URŠLJA GORA II	Naravnik	jelen	privabljalno
217	Pogorevc	URŠLJA GORA II	Rupe	divji prašič	privabljalno
218	Pogorevc	URŠLJA GORA II	Uršlja pod vlako	muflon	privabljalno
219	Peca	PODPECA	Repe	jelen	privabljalno
220	Peca	PODPECA	Podpeca	jelen	privabljalno
221	Peca	URŠLJA GORA	Linše	divji prašič	privabljalno
222	Radlje	SUHI VRH PRI RADLJAH	Kapunar	divji prašič	privabljalno
223	Jamnica	URŠLJA GORA	Macigojeva puša	divji prašič	privabljalno
224	Muta	PERNICE	Oglanca	jelen	privabljalno
225	Dravograd	GORIŠKI VRH	Andrejnikov mlin	divji prašič	privabljalno
226	Dravograd	OJSTRICA	Šomonova ravna	jelen	privabljalno

Podrobnejši podatki o lokacijah krmišč (parcelne številke in koordinate) se nahajajo pri nosilcu načrtovanja na Območni enoti Slovenj Gradec. Usklajenost vrst in količin krme z načrtom LUO je dosežena ob izdaji sklepa usklejenosti letnih načrtov lovišč/LPN. V preglednici ne prikazujemo krmišč za malo divjad.

Priloga 2: Seznam krmišč za male zveri v LUO v letu 2020

Zap. št.	Lovišče	K.O.	Krajeno ime	Divjad	Namen
1	Bistra	BISTRA	Mlinarsko	lisica, kuna	privabljalno
2	Boč na Kozjaku	ZGORNJI BOČ	Ravna pot	lisica, kuna	privabljalno
3	Boč na Kozjaku	ZGORNJI BOČ	Sivec	lisica, kuna	privabljalno
4	Bukovje	OTIŠKI VRH	Bavh	lisica, kuna	privabljalno
5	Bukovje	DANIJEL PRI TRBONJAH	Urban-Žamp	lisica, kuna	privabljalno
6	Dolič	SREDNJI DOLIČ	Miklavžovo	lisica, kuna	privabljalno
7	Dravograd	GORIŠKI VRH	Kališnikovo	lisica, kuna	privabljalno
8	Golavabuka	GRADIŠČE	Kurniško	lisica, kuna	privabljalno
9	Hoče	SPODNJE HOČE	Kunovo	lisica, kuna	privabljalno
10	Fram	Fram	Mrhovišče 1	lisica, kuna	privabljalno
11	Fram	Planica	Mrhovišče 2	lisica, kuna	privabljalno
12	Jamnica	URŠLJA GORA I	Macigoj	lisica, kuna	privabljalno
13	Jamnica	LEŠE	Ravnjak	lisica, kuna	privabljalno
14	Jamnica	BREZNICA	Skitek	lisica, kuna	privabljalno
15	Janžev vrh	PODVELKA	Grosova jama	lisica, kuna	privabljalno
16	Janžev vrh	JANŽEVSKI VRH	Junkarva palona	lisica, kuna	privabljalno
17	Janžev vrh	HUDI KOT	Gregurnovo	lisica, kuna	privabljalno
18	Janžev vrh	JANŽEVSKI VRH	Lisjakov mlin	lisica, kuna	privabljalno
19	Janžev vrh	JANŽEVSKI VRH	Murnovo	lisica, kuna	privabljalno
20	Janžev vrh	JANŽEVSKI VRH	Morčevo	lisica, kuna	privabljalno
21	Koprivna-Topla	PODPECA	Podpeca-Žačen	lisica, kuna	privabljalno
22	Koprivna-Topla	KOPRIVNA	Lipold	lisica, kuna	privabljalno
23	Koprivna-Topla	KOPRIVNA	Janšek	lisica, kuna	privabljalno
24	Koprivna-Topla	KOPRIVNA	Ledrovc	lisica, kuna	privabljalno
25	Koprivna-Topla	KOPRIVNA	Potočnik	lisica, kuna	privabljalno
26	Koprivna-Topla	KOPRIVNA	Šumel	lisica, kuna	privabljalno
27	Koprivna-Topla	TOPLA	Burjak	lisica, kuna	privabljalno
28	Koprivna-Topla	PODPECA	Škrubi	lisica, kuna	privabljalno
29	Koprivna-Topla	TOPLA	Končnik	lisica, kuna	privabljalno
30	Mislinja	MISLINJA	Lenartovo	lisica, kuna	privabljalno
31	Mislinja	ŠENTVID NAD VALDEKOM	Skočaj	lisica, kuna	privabljalno
32	Mislinja	ŠENTVID NAD VALDEKOM	Lovski dom	lisica, kuna	privabljalno
33	Oplotnica	GLADOMES	Na gabri	lisica, kuna	privabljalno
34	Oplotnica	OKOŠKA VAS	Nad ribniki Porkl	lisica, kuna	privabljalno
35	Oplotnica	OPLOTNICA	Pod Sovičem	lisica, kuna	privabljalno
36	Oplotnica	OPLOTNICA	Na liniji	lisica, kuna	privabljalno
37	Oplotnica	KOT	Repič	lisica, kuna	privabljalno
38	Oplotnica	KOT	Kartouš-Sujek	lisica, kuna	privabljalno
39	Orlica	ORLICA	Boznikova koča	lisica, kuna	privabljalno
40	Orlica	VIHRED	Božič	lisica, kuna	privabljalno
41	Orlica	PLANINA	Brekova koča	lisica, kuna	privabljalno
42	Orlica	ŠENTVID	Firšt	lisica, kuna	privabljalno
43	Peca	MEŽA TAKRAJ	Krivec	lisica, kuna	privabljalno
44	Peca	PODPECA	Petek	lisica, kuna	privabljalno
45	Peca	PODPECA	Mokina	lisica, kuna	privabljalno
46	Peca	PODPECA	Mitnek	lisica, kuna	privabljalno
47	Peca	MEŽA ONKRAJ	Štrikar	lisica, kuna	privabljalno
48	Peca	PLAT	Šumahovo	lisica, kuna	privabljalno
49	Peca	MEŽA TAKRAJ	Potočnik-zgoraj	lisica, kuna	privabljalno
50	Peca	MEŽA TAKRAJ	Brusnija	lisica, kuna	privabljalno
51	Peca	LOKOVICA	Volčji-Baštej	lisica, kuna	privabljalno
52	Podgorje	PODGORJE	Cinca	lisica, kuna	privabljalno
53	Podgorje	PODGORJE	Močivnik Trate	lisica, kuna	privabljalno
54	Podgorje	PODGORJE	Pelc	lisica, kuna	privabljalno
55	Podvelka	RDEČI BREG II	Gotjenk	lisica, kuna	privabljalno
56	Podvelka	RDEČI BREG II	Prah	lisica, kuna	privabljalno
57	Podvelka	LEHEN	Vogrinc	lisica, kuna	privabljalno
58	Podvelka	LEHEN	Pogačnik	lisica, kuna	privabljalno

Zap. št.	Lovišče	K.O.	Krajevno ime	Divjad	Namen
59	Podvelka	LEHEN	Bučnik	lisica, kuna	privabljalno
60	Pogorevc	ŽERJAV	Krupuhov klanc	lisica, kuna	privabljalno
61	Pogorevc	JAVORJE	Matvoz	lisica, kuna	privabljalno
62	Pogorevc	JAVORJE	Kavšak	lisica, kuna	privabljalno
63	Pogorevc	ŽERJAV	Hlevnik	lisica, kuna	privabljalno
64	Pogorevc	URŠLJA GORA II	Žagarjevo	lisica, kuna	privabljalno
65	Prežihovo	PODGORA	Na progi	lisica, kuna	privabljalno
66	Prežihovo	NAVRŠKI VRH	Avguštin	lisica, kuna	privabljalno
67	Prežihovo	PODGORA	Ivartnik	lisica, kuna	privabljalno
68	Prežihovo	BRDINJE	Krivanog	lisica, kuna	privabljalno
69	Prežihovo	PREŠKI VRH	Mihev	lisica, kuna	privabljalno
70	Prežihovo	PODGORA	Brčnik	lisica, kuna	privabljalno
71	Puščava	KUMEN	Bajgot	lisica, kuna	privabljalno
72	Puščava	RUTA	Hudecovo	lisica, kuna	privabljalno
73	Puščava	RDEČI BREG	Pavlejevo	lisica, kuna	privabljalno
74	Puščava	RECENJAK	Pod Glažarco	lisica, kuna	privabljalno
75	Puščava	LOVRENC NA POHORJU	Pri Beleju	lisica, kuna	privabljalno
76	Puščava	RDEČI BREG	Rebernikovo	lisica, kuna	privabljalno
77	Puščava	KUMEN	Strožakovo	lisica, kuna	privabljalno
78	Puščava	KUMEN	Tarjenk	lisica, kuna	privabljalno
79	Puščava	RUTA	Vraberjevo	lisica, kuna	privabljalno
80	Puščava	RECENJAK	Žibavtovo	lisica, kuna	privabljalno
81	Radlje	SUHI VRH	Vlečnica	lisica, kuna	privabljalno
82	Radlje	SUHI VRH	Rumeni pruh	lisica, kuna	privabljalno
83	Radvanje	SPODNJE RADVANJE	Akvarij	lisica, kuna	privabljalno
84	Radvanje	PEKRE	Bolfenk	lisica, kuna	privabljalno
85	Radvanje	PEKRE	Luknje	lisica, kuna	privabljalno
86	Radvanje	ZGORNJE RADVANJE	Pri ribniku Radvanje	lisica, kuna	privabljalno
87	Radvanje	ZGORNJE RADVANJE	Kordek njiva	lisica, kuna	privabljalno
88	Remšnik	RADELCA	Lisjakov grabn	lisica, kuna	privabljalno
89	Remšnik	BREZNI VRH	Mrhovišče Puša	lisica, kuna	privabljalno
90	Remšnik	REMŠNIK	Ofov most	lisica, kuna	privabljalno
91	Remšnik	VAS	Preža pri Bernavcu	lisica, kuna	privabljalno
92	Ruše	SMOLNIK	Spodnje ravnine	lisica, kuna	privabljalno
93	Ruše	SMOLNIK	Zg. Maroltov travnik	lisica, kuna	privabljalno
94	Ruše	LOBNICA	Faležovo	lisica, kuna	privabljalno
95	Ruše	SMOLNIK	Kancierjevo	lisica, kuna	privabljalno
96	Ruše	ZGORNJI VRHOV DOL	Marinova puše	lisica, kuna	privabljalno
97	Ruše	LOBNICA	Glažute spodnji	lisica, kuna	privabljalno
98	Ruše	SMOLNIK	Zagomilšek Ozim	lisica, kuna	privabljalno
99	Ruše	LOBNICA	Kobejevo	lisica, kuna	privabljalno
100	Ruše	SMOLNIK	Globokarjeva frata	lisica, kuna	privabljalno
101	Ruše	BISTRICA PRI RUŠAH	Krečijevo	lisica, kuna	privabljalno
102	Slovenj Gradec	SELE	Gostenčnik	lisica, kuna	privabljalno
103	Slovenj Gradec	SELE	Rdel-Sele	lisica, kuna	privabljalno
104	Slovenj Gradec	PODGORJE	Smrčun	lisica, kuna	privabljalno
105	Slovenj Gradec	PODGORJE	Strelišče	lisica, kuna	privabljalno
106	Slovenj Gradec	SELE	Hovnik	lisica, kuna	privabljalno
107	Strojna	ZELEN BREG	Jastrovnikova puša	lisica, kuna	privabljalno
108	Strojna	TOLSTI VRH	Spodnji Lečnik	lisica, kuna	privabljalno
109	Šmartno na Pohorju	BOJTINA	Cvirnovno	lisica, kuna	privabljalno
110	Vurmat	GRADIŠČE	Kaube	lisica, kuna	privabljalno
111	Vurmat	ZGORNJI VURMAT	Škof	lisica, kuna	privabljalno
112	Zeleni vrh	PRIMOŽ NA POHORJU	Gribnovno	lisica, kuna	privabljalno
113	Zeleni vrh	ŠENTJANŽ NAD DRAVČAM	Hermanovo	lisica, kuna	privabljalno
114	Zeleni vrh	PLANINA	Pečnik	lisica, kuna	privabljalno
115	Zeleni vrh	PRIMOŽ NA POHORJU	Peruševa bajta	lisica, kuna	privabljalno
116	Zeleni vrh	PRIMOŽ NA POHORJU	Požar	lisica, kuna	privabljalno
117	LPN Pohorje	PLANINA	Tinčeva bajta	lisica, kuna	privabljalno
118	LPN Pohorje	MISLINJA	Štamolič	lisica, kuna	privabljalno
119	LPN Pohorje	RECENJAK	Radoljna	lisica, kuna	privabljalno

Zap. št.	Lovišče	K.O.	Krajevno ime	Divjad	Namen
-----------------	----------------	-------------	---------------------	---------------	--------------

Podrobnejši podatki o lokacijah krmišč (parcelne številke in koordinate) se nahajajo pri nosilcu načrtovanja na Območni enoti Slovenj Gradec. Usklajenost vrst in količin krme z načrtom LUO je dosežena ob izdaji sklepa usklejenosti letnih načrtov lovišč/LPN.

IZVRŠILNI ODBOR

Z A P I S N I K

12. seje IO POZUL, ki je bila 26.2.2020 ob 18.00 uri v prostorih Lovske zveze Maribor v Mariboru.

Prisotni: Izidor Cojzer, Zdravko Brezovšek, Alojz Gostenčnik, Ivan Golob, Gregor Vrabič, Marjan Kajzer, Dušan Mlinšek, Darjan Vesenjaj, Milan Košeljnik ter Božidar Kunej, Franc Praznik, Zdravko Miklašič

Lista prisotnosti je kot priloga sestavni del originalnega zapisnika

DNEVNI RED:

1. Pozdrav, ugotovitev sklepčnosti in potrditev dnevnega reda
2. Pregled in potrditev sklepov zapisnika 11. redne seje IO POZUL
3. Poročilo predsednika Komisije za pregled in oceno odstrela ter izgub divjadi za Pohorsko LUO v letu 2019
4. Analiza odvzema divjadi v letu 2019
5. Obravnava in usklajevanje osnutka letnega načrta ter odvzema divjadi za leto 2020
6. Razno

Ad 1

Prisotne je pozdravil predsednik IO POZUL Izidor Cojzer. Na seji je bilo prisotnih 9 članov IO POZUL. Soglasno se je potrdili predlagani dnevni red pri katerem se zaradi lažjega dela združita točki 4 in 5.

Sklep št. 1.12/2020: Na seji je bilo prisotnih 9 članov IO POZUL, s tem je bila seja sklepčna, soglasno se je potrdil predlagani dnevni red.

Ad 2

Prebran je bil zapisnik 11. redne seje IO POZUL s sklepi, ki so realizirani.

Sklep št. 2.12/2020: Potrdil se je zapisnik s sklepi 11. redne seje IO POZUL.

Ad 3

Brezovšek Zdravko

Kot predsednik komisije za oceno odstrela in izgub v Pohorskem LUO, je podal poročilo o izvedeni kategorizaciji. Ta je potekala v dveh delih 18.1. v Pamečah in 25.1. na Lovski zvezi Maribor. Komisija opaža, da je delo v LD dobro. LD in LPN ažurno vodijo evidence in za odvzeto divjad predložijo vso potrebne dokaze in dokumentacijo.

Komisija je popravila starost divjadi v primerih, ko popravljena starost zamenja kategorijo divjadi, oziroma je bilo po oceni komisije to smiselno (velik razkorak ocenjene starosti v LD in s strani komisije). To je razvidno iz zapisnikov o kategorizaciji v LD. Dvema upravljavkama

lovišč so se odvzele čeljustnice dvo in več letnih srn za preiskave spola z DNK analizo. Vse čeljusti so bile uničene (prevrtane) pod komisijskim nadzorom. Pri jelenjadi je bilo odvzetih kar nekaj kronskih jelenov v razredu 2-4 let.

Poročilo predsednika komisije, je kot priloga sestavni del originalnega zapisnika.

Ad 4,5

Zaradi lažjega dela in večje preglednosti, je bilo predlagano, da se točki 4 in 5 združita in se obravnavata skupaj.

Miklašič Zdravko

je v uvodu predstavil dosedanje aktivnosti pri pripravi osnutka načrta.

Podal je pregled odvzema v letu 2019 in predlog za leto 2020.

Divjad	Realizacija 2019	%	Predlog LD 2020	Usklajeno IO POZUL
Lisica	1702	142	1117	1250
Jazbec	148	148	114	110
Kuna zlatica	12	60	23	20
Kuna belica	246	88	237	250
Pižmovka	1	25	3	3
Poljski zajec	78(40-odstrel)	78	113	100
Fazan	39	49	123	80
Raca mlakarica	87	79	124	110
Šoja	134	112	162	135
Siva vrana	662	115	520	575
Muflon	29	69	41	40
Divji prašič	456	120	334	410
Gams	433	89	473	505
Jelenjad	529	96	519	570
Srnjad	3726	92	3791	4250

Srnjad:

Odvzem srnjadi v letu 2019 je bil realiziran 92 %. Upravljalci lovišč so v preteklem letu v večini realizirali načrt odvzema, razen lovišče, ki je s težavami seznanilo IO POZUL. Načrt se bo v primerjavi s preteklim letom na nivoju LUO povečal za +5 %. Nekoliko se bo spremenila starostna struktura odvzema pri mladičih in enoletnimi osebki ženskega spola. Odstrel srn 2+ nasproti srnjakom 2+ bo 80 %.

Navadni jelen:

Realizacija odvzema je bila v letu 2019 znašala 96 %. Načrt se bo v primerjavi s preteklim letom povečal za +3,5 % (predvsem pri loviščih, ki so nosilci odvzema jelenjadi).

Muflon:

Realizacija je v letu 2019 znašala 69 % . Načrt bo znašal 40 osebkov.

Gams:

Realizacija odvzema je bila 89 %. Načrt se bo v primerjavi s preteklim letom povečal za +4 % predvsem v loviščih, kjer so bili evidentirani odvzemi gamsov, ki so kazali vidne znake obolevnosti in sprememb na koži in so bili poslani na pregled na Veterinarski institut v Ljubljano. Načrt se bo povečal tudi v nekaterih loviščih, ki mejijo na lovišča, kjer so bili zabeleženi odvzemi obolelih živali.

Divji prašič:

Skupna realizacija odvzema je bila 120 %. Škode po divjih prašičih so pričakovano primerljive z višino realiziranega odvzema. Načrt predvideva povečanje za +8 % na plan 2019, ki hkrati predstavlja zmanjšanje za -5 % na lansko realizacijo.

Mala divjad:

Načrtovana višina odvzema za malo divjad bo ostala v primerljivih okvirih kot v preteklem letu, kar je razvidno iz zgornje preglednice.

Po razpravi, v kateri so sodelovali vsi prisotni člani IO je bil sprejet usklajeni osnutek odvzema divjadi v letu 2020.

Sklep št. 3.12/2020: Potrdil se je usklajeni osnutek odvzema divjadi letnega načrta 2020 v Pohorskem LUO.

Ad 6

Izidor Cojzer

Na IO POZUL je bil naslovljen dopis:

- dopis LD Dravograd - Problematika nedosežen plan v letu 2019

Dopis je kot priloga, sestavni del originalnega zapisnika.

Člani so se seznanili z dopisom predmetne lovske družine. Po razpravi so člani IO potrdili pripravljenost na ogled razmer v lovišču. Tajnik KLZ se o tem posvetuje s predstavnikom LD Dravograd, to bi se izvedlo ob prihodnji seji IO.

Člani IO so se še seznanili s poročilom o opravljeni preiskavi gamsa uplenjenega v lovišču LD Vurmat. Preiskavo je opravil inštitut za patologijo divjadi, rib in čebel BF. Glede na ugotovitve preiskave ne morejo zagotovo ugotoviti vzroka za spremembe na koži gamsa. Priporoča se spremljanje zdravstvenega stanja populacije gamsov in v primeru podobnih znakov, se pošlje v obravnavo neočiščeno truplo, s tem se bo omogočil pregled nad celotnim dogajanjem v organizmu.

Zavod za gozdove Slovenije OE Slovenj Gradec, služba za načrtovanje v gozdarstvu bo pripravil usklajen predlog odvzema vseh vrst načrtovane divjadi in ga javno objavil na internetni strani ZGS. Predstavitev osnutka letnega lovsko upravljaljskega načrta za Pohorsko LUO, na katerega bodo povabljeni vsi predstavniki, katere navaja Pravilnik o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljam z divjadjo, bo v mesecu marcu v prostorih gostišča Rogina v Podgorju.

Sestanek je bil zaključen ob 20:00 uri.

Zapisnikar

Božidar Kunej, inž.gozd.lov.

Predsednik IO POZUL

Izidor COJZER, univ.dipl.inž.gozd.

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

Območna enota Slovenj Gradec

Z A P I S N I K

Šifra: 900-7/2020-2

Datum: 12. 3. 2020

Dogodek: 37. seja strokovnega sveta OE Slovenj Gradec, z dne 10. 3. 2020.

Čas pričetka in kraj dogodka: sestanek se je pričel ob 7:30 uri v sejni sobi ZGS, OE Slovenj Gradec, Vrančev trg 1, Slovenj Gradec.

Vabljeni: strokovni svet OE

Prisotni: Branislav Gradišnik, Ljudmila Medved, Gorazd Mlinšek, Hinko Andrejc, Zdravko Miklašič, Ivan Štornik in Metka Pohovnikar.

Oseba, ki je vodila sestanek: Branislav Gradišnik.

Dnevni red;

1. Določitev osnutka letnega lovsko upravljaljskega načrta za Pohorsko LUO za leto 2020;
2. Razno.

Dnevni red je bil soglasno sprejet.

Ad. 1– Določitev osnutka letnega lovsko upravljaljskega načrta za Pohorsko LUO za leto 2020

Višji sodelavec I Zdravko Miklašič, Odsek za načrtovanje razvoja gozdov, je v uvodu predstavil dosedanje aktivnosti, povezane z nastajanjem osnutka letnega lovsko upravljaljskega načrta za VI. Pohorsko LUO za leto 2020, v nadaljevanju pa še njegovo vsebino.

V razpravi so sodelovali: Zdravko Miklašič, Branislav Gradišnik, Gorazd Mlinšek, Hinko Andrejc, Ivan Štornik in Ljudmila Medved.

Vsebina razprave:

- usklajevanje osnutka s predstavniki lovcev;
- prostorska širitev populacij gamsa in jelenjadi;
- ukrepi v populacijah jelenjadi;

Vrančev trg 1, 2380 SLOVENJ GRADEC

Tel.: +386 (0)2 88-392-20, www.zgs.gov.si, e-pošta: OESlovenjGradec@zgs.si

- objedenost gozdnega mladja;
- lokacija izvedbe javne predstavitve načrta;
- realizacija odvzema divjadi.

Po razpravi je bil soglasno sprejet naslednji sklep:

Sklep št. 334: Strokovni svet OE je soglasno določil osnutek Letnega lovsko upravljaljskega načrta za VI. Pohorsko lovsko upravljaljsko območje za leto 2020.

Zadolžen: Z.Miklašič

Rok: takoj

Ad. 2 - Razno

V razpravi so sodelovali: Branislav Gradišnik, Gorazd Mlinšek, Hinko Andrejc, Zdravko Miklašič, Ivan Štornik in Ljudmila Medved.

Vsebina razprave:

- sanacija ujm - sadnja;
- izvajanje sečnje (lubadar) na območjih prisotnosti koconogih kur v obdobju časovnih omejitev izvajanja del.

Po razpravi je bil soglasno sprejet naslednji sklep:

Sklep št. 335: V smislu izvajanja ukrepov sanacije gozdov po vetrolomu 2018 in gradaciji lubadarja, je potrebno proučiti možnost izvajanja vseh ukrepov v gozdovih tudi v času omejitev izvajanja vseh del zaradi prisotnosti koconogih kur.

Zadolženi: Z.Miklašič

Rok: takoj

Čas zaključka dogodka: sestanek se je zaključil ob 10. uri.

Zapisala:

Metka Pohovnikar

Samostojni strokovni sodelavec VI

B.

Branislav Gradišnik, univ. dipl. inž. gozd.
Predsednik strokovnega sveta OE

[Signature]

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

Območna enota Slovenj Gradec

Šifra: 3410-1/2020-5

Datum: 18. 3. 2020

Zadeva: **Vabilo**

Skladno z Zakonom o divjadi in lovstvu (Ur. l. RS 16/04, 120/06, Odl. US:U-I-98/04,17/08 in 46/14-ZON-C) in Pravilnikom o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Ur. l. RS, 91/10) vas vabimo k podaji **pripomb** na **osnutek Letnega lovsko upravljalvskega načrta za VI. Pohorsko lovsko upravljavsko območje za leto 2020** (v nadaljevanju LN).

Glede na zdravstveno - varnostno situacijo v Republiki Sloveniji, povezano z epidemijo virusa COVID-19 ter skladno s priporočilom Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano št. 341-4/2020/1 z dne 12. 3. 2020 **javne predstavitve** osnutka LN za leto 2020 **ne bo**.

Namesto javne predstavitve **zbiramo pisne pripombe na osnutek LN do vključno petka 27. 3. 2020.**

Pisne pripombe lahko posredujete (upošteva se datum dospelosti 27. 3. 2020):

- po pošti na naslov: Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec, Vorančev trg 1, 2380 Slovenj Gradec ali
- po e-pošti na naslov: zdravko.miklasic@zgs.si

O osnutku LN za Pohorsko LUO za leto 2020 lahko dobite tudi dodatna **ustna pojasnila** in sicer:

- **v ponedeljek 23. 3. 2020 od 11.00 - 14.00 ure in v sredo 25. 3. 2020 od 11.00 - 14.00 ure;**
- Zdravko Miklašič, GSM: 041 657 688**

Pojasnilo:

Do faze javne predstavitve so bile skladno z zakonodajo in utečenimi postopki opravljene vse aktivnosti v roku (kategorizacija - ocena odstrela in izgub divjadi za leto 2019 v okviru Komisije za LUO, ki jo imenuje resorni minister, oddani podatki - evidence za letni načrt s strani LD, oddani osnutki LN za vsa lovišča s strani LD, opravljena uskladitev LN za Pohorsko LUO z OZUL, določen osnutek na Strokovnem svetu ZGS, OE Slovenj Gradec).

Sedanja oblika podaje pisnih pripomb je skladno z izredno situacijo namenjena predstavnikom organizacij, ki jih navaja Pravilnik o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Ur.l. RS, št. 91/2010). Konkretnne pripombe se bodo zapisale v zapisnik in se jih bo po strokovni proučitvi smiselno upoštevalo pri oblikovanju predloga načrta. Morebitno neupoštevanje konkretnih pripomb na LN se bo pripombodajalcu pisno pojasnilo.

Prosim, da so morebitne pripombe čim bolj konkretne in jasno označene s sklicem na konkretno poglavje načrta.

vsebinsko osnutka načrta si lahko ogledate na spletnih straneh Zavoda za gozdove Slovenije na naslovu: <http://www.zgs.si/?id=595> pod številko in imenom Pohorsko LUO (VI. Pohorsko).

Lep pozdrav!

Pripravil:
Zdravko Miklašič, dipl. inž. gozd.
Višji sodelavec I

Branislav Gradišnik, univ. dipl. inž. gozd.
Vodja območne enote

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

Območna enota Slovenj Gradec

Vabljeni:

- Člani izvršilnega organa Območnega združenja upravljavcev lovišč Pohorskega LUO – po e-pošti
- Lovska in ribiška inšpekcija
- Slovenski državni gozdovi d.o.o., PE Maribor, Limbuško nabrežje 15, 2341 Limbuš
- Občine na območju LUO: Mislinja, Slovenj Gradec, Dravograd, Črna na Koroškem, Mežica, Prevalje, Ravne na Koroškem, Muta, Vuzenica, Radlje ob Dravi, Ribnica na Pohorju, Podvelka, Ruše, Slovenska Bistrica, Hoče – Slivnica, Oplotnica, Rače – Fram, Zreče, Selnica ob Dravi, Lovrenc na Pohorju
- Upravne enote v območju LUO: Slovenj Gradec, Ravne na Koroškem, Dravograd, Radlje ob Dravi, Slovenska Bistrica, Maribor, Slovenske Konjice, Ruše
- Kmetijsko gozdarska zbornica Celje, Maribor, Ptuj
- Sindikat kmetov Slovenije, Gospodinjna ulica 6, 1000 Ljubljana
- Zavod RS za varstvo narave OE Maribor, Sebastijan Štruc
- Društvo lastnikov gozdov Mislinjske doline
- Društvo lastnikov gozdov Pohorje-Kozjak
- Društvo za osvoboditev živali in njihove pravice Ponikva
- Lovska zveza Maribor
- Koroška lovka zveza
- MKGP, Direktorat za gozdarstvo, lovstvo in ribištvo, Sektor za lovstvo in ribištvo
- Člani Sveta OE Slovenj Gradec
- Zavod za gozdove Slovenije, OE Celje, OE Nazarje, OE Maribor
- Zavod za gozdove Slovenije, Služba za lovsko načrtovanje

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

Območna enota Slovenj Gradec

Šifra: 3410-1/2020-13

Datum: 30. 3. 2020

Zadeva: Zapisnik javne predstavitve osnutka Letnega lovsko upravljavskega načrta za VI. Pohorsko lovsko upravljavsko območje za leto 2020 in opredelitev do pripomb podanih v času javne predstavitve

Glede na zdravstveno - varnostno situacijo v Republiki Sloveniji, povezano z epidemijo virusa COVID-19 ter skladno s priporočilom Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano št. 341-4/2020/1 z dne 12. 3. 2020 smo dne 18. 3. 2020 poslali vabilo k podaji pisnih pripomb na osnutek Letnega načrta (v nadaljevanju LN) za VI. Pohorsko lovsko upravljavsko območje za leto 2020. Zbiranje pisnih pripomb na osnutek LN je potekalo do vključno petka 27. 3. 2020.

Vabljeni k podaji pripomb (poslano po el. pošti):

- Člani izvršilnega organa Območnega združenja upravljalcev lovišč Pohorskega LUO,
- Lovska, gozdarska in ribiška inšpekcija,
- Slovenski državni gozdovi d.o.o., PE Maribor, Limbuško nabrežje 15, 2341 Limbuš,
- Občine na območju LUO: Mislinja, Slovenj Gradec, Dravograd, Črna na Koroškem, Mežica, Prevalje, Ravne na Koroškem, Muta, Vuzenica, Radlje ob Dravi, Ribnica na Pohorju, Podvelka, Ruše, Slovenska Bistrica, Hoče – Slivnica, Oplotnica, Rače – Fram, Zreče, Selnica ob Dravi, Lovrenc na Pohorju,
- Upravne enote v območju LUO: Slovenj Gradec, Ravne na Koroškem, Dravograd, Radlje ob Dravi, Slovenska Bistrica, Maribor, Slovenske Konjice, Ruše,
- Kmetijsko gozdarska zbornica Celje, Maribor, Ptuj,
- Sindikat kmetov Slovenije, Gospodinjska ulica 6, 1000 Ljubljana,
- Zavod RS za varstvo narave OE Maribor, Sebastjan Štruc,
- Društvo lastnikov gozdov Mislinjske doline,
- Društvo lastnikov gozdov Pohorje-Kozjak,
- Društvo za osvoboditev živali in njihove pravice Ponikva,
- Lovska zveza Maribor,
- Koroška lovsko zveza,
- MKGP, Direktorat za gozdarstvo, lovstvo in ribištvo, Sektor za lovstvo in ribištvo,
- Člani Sveta OE Slovenj Gradec,
- Zavod za gozdove Slovenije, OE Celje, OE Nazarje, OE Maribor,
- Zavod za gozdove Slovenije, Služba za lovsko načrtovanje.

Do vključno 27. 3. 2020 smo prejeli pripombe s strani lastnika gozda in člana LD Puščava Jožeta Ferlinca, Tomaža Goloba - LD Puščava, MKGP, DLG Dravinja-Hudinja, Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, DGL Pohorje-Kozjak in občine Ruše.

Vsem se za poslane pripombe zahvaljujemo.

V nadaljevanju podajamo njihove pripombe na osnutek Letnega lovsko upravljaljskega načrta za VI. Pohorsko lovsko upravljaljsko območje za leto 2020 ter opredelitev do pripomb. **Za pripombe, ki se nanašajo na konkretna poglavja in konkretne navedbe smo podali opredelitev do pripombe (Opredelitev ZGS), za pripombe in izražena mnenja, ki pa se ne nanašajo na konkretna poglavja in navedbe v njih pa smo podali naše pojasnilo in navedli argumente (Pojasnilo ZGS).**

A) Pripombe, ki jih je po elektronski pošti poslal lastnik gozda in član LD Puščava Jože Ferlinc (celotno besedilo pripomb Jožeta Ferlinca je priloga (A) tega dopisa), **predlaga:**

- povišan plan odstrela jelenjadi na območju LD Puščava, za najmanj 40 % glede na leto 2019, ko je bil planiran odstrel 94 kom.

Odgovor na pripombe in opredelitev do pripomb

Pojasnilo ZGS:

1. Problematike škod od divjadi in vpliva rastlinojede divjadi na gozdne ekosisteme se zavedamo, jo skrbno analiziramo in zato v Letnem načrtu Pohorskega lovsko upravljaljskega območja vsako leto posvečamo poglavjem na to tematiko (3.3. in 3.4) posebno pozornost. V skladu s tem smo vašo podobno pripombo, ki ste jo na javni predstavitvi dne 29. 03. 2019 podali na osnutek Letnega načrta za VI. Pohorsko lovsko upravljaljsko območje za leto 2019 vzeli zelo resno in dne 23. 10. 2019 skupaj s predstavnikom ZGS OE Maribor (Izidor Cojzer) opravili ogled gozda v vaši lasti na Ruti. Po ogledu smo vam predstavili naš pogled na videno v gozdu (jelenjad je prisotna, pomlajuje se bukev, smreka, v manjših deležih tudi jelka ter plemeniti listavci, negativnega vpliva v smislu blokade pomlajevanja nismo zaznali), na kar z vaše strani ni bilo bistvenih pripomb.

2. V poglavju 3.4. Vpliv rastlinojede divjadi na gozdne ekosisteme, v podpoglavju Presoja vpliva gozd-divjad na strani 20 navajamo lovišča, kjer je relativno veliko objedenost listavcev potrebno s primernimi ukrepi zmanjšati. Med drugimi je naštet tudi lovišče Puščava, ki ga v svoji pripombi omenjate. Da s tem mislimo resno kaže dejstvo, da se je realizacija odvzema navadnega jelena v lovišču Puščava v devet letnem obdobju (2011–2019) povečala iz 37 kosov v letu 2011 na 99 kosov v letu 2019, kar pomeni povečanje odvzema za 267 %. Uspešnost izvajanja ukrepov v populaciji navadnega jelena in v populacijah drugih rastlinojedih parkljarjev, ter njihov vpliv na gozdno mladje na tem območju, bomo ponovno presojali letos z izvedbo že četrtega popisa objedenosti gozdnega mladja. Rezultati tega popisa nam bodo ob upoštevanju drugih biokazalcev v pomoč pri izbiri ukrepov za upravljanje s populacijami rastlinojede divjadi na tem območju v prihodnje.

3. V poglavju 4.2. Navadni jelen, v podpoglavju Prilagojeni cilj na strani 30 navajamo lovišča, kjer se mora gostota jelenjadi znižati in se mora posebna pozornost zaradi škod v gozdovih posvetiti med drugimi tudi loviščem, ki ga v svoji pripombi omenjate (lovišče Puščava). V oklepaju je navedeno tudi območje dveh katastrskih občin (K.O. Smolnik in K.O. Lobnica), ki je bilo zaradi preštevilne divjadi večkrat izpostavljeno s strani društva lastnikov gozdov Pohorje-Kozjak. V loviščih, ki so ali gravitirajo na te katastrske občine (Puščava, Ruše, LPN Pohorje) se je odvzem v devet letnem obdobju (2011–2019) povečal iz 161 kosov v letu 2011 na 279 kosov v letu 2019, kar pomeni povečanje odvzema za 173 %. Ne glede na vse predstavljeno je načrtovana višina odvzema navadnega jelena v Pohorskem LUO za leto 2020 570 živali in je za 8 % večja kot je znašala realizacija v letu 2019. Načrt predstavlja 113 % povprečnega odvzema zadnjih pet let.

4. Navedena poglavja in zapisi v njih so osnova za izdelavo razdelilnika odvzema divjadi po loviščih, ki bo izdelan v skladu z 89. členom Pravilnika o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo, v 15-ih dneh od izdaje sklepa o sprejemu letnega načrta za Pohorsko lovsko upravljaljsko območje za leto 2020.

Opredelitev do pripombe ZGS:

Vašo zahtevo po povečanju odstrela jelenjadi v lovišču Puščava za 40 % glede na leto 2019 bomo poizkušali **delno upoštevati na način**, da bomo pri izdelavi razdelilnika po loviščih zastopali stališče in zahtevali, da se mora načrtovani odvzem v lovišču Puščava v primerjavi z letom 2019 **povečati najmanj za 10 %**, kar bo predstavljalo največji načrt odvzema jelenjadi za to lovišče do sedaj.

Kakšna bo višina ter starostna in spolna struktura odvzema posameznih vrst divjadi po loviščih bo znano šele po izdelavi v 4. točki navedenega razdelilnika. Takrat bodo podatki o višini in strukturi načrtovanega odvzema divjadi po loviščih za leto 2020 tudi vam dostopni na sedežu Zavoda za gozdove Slovenije, OE Slovenj Gradec, Vorančev trg 1.

B) Pripombe, ki jih je po elektronski pošti poslal Tomaž Golob, starešina LD Puščava (celotno besedilo pripomb Tomaža Goloba je priloga (B) tega dopisa) - predlaga:

- delež odstrela rodnega dela (košute in junice) se naj še povečajo za najmanj 5 %, priporočljivo bi bilo tudi več, vsaj dokler ne bodo opazni rezultati zmanjšanja številčnosti populacije,
- delež odstrela jelenov 2-4 in 5-9 se skupno zmanjša za 5 % (tak ukrep bi bil potreben vsaj nekaj let).

Odgovor na pripombe in opredelitev do pripomb**Pojasnilo ZGS:**

1. Pri načrtovanju odvzema navadnega jelena po spolni in starostni strukturi ob sprotnem proučevanju biokazalcev, ki jih spremljamo tako v populacijah jelenjadi kot tudi v okolju v katerem živijo smo dolžni upoštevati tudi usmeritve, ki so zapisane v dolgoročnem Lovsko upravljavskem načrtu za VI. Pohorsko lovsko upravljavsko območje za obdobje 2011–2020. V tem načrtu zapisana izhodiščna starostna in spolna struktura načrtovanega odvzema za osrednja populacijska območja (%), je v skladu z Navodili za usmerjanje razvoja populacij divjadi v Sloveniji (usklajeno z ZGS, znanstveno-raziskovalne institucije, LZS, OZUL-i, in IRSKGHO, 2011). Ravno tako so v dolgoročnem načrtu v skladu z prej omenjenimi in usklajenimi navodili opredeljena tudi dovoljena odstopanja od načrtovane strukture.

2. Zavedajoč se problematike prevelike številčnosti jelenjadi v nekaterih loviščih Pohorskega LUO, kamor spada tudi lovišče Puščava, ob povečevanju številčnega odvzema načrtujemo tudi velik delež odvzema junic in košut 2+. V Letnem lovsko upravljavskem načrtu za VI. Pohorsko lovsko upravljavsko območje za leto 2020 znaša načrtovan delež junic 10 %, načrtovan delež košut 2+ pa 28 %. To je nad zgornjo mejo, ki je opredeljena v prej omenjenem dolgoročnem načrtu, kjer po izhodiščni strukturi znaša delež junic do 10 %, delež košut 2+ pa do 26 %.

3. Načrtovan delež jelenov 2+ v letu 2020 znaša 17 %, kar je v okviru prej omenjenih usmeritev v dolgoročnem načrtu. V zadnjem pet letnem obdobju znaša delež v odvzemu jelenov 5-9 let 5,1 %, delež jelenov 10 + pa 2,0 % (skupaj 7,1 %), kar je bistveno manj kot v primerjavi z analizami dolgoročnega načrta (2001 – 2010), ko je znašal delež odvzema jelenov 5-9 let 8,3 %, delež jelenov 10 + pa 2,4 % (skupaj 10,7 %). Delež odvzema jelenov 2-4 let je v obeh obdobjih podoben in znaša okrog 9 %. Skupni delež odvzema jelenov 2+ znaša v zadnjem petletnem obdobju 17,9 %, v obdobju 2001 – 2010 pa je znašal 19,7 %. Glede na navedeno je odvzem jelenov 2+ v zadnjem obdobju precej manjši kot v preteklosti. Strinjamo se z oceno, da je delež zrelih jelenov v populaciji majhen, vzrokov za to je več in povezav med njimi ne poznamo. Kazalci, ki so povezani s starostno strukturo dva in večletnih jelenov niso izraženi na način, da bi jih bilo mogoče nedvoumno razumeti.

4. V letu 2020 je v izdelavi Strategija razvoja in upravljanja populacij divjadi, ki bo usklajena na vseh nivojih (ZGS, znanstveno-raziskovalne institucije, LZS, OZUL-i, in IRSKGHO). Njene usmeritve bodo osnova za izdelavo novega dolgoročnega Lovsko upravljavskega načrta za VI. Pohorsko lovsko upravljavsko območje za obdobje 2021–2030. Ob izdelavi prej omenjenega dokumenta se bomo trudili, da bodo usmeritve, ki bodo opredeljevale deleže poseganja v posamezne starostne strukture jelenjadi zapisane na način, ki bo dovoljeval tudi močnejše poseganje v rodni del populacije jelenjadi (junice, košute 2+).

Opredelitev do pripombe ZGS:

Vaš predlog po povečanju odstrela rodnega dela (junice in košute 2+) za najmanj 5 % in zmanjšanje deleža odstrela jelenov 2-4 in 5-9 za 5 % zaradi zgoraj navedenih vzrokov na nivoju LUO **ne bomo upoštevali**. Ob izdelavi razdelilnika po loviščih za leto 2020 bomo zastopali stališče, da se v starostni in spolni strukturi odvzema v lovišču Puščava **vaš predlog upošteva**.

C) Pripombe, ki jih je po elektronski pošti poslalo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (v nadaljevanju: MKGP), (celotno besedilo pripomb MKGP je kopirano v poglavje C) tega dokumenta pred točko Opredelitev ZGS in je tudi priloga (C) tega dopisa).

V poglavju »3.3 Škode od divjadi« v točki B na področju »ŠKODA NA PREMOŽENJU« (škode na nelovni površini) za prvim stavkom dodajte sledečo poved: »Na podlagi sodne prakse Republika Slovenija ne odgovarja za škodo na premičnih stvareh, ki se nahajajo na nelovnih površinah npr. kokoši v kokošnjaku.«.

Opredelitev ZGS: Pripomba je upoštevana in načrt dopolnjen.

V poglavju »4.6 Divji prašič« pod točko »Ukrepi in usmeritve« se pred zadnjim odstavkom doda nov odstavek, ki se glasi: »Upravljavci lovišč so dolžni upoštevati Obvezno navodilo o obvezni prijavi najdbe vsakega poginulega divjega prašiča ter o postopkih ob ugotovitvi sprememb zdravstvenega stanja v populaciji divjih prašičev, na podlagi katerih bi lahko posumili na možno prisotnost afriške prašičje kuge (APK), katerega je izdalo MKGP. Po določilih tega navodila mora lovec, ki v naravi najde poginulega divjega prašiča (ne glede na vzrok pogina npr. neznan vzrok, bolezen, krivolov, povoz cesta, povoz, železnica, zveri, poškodba) o tem obvestiti Center za obveščanje na telefonsko številko 112. Upravljavci lovišč naj lovce tudi informirajo o primernih ravnanjih za preprečevanje oziroma zmanjšanje tveganja za vnos bolezni. Še zlasti morajo biti o primernih ravnanjih seznanjeni lovci – lovski turisti, ki lovijo v državah, kjer je APK že prisotna, pa tudi ostalih državah, saj se virus APK zaradi svoje dokaj velike obstojnosti izven gostitelja (prašiča) prenaša tudi z kontaminirano opremo, obleko, ter mesnimi izdelki.«.

Opredelitev ZGS: Pripomba je upoštevana in načrt dopolnjen.

V poglavju »4.18 Šakal« pod točko »Prilagojeni cilji« navajate, da je šakal uvrščen na prilogo V Direktive Sveta 92/43/EGS, kar drži, vendar sta na tej prilogi še dve vrsti, ki sta aktualni za ta načrt, in sicer: gams in kuna zlatica, kar pa pri teh dveh vrstah ni omenjeno.

Opredelitev ZGS: Pripomba je upoštevana in načrt dopolnjen z omembo pri gamsu in kuni zlati.

V poglavju »4.18 Šakal« na koncu poglavja navedite pravno podlago za izplačilo škod, in sicer naj se glasi: »Izplačevanje odškodnin za škodo, ki jo povzroči šakal po 1. 5. 2020 bo še vedno opravljala država (MKGP) v skladu z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o divjadi in lovstvu (ki je v postopku sprejema v Državnem zboru RS), in sicer v prehodnem obdobju treh let, ne glede na odškodninsko odgovornost v skladu s predpisi o divjadi in lovstvu. Škodo bo ocenjeval ZGS.«.

Opredelitev ZGS: Pripomba je upoštevana in načrt dopolnjen.

D) Pripombe, ki jih je po elektronski pošti poslalo Društvo lastnikov gozdov Dravinja-Hudinja (celotno besedilo pripomb Društva lastnikov gozdov Dravinja-Hudinja je kopirano v poglavje D) tega dokumenta pred točko Pojasnilo ZGS in je tudi priloga (D) tega dopisa).

1. Podpiramo načrtovane odvzeme, še zlasti za parkljasto divjad in divjega prašiča. Apeliramo na upravljavce lovišč - LD in načrtovalce ZGS in želimo, da se načrtovani odvzem v največji možni meri realizira – tudi s premislekom, koliko je možno vključiti vanj izpad preteklega leta, ki zaradi takšnih ali drugačnih objektivnih razlogov ni bil realiziran. Na mestu pa je vsekakor strokovni premislek ali načrtovani odvzem jelenjadi in srnjadi v LUO Savinjsko-Kozjansko in Pohorje sledijo sprejemljivi nosilni kapaciteti gozdov in omogočajo njihovo naravno pomlajevanje.

Pojasnilo ZGS:

Pri pripravi letnih načrtov upravljanja z divjadjo in njenim življenjskim okoljem vsakoletno analiziramo najrazličnejše kazalce, tako v populacijah divjadi kot v okolju kjer živijo. Strinjamo se z vami, da je potrebno vse načrtovane ukrepe realizirati v čim večji možni meri, saj je od tega odvisen končni rezultat lovsko upravljalškega načrtovanja in upravljanja z divjadjo. Razumemo vašo skrb in pomisleke glede uravnoveženosti tako rastlinstva kot živalstva v gozdu. Še posebej se na Zavodu za gozdove trudimo, da je negativnih vplivov populacij iz skupine divjadi v gozdu čim manj.

Opredelitev ZGS: Mnenje je upoštevano generalno pri različnih določenih načrta, še posebej pri ekološko vplivnejših vrstah divjadi.

2. Celotni stroški, tako življenjski kot vsi poslovni v gospodarstvu in storitvah iz leta v leto rastejo, zato je vedno na mestu tudi premislek ali valorizacije odškodnin za škode po divjadi in zvereh vsaj načeloma sledijo temu trendu. Apeliramo na odgovorne, da se v času težkih razmer za podeželje tako na kmetijskem kot na gozdarskem delu, nameni temu vprašanju še posebna pozornost.

Pojasnilo ZGS:

Postopki povezani s škodo na premoženju, ki jo povzroči divjad na lovni in nelovni površini, kakor tudi zavarovane vrste prostoživečih živali, so podrobno opisani v Letnem lovsko upravljalškem načrtu v poglavju 3.3. Škode od divjadi na strani 14 (podnaslov Škoda na premoženju). Vaš pomislek razumemo, seveda pa je višina odškodnine za nastalo škodo od divjadi ali prostoživečih zavarovanih vrst odvisna od sporazuma, ki ga skleneta pooblaščenec in oškodovanec. V primeru nestrinjanja s ponujeno odškodnino je zakonodajalec predvidel tudi možnost, da o odškodnini odloči sodišče.

3. LN bi nujno morali vsebovati tudi primerjavo stanja škod med celotnim LUO in njegovim območjem, ki meji na LPN, kjer le-ta obstajajo. Stroka in praksa pa naj povedo na kakšnem površinskem obsegu so povečane medsebojne interakcije med LPN in LUO. Tam je potrebno vplive škod po divjadi (in zvereh kjer so) še posebej budno zasledovati in skozi vplive (vzorčne ploskve popašenosti, VP objedenosti,...), določati sprejemljivo nosilno kapaciteto prosto živečih živali v LPN.

Pojasnilo ZGS:

Problematike škod od divjadi se zavedamo, jo skrbno analiziramo in dajemo poglavju »Škode od divjadi« v Letnem načrtu Pohorskega LUO vsako leto posebno pozornost. Pojav škode ni rezultat enega samega vzroka, ampak je posledica več medsebojno povezanih in soodvisnih vzrokov, ki so pogojeni tako v populacijah divjadi, kot v okolju v katerem živijo. Odpravljanje neusklajenosti med živalstvom in rastlinstvom v gozdu in s tem posledično nastalih škod je zato pogojeno z izvajanjem ukrepov tako v populacijah divjadi, kot v njenem življenjskem okolju. V Pohorskem LUO sta ekološko najvplivnejši vrsti divjadi navadni jelen in divji prašič. Za obe vrsti je značilno, da imata velik življenjski prostor, ki presega meje enega lovišča.. Po našem mnenju bi neenakovredna obravnava vseh lovišč v LUO v smislu izvajanja ukrepov tako v populacijah divjadi, kot v njihovem življenjskem okolju bila neprimerna in bi cilji upravljanja s populacijami divjadi bili še težje izvedljivi.

4. Dodatno: Tako v Savinjsko-Kozjanskem, kot tudi v Pohorskem LUO lastniki gozdov in kmetje s strahom pričakujemo vpade in razširitev zveri – volk, šakal in mogoče tudi medved. Kakšni so pripravljene interventni ukrepi MOP, MKGP, LZS in ZGS za primer takšne izredne situacije na našem LUO. Bojimo se toliko bolj, ker sistem upravljanja z zvermi v Sloveniji po naši oceni ne deluje in ga še posebej zelo ovirajo okoljevarstveniki. Koliko se odgovorni glede teh neugodnih možnosti na naših območjih pogovarjate z lokalnimi skupnostmi in župani?

Pojasnilo ZGS:

Strategija upravljanja z velikimi zvermi ni neposredna vsebina Letnih načrtov lovsko upravljaljskih območij. Upravljanje s šakalom je z letošnjim letom vključeno v lovsko upravljaljske načrte in je opredeljeno v poglavju 4.18. Šakal na strani 67. Glede morebitnega interesa vašega društva, kakor tudi druge zainteresirane javnosti v smislu pridobitve informacij in potrebnega znanja o velikih zvereh, smo na Zavodu za gozdove pripravljeni nuditi strokovno pomoč v obliki predavanj in prenosa izkušenj.

5. V Društvu lastnikov gozdov DiH želimo vsem akterjem v lovstvu, da bodo skozi pripravljene LN in nadgradnjo le-teh skozi javno razpravo čim bolj uspešno upravljali in gospodarili s prostoživečimi živalmi. Uravnavanje populacij skozi odstrel in držanje populacij na okoljsko in gospodarsko sprejemljivi nosilni kapaciteti je edina prava pot.

To je zlasti pomembno v dani situaciji, ko gozdarska in lovška zakonodaja ni dorečena glede pravilnikov o škodah po divjadi in ko na drugi stopnji ocenjevanja škod še nimamo ločenih neodvisnih strokovnih komisij. Tako so ocenjevanja škod na drugi stopnji zlasti v gozdovih, dodatno breme in napor za strokovnjake ZGS, MKGP in LZS, ki jim lastniki »upravičeno« očitamo konflikt interesov.

Pojasnilo ZGS:

Tekst pod točko 5 razumemo kot mnenje in dobronamerno priporočilo.

E) Pripombe, ki jih je po elektronski pošti poslala Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (celotno besedilo pripomb Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije je kopirano v poglavje E) tega dokumenta pred točko Pojasnilo ZGS in je tudi priloga (E) tega dopisa).

1. V preglednici 3.3.1. je verjetno pomotoma navedeno leto 2018

Pojasnilo ZGS:

Pripombe **ne razumemo**, saj v osnutku Letnega načrta za VI. Pohorsko lovsko upravljaljsko območje v »Preglednica 3.3.1: Škoda, ki jo povzroča divjad v letu 2019 ni navedena letnica 2018.

2. Krmljenje: Količina položene krme je zelo velika. To opazamo predvsem v območjih na katerih so lovišča s posebnim namenom. Tako tudi pri vas LPN Pohorje. Vzrok je verjetno v načrtnem ohranjanju (pre)visokega staleža nekaterih vrst divjadi vsled načina financiranja lovišč.

Predlagamo: količina zimskega krmljenja naj se zmanjša (zmanjšuje; predlog tudi za desetletni načrt) in naj se hkrati teži k zmanjšanju staleža divjadi.

Pojasnilo ZGS:

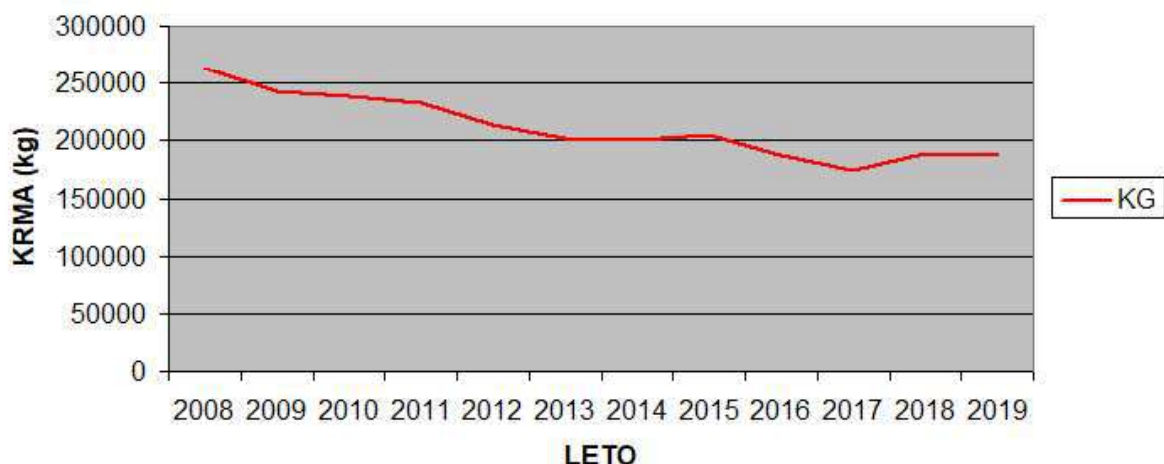
Vašo zaskrbljenost zaradi velikega vnosa energije v lovišča v obliki krmljenja divjadi razumemo, se ga zavedamo in mu dajemo vsako leto posebno pozornost. Osnovno načelo pri vlaganjih v življenjsko okolje divjadi je sonaravno upravljanje z njenim življenjskim okoljem. To narekuje več vlaganj v ohranjanje in izboljševanje prehranskih in bivalnih razmer, ki mora biti še posebej izraženo v zasmrečenih območjih v višjih legah, kjer so življenjski pogoji za živalski svet slabši. Seveda pa gre tu za biomeliorativne ukrepe kot so vzdrževanje pasišč s košnjo, priprava pasišč za divjad, vzdrževanje grmišč, vzdrževanje remiz za malo divjad, vzdrževanje gozdnega roba in podobno. Zavedamo se, da morajo prostoživeče živali, med njimi pa še posebej vrste iz skupine

divjadi ostati živalske vrste, ki lahko živijo in preživijo v svojem življenjskem okolju brez obsežne pomoči človeka v obliki krmljenja. V dolgoročnem Lovsko upravljavskem načrtu za VI. Pohorsko lovsko upravljavsko območje za obdobje 2011–2020 je v poglavju na strani 3 v podpoglavju Usmeritve za doseganje ciljnega stanja življenjskega okolja divjadi zapisano, da se mora krmljenje divjadi izvajati v omejenih količinah in strogo namensko. V obdobju veljavnosti tega načrta smo striktno zasledovali trend zmanjševanja količin položene krme v lovišča. Še več, s »katastrom krmišč« smo zagotovili kontrolo nad količino krmišč, nad njihovo namembnostjo, nad količino in vrsto položene krme ter opredelili vrste divjadi, ki jih je dovoljeno krmiti.

Količina položene krme se je vse od leta 2008, ko je bilo v lovišča položeno 264.100 kg krme, zmanjševala do leta 2019, ko je bilo položeno 186.830 kg krme. Količina položene krme v tem obdobju se je torej zmanjšala skoraj za eno tretjino. V vsem tem obdobju se je količina položene krme v primerjavi z letom poprej povečala le leta 2018, kar je bila posledica hude zime in bistveno slabših pogojev za divjad.

Poudariti je še potrebno, da je bilo v letu 2019 od vse položene krme za krmljenje rastlinojede divjadi kar 47 % krme položene na privabljajnih krmiščih, kjer je namen polaganja krme izključno za lažje izvajanje odstrela jelenjadi in divjega prašiča.

KOLIČINA POLOŽENE KRME V POHORSKEM LUO V OBDOBJU 2008 - 2019

Opredelitev ZGS: Vaš predlog po zmanjšanju zimskega krmljenja **bomo upoštevali** in v predlogu načrta zmanjšali količino zimskega krmljenja.

3. Objedenost gozdnega mladja je v enoti Pohorje še vedno zelo velika. Primer: plemenitih listavcev nad 1 m na popisnih ploskvah ni.

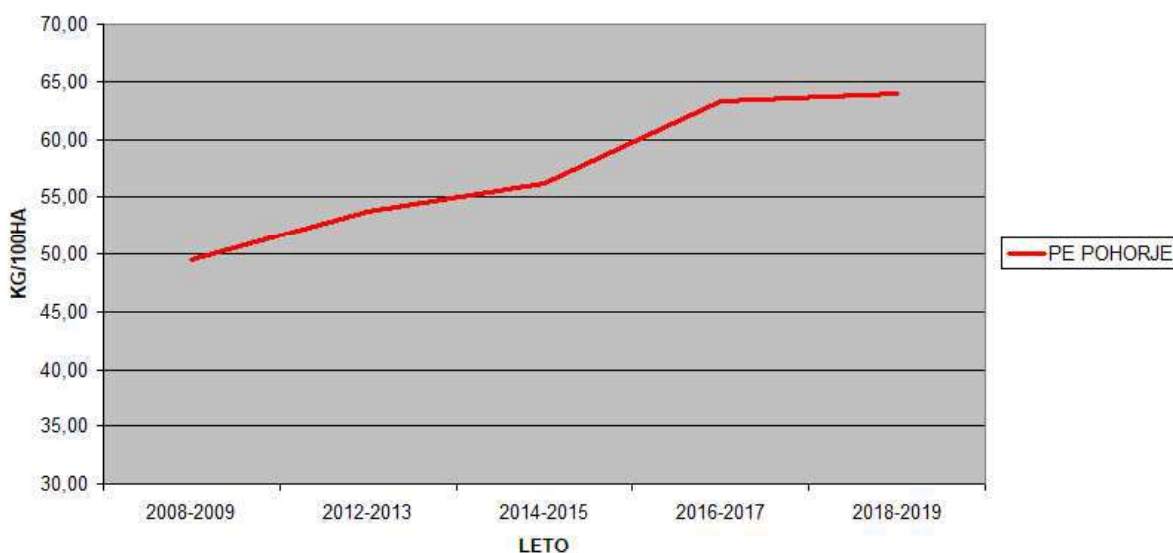
Naravno ravnovesje je tako porušeno, kršen je 3. Člen zakona o ohranjanju narave. Zaradi preštevilčne divjadi je kršen tudi 36. Člen Zakona o gozdovih, ki govori: »Številčnost populacij avtohtonih vrst prosto živečih živali v gozdnem ekosistemu mora zagotavljati biotsko ravnovesje ter ne sme ogroziti razvoja gozda ali preprečevati uresničevanja ciljev gospodarjenja z njim.«

Gre za kršenje pravic lastnikov, da bi uresničili svoje gospodarske cilje. V primeru Pohorja pa jim divjad določa (posredno je to posledica neustreznega lovsko upravljavskega načrtovanja) katera drevesna vrsta bo uspevala v njihovem gozdu. Objedenost je samo ena vrsta škode, ki jo povzroča divjad v gozdu, ta pušča dolgoročne posledice. Druga vrsta škode, ki so kaže bolj na kratek rok, pa je lupljenje in obgrizanje debel, ki pa povzroča velike trenutne gospodarske škode lastnikom. Ta škoda v načrtu ni prikazana. Ni pa majhna, saj lastniki (še posebej na območju LPN) praktično iz dneva v dan bijejo boj za preživetje in nemočni gledajo, kako jim divjad uničuje njihove gozdove.

Pojasnilo ZGS:

V Sloveniji smo do sedaj izvedli tri popise objedenosti gozdnega mladja, v letu 2020 pa bomo še četrtega po enotni metodi. Zavedamo se, da je objedenost v PE Pohorje v primerjavi z ostalimi PE v Pohorskem LUO največja. V skladu s ciljem, da objedenost na tem območju občutno zmanjšamo, že vse od leta 2008 povečujemo odvzem rastlinojedih parkljarjev na tem območju. Povečevanje številčnega odvzema rastlinojedov, z vzporednim povečevanje poseganja v rodni del populacij rastlinojedov najlažje ponazorimo z odvzemom biomase oziroma količino (kg/100 ha) mase rastlinojedov, ki smo jih odvzeli v določenem časovnem obdobju na konkretnem območju. V PE Pohorje smo povečali odvzem biomase vseh rastlinojedov od 49,50 kg/100 ha v obdobju 2008–2009 na 63,98 kg/100 ha v obdobju 2018–2019. To pomeni, da smo povečali odvzem biomase vseh rastlinojedov v obdobju 2008–2019 za kar 28 %. Povečanje odvzema biomase navadnega jelena v tem obdobju pa je znašalo kar 56 %.

POVPREČNI ODVZEM BIOMASE RASTLINOJEDOV/100 HA V PE POHORJE

4. Jelenjad

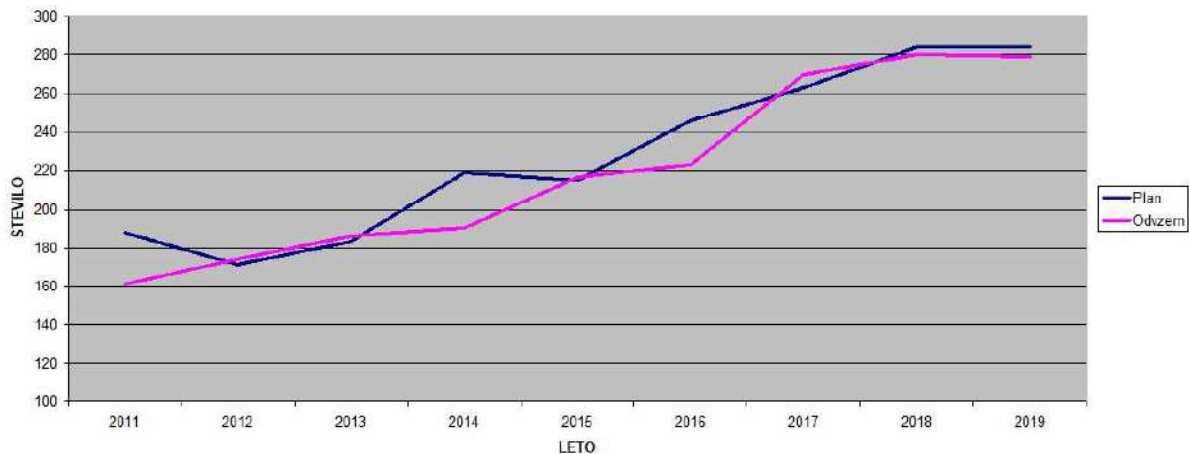
Povzročja največ škod v gozdovih, ki večinoma niso ovrednotene in niso prikazane v načrtu. Iz načrta je razbrati, da je skoncentrirana na LPN, ki sicer predstavlja manj kot 20 % LUO, delež po uplenjeni in načrtovani jelenjadi pa je bistveno višji. Kljub temu, da je z načrtom predvideno povišanje odstrela za 20 kosov, menimo, da je to premalo, da bi prispevalo k izboljšanju razmer. Zavedamo se, da problema ni mogoče rešiti v kratkem času, vendar ZGS kot načrtovalec upravljanja v 25 letih ni uspel priti do neke točke, ko bi bili vsi deležniki vsaj približno zadovoljni (očitno gre vse v prid visokemu staležu divjadi na račun gozdov, kmetijskih površin, obdelanosti krajine, preživetvene sposobnosti kmetov, ...).

Predlagamo: Načrt odvzema jelenjadi naj se poveča za 10 % glede na lanski načrt.

Pojasnilo ZGS:

V Pohorskem LUO je največja koncentracija jelenjadi v loviščih LPN Pohorje, Puščava, Ruše, Zreče, Šmartno na Pohorju, Podvelka in Janžev vrh. V loviščih LPN Pohorje, Puščava, Ruše, ki gravitirajo na območje, kjer lastniki najbolj izražajo nezadovoljstvo glede upravljanja z rastlinojedo divjadjo (območje delovanja društva lastnikov gozdov Pohorje – Kozjak) se je odvzem jelenjadi v devet letnem obdobju (2011–2019) povečal iz 161 kosov v letu 2011 na 279 kosov v letu 2019, kar pomeni povečanje odvzema za 173 %.

NAČRTOVAN IN REALIZIRAN ODVZEM JELENJADI (LPN POHORJE, RUŠE, PUŠČAVA) V OBDOBJU 2011 - 2019

Odvzem jelenjadi se je v zadnjih letih povečal tudi v loviščih Zreče, Šmartno na Pohorju, Podvelka in Janžev vrh, ki mejijo na ta lovišča.

Opredelitev ZGS: Predlog, da se naj poveča odvzem jelenjadi za 10 % **bomo upoštevali** na način, da bomo pri izdelavi razdelilnika po loviščih zastopali stališče in zahtevali, da se mora načrtovani odvzem jelenjadi v loviščih, kjer je po naši oceni številčnost največja, to so lovišča **LPN Pohorje, Puščava, Ruše, in Zreče v primerjavi z letom 2019 povečati najmanj za 10 %**.

F) Pripombe, ki jih je po elektronski pošti poslalo DLG Pohorje-Kozjak (celotno besedilo pripomb DLG Pohorje-Kozjak je kopirano v poglavje F) tega dokumenta pred točko Pojasnilo ZGS in je tudi priloga (F) tega dopisa).

DLG Pohorje-Kozjak:

Člani DLG Pohorje-Kozjak že več let opozarjamo, da v gozdovih še posebej na Smolniku in Lobnici, Ruti, Činžatu, Kumnu, Recenjaku in Rdečem bregu zdaleč preštevilčna divjad onemogoča naravno obnovo gozda; jelka v teh gozdovih izumira, saj ni nikjer več vidne naravne obnove jelke, enako je tudi glede plemenitih listavcev in smreke.

Pojasnilo ZGS:

Trditev, da »**ni nikjer več vidne naravne obnove jelke, enako je tudi glede plemenitih listavcev in smreke**« **ne drži**, kar potrjujejo gozdno gospodarski in gozdnogojitveni načrti in so potrdili tudi naši ogledi teh gozdov. Navajamo tudi izjavo g. Dragice Harič Šahter zapisano v zapisniku Predstavitev predloga osnutka Lovsko upravljaljskega načrta za Pohorsko LUO za leto 2019 predstavnikom lastnikov gozdov in kmetijskih zemljišč, dne 5. 3. 2019 v Slovenj Gradcu, (priloga Letnega načrta za Pohorsko LUO za leto 2019), na kateri je bila edina udeleženka. Na drugi strani zapisnika je navedeno: Dragica Harič Šahter

- strinja se, da je pomladek prisoten, da pa je objedenost po njenem previsoka,
- problem je jelka, ki je praktično ni in je pomlajevanje te vrste blokirano.

DLG Pohorje-Kozjak:

Na našem občnem zboru, ki smo ga imeli v začetku marca letos, je ob predstavitvi aktualnih problemov v gozdovih, med katerimi je bil poleg naravnih ujm predstavljen s fotografijami tudi naš velik problem po divjadi, direktor Zavoda za gozdove Slovenije gospod Oražem izrekel tole izjavo: » Cilj v vsakem gozdu mora biti naravna obnova gozda!«

K temu cilju mi skrbni lastniki že dolga leta strmimo in nanj tudi opozarjamo, sodelujemo z argumentiranimi zahtevami po povečanem odstrelu že veliko let, vendar imamo kljub vsem opozarjanjem škode po divjadi iz leta v leto večje. Že 50 let, vse odkar se je na Šumiku razpustila

državna obora za jelenjad, ki je bila narejena 1962 leta in je bila vzdrževana le nekaj let. Torej vse od takrat imamo konstantno ponavljajoče se škode, ki so vidne na 40 in več- letnih sestojih, kakor tudi na sedanjem mladju(bonsaji, poškodovana debla prvih hlodov, ki bi morala dosegati najvišje cene, popašenost plemenitih listavcev in jelke že takoj ob vzniku).

Pojasnilo ZGS:

Izjava, ki jo je na vašem občnem zboru izrekel direktor Zavoda za gozdove Slovenije gospod Oražem: » Cilj v vsakem gozdu mora biti naravna obnova gozda!« je osnovno vodilo sonaravnega upravljanja z gozdovi in eden od temeljnih ciljev, ki so zapisani v vsakem gozdnogospodarskem načrtu. Temu cilju tudi v Pohorskem LUO in še posebej na območju Katastrskih občin, ki ste jih navedli na začetku, posvečamo še posebno pozornost. K doseganju ciljev vodijo vedno različne poti. Na nekaterih območjih je ta cilj lahko doseči, ponekod pa so razmere v naravnem okolju takšne (lahko je za to kriva tudi preštevilna divjad, vendar iz mojih 35 letnih izkušenj dela v gozdarstvu **trdim**, da vedno v povezavi z drugimi vzroki), da je ta pot težja oziroma v določenem trenutku ni mogoča. Ravno zaradi tega ima država vzpostavljene različne mehanizme, med drugim tudi sofinanciranje materiala in dela za ukrepe, s pomočjo katerih lahko obnovimo gozd. Že večkrat smo pojasnili in tudi na terenu dokazali, da so območja kot so »Repe« poseben problem predvsem zato, ker gre za zimovališče divjadi (jelen, gams), kar narekuje, da mora biti pristop pri izvajanju gozdnogojitvenih ukrepov na teh območjih drugačen. Žal nimamo instrumenta, s katerim bi uspeli vplivati na populacije divjadi na način, da bi jim mi izbirali zimovališča. Predstavljati problematiko teh specifičnih območij na način, da se to enostavno prenaša na vse gozdove na vašem območju je nekorektno in neodgovorno.

DLG Pohorje-Kozjak:

Načrtovanje: Glede na podatke, ki smo jih prejeli od načrtovalca in upravljalcev lovišč na našem področju-LPN Pohorje, LD Ruše in LD Puščava ugotavljamo, da odstrel ostaja enak oziroma, da se na samem območju zaenkrat še vedno ne vidijo nikakršni znaki povečanega odstrela. Mi na terenu videmo več tropov košut in gamsov po 20-30 kom, po divjih prašičih pa je poškodovano travinje na površinah, velikih po 2 in več hektarjev. To so dejstva, ki so vidna kadarkoli na terenu, zato ne vidimo smisla v takšnem načrtovanju za območje Smolnika, Lobnice, pa tudi Rute, Činžata in Kumna. Potrebno bi bilo, da se načrti delajo po predhodnem ogledu stanja v gozdu, na katerega se nanaša upravljanje z divjadjo in seveda skupaj s tistimi lastniki gozda, ki trpimo že več desetletne škode po divjadi.

Na osnovi posredovanih podatkov smo izdelali tabelo(Priloga), ki nazorno prikazuje, da se načrtovani odstrel v letu 2019 v primerjavi z letom 2018 ni povečal, temveč se je pri določenih kategorijah celo znižal, ob tem, da je bila naša zahteva povečanje odstrela za 30%. Za leto 2020 zahtevamo za 40% povečan odstrel!

Pojasnilo ZGS:

Vaša pisna pripomba oddana na javni predstavitvi osnutka Letnega načrta za Pohorsko LUO za leto 2019 se je glasila: »Moja pripomba je, da se odstrel jelenjadi v LD Puščava poveča za najmanj 40 % glede na leto 2017 ali 2018« - (priloga Letnega načrta za Pohorsko LUO za leto 2019). Naš odgovor, s katerim je bil na svoji seji ob določitvi predloga Letnega načrta za Pohorsko LUO za leto 2019, dne 4. 4. 2019 seznanjen Svet OE Slovenj Gradec se je glasil: »Vašo zahtevo po povečanju odstrela jelenjadi v **lovišču Puščava za 40 %** glede na leto 2017 ali 2018 bomo poizkušali upoštevati na način, da bomo pri izdelavi razdelilnika po loviščih zahtevali, da v loviščih Puščava, LPN Pohorje, Ruše, Podvelka, Janžev vrh in Šmartno na Pohorju načrt odvzema jelenjadi za leto 2019 ostane najmanj na višini načrta iz leta 2018. S tem bo načrt v lovišču Puščava za 20 % večji od načrta v letu 2017 oziroma bo ostal najmanj na isti višini kot v letu 2018. Kakšna bo višina ter starostna in spolna struktura odvzema posameznih vrst divjadi po loviščih bo znano šele po izdelavi v 4. točki navedenega razdelilnika. Takrat bodo podatki o višini in strukturi načrtovanega odvzema divjadi po loviščih za leto 2019 tudi vam dostopni na sedežu Zavoda za gozdove Slovenije, OE Slovenj Gradec, Vorančev trg 1.« (priloga Letnega načrta za Pohorsko LUO za leto 2019). Naše zahteve so bile pri izdelavi razdelilnika (sodelujejo člani OZUL-a) upoštevane, razen pri lovišču Janžev vrh je bil načrt jelenjadi manjši od leta 2018 za dva kosa.

Opredelitev ZGS:

Vašo zahtevo po povečanju odstrela jelenjadi v letu 2020 v lovišču Puščava za 40 % glede na leto 2019 bomo poizkušali **delno upoštevati na način**, da bomo pri izdelavi razdelilnika po loviščih zastopali stališče in zahtevali, da se mora načrtovani odvzem jelenjadi v loviščih, kjer je po naši oceni številčnost največja, to so lovišča **LPN Pohorje, Puščava, Ruše, in Zreče v primerjavi z letom 2019 povečati najmanj za 10 %**.

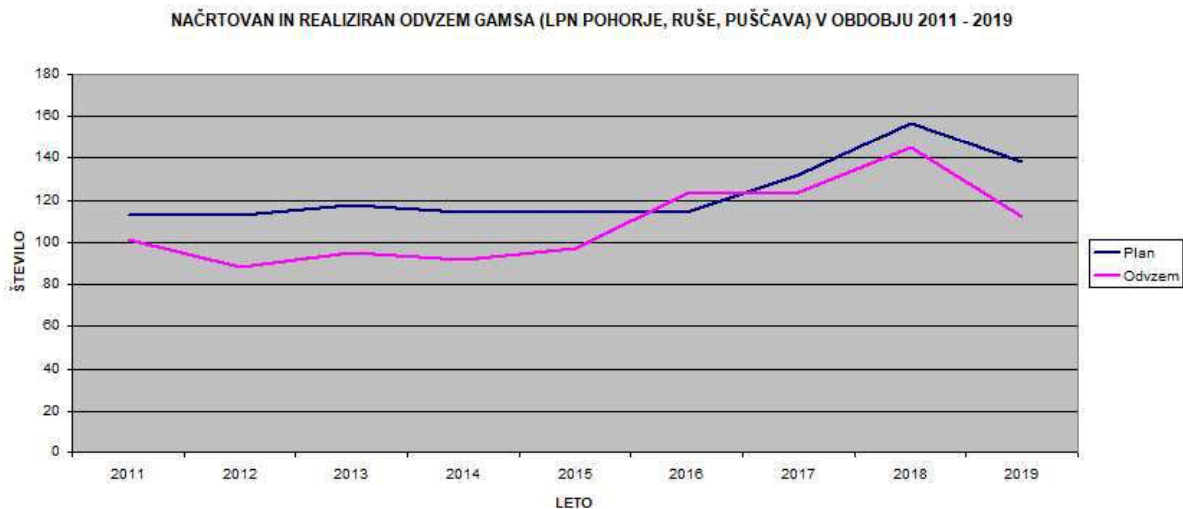
Kakšna bo višina ter starostna in spolna struktura odvzema posameznih vrst divjadi po loviščih bo znano šele po izdelavi razdelilnika po loviščih. Takrat bodo podatki o višini in strukturi načrtovanega odvzema divjadi po loviščih za leto 2020 tudi vam dostopni na sedežu Zavoda za gozdove Slovenije, OE Slovenj Gradec, Vorančev trg 1.

DLG Pohorje-Kozjak:

Pri vseh treh upravljalcih ugotavljamo, da konstantno ne dosegajo načrtovanega plana odstrela in za to ni čudno, da se populacija divjadi ne zmanjšuje, temveč zvišuje. LD Ruše že tretje leto ne realizira plana odstrela! Še posebej vpadljiv in zaskrbljujoč je podatek, da v letu 2019 niso realizirali odstrela pri gamsu za 30%. Prav ta vrsta divjadi pa poleg jelenjadi povzroča na določenih površinah konstantne škode in 30 letne prazne gozdne površine, kar je razvidno iz priložene fotografije! Tako je v letu 2019 odstrelila LD Ruše za 17% manj srnjadi, 20% manj jelenjadi in 30% manj gamsov! Sprašujemo pristojne, ali bodo ob tem ukrepali in kakšne bodo sankcije za neizvajanje plana odstrela!?

Pojasnilo ZGS:

Nerealizacijo načrtovanega odvzema nadzoruje in sankcionira lovška inšpekcija. Graf na strani 9 nazorno ponazarja načrtovan in realiziran odvzem jelenjadi v loviščih LPN Pohorje, Ruše in Puščava v obdobju 2011–2019. V nadaljevanju prilagamo tudi graf načrtovanega in realiziranega odvzema gamsa v teh treh loviščih za obdobje 2011–2019.

Iz grafa je razvidno, da se načrt od leta 2016 povečuje. V letu 2018 smo načrt odvzema še dodatno povečali zaradi najdbe garjavega gamsa v lovišču Ruše v letu 2017. Znižanje načrta v letu 2019 je povezano z dejstvom, da garjavih osebkov na območju Pohorja nismo več zaznali in je šlo za osamljen primer obolevnosti za to boleznijo.

DLG Pohorje-Kozjak:

Nerazumljiv nam je tudi podatek, ko je odvzeta divjad razvrščena v stolpec neznano. Še posebej je ta podatek visok pri LPN Pohorje in LD Ruše. Tako je bilo v letu 2018 86 kom .pri LPN Pohorje vodenih pod Neznano, v letu 2019 pa 25 kom. V LD Ruše je bilo v letu

2018 47 kom. pod oznako Neznano, v letu 2019 pa 8 kom. Pri LD Puščava je bilo vodeno pod

Neznano v letu 2018 35 kom, v letu 2019 pa 8 kom. Glede na to, da smo vsakodnevno v naših gozdovih in ne vidimo nobenih poginov divjadi, nam je ta podatek vprašljiv in mogoče celo nerealen.

Zahtevamo v zvezi s tem podatkom Neznano pojasnilo in večji nepristranski nadzor!

Pojasnilo ZGS:

Pravilnik o evidentiranju odstrela in izgub divjadi ter o imenovanju komisije za oceno odstrela in izgub divjadi v lovsko upravljavskem območju določa evidentiranje odstrela in izgub divjadi ter imenovanje komisije za oceno odstrela in izgub v lovsko upravljavskem območju (Ur.l. RS, št. 120/05). Veliko število osebkov vodenih pod neznano v letu 2018 je povezano s hudo zimo 2017-2018, ko je, kot se zagotovo spomnijo člani vašega društva, tudi na območju »Rep« zaradi obilice snega v zimovališču jelenjadi in gamsa poginilo veliko živali.

DLG Pohorje-Kozjak:

Takšno načrtovanje ni skladno niti z zakonom o gozdovih, ki v 1. alineji 18. člena določa: »V gozdovih je prepovedano vsako dejanje, ki zmanjšuje ravnost sestoja ali rodovitnost rastišča, stabilnost ali trajnost gozda oziroma ogroža njegove funkcije, njegov obstoj ali namen.« Pomemben dejavnik, ki zmanjšuje ravnost sestojev, stabilnost in trajnost gozda je preštevilna divjad. Nadalje zakon o gozdovih v 2. alineji 36. člena navaja: »Številčnost populacij avtohtonih vrst prosto živečih živali v gozdnem ekosistemu mora zagotavljati biotsko ravnovesje ter ne sme ogroziti razvoja gozda ali preprečevati uresničevanja ciljev gospodarjenja z njim.« V 3. členu zakona je pojasnjen pojem biotsko ravnovesje: »Biotsko ravnovesje je stanje gozdnega ekosistema, ki zagotavlja obstoj, pestrost in uravnoteženo razmerje ter razvoj rastlinskih in živalskih vrst.« **Pri takšni stopnji objedenosti gozdnega mladja biotsko ravnovesje ni zagotovljeno. Da bi to zagotovili, bi bilo potrebno občutno zmanjšati številčnost divjadi. Ker številčnost populacij avtohtonih vrst prosto živečih živali v gozdnem ekosistemu preko lovskega načrtovanja usmerja Zavod za gozdove, je le-ta tudi odgovoren za kršitve omenjenih členov zakona o gozdovih.**

Ob takšnem stanju v naših gozdovih žal vse bolj ugotavljamo, da ne potrebujemo gozdarskega svetovanja, saj gozdno gojitvena dela, kot bi jih morali izvajati po gozdno gojitvenih načrtih zaradi vpliva divjadi ne moremo izvajati, odkazilo dreves za posek opravljajo ujme ali podlubniki, ker ni naravne obnove gozdov tudi prebiralnega načina gospodarjenja v naših gozdovih ni možno izvajati. **Žalostno in nadvse zaskrbljujoče je dejstvo, da divjad »načrtuje« gospodarjenje v naših gozdovih in zelo nam je žal, da naši pristojni gozdarji ne sledijo temu cilju, kot ga je poudaril sam direktor Zavoda za gozdove.**

Ob tako številčni divjadi je kakršnakoli obnova s sadnjo ob vseh možnih sredstvih za zaščito totalno neuspešna in obstajajo površine, ki se po 25 letih ne morejo obnoviti, kljub izredno dobremu potencialu gozda, saj število divjadi ni usklajeno z nosilno kapaciteto na teh gozdnih površnin!

Zahteve lastnikov gozdov na od divjadi ogroženih območjih:

Tomaž Jurše, Jurše Marko, Kamenik Jože, Fabrici Zafošnik Marija, Stanko in Dragica Šahltler:

-dokler ne bo vidnega naravnega pomlajevanja naših gozdov z jelko je upravljanje z divjadjo neustrezno!

-v naših gozdovih je večja ograjena vzorčna ploskev, ki dokazuje, da je edini dejavnik preštevilčna divjad, ki onemogoča naravno obnovo gozda! (priložena fotografija) Vsi navedeni podatki načrtovalca glede popašenosti in škod po divjadi so zavajajoči, saj na našem območju ni nobene vzorčne ploskve, postavljene s strani Zavoda za gozdove, ki bi dokazovala realno stanje! Tudi kakršnakoli navajanja upravljalcev, da kolesarji in motoristi onemogočajo izvajanje lova so neresnična, saj imamo škode po divjadi že kot smo navedli, petdeset let, ko še le-ti niso bili prisotni v naših gozdovih. Zato vztrajamo, da je takšno zavajanje nas lastnikov in javnosti popolnoma neutemeljeno in neresnično!

Pojasnilo ZGS:

Spoštujemo vsakršno mnenje in se zavedamo, da so lovsko upravljavski načrti kompromis med različnimi mnenji vseh deležnikov v gozdnem prostoru. Še naprej se bomo trudili, da bodo usmeritve in ukrepi v lovsko upravljavskih načrtih zapisani na način, da se bodo cilji upravljanja s populacijami divjadi v čim krajšem možnem času tudi uresničili.

DLG Pohorje-Kozjak:

-za leto 2020 je obljubljen, da se bodo postavile vzorčne ploskve, na osnovi katerih Zavod za gozdove spremlja popašenost. Zahtevamo, da se več teh ploskev postavi ob predhodnem dogovoru z lastniki!

Pojasnilo ZGS:

Popašenost za enkrat na Zavodu za gozdove še ne spremljamo na vzorčnih ploskvah. V kolikor je bilo obljubljen, da se bo to v letu 2020 izvajalo, bomo zagotovo dobili pravočasna navodila. Bomo pa v letu 2020 ponovili že četrti popis objedenosti gozdnega mladja v Sloveniji.

DLG Pohorje-Kozjak:

-vsako leto se na našem področju odstreli veliko število divjadi-v letu 2019 npr.675 kom. divjadi (jelen, srna in gams) in 150 kom. divjih prašičev, kar pomeni, da je populacija divjadi daleč nad dopustno mejo ob dejstvu, da poleg takšnega odstrela ostaja še toliko vidne divjadi, kar vam vselej dokazuje s fotografijami. Zahtevamo pavšalno letno odškodnino za vse naše prizadete površine. Višino odškodnine mora obvezno ovrednotiti nevtralni cenilec, s katerim se bomo lastniki strinjali. Podatek o višini škod in izplačilu odškodnin, naveden v poročilu je nerealen, saj lastniki ne prijavljajo škod, ker so le te pristransko in nerealno ocenjene!

Dosedanje upravljanje z jelenjadjo, srnjadjo, divjim prašičem in gamsom, je pripeljalo do stanja, za katerega lahko trdimo, da je protiustavno in protipravno. Ustava Republike Slovenije v 71. členu določa, da država skrbi za gospodarski, kulturni in socialni napredek prebivalstva na gorskih in hribovitih območjih. Gospodarski temelj hribovskih in gorskih kmetij je predvsem gozd, iz katerega se dobi osnovni dohodek za preživetje. Ta osnovni dohodek nam je ob takšnem načrtovanju zmanjšan za skoraj celoletni prirast, kar posledično pomeni letni izpad tega dohodka!

Sprašujemo se, ali se boste načrtovalci in upravljalci z divjadjo sploh čutili soodgovorni za opuščanje kmetovanja na hribovskih kmetijah, do česar bo zaradi nevzdržne situacije prej ali slej prišlo?!

Ob vsem tem zahtevamo lastniki za nas najbolj pomembno in odločujočo zahtevo-takšen sistem gospodarjenja z divjadjo, ki bo nam lastnikom nadomestil izpad dohodka iz naših gozdov z dohodkom od upravljanja z divjadjo!

Pojasnilo ZGS:

Zahtevke po pavšalni letni odškodnini za vse vaše prizadete površine kakor tudi zahtevo po ovrednotenju odškodnin s strani nevtralnih cenilcev, s katerim se bodo lastniki strinjali, ne moremo komentirati ker se neposredno ne navezuje na določila lovsko upravljavskega načrta. Ravno tako je zahteva po sistemu gospodarjenja z divjadjo, ki bo lastnikom nadomestil izpad dohodka z dohodkom od upravljanja z divjadjo stvar lovske zakonodaje in ni stvar določil lovsko upravljavskega načrta.

DLG Pohorje-Kozjak: Seznam seznanjenih s pripombami (Poslano v vednost):

- MKGP-ga. ministrica dr. Aleksandra Pivec
- Zavod za gozdove Slovenije-direktor g. Damijan Oražem
- Inšpektorat RS za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo- Ga. mag. Saša Dragar Milanovič
- Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije-g. Koprivnikar
- Zveza lastnikov gozdov-predsednik g. Marjan Hren

G) Pripombe, ki jih je po elektronski pošti poslala občina Ruše (celotno besedilo pripomb občine Ruše je priloga (G) tega dopisa).

Odgovor na pripombe in opredelitev do pripomb

Pojasnilo ZGS:

Strinjamo se z vašim mnenjem, da največ škode v gozdovih v prvi vrsti naredijo divji prašiči, jelen in srna. Drži tudi vaša ugotovitev, da je v LUN za leto 2020 načrtovan povečan odstrel za prej naštetе vrste, povečan je tudi načrtovan odstrel za gamsa.

Opredelitev ZGS:

Vašo pripombo po nadzoru in evidentiranju povzročene škode, ter na podlagi strokovne ocene in potreb po povečanju odstrela divjadi, ki v gozdu in na travnikih povzroča največ škode **bomo upoštevali** pri izdelavi razdelilnika odvzema divjadi po loviščih, ki bo izdelan v skladu z 89. členom Pravilnika o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo, v 15-ih dneh od izdaje sklepa o sprejemu letnega načrta za Pohorsko lovsko upravljavsko območje za leto 2020. **Zastopali bomo stališče in zahtevali**, da se mora načrtovani odvzem jelenjadi v loviščih, kjer je po naši oceni številčnost največja, to so lovišča **LPN Pohorje, Puščava, Ruše, in Zreče v primerjavi z letom 2019 povečati najmanj za 10 %**.

S spoštovanjem,

Pripravil:
Zdravko Miklašič, dipl. inž. gozd.
Višji sodelavec I

Branislav Gradišnik, univ. dipl. inž. gozd.
Vodja območne enote

**BRANISLAV
GRADIŠNIK**

Digitalno podpisal BRANISLAV
GRADIŠNIK
Datum: 2020.04.01 09:37:13
+02'00'

Zavod za gozdove Slovenije

Območna enota SG

Vorančev trg 1

2380 Slovenj gradec

g. Zdravko Miklašič

Jože Ferlinc – lastnik gozda, član LD Puščava

Fala 40

2343 Fala

Zadeva: pripombe na Letni lovsko upravljavski načrt - osnutek (LN), za pohorsko LUO, za leto 2020.

Predlagam povišan plan odstrela jelenjadi na območju LD Puščava, za najmanj 40% glede let 2019, ko je bil planiran odstrel 94 kom.

Številčnost divjadi na območju LD Puščava (LD), je daleč previsoka, kar se odraža v prekomerni objedenosti gozdnega mladja, zaradi tega je naravno pomlajevanje zelo oteženo, predvsem za plemenite vrste listavcev in gospodarsko najbolj pomembne drevesne vrste. To opažam pri vsakodnevem delu v gozdu in pri lovskih aktivnostih, predvsem v katastrski občini Ruta, ki je del lovišča LD. Objedenost mladja v LD je po moji oceni veliko večja kot kaže statistika za popisno enoto Pohorje. Sedanja številčnost divjadi zelo močno zmanjšuje gospodarski potencial naših gozdov, kar zelo vpliva tudi na ekonomski položaj moje kmetije. Zavedajte se, da so lahko prihodki iz gozdarstva eksistenčnega pomena za nekatere kmetije. To je tudi eden od glavnih argumentov, ki bi moral postaviti gospodarsko funkcijo gozdov pred lovsko. Lovstvo je hobi, gozdarstvo je za kmeta vir preživetja.

Tudi statistika škod po jelenjadi, ki je predstavljena v osnutku LN, še zdaleč ne odraža dejanskega stanja, ker nimamo uporabnega in poštenega sistema za ocenjevanje in povračilo škod na gozdnih površinah. Problematika škoda na mojih gozdnih površinah je veliko večja kot kaže statistika v osnutku. Škode niso evidentirane, ker jih lastniki oziroma kmetje ne prijavljajo, zaradi prej navedenih razlogov.

Povišan odstrel po mojem mnenju ne bo predstavljal večjega problema pri realizaciji odstrela v LD. V preteklih dveh letih smo v LD, kljub visokemu odstrelu, že proti koncu novembra, ustavili odstrel nekaterih kategorij, da smo »prišparali« še nekaj za zadnje skupinske love v Decembru.

Kljub temu, da se je odstrel v naši LD, v zadnjih treh letih močno povečal, še ne opažam zmanjšanja populacije jelenjadi.

Lepo vas pozdravljam in upam, da boste upoštevali moje pripombe.

Jože Ferlinc, Fala, 25.3.2020

Prilope B

LD Pušcava
Rdeči breg 2d
2344 Lovrenc na Pohorju

Številka: /20

Datum: 26. 3. 2020

**Zadeva: Pripomba na osnutek letnega lovsko upravljaljskega načrta za Pohorsko LUO
za leto 2020**

Smo LD z največjim staležem in tudi načrtom odvzema jelenjadi iz lovišča v Pohorskem OZUL. Že dve leti opozarjamo, da opažamo zmanjšanje staleža zrelih jelenov. Izrazito opazno je to v času ruha, ko opažamo, da trope košut obvladujejo mladi 2 in 3 letni jeleni, ruha pa je slab in neizrazit. Zelo redki so zreli jeleni. Tudi jakost trofejev jelenov z leti upada. Takšno stanje se nam zdi zaskrbljujoče in predlagamo, da se zaradi tega odločno ukrepa. Že lani smo dali pripombo v tem smislu, pa ni bila upoštevana.

Tudi sami v osnutku načrta ugotavljate, da starih zrelih jelenov primanjkuje. Načrt odvzema jelenov 2+ za leto 2019 je bil 17%, realiziran pa 18,2%. Letos je načrt odvzema jelenjadi za 8% večji kot lani in je na nivoju načrta iz leta 2018. V načrtu opisujete, da se načrt odvzema košut 2+ povečuje na 28% na račun manjšega deleža odvzema jelenov 2+, KAR PA NI RES. Odvzem jelenov 2+ se zopet načrtuje v višini 17%, kar je procentualno na isti višini kot lani, realno pa to pomeni še večji odvzem jelenov 2+, saj se povečuje celotni načrt odvzema jelenjadi. Potem je pa še določeno, da se odstrel jelenov 10+ lahko nadomesti z odstrelom jelenov 2-4, kar je spet v nasprotju z ugotovitvijo, da zrelih jelenov primanjkuje. Če bomo tako močno posegali v razred mladih jelenov, ne bodo zrastle v zrele...

Že dve leti imamo precej povečan odstrel jelenjadi zaradi prevelike številčnosti, vendar pa nekega vidnega rezultata še ni, zato ob upoštevanju navedenega in zgoraj opisanega predlagamo:

- 1.) delež odstrela rodnege dela (košute in junice) se naj še poveča za najmanj 5%, priporočljivo bi bilo tudi več, vsaj dokler ne bodo opazni rezultati zmanjšanja številčnosti populacije
- 2.) delež odstrela jelenov 2-4 in 5-9 se skupno zmanjša za 5% (tak ukrep bi bil potreben vsaj nekaj let).

Pa prosim ne odgovarjati, da lahko sami zmanjšamo odstrel jelenov v okviru dovoljenih odstopanj, saj to ni stvar ene LD ali dogovarjanja med LD, to je problem celotnega OZUL-a.

Lovski zdravo!

Tomaž Golob
starešina LD

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO
DIREKTORAT ZA GOZDARSTVO IN LOVSTVO
Sektor za lovstvo

Dunajska cesta 22, 1000 Ljubljana

T: 01 478 91 44

F: 01 478 90 21

E: gp.mkgp@gov.si

www.mkgp.gov.si

Zavod za gozdove Slovenije
Območna enota Slovenj Gradec

Priloga C

Številka: 3410-19/2020
Datum: 26. 3. 2020

Zadeva: Pripombe na osnutek Letnega načrta za VI. Pohorsko lovsko upravljavsko območje za leto 2020

Spoštovani,

na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (v nadaljevanju: MKGP) smo pregledali osnutek naslovnega načrta (v nadaljevanju: LLUN) in podajamo sledeče pripombe:

1. V poglavju »3.3 Škode od divjadi« v točki B na področju »ŠKODA NA PREMOŽENJU« (škoda na nelovni površini) za prvim stavkom dodajte sledečo poved: »Na podlagi sodne prakse Republika Slovenija ne odgovarja za škodo na premičnih stvareh, ki se nahajajo na nelovnih površinah npr. kokoši v kokošnjaku.«.
2. V poglavju »4.6 Divji prašič« pod točko »Ukrepi in usmeritve« se pred zadnjim odstavkom doda nov odstavek, ki se glasi: »Upravljalci lovišč so dolžni upoštevati Obvezno navodilo o obvezni prijavi najdbe vsakega poginulega divjega prašiča ter o postopkih ob ugotovitvi sprememb zdravstvenega stanja v populaciji divjih prašičev, na podlagi katerih bi lahko posumili na možno prisotnost afriške prašičje kuge (APK), katerega je izdalo MKGP. Po določitvi tega navodila mora lovec, ki v naravi najde poginulega divjega prašiča (ne glede na vzrok pogina npr. neznan vzrok, bolezen, krivolov, povoz cesta, povoz, železnica, zveri, poškodba) o tem obvestiti **Center za obveščanje na telefonsko številko 112**. Upravljalci lovišč naj lovce tudi informirajo o primernih ravnanjih za preprečevanje oziroma zmanjšanje tveganja za vnos bolezni. Še zlasti morajo biti o primernih ravnanjih seznanjeni lovci – lovski turisti, ki lovijo v državah, kjer je APK že prisotna, pa tudi ostalih državah, saj se virus APK zaradi svoje dokaj velike obstojnosti izven gostitelja (prašiča) prenaša tudi z kontaminirano opremo, obleko, ter mesnimi izdelki.«.
3. V poglavju »4.18 Šakal« pod točko »Prilagojeni cilji« navajate, da je šakal uvrščen na prilogo V Direktive Sveta 92/43/EGS, kar drži, vendar sta na tej prilogi še dve vrsti, ki sta aktualni za ta načrt, in sicer: game in kuna zlatica, kar pa pri teh dveh vrstah ni omenjeno.
4. V poglavju »4.18 Šakal« na koncu poglavja navedite pravno podlago za izplačilo škod, in sicer naj se glasi: »Izplačevanje odškodnin za škodo, ki jo povzroči šakal po 1. 5. 2020 bo še vedno opravljala država (MKGP) v skladu z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o divjadi in lovstvu (ki je v postopku sprejema v Državnem zboru RS), in sicer v prehodnem obdobju treh let, ne glede na odškodninsko odgovornost v skladu s predpisi o divjadi in lovstvu. Škodo bo ocenjeval ZGS.«.

Ker javni uslužbenci MKGP zaradi preprečevanja širjenja Koronavirusa COVID-19 delamo od doma, vam posredujemo pripombe v nepodpisanem dokumentu.

Lep pozdrav,

Pripravili:
mag. Urška Smec
vodja sektorja

Sašo Novinec
višji svetovalec I

dr. Matevž Adamič
višji svetovalec III

Vročiti:

- Gradec - po e-pošti

Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj

V vednost:

- pošti

Zavod za gozdove Slovenije, Centralna enota – po e-

Trilofa D

Zreče, 24.03.2020

Pisne pripombe na osnutek LN

(Vezano na vabilo ZGS OE Celje - 17.03.2020, Osnutki LN: <http://www.zgs.si/?id=595>)

Spoštovani,

Zahvaljujemo se za povabilo k sodelovanju in dajanju pripomb, ker je javna predstavitev v danih razmerah nemogoča.

1. Podpiramo načrtovane odvzeme, še zlasti za parkljasto divjad in divjega prašiča. Apeliramo na upravljalce lovišč - LD in načrtovalce ZGS in želimo, da se načrtovani odvzem v največji možni meri realizira – tudi s premislekom, koliko je možno vključiti vanj izpad preteklega leta, ki zaradi takšnih ali drugačnih objektivnih razlogov ni bil realiziran. Na mestu pa je vsekakor strokoven premislek ali načrtovani odvzemi jelenjadi in srnjadi v LUO Savinjsko-Kozjansko in Pohorje sledijo sprejemljivi nosilni kapaciteti gozdov in omogočajo njihovo naravno pomlajevanje.
2. Celotni stroški, tako življenski kot vsi poslovni v gospodarstvu in storitvah iz leta v leto rastejo, zato je vedno na mestu tudi premislek ali valorizacije odškodnin za škode po divjadi in zvereh vsaj načeloma sledijo temu trendu. Apeliramo na odgovorne, da se v času težkih razmer za podeželje tako na kmetijskem kot na gozdarskem delu, nameni temu vprašanju še posebna pozornost.
3. LN bi nujno morali vsebovati tudi primerjavo stanja škod med celotnim LUO in in njegovim območjem, ki meji na LPN, kjer le-ta obstajajo. Stroka in praksa pa naj povedo na kakšnem površinskem obsegu so povečane medsebojne interakcije med LPN in LUO. Tam je potrebno vplive škod po divjadi (in zvereh kjer so) še posebej budno zasledovati in skozi vplive (vzorčne ploskve popašenosti, VP objedenosti,...), določat sprejemljivo nosilno kapaciteto prosto živečih živali v LPN.
4. Dodatno: Tako v Savinjsko-Kozjanskem, kot tudi v Pohorskem LUO lastniki gozdov in kmetje s strahom pričakujemo vpade in razširitev zveri – volk, šakal in mogoče tudi medved. Kakšni so pripravljeni interventni ukrepi MOP, MKGP, LZS in ZGS za primer takšne izredne situacije na našem LUO. Bojimo se toliko bolj, ker sistem upravljanja z zvermi v Sloveniji po naši oceni ne deluje in ga še posebej zelo ovirajo okoljevarstveniki. Koliko se odgovorni glede teh neugodnih možnosti na naših območjih pogovarjate z lokalnimi skupnostmi in župani?

V Društvu lastnikov gozdov DiH želimo vsem akterjem v lovstvu, da bodo skozi pripravljene LN in nadgradnjo le-teh skozi javno razpravo čim bolj uspešno upravljali in gospodarili s prostoživečimi živalmi. Uravnavanje populacij skozi odstrel in držanje populacij na okoljsko in gospodarsko sprejemljivi nosilni kapaciteti je edina prava pot.

To je zlasti pomembno v dani situaciji, ko gozdarska in lovška zakonodaja ni dorečena glede pravilnikov o škodah po divjadi in ko na drugi stopnji ocenjevanja škod še nimamo ločenih neodvisnih strokovnih komisij. Tako so ocenjevanja škod na drugi stopnji zlasti v gozdovih, dodatno breme in napor za strokovnjake ZGS, MKGP in LZS, ki jim lastniki »upravičeno« očitamo konflikt interesov.

Lep pozdrav,

Društvo lastnikov gozdov Dravinja-Hudinja
Marjan Hren, predsednik

Priloga E

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

Gospodinjstva 6, 1000 Ljubljana
tel.: (01) 513 66 00, fax: (01) 513 66 50
E-pošta: kgzs@kgzs.si
www.kgzs.si

KGZS
www.kupujmodomace.si

Številka: 340-2/2017-3
Datum: 27.03.2020

Zavod za gozdove Slovenije, OE Slovenj Gradec
Vorančev trg 1
2380 Slovenj Gradec

Zadeva: Pripombe na osnutek letnega lovsko upravljaljskega načrta za Pohorsko LUO

Podajamo nekaj pripomb na osnutek letnega lovsko upravljaljskega načrta za vaše območje.

1. V preglednici 3.3.1. je verjetno pomotoma navedeno leto 2018.
2. Krmljenje: Količina položene krme je zelo velika. To opažamo predvsem v območjih na katerih so Lovišča s posebnim namenom. Tako tudi pri vas LPN Pohorje. Vzrok je verjetno v načrtnem ohranjanju (pre)visokega staleža nekaterih vrst divjadi vsled načina financiranja lovišč.

Predlagamo: Količina zimskega krmljenja naj se zmanjša (zmanjšuje; predlog tudi za desetletni načrt) in naj se hkrati teži k zmanjšanju staleža divjadi.

3. Objedenost gozdnega mladja je v enoti Pohorje še vedno zelo velika. Primer: plemenitih listavcev nad 1m na popisnih enotah ni.

Naravno ravnovesje je tako porušeno, kršen je 3. Člen zakona o ohranjanju narave. Zaradi preštevilčne divjadi je kršen tudi 36. Člen Zakona gozdovih, ki govori: »Številčnost populacij avtohtonih vrst prosto živečih živali v gozdnem ekosistemu mora zagotavljati biotsko ravnovesje ter ne sme ogroziti razvoja gozda ali preprečevati uresničevanja ciljev gospodarjenja z njim.«

Gre za kršenje pravic lastnikov, da bi uresničevali svoje gospodarske cilje. V primeru Pohorja pa jim divjad določa (posredno je to posledica neustreznega lovsko upravljaljskega načrtovanja) katera drevesna vrsta bo uspevala v njihovem gozdu. Objedenost je samo ena vrste škode, ki jo povzroča divjad v gozdu, ta pušča dolgoročne posledice. Druga vrsta škode, ki se kaže bolj na kratek rok, pa

je lupljenje in obgrizanje debel, ki pa povzroča velike trenutne gospodarske škode lastnikom. Ta škoda v načrtu ni prikazana. Ni pa majhna, saj lastniki (še posebej na območju LPN) praktično iz dneva v dan bijejo boj za preživetje in nemočni gledajo, kako jim divjad uničuje njihove gozdove.

4. Jelenjad

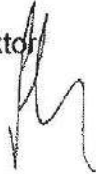
Povzroča največ škode v gozdovih, ki večinoma niso ovrednotene in niso prikazane v načrtu. Iz načrta je razbrati, da je skoncentrirana na LPN, ki sicer predstavlja manj kot 20 % LUO, delež po uplenjeni in načrtovani jelenjadi pa je bistveno višji. Kljub temu, da je z načrtom predvideno povišanje odstrela za 20 kosov, menimo, da je to premalo, da bi prispevalo k izboljšanju razmer. Zavedamo se, da problema ni mogoče rešiti v kratkem času, vendar ZGS kot načrtovalec upravljanja v 25 letih ni uspel priti do neke točke, ko bi bili vsi deležniki vsaj približno zadovoljni (očitno gre vse v prid visokemu staležu divjadi na račun gozdov, kmetijskih površin, obdelanosti krajine, preživetvene sposobnosti kmetov, ...)

Predlagamo : Načrt odvzema jelenjadi naj se poveča za 10 % glede na lanski načrt.

Lep pozdrav

Branko Ravnik

direktor

Cvetko Zupančič

predsednik

Pripombe in zahteve DLG Pohorje-Kozjak in posameznih članov na Lovsko upravljavski načrt za leto 2020

Datum: 26.3.2020

Člani DLG Pohorje-Kozjak že več let opozarjamo, da v gozdovih še posebej na Smolniku in Lobnici, Ruti, Činžatu, Kumnu, Recenjaku in Rdečem bregu zdaleč preštevilčna divjad onemogoča naravno obnovo gozda; jelka v teh gozdovih izumira, saj ni nikjer več vidne naravne obnove jelke, enako je tudi glede plemenitih listavcev in smreke.

Na našem občnem zboru, ki smo ga imeli v začetku marca letos, je ob predstavitvi aktualnih problemov v gozdovih, med katerimi je bil poleg naravnih ujm predstavljen s fotografijami tudi naš velik problem po divjadi, direktor Zavoda za gozdove Slovenije gospod Oražem izrekel tole izjavo: » Cilj v vsakem gozdu mora biti naravna obnova gozda!«

K temu cilju mi skrbni lastniki že dolga leta strnimo in nanj tudi opozarjamo, sodelujemo z argumentiranimi zahtevami po povečanem odstrelu že veliko let, vendar imamo kljub vsem opozarjanjem škode po divjadi iz leta v leto večje. Že 50 let, vse odkar se je na Šumiku razpustila državna obora za jelenjad, ki je bila narejena 1962 leta in je bila vzdrževana le nekaj let. Torej vse od takrat imamo konstantno ponavljajoče se škode, ki so vidne na 40 in več- letnih sestojih, kakor tudi na sedanjem mladju(bonsaji, poškodovana debela prvih hlobov, ki bi morala dosegati najvišje cene, popašenost plemenitih listavcev in jelke že takoj ob vzniku).

Načrtovanje

Glede na podatke, ki smo jih prejeli od načrtovalca in upravljalcev lovišč na našem področju- LPN Pohorje, LD Ruše in LD Puščava ugotavljamo, da odstrel ostaja enak oziroma, da se na samem območju zaenkrat še vedno ne vidijo nikakršni znaki povečanega odstrela. Mi na terenu vidimo več tropov košut in gamsov po 20-30 kom, po divjih prašičih pa je poškodovano travinje na površinah, velikih po 2 in več hektarjev. To so dejstva, ki so vidna kadarkoli na terenu, zato ne vidimo smisla v takšnem načrtovanju za območje Smolnika, Lobnice, pa tudi Rute, Činžata in Kumna. Potrebno bi bilo, da se načrti delajo po predhodnem ogledu stanja v gozdu, na katerega se nanaša upravljanje z divjadjo in seveda skupaj s tistimi lastniki gozda, ki trpimo že več desetletne škode po divjadi.

Na osnovi posredovanih podatkov smo izdelali tabelo(Priloga), ki nazorno prikazuje, da se načrtovani odstrel v letu 2019 v primerjavi z letom 2018 ni povečal, temveč se je pri določenih kategorijah celo znižal, ob tem, da je bila naša zahteva povečanje odstrela za 30%. Za leto 2020 zahtevamo za 40% povečan odstrel!

Pri vseh treh upravljalcih ugotavljamo, da konstantno ne dosegajo načrtovanega plana odstrela in za to ni čudno, da se populacija divjadi ne zmanjšuje, temveč zvišuje. LD Ruše že tretje leto ne realizira plana odstrela! Še posebej vpadljiv in zaskrbljujoč je podatek, da v letu 2019 niso realizirali odstrela pri gamsu za 30%. Prav ta vrsta divjadi pa poleg jelenjadi

povzroča na določenih površinah konstantne škode in 30 letne prazne gozdne površine, kar je razvidno iz priložene fotografije! Tako je v letu 2019 odstrelila LD Ruše za 17% manj srnjadi, 20% manj jelenjadi in 30% manj gamsov! Sprašujemo pristojne, ali bodo ob tem ukrepali in kakšne bodo sankcije za neizvajanje plana odstrela!?

Nerazumljiv nam je tudi podatek, ko je odvzeta divjad razvrščena v stoipec neznano. Še posebej je ta podatek visok pri LPN Pohorje in LD Ruše. Tako je bilo v letu 2018 86 kom. pri LPN Pohorje vodenih pod Neznano, v letu 2019 pa 25 kom. V LD Ruše je bilo v letu 2018 47 kom. pod oznako Neznano, v letu 2019 pa 8 kom. Pri LD Puščava je bilo vodeno pod Neznano v letu 2018 35 kom, v letu 2019 pa 8 kom. Glede na to, da smo vsakodnevno v naših gozdovih in ne vidimo nobenih poginov divjadi, nam je ta podatek vprašljiv in mogoče celo nerealen.

Zahtevamo v zvezi s tem podatkom Neznano pojasnilo in večji nepristranski nadzor!

Takšno načrtovanje ni skladno niti z zakonom o gozdovih, ki v 1. alineji 18. člena določa: »V gozdovih je prepovedano vsako dejanje, ki zmanjšuje ravnost sestoja ali rodovitnost rastišča, stabilnost ali trajnost gozda oziroma ogroža njegove funkcije, njegov obstoj ali namen.« Pomemben dejavnik, ki zmanjšuje ravnost sestojev, stabilnost in trajnost gozda je preštevilna divjad. Nadalje zakon o gozdovih v 2. alineji 36. člena navaja: »Številčnost populacij avtohtonih vrst prosto živečih živali v gozdnem ekosistemu mora zagotavljati biotsko ravnovesje ter ne sme ogroziti razvoja gozda ali preprečevati uresničevanja ciljev gospodarjenja z njim. «V 3. členu zakona je pojasnjen pojem biotsko ravnovesje: »Biotsko ravnovesje je stanje gozdnega ekosistema, ki zagotavlja obstoj, pestrost in uravnoteženo razmerje ter razvoj rastlinskih in živalskih vrst.« **Pri takšni stopnji objedenosti gozdnega mladja biotsko ravnovesje ni zagotovljeno. Da bi to zagotovili, bi bilo potrebno občutno zmanjšati številčnost divjadi. Ker številčnost populacij avtohtonih vrst prosto živečih živali v gozdnem ekosistemu preko lovskega načrtovanja usmerja Zavod za gozdove, je le-ta tudi odgovoren za kršitve omenjenih členov zakona o gozdovih.**

Ob takšnem stanju v naših gozdovih žal vse bolj ugotavljamo, da ne potrebujemo gozdarskega svetovanja, saj gozdno gojitvena dela, kot bi jih morali izvajati po gozdno gojitvenih načrtih zaradi vpliva divjadi ne moremo izvajati, odkazilo dreves za posek opravljajo ujme ali podlubniki, ker ni naravne obnove gozdov tudi prebiralnega načina gospodarjenja v naših gozdovih ni možno izvajati. **Žalostno in nadvse zaskrbljujoče je dejstvo, da divjad »načrtuje« gospodarjenje v naših gozdovih in zelo nam je žal, da naši pristojni gozdarji ne sledijo temu cilju, kot ga je poudaril sam direktor Zavoda za gozdove.**

Ob tako številčni divjadi je kakršnakoli obnova s sadnjo ob vseh možnih sredstvih za zaščito totalno neuspešna in obstajajo površine, ki se po 25 letih ne morejo obnoviti, kljub izredno dobremu potencialu gozda, saj število divjadi ni usklajeno z nosilno kapaciteto na teh gozdnihi površini!

Zahteve lastnikov gozdov na od divjadi ogroženih območjih:

Tomaž Jurše, Jurše Marko, Kamenik Jože, Fabrici Zafošnik Marija, Stanko in Dragica Šahtler:

-dokler ne bo vidnega naravnega pomlajevanje naših gozdov z jelko je upravljanje z divjadjo neustrezno!

-v naših gozdovih je večja ograjena vzorčna ploskev, ki dokazuje, da je edini dejavnik preštevilčna divjad, ki onemogoča naravno obnovo gozda! (priložena fotografija) Vsi navedeni podatki načrtovalca glede popašenosti in škod po divjadi so zavajajoči, saj na našem območju ni nobene vzorčne ploskve, postavljene s strani Zavoda za gozduve, ki bi dokazovala realno stanje! Tudi kakršnakoli navajanja upravljalcev, da kolesarji in motoristi onemogočajo izvajanje lova so neresnična, saj imamo škode po divjadi že kot smo navedli, petdeset let, ko še le-ti niso bili prisotni v naših gozdovih. Zato vztrajamo, da je takšno zavajanje nas lastnikov in javnosti popolnoma neutemeljeno in neresnično!

-za leto 2020 je obljubljen, da se bodo postavile vzorčne ploskve, na osnovi katerih Zavod za gozduve spremlja popašenost. Zahtevamo, da se več teh ploskev postavi ob predhodnem dogovoru z lastniki!

-vsako leto se na našem področju odstreli veliko število divjadi-v letu 2019 npr.675 kom. divjadi (jelen, srna in gams) in 150 kom. divjih prašičev, kar pomeni, da je populacija divjadi daleč nad dopustno mejo ob dejstvu, da poleg takšnega odstrela ostaja še toliko vidne divjadi, kar vam vselej dokazuje s fotografijami. Zahtevamo pavšalno letno odškodnino za vse naše prizadete površine. Višino odškodnine mora obvezno ovrednotiti nevtralni cenilec, s katerim se bomo lastniki strinjali. Podatek o višini škod in izplačilu odškodnin, naveden v poročilu je nerealen, saj lastniki ne prijavljajo škod, ker so le te pristransko in nerealno ocenjene!

Dosedanje upravljanje z jelenjadjo, srnjadjo, divjim prašičem in gamsom, je pripeljalo do stanja, za katerega lahko trdimo, da je protiustavno in protipravno. Ustava Republike Slovenije v 71. členu določa, da država skrbi za gospodarski, kulturni in socialni napredek prebivalstva na gorskih in hribovitih območjih. Gospodarski temelj hribovskih in gorskih kmetij je predvsem gozd, iz katerega se dobi osnovni dohodek za preživetje. Ta osnovni dohodek nam je ob takšnem načrtovanju zmanjšan za skoraj celoletni prirast, kar posledično pomeni letni izpad tega dohodka!

Sprašujemo se, ali se boste načrtovalci in upravljalci z divjadjo sploh čutili soodgovorni za opuščanje kmetovanja na hribovskih kmetijah, do česar bo zaradi nevzdržne situacije prej ali slej prišlo?!

Ob vsem tem zahtevamo lastniki za nas najbolj pomembno in odločujočo zahtevo-takšen sistem gospodarjenja z divjadjo, ki bo nam lastnikom nadomestil izpad dohodka iz naših gozdov z dohodkom od upravljanja z divjadjo!

Poslano v vednost:

- MKGP-ga. ministrica dr. Aleksandra Pivec
- Zavod za gozdove Slovenije-direktor g. Damijan Oražem
- Inšpektorat RS za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo- Ga. mag. Saša Dragar Milanovič
- Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije-g. Koprivnikar
- Zveza lastnikov gozdov-predsednik g. Marjan Hren

NAČRT REALIZICIJE ODSSTRELA 2018

	NAČRTOVAN ODSTREL	REALIZIRAN ODSTREL	NEZNANO
LPN POHORJE			
Srna	126	88	25
Jelen	163	136	24
Gams	90	63	20
Divji prašič	57	21	17
LD RUŠE			
Srna	147	70	23
Jelen	27	8	15
Gams	50	41	7
Divji prašič	40	30	2
LD PUŠČAVA			
Srna	85	62	20
Jelen	94	77	12
Gams	14	11	3
Divji prašič	15	17	/

NAČRT REALIZICIJE ODSSTRELA 2019

	NAČRTOVAN ODSTREL	REALIZIRAN ODSTREL	NEZNANO
LPN POHORJE			
Srna	122	102	10
Jelen	170	155	7
Gams	90	68	8
Divji prašič	60	92	/
LD RUŠE			
Srna	129	84	7
Jelen	20	14	2
Gams	34	24	/
Divji prašič	32	34	1
LD PUŠČAVA			
Srna	80	63	5
Jelen	94	95	3
Gams	17	11	/
Divji prašič	20	12	/

OBČINA RUŠE

Trg vstaje 11, 2342 Ruše,

tel: + 386 2 669 06 50; e-pošta: katja.hrovatin@ruse.si; <http://www.ruse.si>

Datum: 27. 3. 2020

Zavod za gozdove Slovenije
Območna enota Slovenj Gradec

Po elektronski pošti: zdravko.miklasic@zgs.si

ZADEVA: Pripombe na osnutek Letnega lovsko upravljaljskega načrta za VI Pohorsko
lovsko upravljaljsko območje za leto 2020
ZVEZA: Vaše vabilo z dne 18. 3. 2020

Spoštovani,

V zvezi z vašim vabilom za podajo pripomb na osnutek Letnega lovsko upravljaljskega načrta za VI Pohorsko lovsko upravljaljsko območje za leto 2020 vam podajamo naše pripombe.

Po pregledu osnutka ugotavljamo, da največ škode v gozdovih v prvi vrsti naredijo divji prašiči, jelen in sma. Za leto 2020 je predlagan povečan odstrel za vse te kritične skupine in sicer v povprečju med 5 do 8 %. Stroka ocenjuje, da so bili v preteklosti predlagani ukrepi za nadzor nad divjadjo primerni, ter da je tudi načrt za leto 2020 prilagojen potrebam na Pohorju.

Naša pripomba na osnutek letnega LUN gre v smeri, da se skozi izvajanje letnega lovsko upravljaljskega načrta naš del Pohorja še posebej nadzoruje in evidentira povzročena škoda, ter da se glede na potrebe na podlagi strokovne ocene, procentualno poveča tudi odstrel divjadi, ki v gozdu in na travnikih povzroči največ škode.

Lastnikom gozda in zemljišč je potrebno zagotoviti normalno gospodarjenje z gozdom in kmetovanje, ter zagotoviti izplačilo primerne odškodnine za škodo, ki jim je bila povzročena.

Lep pozdrav,

Direktorica občinske uprave
Katja Markač Hrovatin, univ. dipl. prav.

Poslano:

- po e-pošti: zdravko.miklasic@zgs.si
- arhiv

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

Območna enota Slovenj Gradec
Svet območne enote

ZAPISNIK

Šifra: 900-9/2020-3

Datum: 6. 4. 2020

Dogodek: 2. korespondenčna seja Sveta območne enote od četrta, 2. 4. 2020 od 00. ure do petka, 3. 4. 2020 do 24. ure

Članom Sveta območne enote Slovenj Gradec je bilo dne, 25. 3. 2020 poslano vabilo in ustrezno gradivo za 2. korespondenčno sejo Sveta območne enote (vsem članom po e - pošti). Korespondenčna seja je bila sklicana zaradi zdravstveno – varnostne situacije v Republiki Sloveniji, povezano z epidemijo virusa COVID-19. Na vabilu je bil

dnevni red:

1. Sprejem predloga Letnega načrta za Pohorsko lovsko upravljavsko območje za leto 2020;
2. Imenovanje članov strokovnega sveta območne enote.

Ad. 1 – Sprejem predloga Letnega načrta za Pohorsko lovsko upravljavsko območje za leto 2020

Člani sveta območne enote so z vabilom prejeli osnutek Letnega lovsko upravljavskega načrta za VI. Pohorsko lovsko upravljavsko območje za leto 2020, naknadno 30. 3. 2020 pa prav tako po elektronski pošti še Zapisnik javne predstavitve osnutka Letnega lovsko upravljavskega načrta za VI. Pohorsko lovsko upravljavsko območje za leto 2020 in opredelitev do pripomb, podanih v času javne predstavitve.

Predsednik sveta območne enote ugotavlja, da sta bila soglasno sprejeta naslednja sklepa:

sklep št. 14: Svet območne enote je seznanjen s pripombami, zbranimi na javni predstavitvi osnutka Letnega lovsko upravljavskega načrta za VI. Pohorsko lovsko upravljavsko območje za leto 2020 in se strinja s predlogom njihovega upoštevanja pri dopolnitvi načrta.

ZA je glasovalo 9 članov sveta

sklep št. 15: Svet območne enote določi predlog Letnega lovsko upravljavskega načrta za VI. Pohorsko lovsko upravljavsko območje za leto 2020.

ZA je glasovalo 9 članov sveta

Ad. 2: Imenovanje članov strokovnega sveta območne enote.

Predsednik sveta območne enote ugotavlja, da je bil soglasno sprejet naslednji sklep:

Sklep št. 16: Svet območne enote imenuje predsednika in člane strokovnega sveta območne enote Slovenj Gradec za dobo 4 let v naslednji sestavi:

- Branislav Gradišnik, univ. dipl. inž. gozd. - predsednik
- Hinko Andrejc, univ. dipl. inž. gozd. - član
- Ljudmila Medved, univ. dipl. inž. gozd. - član
- Zdravko Miklašič, dipl. inž. gozd. - član
- Simona Oto, univ. dipl. inž. gozd. - član

ZA je glasovalo 9 članov sveta

Obrazložitev:

V času poteka 2. korespondenčne seja Sveta območne enote, od četrтка, 2. 4. 2020 od 00. ure do petka, 3. 4. 2020 do 24. ure, je glasovalo vseh 9 članov Sveta območne enote (3 po elektronski pošti, 6 preko GSM).

15. člen Poslovnika o delu Sveta Zavoda za gozdove Slovenije (Poslovnik ZGS – UPB, 7. redna seja sveta Zavoda z dne 18. 12. 2009, v nadaljevanju Poslovnik – določbe tega poslovnika se smiselno uporabljajo tudi za delo Svetov območnih enot – 32. člen) določa, da je korespondenčna seja sklepčna, če je bilo vabilo z gradivom in predlogi sklepov poslano vsem članom sveta, od katerih je osebno vročitev potrdilo več kot polovica. Šteje se, da so osebno vročitev potrdili člani, ki so glasovali. O opravljeni korespondenčni seji se napiše zapisnik, ki ga člani Sveta območne enote potrdijo na naslednji seji.

Nadalje se ugotavlja, da je »ZA« sprejetje sklepov glasovalo 9 članov Sveta območne enote, kar pomeni, da so vsi člani Sveta območne enote glasovali »ZA« sprejem sklepov.

12. člen Poslovnika določa, da svet Zavoda sprejema sklepe in druge odločitve z večino glasov vseh članov.

Glede na predhodno ugotovljena dejstva, se v skladu s 12. členom Poslovnika ugotavlja, da je Svet območne enote na svoji 2. korespondenčni seji sprejel predlagane sklepe.

Zapisala:

Metka Pohovnikar

Samostojni strokovni sodelavec VI

Ivan Golob

Predsednik Sveta območne enote

